

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198743

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶಾರದಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ - ೪೨

ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆಯ ಹಿಂದೆ

[' ನಾನು ಪೋಲೀಸನಾಗಿದ್ದೆ ' ಭಾಗ - ೨]

“ ಬಂಗಾರದ ಚಿಗರಿಯ ಹಿಂದೆ
ಹೊಂಟಾನ ಸೀತಾಪತಿ !”

— ನಾಡ ಹಾಡು

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ

ಅರಳೇಪೇಟೆ,

::

ಬೆಂಗಳೂರು - ೨.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ :
ಜಿ. ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ

ಪಡಿಯಬ್ಬು :
ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣ :
ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೆಸ್
ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ನವಂಬರ್ ೧೯೫೪

(ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

ಬೆಲೆ :
ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ

**This book is intended as a work of fiction
and all the characters are imaginary.**

ಸಮರ್ಪಣೆ :

ಬಡವರ ಬಂಧು

ಶ್ರೀ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಗುದ್ದೆಪ್ಪನವರಿಗೆ

ಅದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಈ ಲೇಖಕರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ಕಾದಂಬರಿಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ
ಮಾಡಿ ಮಡಿದವರು
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ
ಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವಳು
ಜರತಾರಿ ಜಗದ್ಗುರು
ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು
ಖಾನಾವಳಿಯ ನೀಲಾ
ನೀ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡ
ಜನಿನಾರ ಮತ್ತು ಶಿವದಾರ
ಬಲೆಯ ಬೀಸಿದರು
ನಾನು ಪ್ರೋಲೀಸನಾಗಿದ್ದೆ

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಗಳು :

ಕಾರವಾನ್
ಗುಲಾಬಿ ಹೂ
ಆಗಸ್ಟ್ ಒಂಭತ್ತು
ನೆರೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ
ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯ ನಡುವೆ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ಕಾಲನಾಡದಲ್ಲಿ

- ೧ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಆಗಮನ
- ೨ ಬಿಡಾರದ ಖರ್ಚು ತುಂಬಿ ಬಂತು!
- ೩ ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರ ವ್ಯಾಪಾರ
- ೪ ಬಣವೆ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಪ್ರಕರಣ
೫. ಹೊಸ ಘೌಜದಾರರು
೬. ರೋಶನ್ ಮತ್ತು ಅಮಾನಾರೊಡನೆ
೭. ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕ -
೮. ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸರಸ

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿ

೯. ದುಡ್ಡು! ದುಡ್ಡು! ದುಡ್ಡು!
೧೦. ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರು : ಮೇಜವಾನಿ
೧೧. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಆಗಮನ
೧೨. ಜಂಬದ ಕಾರಕೂನ
೧೩. ಅವಲಕ್ಕಿ - ಮೊಸರು
೧೪. ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ - ಕುರುಬರ ಮಾಳವ್ವ
೧೫. ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕವ್ವ ✕
೧೬. ಕೊರಚರ ಗುಂಪನ್ನು ಬಯಲಿಗಳೆದದ್ದು
೧೭. ಚಳವಳಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
೧೮. ಘೌಜದಾರರ ಮತ್ತರ ದೃಷ್ಟಿ
೧೯. ತ್ರಿಝುರಿಯ ಲೂಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದು
೨೦. - ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಂಗಾರಿ

೨೧. ಖಾನಾವಳಿಯ ವಾರಕ್ಕ
೨೨. ಬೆಂಗಳೂರು : ಮಾರಾ
೨೩. ಬಂಗಾರದ ಬೇಟೆ

ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿ

೨೪. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ - ಘೌಜದಾರರ ತಿಕ್ಕಾಟ
೨೫. ಸತ್ತವನ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷ
೨೬. ಮತ್ತೆ ತಿಕ್ಕಾಟ
೨೭. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಹಿಂಬಡತಿಯಾಯಿತು

ಉಗ್ರಪುರದಿಂದ ಮನೆಗೆ !

೨೮. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಹೊಲಸು !
೨೯. ನಾನೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದೆ !

ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿ

ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಆಗಮನ

ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದುದು ತಪ್ಪಿ, ಘಾಜಿದಾರ ಈಶ್ವರಪ್ಪನವರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಕಾಲವಾಡ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ ನನಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನ ಜನರೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಂತೂ ನನ್ನ ನೆಂಟರ ಹಾಗೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಾರದಲ್ಲೆರಡು ದಿನವಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೆಷ್ಟು ಸಂಕೋಚವಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಬಿಡದೆ ನನ್ನನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು. ಗೌಡರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಘಾಜಿದಾರರ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಂದ ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಕಚೇರಿಯದೂ ಒಂದು ಕಾಗದವಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ವಾರ ಕಾಲವಾಡ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯ ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ಅವರು ಬರುವವರಿದ್ದರು.

ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಸವಾರಿ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಆಗಮಿಸುವುದೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ದಿಬ್ಬಣವೇ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಐದಾರು ಜನ ಕಾರಕೂನರು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು, 'ಆರ್ಡರ್ಲಿ'ಗಳು ಮತ್ತಿತರರು ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಹದಿನೈದು ಜನರ ವರಿವಾರ. ಅವರ ಬಿಡಾರ ಒಂದು ವಾರ. ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳ

ವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನಡೆಯಬೇಕು ರಾಜ ಸತ್ಕಾರ. ಅರ್ಧಾತ್ ಅದರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ 'ಪೋಲೀಸ್' ರಾಣಿಯ ಘೌಜದಾರರೇ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದು ಮೊದಲನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ

ಈ ಶ್ವರಸ್ವ ಘೌಜದಾರರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಬಿಡಾರದ ಉಚಿತ ಕನಿಷ್ಠವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು

“ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಶಿವಣ್ಣಾ? ಬಲಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಬಂತಲ್ಲಾ!”
ಎಂದು ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತು ತೆಗೆದರು.

“ಯಾಕೆ ರಾನ್ ಸಾಹೇಬರೆ, ಹಣವಿಲ್ಲವೇನು?”

“ಎರಡು ಮೂರು ನೂರು ಆದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದು ಯಾವ ಮಣ್ಣಿ ಗಾದೀತು ಹೇಳು!”

ಅವರ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೇನೂ ಕಳವಳವೆನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಂದು ಹಣ ಕೂಡಿಡುವ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿ. ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳುಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೇನು ಕಡಮೆ ದೊರೆತಿದ್ದಿತೇ ದುಡ್ಡು! ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವು, ಅವರ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು ಅವರ ನೇಂದಿಯ ಖರ್ಚು, ಅವರ ಸೂಳೆಯರ ಖರ್ಚು...

“ಈಗಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತಲ್ಲ ಸಿಮುಗೆ ರಾನ್ ಸಾಹೇಬರೆ. ದುಡ್ಡು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗ ನೋಡಿರಿ. ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗ. ”

“ಹೌದವ್ವಾ ನೀನು ಅನ್ನುವುದೂ ಖರೆ”

“ತಳವಾರ ರಂಗಿಯಿಂದ ಏನೂ ಸಿಗಲಾರದೇ ರಾನ್ ಸಾಹೇಬರೆ? ಆ ಕಛನಿಯಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ?”

ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಚಾಟಿಯೇಟು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕೋಪ ಬಂದಿರಲೂ ಸಾಕು ಆದರೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಅವರೇನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ನೈತಿಕ ಧೈರ್ಯ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಅವರಿಗೆ?

ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು :

“ ಅದನ್ನು ಆಯ್ದು ಶಿವಣ್ಣಾ. ಈಗ ಏನಾದರೂ ಹಾದಿ ಹುಡುಕಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡು ಮುಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೀಯಂತೆ.”

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೀತು ಹಣ? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೂ ದುಡ್ಡು ನಿಲ್ಲುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದುದೆಲ್ಲ ಬಂದ ಹಾಗೇ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಘೌಜವಾರರ ಹಾಗೆ ನಾನು ಹೆಂಡ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೆ.

“ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೂ ಇಲ್ಲ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ.”

ಈಶ್ವರವ್ವನವರು ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಚ್ಚಿತು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು? ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸಾವಿರ ರೂವಾಯಿಗಳನ್ನಂತೂ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸ್ತೀತಿಯುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಲ ಅದೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರವ್ವನವರಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಮನ್ನಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದಲೂ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದಲೂ ಅವರು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಅಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಲವೂ ಸಿಕ್ಕುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿಯ ಚಿನ್ನದೊಡವೆಗಳನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತ ಘೌಜ ದಾರರು ಹೇಳಿದರು :

“ ಇವನ್ನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಸಾಲ ತಂದುಬಿಡು ಶಿವಣ್ಣಾ. ಮುಂದೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು.”

ಆ ಹಣ್ಣುಮಗಳ ಒದವೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಿಡಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು

“ ಇವೇನೂ ಬೇಡ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ. ನಾನು ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ ದುಡ್ಡು ಕೂಡಿಸಿ ಸಾಹೇಬರ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಖರ್ಚು ನೋಡಿ ಕೊತ್ತೀನಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ.

“ ಏನು ಮಾಡುವವ ಶಿವಣ್ಣಾ ?”

“ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ ಆ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ನಿಮಗೆ. ಮುಂದೆ ನನ್ನ

ಸಾಲದ ಹಣ ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಯಾವ ದುಡ್ಡು ಬಂದರೂ ನೀವು ಒಂದು ವೈಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬಾರದು ”

“ಹಾಗೇ ಆಗಲಪ್ಪ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಮಾಡು,” ಎಂದರು ಘಾಜಿ ದಾರರು.

ನಾನು ಸಿದ್ಧತೆಗಾರಂಭಿಸಿದೆ

ಹತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ಗೋದಿ, ಜೋಳ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಸೌದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡೆ ದೊಡ್ಡ ನಾವೇಬರ ಬಿಡಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ ಕೇಳ ಬೇಕೇ! ಗೌಡರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಸೂರಾರು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಸಾಹೇಬರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಎರಡು ದಿನವಿದ್ದಾಗ ಊರ ಚಾವಡಿಗೆ ಸುಣ್ಣು ಬಂದು ಸಿಂಗರಿಸಿದುದಾಯಿತು ಗುಡಾರ, ಪಾತ್ರೆ ಪದಗಳನ್ನು ರೇವರಿಸಿದುದಾಯಿತು ಅದುಗಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದುದಾಯಿತು

ನಮ್ಮ ವೋಲೀಸಿನವರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹಸರು ಗಳಿಸಿ ದವನು ವೆಂಕಣ್ಣ ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆ ದಿತ್ತು “ವೆಂಕಣ್ಣನ ಸಾರಿನ ರುಚಿನೋಡಿದ ಅಭೀಸರುಗಳು ಜೋರು ಮಾಡುವ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ,” ಎಂದು ವೋಲೀಸರು ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿವುಣನಾದರೂ ವೆಂಕಣ್ಣ ಬಹಳ ಅಸಬುರುಕ ಅಡುಗೆಗೆಂದು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಾಮಗ್ರಗಳಲ್ಲ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೆ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕದ್ದು ತಿನ್ನುವುದು ಅವನ ಮೈಗೆ ಅಂಟಿ ಕೊಂಡ ಚಟವಾಗಿತ್ತು ಅರ್ಥನೇರಿನಷ್ಟು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಒಂದೆಟಗೇ ನುಂಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾವು ಮತ್ತೆ ಬೆಣ್ಣೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು, ಅವನು ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ನುಂಗಬೇಕು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಅಡುಗೆಯೆಂದರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದ ನಾನು ಈ ಬಾರಿ ಹಾಗಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಇಟ್ಟು,

“ ಸಾಮಾನು ಏನೂ ಹಾಳು ಮಾಡಬೇಡ ವೆಂಕಣ್ಣಾ. ನಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ

ಇಷ್ಟು ರೂವಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಹಣ ಆ ಮೊದಲೆಂದೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ. ಅವನಿಂದ ಕೆಲವು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಐದಾರು ರೂವಾಯಿ ಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಅಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟೇ ಕೆಲವು ಮಾಡುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸಾಮಾನು ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೆಂಕಣ್ಣ.

“ ನೀವು ಕಾಳಜೀ ಬಿಡಿರಿ ಶಿವಣ್ಣಾ,” ಎಂದ ವೆಂಕಣ್ಣ

‘ ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿಯೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಭಕ್ಷಿಸು ಕೊಡ್ತೀನಿ,’ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮುಖವರಳಿತು ಸಕ್ಕರೆ, ಚಹಾ, ಸಿಹಿ, ಕಿರಾಣಿ ಸಾಮಾನು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಜ್ಜುವ ನವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆವು. ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಘೌಜ ದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲೆಡಲಾಯಿತು ಬಿಡಾರದ ಜನರ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಿಕೊಂಡು ವೆಂಕಣ್ಣ ಸಾಮಾನು ಕೇಳುವುದು, ಅವನು ಅಂದರಂತೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು

ಸಾಹೇಬರ ಪರಿವಾರ ಆಗಮಿಸಿತು - ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಜನರ ಪರಿವಾರ.

ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬ್ರಾಂದಿ ಆವಶ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಏಳು ದಿನಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಏಳು ಬಾಟಲು ಬ್ರಾಂದಿ ಮೊದಲೇ ತರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು ಅವರ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ‘ ಬಟ್ಲರ್ ’ ಬಂದಿದ್ದ. ಎರಡು ಕೋಳಿಗಳು, ಆರು ತತ್ತಿಗಳು, ಎರಡು ಸೇರು ಜೆಣ್ಣೆ, ಗೋದಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಬ್ರೆಡ್, ಅಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾ ಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆ ಬಟ್ಲರನಿಗೆ ಸಿಗೊಪ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅದರೊಡನೆ ಎರಡು ತಂಬಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಲು ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಕೊರತೆಯನ್ನಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ

ಪರಿವಾರದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳು. ನಮ್ಮ ವೆಂಕಣ್ಣನ ನಳವಾಕ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು “ ಬರೀ ಸಾರನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಅವರು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ!” ಎಂದು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವೆಂಕಣ್ಣ. ಅವನ ಸಾರು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿದ್ದೂ ನಿಜ.

ಆದರೆ, ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಅಚಾತುರ್ಯದ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಸಾಹೇಬರ ವರಿವಾರದೂಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾಯಿಗೆ ಮಾಂಸ ಅನಶ್ಯವಷ್ಟೆ. ಬಟ್ಟಲ್ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ಹಾಕಿತ್ತು. ನಮಗಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಮಾಂಸವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿದಿದ್ದ ನಾಯಿ, ಸಾಹೇಬರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ತಟ್ಟೆಗೆ ಬಯಲಿಪಾಕಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಳಿಯ ಪಲ್ಯವನ್ನು ತಿಂದುಹಾಕಿತು. ಸಾಹೇಬರು ಚೋಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಟ್ಟಲನನ್ನು ಕೂಗಿ,

“ನಾಯಿಗೆ ಮಟ್‌ನ್ ನಾಕ್ಲಿಪೇನು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ.” ನಡುಗುತ್ತಾ ಇುತ್ತರವಿತ್ತೆ ಬಟ್ಟಲ್

ನಾನು ಮಾಂಸವನ್ನೊದಗಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಸಾಹೇಬರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಗತೊಡಗಿದರು ನಾನೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡೆನು ಅಂಥ ಆಯತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ತರವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ?

ನಾನು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರಿಬ್ಬರು ಕೆಲವು ಮೊಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಹೊಲೆಯರ ರೂನದಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಬಂದು ಸಾಹೇಬರ ಕೋಪದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಳಿಸಿದನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾನು ಆ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಕೂಗಿ ಒಂದು ಮೊಲವನ್ನು ಬೇಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಆದನ್ನೊಯ್ದೆ. ನಾಯಿ ಓಣ್ಣನೆ ಜಿಗಿದು ಮೊಲವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಯಿತು.

ಸಾಹೇಬರ ಕೋಪವಿಳಿಯಿತು.

“ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಊಟಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮೊಲವನ್ನೇ ತಂದುಕೊಡಿಸ್ವಾ,” ಎಂದರವರು.

ನಾನು ಆ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದೆ ಎಲ್ಲ ಮೊಲಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಸಾಹೇಬರಿಗಾಗಲಿ, ಅವರ ವರಿವಾರದವರಿಗಾಗಲಿ, ಅವರ ನಾಯಿ ಗಾಗಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗದಂತೆ ವೂರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಾಯಿತು. ಯಾವ ತಕರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕಚೇರಿಯ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾಹೇಬರು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತಮ 'ಷರಾ' ಬರೆದರು ಪ್ರೋಲೀಸರ ವೈಯಕ್ತಿಕ 'ಸರ್ವಿಸ್ ಷೀಟ್' ಗಳಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ 'ಷರಾ' ದಾಖಲಾಯಿತು. ತಪಾಸಣೆ ನುಗ್ಗಿದು ಸಾಹೇಬರ ಬಿಡಾರ ತಳಕಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಹೋಯಿತು ಹೋಗುವಾಗ ನಾವು ಬಿಡಾರದ ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಲ್ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನುಗೆ ಏಳೆಂಟು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಬಂದದ್ದಿತ್ತಾದರೂ ನಾವು ಬಿಲ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಐದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ರಸೀತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು. ಆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಅವರ ಬಟ್ಟರನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು.

ಈ ರವರನ್ನು ಘೌಜದಾರರು ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಸಾಹೇಬರು ಷರಾ ಬರೆದಿದ್ದರಿಂದ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೂರೇ ಬೆರಳು ಉಳಿದಿತ್ತು.

"ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ ಶಿವಣ್ಣಾ. ಸಾಹೇಬರು ಋಷಿಯಾದರು," ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಕಾಲಪಾದದ ಮೊಚ್ಚಿಗಾರರು ಒಳ್ಳೆಯ ಮೊಚ್ಚು ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ವಡೆದಿದ್ದರು. ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಚೊತೆ ಚವ್ವಲಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಅವುಗಳ ಹಣವನ್ನೂ ನಾವೇ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.

"ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಕಂತೂ ಎಲ್ಲಾ ನುಸೂತ್ರ ನಡೀತಲ್ಲ!" ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

"ಎಂಟು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ!"

"ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಪ್ಪಾ!" ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರಿಂದ ಉಚಿತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಳಿನ ಖರ್ಚನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಒಂದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಮೊತ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷದ ಲೈರಡುನಲ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೂ ಆಗುವ 'ಹಜಾಮತಿ'ಯಿದು. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಈ ಸರಬರಾಜಿಗಾಗಿ ಸುರಿಯಬೇಕು. ಪ್ರೋಲೀಸರೂ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲಂಚದ ಹಣ ಕೇಳಲು

ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಲಂಚ ತಿನ್ನು ಬಾರದೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರೋಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿ ಒಂದೋ, ನಾಲಮಾಡಿ ಈ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮೂರನೆಯ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೋಲೀಸರು, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸಾಹೇಬರುಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯಿದು. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಯಾರೂ ಈ ವಿಚಾರ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಚಿಸುವಂಥ ಸಂಗತಿಯೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ಇದು!

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವಿದ್ದಾಗಲಂತೂ ಇಂಥ ಸರಿಸ್ಥಿತಿಯಿತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದ ತರುವಾಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿದ್ದೀತು. ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು.

ನಾನೀಗ ಪ್ರೋಲೀಸನಾಗಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ವರ್ಷವೊಂದರಲ್ಲೇ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕೆಲಸದಿಂದ 'ಸ್ವತಂತ್ರ' ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ನಾನೂ!

ಬಿದಾರದ ಖರ್ಚು ತುಂಬಿ ಬಂತು !

ಸಾರ್ಲೋಬಲಂದ ನಮಗಂದಿದ್ದ 'ಹಜೂಮತಿ'ಯ ನಷ್ಟ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವೆ! ವೈಶೇಷ್ಯವಾದ ನಮಗೆ ಯಾವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಕಣ ಸಿಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೇನೂ ಕೂರತೆಯಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ.

ಕಾಲನಾಡದಿಂದ ಆರು ವೈಲಿ ದೂರವಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಗೌಡನಿಂದ ಒಂದು ನಿರ್ಯಾತು ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿತು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಪಿಗನೊಬ್ಬನ ಹೊಲಿಗೆಯ ಯಂತ್ರ ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರ ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೂರದಜೇಕಾಯಿತು.

ಅವನೊಬ್ಬ ಬಡ ಸಿಂಪಿಗ. ಅವನ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿದ್ದು ಅಮೂಂದು ಪುಟ್ಟ ಯಂತ್ರ. ಅದು ಮೇಲ ರೈತರ ಬಟ್ಟೆ ಹೂಲಿಯ ಅವರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆಯದ ಕೋನಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಡವರಿಗೇ ಮಕ್ಕಳು ಹಚ್ಚು ಎನ್ನನು ಮಾತು ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸತ್ಯವಾಗಿ ವರಿಣಮಿಸಿತು. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಗೌರಿಗೆ ಆಗ ಹದಿನಾರರ ಪ್ರಾಯ. ಅವಳ ತರುವಾಯ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತ ಬಂದು ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಹುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅವನು ಹೊಲ ಯ ಕೆಲಸ ದೊರಕಿಸಿ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಗೌರಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೂ ತರಬೇತಿ ವಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ

ಹೊಲಿಗೆಯೆಂದರೆ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹೊಲಿಗೆ. ಮುದುಕರ ಅಂಗಿಗಳು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕುಬ್ಜುಗಳು, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಕುಲಾವಿ ಕೊಂಚಿಗಳೆಗಳು.

ಗೌರಿಗೆ ಹದಿನಾರು ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಹುಟ್ಟು ಸುಂದರಿ ಸಾಧಾರಣ ಸೀರೆ ರವಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಅವಳ ಚೆಲುವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡನಿಗೆ ಎಂಭತ್ತು ಕೂಲಿಗಿಗಳಷ್ಟು ಜಮೀನಿತ್ತು. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಸೋಮನಗೌಡನಿಗಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಪ್ರಾಯ. ಗೊಬ್ಬರಿನಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ಓದಿ ನಾಲ್ಕು ರಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತುಡಲು ಕಲಿತ, ನಗರದ ಅಧುನಿಕ ವ್ಯಾಜನ್ನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದವನು ಸೋಮನಗೌಡ ತಂದೆಯ ತಲವಾಯ ಊರ ಗೌಡನಾಗುವವನು ಅವನೇ ಅಲ್ಲವೆ! ಸೋಮನಗೌಡ ರಾಜಕುಮಾರನ ಶೀವಿಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಾವುಕೂದಲನ್ನು ಓರಣದಿಂದ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ನಾಲ್ಕರು ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವುದು ಅವನ ನಿಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಗಮೃದಕ್ಕೇ ನೀರಾವ ಕೆಲವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ಕಲನವಾಗಿತ್ತು ಸೋಮನಗೌಡನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿಲ್ಲ ರೂನವತಿಯೆಂದು ಹಸರು ಪಡೆದಿದ್ದ ಗೌರಿ ಅವನ ಗುಣನ ಸೆಳೆಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀರು ತರಲು ಅವಳು ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಿರುವಾಗ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ, ಅದು ಮರುಳಾಗಿತ್ತು. ಗೌಡನ ಮಗನಾಮದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾರ ಭೀತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನೀರಿನ ಕೊಡ ಯೊತ್ತು ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ್ದ. “ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಾಗೈತಿ, ಗೌರೀ,” ಎಂದೆಲ್ಲ ವೋಲಿ ಮಾತು ಆಡಿದ್ದ ಅವಳು ಬಡವರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿಯಾದರೂ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದಳು ಸೋಮನಗೌಡನ ಕೈಯಿಂದ ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅವಳಿಗೆ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ಅವಳ ತಾಯಿ ದುರ್ಬಲ ಸ್ತ್ರೀ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ ಅವಳೇ ಮನೆಗೆ ನೀರು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ದಿನವೂ. ನೀರಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮನಗೌಡನಾದರೂ ಅವಳ ಬರುವನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಭಂಡ ಮಾತು

ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ನೀರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂಗತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡಲು ವಿಲಂಬವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗೌರಿ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ತಂದೆಯೆದುರಿಗೆ ಸೋಮನಗೌಡನ ಕಿರುಕುಳವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಬಡ ಸಿಂಪಿಗ. ಅವನಾದರೂ ತಾನೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ? ಗೌಡರ ಮಗನೊಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವುದೇ! ಅದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದು. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮದುವೆಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವುದೇ ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವಾಗ ಮದುವೆಯ ಮಾತು! ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ನಾಲ್ಕೈದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕು ಮದುವೆಗೆ ಆ ಒಡಪಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸಿಂಪಿಗ ಬಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ. ಸೋಮನಗೌಡನ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಗೌಡರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಉಪಾಯ. ಊರಿನಲ್ಲ ಜನರ ತಾಯಿ ತಂದೆಯಂತಿದ್ದವರು ಗೌಡರು. ಅವರು ತನ್ನ ಮಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾರರೇ ?

ಸಿಂಪಿಗ ನೇರವಾಗಿ ಗೌಡರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮಗನ ಕಿತಾಸತಿಯ ವಿಷಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡ

ನಿಜವಾಗಿ ಆ ಊರ ಗೌಡರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು ತುಂಬಾ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾಡತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಕಷ್ಟನಡುವವರನ್ನು ಕಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಸರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವರ ಮಗಳ ಮದುವೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಒಲೆ ಉರಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡು ನಲಿದಿತ್ತು. ಬಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಎರಡು ನೂರು ಸೀರೆಗಳನ್ನೂ ಕುಬ್ಜಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು ಗೌಡರು. ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಅನ್ಯಾಯವಾದರೂ ಗೌಡರು ಸುಮ್ಮನಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ದಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಉದಾತ್ತ

ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಗೌಡರಿಗೆ, ಅವರ ಸ್ವಂತ ಮಗನೇ ಅನ್ಯಾಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದುದು ತಿಳಿದುಬಂದಾಗ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಸನವಾಗಿರಬೇಡ!

“ ನೀನೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಪ್ಪಾ. ಮಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ವರ ಹುಡುಕು. ನಾನೂ ನಿನಗೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ - ಸೋಮನಗೌಡನಿಂದ ಏನೂ ತ್ರಾಸವಾಗದಂಗೆ ನೋಡಿಕೋತೀನಿ, ಹೋಗು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಿಂಪಿಗನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಕಳಿಸಿದರು ಗೌಡರು.

ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿ ಕತ್ತಲಾದ ಬಳಿಕ ಸೋಮನಗೌಡ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಗೌಡರು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಕಿಡಿಕಿಯಾಗಿ,

“ ಸೋಮಾ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ,” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು. ಅವನು ಅಂಜು ತ್ತಂಜುತ್ತ ಬಂದು ನಿಂತ.

“ ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ ?”

“ ತಿರುಗಾಡುವದಕ್ಕೆ.” ಸೋಮನಗೌಡ ತಡವರಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತರವಿತ್ತ. ಇಷ್ಟತ್ತರ ವ್ರಾಯದ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ತಂದೆಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವನು ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಮೈ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸದೆ ಗೌಡರು ಅವನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು ಸೋಮನಗೌಡ ಸುಖವಾಗಿ ಸಿಗಲೇಬೇಡಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೌಡರು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು ಎಟುಹಾಕಿ ಅಂದೇ ಅವನ ಸಾಲೆ ಬಿಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಊರಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದರು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಅವನ ಯೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಸೋಮನಗೌಡ.

ಗೌಡರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ದುಡಿದಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಆಳುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿದ್ದರು. ರೈತರನ್ನು ಅವರು ಮಮತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ದರ್ಪವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿದ್ದರು. ಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವವರು ಅವರದುರಿಗೆ ಅಂಜಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವರು ಮಾತ್ರ ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಗೌಡಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಳವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಮಾರಾ ಮಾರಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ದರ್ಪ, ಅಂಥ ವರ್ಧಿಸ್ಸು, ಅಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವರದು ಅವರೇನು ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವರಲ್ಲ. ಗೌಡಿಕೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯ

ವಿರುವಷ್ಟು ಓದುಬರೆಹ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಕಾಯದೆ ಕಾನೂನುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಇತ್ತು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದರೂ ವಾಸಿಗಳ ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗೌಡರ ಹೆಸರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಸೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯಿತ್ತು. ಪೋಲೀಸ್ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಸರಿಜೋಡಿಯಾಗಿ ಕೂಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಗೌಡರು ಆವರೊಬ್ಬರೇ ಆಗಿದ್ದರು ತಮ್ಮಂಥವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಕಳವಳವಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದೀಯಾ! ಆ ಸಿಂಪಿಗನ ಮಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಕಾಡಿಸಿದಿ?” ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಗೌಡರು.

ನೋಮನಗೌಡ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಗೌಡರು ಶಾಂತರಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅವನು,

“ಆ ಸಿಂಪಿಗ ಯಾರು, ಅವನ ಮಗಳು ಯಾರು ಅನ್ನೋದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವ್ವಾ ನನಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವರಾಫವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ತಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹೂಡಿಯಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿ ಅವನದು.

ಅವರಿಂದ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುವುದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಪ್ಪನೆಯ ಒಡಿಗಯನ್ನೆತ್ತಿ ಮಗನನ್ನು ವಿವರೀತವಾಗಿ ಧಳಿಸಿ ತಮಗೇ ಆಯಾಸವಾದಾಗ ಒಡಿಗಯನ್ನು ಬಿಸುಟು ತುಟಿ ಬಿಗಿದು ಕುಳಿತರು ಗೌಡರು ಗಂಡನ ಕೋಪದ ಬಗೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಗನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬರೆದ ಒಳಗೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ದನದಂತೆ ಏಟು ತಿಂದು ಸೋಮನ ಗೌಡ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ.

ಅಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಊಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ನರಕುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗೇ ನೋಮನಗೌಡ ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದ. ಆ ಸಿಂಪಿಗ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ದೂರು ಕೊಟ್ಟರಬೇಕು ಅದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ತಾನು ಹೊಡೆತ ತಿಂದುದು. ಆ ಸಿಂಪಿಗನನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡಬಾರದು. ಫಜೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಅವನ ಫಜೀತಿ....ತನ್ನ ಏರುವಳಿ ಮೂರು ಕೊಡುವುದೆಂದ

ರೇನು ಹುಡುಗಾಟವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆಯೇ ಮಗ! ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕು

ಮರುದಿನ ಹೊರಗಡೆ ಲೇಯಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ವೋಲಿಗ್ಯಾಂಗಿನಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂತು. ಸಿಂಪಿಗನ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವುದು ಆದೊಂದು ಯಂತ್ರದಿಂದ ಆ ಯಂತ್ರವನ್ನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೂ ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಿಂಪಿಗನ ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೇ ಆ ಯಂತ್ರವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಆದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ದು ಕೆರೆಗೆ ಬಿಸುಟುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ವೋಲಿಗ್ಯಾಂಗು ಚದುರಿತು. ಸೋಮನಗೌಡನೂ ಅಂದು ಸಂಜೆಯಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಅದನ್ನೋದುವ ನಸಿನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಮಗನು ಹಾದಿಗೆ ಬಂದನೆಂದು ತಂದೆಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ತಂದೆ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಿದರು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೂ ಸಿಂಪಿಗ ಬಂದು ತನ್ನ ಯಂತ್ರ ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಯೆಂದು ಗೌಡರಲ್ಲಿ ದೂರು ಕೊಟ್ಟ.

“ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡೂದು ಗೌಡರೇ? ಆದೊಂದು ಯಂತ್ರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ನಡೆದದ್ದು. ಇನ್ನುವ್ಯಾಲ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುವ ಸ್ವಸಂಗ ಬರುತ್ತೆತಿ”

“ನೀನೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಆದನ್ನು ದುಡುಕಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ.” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅವನಿಂದ ಫಿರ್ಯಾದು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು ಗೌಡರು. ಸೋಮನಗೌಡನೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬಹುದೇ ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಿಹದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುನ್ನಾದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದನಲ್ಲ!

ಗೌಡರು ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಸಿಂಪಿಗನ ಯಂತ್ರದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಿದರು. ಅವನು ತನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಹೇಳಿ ಜಾರಿಕೊಂಡ.

ಫಿರ್ಯಾದು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ನಾವು ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಸಿಂಪಿಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದೆವು. ವಿಚಾರಣೆ ಗಾರಂಭವಾಯಿತು.

“ ಊರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರಾಗದವರು ಯಾರ್ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?”

‘ ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲರೀ ಯಾರಿಗೂ ಎಂದೂ ಏನೂ ಕೆಟ್ಟದು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ ನಾ. ದುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ನಮಗೆ ಎರಡನೆಯವರ ಉಸಾರಿಯಾತಕ್ಕ ಬೇಕಿಲ್ಲ ’ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ.

ಅವನ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಗೌರಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಏನೋ ಅನುಮಾನ ಬಂತು. ಬಡವರ ಮಗಳು. ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿ ಅವಿವಾಹಿತ. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಳಾದವರಾರೋ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಂಥ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನದ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು

ಅವಳೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭೇದಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದನು

‘ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಗಂಡುಹುಡುಗರ ಗುರುತಿವಿ ಗೌರವ್ವಾ ?’

‘ ಯಾರದೂ ಇಲ್ಲರೀ ’

‘ ಯಾರಾದರೂ ನಿನಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡುವವರಿದ್ದಾರೇನು ?’

ಹೇಳಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾ ಅವಳು ನೋಮನ ಗೌಡನ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದಳು

“ ನನಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡುವವ ಅಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಅವನೇ ನಿಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಯಮಾಡಿರಬಹುದಲ್ಲ ?”

“ ಅದೇನು ಅವನ ಕಲಸ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲರೀ ಅವರಿಗೇನು ಕಡವೆ ಯಾಗ್ಯೆ ?”

ನನುಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಳೆದಂತಾಯಿತು. ನೋಮನಗೌಡನ ಗೆಳೆಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅವಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆನು. ಅದು ಆ ಪ್ರೋಲಿಗ್ಯಾಂಗಿನ ಕೃತ್ಯವೆಂಬುದು ಖಚಿತನಾದಂತಾಯಿತು. ನೋಮನ ಗೌಡನನ್ನೇ ಮೊದಲು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅವನು ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರಾದ ಗೌಡರ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಗನು ಕಳವು ಮಾಡಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಹೊರಬಿದ್ದರೆ ಅವರು ಸಂತಾಪದಿಂದ

ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಿಯಾರೆಂದು ನಮಗೆ ಚಿಂತೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೂ ನೋವನು ಗೌಡನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚಾವಡಿಗೆ ತಂದೆವು

“ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿರಿ ಗೌಡರೇ ಮುಂದೆ ಅವನೇ ಗೌಡ ನಾಗುವನ ನಾವು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಅವರು ನೋವನಗೌಡನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದರು ಅವನು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತಾ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೂ ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಆತಂಕದ ಛಾಯೆ ಕವಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ

ಅವನ ಗೆಳೆಯರಲ್ಲೊಬ್ಬೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಕರೆದು ಯಂತ್ರದ ವಿಷಯ ಕೇಳುವ ದಾಯಿತು ತಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರು ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಂಜುಬುರುಕನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ಮೇಲೆ ‘ಭರಮಸ್ವ’ನ ಸ್ವಯೋದ್ದೇಶವು ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದವು ಗೌಡರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು ನೋವನಗೌಡನ ಮುಖವೂ ಕರಗಾಯಿತು.

‘ಭರಮಸ್ವ’ನ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಸಾದಮೊಡನೆಯೇ ಆ ಹುಡುಗ ಹಸನದಿಯ ಹುಚ್ಚು ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಚೇತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಸುಲ್ಕು ಏಳು ಬೀಳುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವನ ಅವಶಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ಚಡ್ಚಾಡಿ,” ಎಂದು ಅವನು ಗೋಗರಿಯ ತೊಡಗಿದ

‘ ಹೇಳುತ್ತೀಯೇನು ?’

“ ಹೂಂ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ” .

ಅವನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೈತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆವು

“ ಹೂಂ ಹೇಳು ಈಗ ”

ಅವನು ಸ್ಕುತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡತೊಡಗಿದ.

“ ಯಾಕೆ? ಯಾರದಾದರೂ ಅಂಜಿಕೆಯೋ ಏನು?”

ಆ ಹುಡುಗ ಗೌಡರ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

“ ಏನಿದ್ದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿಬಿಡು,” ಎಂದರು ಗೌಡರು.

ಅಗ ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು. ನೋವನಗೌಡನ ಹೇಳಿಕೆಯ

ಮೇಲೆಗೆ ತಾವು ಆ ಯಂತ್ರವನ್ನೊಯ್ದು ಕೆಲವು ಡಿಲ್ಲಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿನಗಿವೆ ಹೇಳಿ ನಾವು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ದೂರವಿವು ನೋಡುವಾಗ ಚಳಿ ಬಂದರೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ ಗೌಡರಿ ಗಾದರೋ ಅಕಾರವೇ ಕಳೆ ಬಿಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತೆ ಅಂತೆ ಮೇಲೆ.

ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಇತರ ಹುಡುಗರೂ ಆ ಸಂಗತಿ ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರು

“ ಏನಂತೀ ನೋಡುವುದೇ ? ”

ಅವನೇನೆನ್ನಬೇಕು ? ಬಾಯಿ ತಿರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದನಂತೆ ಧ್ವನಿಯೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ

“ ಹೇಳು ನನ್ನ ಅಂಚೋಣ ಏನು ? ”

“ ನನಗೇನೂ ಗೊ ಗೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ನ ನ ನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಸು ಸು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ತೊಡಲಿದ ನೋಡುವುದೇ

“ ಅನಾರ್ಯಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕು ? ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳೋಯೋ, ಇಲ್ಲಾ, ನಿನಗೂ ಭರಮವನ್ನ ವ್ಯಾಜವಾದಬೇಕೋ ? ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಭೋತರ ಬಿಚ್ಚಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಸೋಮನ ಗೌಡ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನೊಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು ತಂದೆಯ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡ ಅವರು ಅವನನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಒದ್ದರು

ಅಂತೂ ಕಳವು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದಿತು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಕಳವಿನ ಉದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ ಸಿಂಹಿಸಿಗೆ ನಷ್ಟ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ಗೌಡರು ಮಾರನಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲರಲ್ಲ ಆ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವಿಧಿಸಿದವು ಚುವಟಿಯ ಮೊರಗಡೆ ಓಲೆಕಾರರು ಕಾವಲು ಸಿಂತರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ನಾವು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಖಂಡಿತ ವೆಂದೇ ಗೌಡರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅನನ ಬಂಧನದೊಡನೆ ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಮೋದಕಾಗೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಘೋಷದಾರರ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದರು ಗೌಡರು ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು

ಅವರೇನೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ನಾನೂ ಆ ಮಾತು ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳೇ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದುವು!

ಸಿಂಪಿಗನಿಗೂ ಗೌಡರು ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳೂ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ ಹುಡುಕಿಸುವ ಸಾಟಿಕ ನಡಸ ಲಾಯಿತು ನೋಡಿದ ಮೇ ನಡೆದಾಗ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸಿಂಪಿಗನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟೆವು.

ಗೌಡರಿಂದ ದೊರೆತ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಒಂದೆರಡು ಆಡುಗಳನ್ನೂ (ಮೇಕೆ) ಅವನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡ. ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು.

ಕಳವಾದ ಮಾಲು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಆರೋಪಿಗಳ ಪತ್ತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆವು.

ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಗೌಡರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೇ ಬರಲಿಲ್ಲವಂತೆ ಸೋಮನಗೌಡನೂ ಅಂದಿನಿಂದ ಸಭ್ಯನಾದನಂತೆ. ಅವನ ಗೆಳೆಯರೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಲು ಹೆದರತೊಡಗಿದರು. ಅಂತೂ ಆ ದುಡೆಲ್ಲವೂ ಒಳಿತಿಗಾಗೇ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು ನಮಗೂ

ಗೌಡರಿಂದ ಬಂದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪೈಕಿ ಎಂಟು ನೂರನ್ನು ಸಾಹೇಬರ ಬಿಡಾರದ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ಘೌಜದಾರರು. ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಹನ್ನೆರಡುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡುನೂರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಸಾವಿರವನ್ನು ತಮಗಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

“ಆಮೂ ನನ್ನ ಹತ್ತರವೇ ಇರಲಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

“ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆ ಈ ಸಾರಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ತಿವಣ್ಣಾ.”

ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗಲೇ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಘೌಜದಾರರ ಕೈಗೆ ಹಣ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಡುಗೆಯ ಚಿನ್ನನಿಗೆ ಮದವೆಯ ಚಾಪಲ್ಯ ಕರಳುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮುಗಿಸ

ಬೇಕು, ಸಂಬಳದ ಹಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು - ಎಂದು ಅವನು ಅಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ಘೌಜದಾರರು ನಗುತ್ತಾ,

“ ಈ ಮಗನಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾ ನಂತೆ!” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು.

ಆದರೆ ಚಿನ್ನ ತನ್ನ ಹಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಂಬಳದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವಂತೆ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದ.

ನಾನು ಕೊರಡಿಗೆ ಯೊಡುತ್ತಲೂ ಅವನೂ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ

“ ನೀವಾದರೂ ನನ್ನ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಿಸಿ ಪುಣ್ಯಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಪ್ಪ.”

“ ನಿನಗೆಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕು ಚಿನ್ನಾ ?”

“ ಸಂಬಳದ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವದಿದೆ ಘೌಜದಾರರು.”

“ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇನು ಮಾಡುವವ ?”

“ ಇವರ ಚಾಕರಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು ನನಗೆ. ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಖಾನಾವಳಿ ತೆಗೆದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ದುಡಿದು ಇರುತ್ತೀನಿ.

“ ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಪಡೆಯಿಪ್ಪಾ. ನಿನ್ನ ರೂಪಾಯಿ ನಿನಗೆ ಕೊಡಿ ಸುತ್ತೀನಿ ”

ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ವ್ಯಾಪಾರ

ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾನುರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಓಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಳೆಯಿಸಲಿಷ್ಟವದದೆ ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ನ್ಯಾಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಆಗ ಹಣವು ಆಗತಕ್ಕ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ನಾನುರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಅಂಗಡಿಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ತುಂಬಾ ಮಾಲು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ತಂದು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದರು.

ಕಾಲವಾದದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಐದಾರು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಸರಾಸರಿ ನಾಲ್ಕು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳು. ಐದು ಚದದಂಗಡಿಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಡಿಗಳವರೂ ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜವ್ವನವರಲ್ಲೇ ಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಹಾಗೆ ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ವ್ಯಾಪಾರ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೈತುಂಬಾ ಲಾಭವೂ ಬರತೊಡಗಿತು.

ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗರಿಂದ ತುಸುಬೆ, ಹತ್ತಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಚಕ್ಕಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಅದರಿಂದಲೂ ಲಾಭ ದೊರಕಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ.

ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿನದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಎಣ್ಣೆಯ ಗಿರಣಿಯ ಒಡೆಯರೊಡನೆ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ನಾನು ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ

ದ್ವಾಗ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಎಷ್ಟು ಮಾಲು ತಂದರೂ ಒಡನೆಯೆ ಅದನ್ನು ತೂಕ ಮಾಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಗಿರಣಿಯವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಲಾಭವೇ ಇತ್ತು ಗಿರಣಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಚ್ಚಾ ಮಾಲನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಈ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು ಮಾರುವ ರೈತನಿಂದ ರೂವಾಯಿಗೊಂದಾಣೆ, ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದಲೂ ರೂವಾಯಿ ಗೊಂದಾಣೆ ದಲ್ಲಾಳಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಆ ಘಂಡು, ಈ ಘಂಡು, ಧರ್ಮಾದಾಯ, ಕಾಟಕವರು ಕೂಲಿ ಹನಾಲಿ ಎಂದು ಏನೇನನ್ನೋ ಹೇಳಿ ಹಣ ಹೊಡೆಯುವುದು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಸಿಕ್ಕ ಕಾರುಕ ತೂಕ-ಆಕತೆಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಮೋಸ ಬೇರೆಯೇ. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಮಾಲನ್ನು ಸೇರಿಸಾಗಿ ಗಿರಣಿಯವರ ಹತ್ತಿರ ಒಯ್ದರೆ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಮೋಸ ರಪ್ಪುತ್ತದೆ ಆದರೆ, ಆವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿರಲು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ರೈತರಿಗೆ ಹಣವ ಆಡಚಣೆ ಯಿದ್ದಾಗ ಈ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳನ್ನೇ ಆವರು ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದುಂಟು ಆ ಸಾಲ ತೀರಿವಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಸರಿ ರೈತರ ನಾಲು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಅಂಗಡಗಳೇ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾದ ಧಾರಣೆ ಬಂದಾಗ ಆದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸಿ ರೈತರು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧ ಮಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಇಲಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಕೂಲಿಕಾರರ ಮಡಿಲಿಗೆ ನೇರುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಅಗತ್ಯವೆನ್ನುವುದಾಗ ಯಾವ ಧಾರಣೆ ಗಾದರೂ ಮಾಲು ಮಾರಿಬಿಡಬಹುದೆಂದು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಲ್ಲಾಳಿ ಯಾವ ಧಾರಣೆಗೆ ಮಾರಿದನೆಂದು ಅಶಿಸ್ತಿತರಾದ ರೈತರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?

ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ರೈತರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಮಾಲು ನೇರಸಾಗಿ ಗಿರಣಿಗೆ ಹೋದರೆ ಈ ಸತ್ಯ ರಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ

ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ಮಾಲು ಗಿರಣಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿ ನಾನು ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆ

“ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳಿನ ಧಾರಣೆ ಏರುತ್ತಾ ಇದೆ ಉಜ್ಜವ್ವನವರ. ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು

ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಗಿರಣಿಗೊಯ್ದು ಮಾರಿಬಿಡಿರಿ ರೈತನ ಚಕ್ಕುವಿ
ಗಳಲ್ಲೇ ಮಾಲನ್ನು ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೊಯ್ಯ ಬಹುದು'

ಅದೇ ದಿನವೆ ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಕಾಲಪಾಡಬಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಸುಬೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದರು ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಮಾಲು
ರೈತರಿಗೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಮುಂಗಡ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮಾಲನ್ನು
ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ನಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೊಂದು ದಿನವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೇ ಉಜ್ಜವ್ವ
ನವರಿಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಾಭ ಬಂತು

ಅವರು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ಗಿರಣಿಗೆ ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು ಎಂದ. ತಿಂಗಳಿನೊಳಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು
ಸಾವಿರದವರೆಗೂ ಲಾಭವಾಯಿತು. ಅವರು ಮುಟ್ಟಿಬೆಳ್ಳಿವೂ ಜನ್ಮವಾಗುತ್ತತ್ತು

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಬಂತು ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಅಂದು
ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭೋಜನವೂ ಕೊಡಿಸಿ ನರ್ಥವೂ ಘೌಜ
ದಾರರಿಗೂ ಗೌಡರಿಗೂ ಲಮಂತ್ರಣವಿತ್ತರು. ನನಗೂ ಆಮಂತ್ರಣವಿಡ್ಡಿ
ತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಊರಲ್ಲನ ಬಬ್ಬಿಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ರೈತರನ್ನೂ
ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ತನ್ನಣ್ಣನಿಗೂ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಸಮಯ ನೆರವಾಗಲು
ಜಿನ್ನನನ್ನು ಕೇಳಿ ನೂಟೈಸು ಘೌಜದಾರರ ಹಂಡೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದರು
ಬಾಸುಂದಿ - ನೂಟ ಊಟ ಅದಕ್ಕೂ ಈ ವಸತು ತರುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರೂ ನೂಟೈ
ಬಿರಿಯುವಷ್ಟು ಬಾಸುಂದಿ ಬಿಗಿದರು

"ನನುಗೆ ಚರೋದಿನ ಒಂದೊಂದು ವಿವಣ್ಣಿನವರೂವೆ" ಎಂದು ಉಜ್ಜವ್ವ
ನವರು ಅರಂಭಿಸುತ್ತಲೂ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈ ಅವರನ್ನು ತಡೆದು,

"ಮೊದಲು ಊಟ ಮುಗಿಯಲಿ ಆಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸ" ಎಂದು
ಹೇಳಿದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಕ್ಕೊಂದು ನಕ್ಕರು

ಉಜ್ಜವ್ವನವರೇನು ಸುನ್ಯನಾಗಲಿಲ್ಲ.

"ಗೌಡರೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಾರೆ. ಘೌಜ
ದಾರರೂ ಮಾಡಿದಾರೆ"

"ನಾನೇನೀ ಮಾಡಿದ್ದು" ಎಂದು ಗೌಡರು.

“ ಹೊಲವನ್ನು ನೀವು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಗನು ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.”

“ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರ ದಯೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೊಲ ನಿಮಗೇ ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳಿರಿ. ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡ್ತೀನಿ,” ಎಂದರು ಗೌಡರು.

ಉಜ್ಜ್ವಲನವರೂ ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಹಣವಿತ್ತು. ಗೌಡರಿಗೆ ಹೊಲಗಳ ಕೊರತೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೊಲ ತಮ್ಮ ಕೈಗೇ ಬಂದರೊಳ್ಳಯದೆಂದು ಉಜ್ಜ್ವಲನವರಿಗೆ ಸುಸ್ತಿದ್ಧಿರಬೇಕು.

“ ಏನೋ ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸು ಮಾಡಿದರೆ ” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ನಾನು ಅವರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು,

“ ಬೇಕಾದರೆ ತಗೊಳ್ಳರೆಂದು ಗೌಡರೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಉಜ್ಜ್ವಲನವರೆ. ಅವರಿಗೂ ಆ ಹೊಲದ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಲವಂತ ದಿಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

“ ನಾನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದನಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಹೊಲ ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು,” ಎಂದರು ಗೌಡರು.

“ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂವಾಯಿ ಹಚ್ಚಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು!” ಎಂದರು ಘೋಷದಾರರು.

“ ಛೆ. ಛೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಯಾಕೆ?” ಎಂದರು ಗೌಡರು.

“ ನೀವು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು ಗೌಡರೆ.”

ಹಾಗೆ, ಉಡದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಹೊಲವನ್ನು ತಿರುಗಿಕೊಡುವ ಮಾತು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಹೊಸ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳಾದುವು. ಹೊಲ ಉಜ್ಜ್ವಲನವರದಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈತನೇ ಹೊಸ ಲಾವಣೀ ವತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ.

ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿ ಸುಮಿತ್ರಗೆ ಪತ್ರ ಹಾಕಿದೆವು. ಅವಳ ಗಂಡನಿಂದ ಮೊರೆತ ಹಣದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದುದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಅವಳಿಂದ ಲುತ್ತರವೂ ಬಂದಿತು.

ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಉಂಟುವಾಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಾಚಾರವಿತ್ತು ಆ ವತ್ರದಲ್ಲಿ.

ಸುಮಿತ್ರೀ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

“ದೇವರು ಒಳ್ಳೇ ದಿನ ತಂದ!” ಎಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು

“ಸುಮಿತ್ರೀ ಗಂಡು ಹಡೆದರೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡೋಣ,” ಎಂದಳು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ

“ಅದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯ! ಅವಳು ಗಂಡೇ ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ,” ಎಂದರು ಉಜ್ಜಪ್ಪ

ನಾನು ಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ

“ನನ್ನನ್ನೇ ನೀವು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರಂತೆ ಈಗ ನಿಮಗೆ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿತು ಇನ್ನಾಕೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು!”

ಗಂಡ ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಕ್ಕರು

ಬಣವೆ ಸುಟ್ಟುದೋದ ಪ್ರಕರಣ

“ಈ ಮೂಗರ್ಜಿಯು ಮಜಾ ನೋಡು ವಿವಣ್ಣಾ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೂಟ್ಟರು ಈಶ್ವರವ್ವನವರು

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಲು ಪೋಜಿನದಾಗಿತ್ತು ಆ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಷಯ

ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿ ಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಂಗಸು ಬಸಿರಾಗಿದ್ದಳು, ಅವಳು ವಿಧವೆ, ಅವಳ ಅಳಿಯನೇ ಆ ಬಸಿರಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ, ಅವಳು ಗರ್ಭವತನದ ಉವಾಸು ಯೋಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು - ಎಂದು ಒರೆಯಲಾಗಿತ್ತು ಆ ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ.

ಪೋಲೀಸರಾದ ನಮಗೆ ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ, ಇದಕ್ಕಿಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿರುವುದುಂಟು ನಮಗೆ ಅದಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಮೋಜು. ಆಷ್ಟೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದೈದು ನಿಮಿಷ ನಕ್ಕು, ಅನಂತರ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಣ ನೆಳೆಯುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಯೋಚಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ ಎಂಥ ಅಸರಾಧ ನಡೆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಮಗೆ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿದರಾಯಿತು !

ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿಸುವಾಯಿತು ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಚಾರಣೆಗಾರಂಭಿಸಿದವು ತಾನು ಬಸಿರಾದುದು ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳೆಂದೇ ಅವಳು ಸಾಧಿಸ ತೊಡಗಿದಳು

“ನಿನ್ನ ಆಟವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೇ ?

ದವಾಖಾನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ತವಾಸು ಮಾಡಿಸ್ತೀವಿ,” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಕಳೆದ ವರ್ಷವಷ್ಟೇ ಅವಳು ಋತುಮತಿಯಾಗಿದ್ದು. ಅವಳ ಅಳಿಯನಿಗೂ ಅವಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು.

“ ಏನು ಮಾಡೋದು ರಾನ್ ಸಾಬರೆ ಆಗಬಾರದ್ದು ಆಗಿ ಹೋತು,” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವಳು ಕಂಬನಿಗರೆಯತೊಡಗಿದಳು.

“ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ನೀನು ಬಸಿರು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ”

“ ಇಲ್ಲರೀ ನಾನ್ಯಾಕ ಅಂಥಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡೇನು ?”

ತಾನು ಗರ್ಭವತನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಪ್ರಿಯಕರ ಅಳಿಯನೂ ಹಾಗೇ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಂಡು ಕನಿಕರವೆನಿಸಿದರಲ್ಲ. ಅವರೇನು ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲ. ಬಹಳ ಬಡವರು ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯ ಭೂಮಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಹೊಟಿ, ಹೊರೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಸ! ಅವರು ನಮಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ?

ಅವರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಿರಸಲು ಊರ ಗೌಡನಿಗೆ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಹತ್ತು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಿಂದ ಒಂದು ನರದಿ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಬತ್ತದ ಬಣವೆಗಳಿಗೆ ಯಾರೋ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು, ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದರು. ೧೦-೧೫ ನಾವಿರ ದಷ್ಟು ನಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ನಮಗೆ ಹಣ ಸಿಗುವುದು ಇಂಥ ಸ್ವಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ!

ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಹಾಗೆ - ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇಷ್ಟತ್ತು ಜನರ ಒಣವೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅರ್ಥಾತ್ - ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ವಕ್ಷದವರ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಿ ಬೇಕು, ಪುರಾವೆ ಬೇಕು. ಬಣವೆಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕಡ್ಡಿ

ಕೊರೆದು ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು
ಹಿಡಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?

ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಬಣವೆಗಳ ರೈತರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡವು.
ಅವರಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ವಕ್ಷದವರೇ
ಆ ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರಾದರೂ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾವು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಿದರು.

ಬಣವೆಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ
ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು.

ಒಬ್ಬ ಹೇಳಿದ

“ಅವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನಾ ಹೊರಗಡೆ ಮಲಗಿದ್ದೆನಿ ಕಾಲು ಸಪ್ಪಳದಿಂದ
ಎಚ್ಚರಾಯ್ತು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಕಂಬಳಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ
ಮುಂದೆ ಹಾದು ಬಣವೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದದ್ದು ಅಷ್ಟು ನೋಡಿದನಿ ಆ
ಮ್ಯಾಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿತು ”

“ಆ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಊರಲ್ಲಿ ಬಾವನೋ ಇಲ್ಲೋ ”

“ಇಲ್ಲ. ಅವ ಬರಲಿಲ್ಲ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಹಾಂಗೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು ”

ಅಪರಾಧವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ನಮಗೊಂದು ಅಧಾರ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗಾಯಿತು.
ಆ ಹಳ್ಳಿಯವನೊಬ್ಬ ಬಣವೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ಜೇರೊಂದು ಊರಿಗೆ
ರೂರಟುಹೋಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯವನಾಗಿರಬೇಕೆ
ಊರಿನವನೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ರಣ ಕೊಟ್ಟು
ಅವನಿಂದ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿರಬೇಕು

ಅಪರಾಧವನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ
ಗಾರಂಭಿಸಿದೆವು.

ಆ ದಿನ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದವರಾರು? ಹೋಗಿದ್ದ ಜನ
ರೆಲ್ಲರೂ ಮರಳಿ ಬಂದಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಮನೆಯ ಜನರ ಲೆಕ್ಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವು. ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಜನರು ಬೇರೆ

ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅದೇ ದಿನ ಊರಿಗೆ ಕರೆದು ತರಲು ಓಲೈಕಾರರನ್ನೂ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಆ ಹತ್ತು ಜನರ ಮನೆಗಳ ಅಕ್ಕ ವಕ್ಕದ ಮನೆಗಳವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಬೇರೂರಿಗೆ ಹೋದವರ ಸಿಪಯನಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆವು ಅವರು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ದಿನ, ನನುಯ ತಳಿದುಕೊಂಡೆವು ನಾಲ್ಕೈದು ಜನರು ಅಂದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಇವರಲ್ಲಿಯೆ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಅನರಾಧಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಿ, ಅವರ ಮನೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಬರೆದು ಕೊಂಡೆವು.

ಅಂತೂ, ಮೂರು ಜನರ ಬಗೆಗೆ ನಮಗೆ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನವುಂಟಾಯಿತು ಅವರು ಬರುವವರೆಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಸಾಗಿತನಾಯಿತು.

ಮರದಿನ ಅವರು ಮೂವರೂ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬಿಡದ, ಚಾವಡಿಯಲ್ಲೇ ಕೂವಿಹಾಕಿ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವರ ಮನೆಯವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೂ ಇವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾವು ಇಂಥಂಥ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಸಟೆಯೋ ದಿಟವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದುಂಟು ಉಳಿಯಿತು.

ಘೌಜದಾರರು ಒಂದು ಊರಿಗೂ, ನಾನು ಒಂದು ಊರಿಗೂ, ಅಪ್ಪಣಿ ಒಂದು ಊರಿಗೂ ಹೋಗುವುದೆಂದಾ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಕಂಬಳಿಯ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಷ್ಟೆ, ಆ ಮೂವರೂ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಯಾರ ಹತ್ತಿರವೂ ಕಂಬಳಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಥಾತ್ - ಅದನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಬೇಕು ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಜಸ್ತಿ ಮಾಡಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು.

ಸಂರಯಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೌಡ - ಓಲೈಕಾರರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ನಾವು ಹೊರಟೆವು. ನಾನು ನಾಲ್ಕು ವೈಲು ನಡೆದು ಒಬ್ಬ ಸಂಶಯಿತ ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದ ಮನೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಆ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ

ಚಾವಡಿಗಿ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ನಮಯಕ್ಕೆ ಅವನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದೂ ಆ ಊರಿನ ಸಾಹುಕಾರ ನೊಬ್ಬನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಲ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಆ ಸಾಹುಕಾರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದೆ ಆ ನುನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ.

ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ ಆಸಾಮಿ ಅವನೇ ಎನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಂಬಳಿಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ವಂಚರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಬಿಡಾರದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮರಳಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಘೌಜ ದಾರರೂ ಅಪ್ಪಣ್ಣನೂ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಕಂಬಳಿಯವನ ಅಕ್ಕಸಕ್ಕದ ಮನೆಗಳವರಿಗೆ ಆ ಕಂಬಳಿ ತೋರಿಸಿ ಅದು ಅವನದೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಅವನೇ ಅಪರಾಧಿಯೆಂಬುದು ಯಾರಿ ಗಾದರೂ ಹೊಳೆಯುವಂತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಅವನೇ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟನೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಗೊಳಿಸಲು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂಬಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬನನ್ನು ರಾತ್ರಿ ನೋಡಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ರೈತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಸಂಶಯಿತನನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆವು. ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬದ್ಧ ಅಸಾಮಿಯಾತನೇ ಎಂದು ಆ ರೈತನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಕಂಬಳಿಯವನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಕಿದೆವು. ಅವನದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ : ತಾನೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ತನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೂ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ 'ಭವಮಪ್ಪ'ನ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಡುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೂ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, 'ಭರಮಪ್ಪ' ನನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಅವನು ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಗನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ನಾಲಕು ಏಟು ಬಿದ್ದರಾಯಿತು, ಎಂಥವರಾದರೂ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನಾದರೂ - ಹತ್ತು ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದರೂ ಹೂಂ ಅನ್ನದೆ ಚೂಂ ಅನ್ನದೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ಸರತಿಗೊಮ್ಮೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೂಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದೆಷ್ಟೋ ಆಪ್ಪೆ. ಅವನ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲವೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಹೆಂಗಸರು ಹೆದರಿ ಅಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು

ಹೊಡೆಯಲು ನಮಗೂ ಉತ್ಸಾಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತವನ್ನೊಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿತ್ತು
 ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಸೋತುಹೋಯಿತು
 ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅಂಭಿದವು ಅವನ ರಕ್ತನಾಳಗಳು
 ಉಬ್ಬಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ರಕ್ತದ ಜಲನವಲನಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಮ
 ಊದಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೇಳಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು.
 ಹೇಳಿದರೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲವೆಂದು ಹೆದರಿ, ಮತ್ತೆ ಸುಮ್ಮ
 ನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವೆ? ಹೊಡೆತ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳು
 ವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿಯಿಲ್ಲವೆ? ಅಷ್ಟು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಎತ್ತು ಬಿಡುತ್ತಲೂ
 ಆತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ.

“ಹೂಂ ಹೇಳು,” ಎಂದು ಘೋಷದಾರರು

“ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದವ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲರೇ ರಾವನಾಬರೆ.”

“ಮತ್ತೆ ಯಾರ್ಯಾರೂ ಹೇಳು.”

ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸ
 ಲಾಯಿತು. ಅವರು ಬರುವವರೆಗೂ ಇವನು ಹಾಗೇ ಬರಿವೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು
 ಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಕೆಳಗಡೆ
 ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಶವದ ಕಳೆ ಮೂಡಿ
 ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಅನಸ್ತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ನಾಲ್ವರೂ ಅಂಜಿಕೊಂಡಿರಲು
 ಸಾಕು.

ಅವನ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದವು ಅವನ ಬಾಯಿಯೊಳಗಿ ದಾಹ
 ವಾಗಿತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಟ್ಟವು ಅವನು ಧಡಾರನೆ ಘೋಷದಾರರ ಕಾಲುಗಳ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ಆಗತಾನೆ ಕರೆಯಿಸಿದ ನಾಲ್ವರಲ್ಲೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ‘ಭರಮಪ್ಪ’ನ
 ಪ್ರಸಾದ ಕೊಡತೊಡಗಿದವು ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳಿಗೇ ಅವನು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿ
 “ಸತ್ತೆನಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ

ಮೂವರಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ 'ಭರಮವ್ವ'ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದೆವು. ನಾಲ್ಕು ಜನರೂ ಮೆತ್ತಗಾಗಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಗೂ, ಸುಟ್ಟು ಬಣವೆಗಳ ರೈತರಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಗೂ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ಇವನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಣವೆಯವನು ಮಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನಂತೆ. ಅದರ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅವನ ಬಣವೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವ ಯೋಚನೆ ಹೊಡೆದರು. ಈ ಐದು ಜನ ಸೇರಿ ಮಾಡಿದ 'ಮಸಲತ್ತು' ಅದು ಕಂಬಳಿಯವನು ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂದೂ ಉಳಿದವರು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬೆಂಕಿಯನ್ನಾರಿಸಲು ಜನರು ನೆರೆದಾಗ ತಾವೂ ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನೀರು ಉಗ್ಗುವ ನಾಟಕ ಮಾಡುವುದೆಂದೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟವನಿಗೆ ವ್ರತಿಫಲವೆಂದು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಆದರಂತೆ ಅಷ್ಟು ಹಣವೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ದ್ವೇಷಕರಬ್ಬರೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರೇ. ಸಾಲ ಸೋಲಗಳಾವುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಕೂಡಿಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದರಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಕೃತ್ಯವೇನಾದರೂ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ ವಕೀಲರಿಗೋ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೋ ದಂಡಕ್ಕೋ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಆಗ ಸಮಾಧಾನ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಸಿ ಪುಹಾಂತನೂ ಅಂಥ ರೈತರಲ್ಲೊಬ್ಬ. ಅವನು ಕಂಬಳಿಯ ಕಲ್ಲಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ವಾವ! ಕಲ್ಲನ ಪಾಡು ನಾಯಿ ಪಾಡು. ಹಣವೂ ಹೋಯಿತು, ಮಾನವೂ ಹೋಯಿತು, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಂತು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆ, ದುಡ್ಡು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ, ನೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪುಹಾಂತನ ಯೋಚನೆ. ಪುಹಾಂತನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಈ ಉಪದ್ರ್ಯಾಪಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದು ಪುಹಾಂತನು ತನವಾಯಿತೆಂದು ಉಳಿದ ಮೂವರ ಯೋಚನೆ.

ಮಹಾಂತನ ತಂಗಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಸವ್ವನಿಗಾದರೋ -- ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ತನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ -- ಮಹಾಂತ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹೆಜ್ಜೆ. ಅವರವರ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲಾಭವಾಗುವ ಸುವರ್ಣಸಂಧಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಹಾಂತ ಹೇಳಿದ. ಘೌಜದಾರರೂ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು. ನಾನು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂವರು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ತಲಾ ಒಂದೊಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆವು. ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಂದ ಹಣ ಬಂದ ತರುವಾಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಬಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಮೂವರು ಮಾಫಿ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರಾದರು.

ಮಹಾಂತನಿಂದ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಘೌಜದಾರರು ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಸವ್ವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಅವನೇ ಆಪ್ತು ಹಣ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಸರಿ ಅದೊಂದು ಸಾವಿರವೂ ಕೈಗೆ ಬಂತು.

ಮಹಾಂತನನ್ನು ಸರೆಸುನೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದಾದರೆ ತಾನು ನಿಜ ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಕಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದ ಸತ್ಯಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಹೇಳಿದ. ಮಹಾಂತ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆವಾದನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ತನ್ನ ದ್ವೇಷಿಗಳು ವೃಥಾ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿರುವರೆಂದೂ ತಾನು ನಿರವರಾಧಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟ.

ತಪಾಸಣೆಯ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹಿಡಿಯಿತು. ನಾವು ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆವು. ಆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಮಹಾಂತ ಹೇಗೋ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಗಾಗಿ ಎರಡು ನೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅವನ ಕೈಬಿಟ್ಟವು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗದ್ದಲವೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಹೊಸ ಘೌಜದಾರರು

ಈಶ್ವರಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕಾಲವಾಡದಿಂದ ಬರ ಕಡೆಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಅವರು ಹೂರಟು ಹೂಡಿದರು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಹೊಸವಾಗಿ ಬಂದ ಘೌಜದಾರರೂ ಒಂದು ಬಳ್ಳಿಯವರು ಅವರಿನ್ನೂ ಯಾವಕರು ಮದುವೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಿತ್ತಾದುದರಿಂದ ಅವರ ನಡವಳಿಕೆ ಉಚ್ಚತರಗತಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಪರೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು ಲಂಠನರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನಗೂ ಹುರುಪು.

ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೂಡಿಗೆ ಸಂಗತಿಯೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದುವು ಇನ್ನು ಆರುತಿಂಗಳ ತರುವಾಯ ಅವರ ಘೌಜದಾರಿಕೆ ಕಾಯಂ ಆಗುತ್ತಲೂ ಅವರ ವಿವಾಹವೂ ಜರಗಲಿತ್ತು.

ಅವರದು ಪ್ರೇಮವಿವಾಹ. ಅವರ ಭಾನೀ ವಧುವೂ ಅವರೂ ಕೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿಯಿದ್ದು ಒಂದೇ ವರ್ಷ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಸರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಾಯಕ - ನಾಯಕಿಯರ ಪಾತ್ರ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇನ್ನೇನು, ಮನು ನೆ ಯಾ ಗು ಪು ಮೊಂದು ಉಳಿದಿದ್ದಿತಷ್ಟೆ.

ಘೌಜದಾರರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಪರ್ಣನೆಯಲ್ಲೇ

ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಅವಳಿಂದ ಕಾಗದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಫೌಜದಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರೆಯಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಫೌಜದಾರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರು ಹೇಳುವುದು, ನಾನು ಬರೆಯುವುದು ಅಮೊಳ್ಳಿಯ ತಮಾಷೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಹಾಗೆ ಫೌಜದಾರರಿಗೂ ನನಗೂ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲಷ್ಟೇ ಅವರು ಅಧಿಕಾರಿ, ನಾನು ಸಿಪಾಯಿ. ಮಿಕ್ಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಂತರಂಗದ ಗೆಳೆಯರು. ನನ್ನ ಗುಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದುವು. ಅವರ ಗುಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದುವು. ಫೌಜದಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ಅವರಿಗನ್ನೂ ಹೊಸದಾಗಿತ್ತು ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ ಕಚೇರಿಯ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುದು. ಅದುವರೆಗೂ ಅವರು ಮೊಬೇ ಶನರರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಫೌಜದಾರರ ಕೈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರಿಗೊಬ್ಬ ಅಡುಗೆಯವನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು ಅವನೇ ನನಗೂ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡತೊಡಗಿದ ಇಬ್ಬರೂ ಜತೆಯಾಗಿಯೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದು, ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಇತರ ವೇಲೀಸರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸೂಯೆಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದ ಒಂದೆರಡು ಅಪರಾಧಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದುವು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯನಿಗೊಂದು ಬಂಗಾರದ ಸರ ಮಾಡಿಸಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಫೌಜದಾರರು ಆಶಿಸಿದರು. ನಾನೇ ಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸರ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟೆ.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕಾದ ದಿನ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಫೌಜದಾರರಿಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಯೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನನ್ನನ್ನು

ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲೇ ಇಡುವಂತೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಿಷಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೊಳ್ಳಿಯೆಂದು ಬಗೆದು ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ವರ್ಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದಾಗ ನನಗೆ ಬಲು ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಘಾಜಿದಾರರು ನಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲಾಯಿತು.

“ ಅವರೇನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ?” ಎಂದರು ಕಾಲವಾಡದ ಘಾಜಿದಾರರು.

“ ನನಗಂತೂ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ.”

“ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇನು ಅವರಿಗೆ?”

“ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೊಳ್ಳಿಯದೇ.”

ಸರಿ. ಇಬ್ಬರೂ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೂ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಮಾತು ನಡೆಯಿತು. ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ದೊಡ್ಡ ಘಾಜಿದಾರರೆಂದರು :

“ ನೀವು ಶಿವಣ್ಣನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವನು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯ. ಅವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಲ್ಲವೇನು? ಆದರೂ ಅವನು ಎಷ್ಟಾದಿ ಸಂತ ಅಲ್ಲೇ ಇರಲಿಕ್ಕಾದೀತು? ಇದಿಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಗಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಂದ ನುಲ್ಕು ಮಂದಿ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ, ಅವನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು, ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವನಿಂದ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಂದು ಅವನನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಜೈಲಿಗೆಳೆದು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಫಿಯಾದಿಯಿಂದ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂತೋಷವಿಂದ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಾಕು. ಅದು ದಕ್ಕುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ಶಿವಣ್ಣನದೂ ಅದೇ ರೀತಿ. ನೀವು ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಬಿಡಹೋದರೆ ಶಿವಣ್ಣ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಿಮಗೂ ಅವನಿಗೂ ಮತಭೇದವಾಗುವುದು. ನೀವು ಘಾಜಿದಾರರೆಂದು ಅವನ ಮಾತು ಅಲ್ಲಗಳೆದರೆ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವಾಗಬಹುದು. ಆಗ ನೀವು ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ರಿಪೋರ್ಟು ವಗೈರಿ

ಮಾಡಿದರೆ ನಡೆಯಲಾರದು ಅವನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ ಯವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸತ್ಯವಂತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬಿಡಬಹುದು. ಅವನು ತನ್ನ ಸದಗದ್ದಿವೆ(ಕ ಬುದ್ಧಿಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವನು. ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.”

ದೊಡ್ಡ ಘಾಜಿದಾರರು ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಲವಾಡದ ಘಾಜಿದಾರರೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿ,

“ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತು,” ಎಂದರು.

“ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಶಿಷ್ಯನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಂತೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನಾನು ಬೇಡವಾದರೆ ಈಗಲೇ ಒಂದು ರಿಪೋರ್ಟು ಕಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ಹೋಗಿ ವರ್ಗಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದೆ.

“ವರ್ಗದ ಮಾತೇ ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯವಿಗ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆರು ತಿಂಗಳು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ನನ್ನ ಘಾಜಿದಾರಿಕೆ ಕಾಯಂ ಮಾಡುವವರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗ ಬೇಕು. ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ನಾನೆಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ.”

ನಾನು ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲೇ ಕಾಯಂ ಆದ ವಾರ್ಷಿಕ ಊರಿನ ಜನರಿಗೂ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಗೌಡರು ಒಂದು ಮೇಜವಾನಿಯನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಘಾಜಿದಾರರು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

“ನಾವು ಪೋಲೀಸರು ಖಾಸಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಚಲೋದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಗೆಳತನದ ದುರುಪಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಜನರು.”

ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

“ನಾವು ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಾವೂ ನಾಗರಿಕರೇ ಅಲ್ಲವೇನು? ನಮಗೆ ಜಡ್ಡಾದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಾದರೆ, ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ ಜನರು ಬರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವೇ

ಒಂದು ಜಾತಿಯಾಗಿ ಇರಲು ಬರುತ್ತದೆಯೆ? ನಮ್ಮ ಸರಕಾರವೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಿಂದ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವದೇ?"

"ಆದೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೂ. "

"ಇವತ್ತು ನಾವು ಗೌಡರಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾಳೆ ಅವರೇ ನಾದರೂ ಆಸರಾಧ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕಾಗುವದೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಗೌಡರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಾರರು. ನಾವೂ ಜನರ ಸಂಗಡ ಬೆರೆತು ಅವರ ಪ್ರೇಮ ಪಿಶ್ವಾಸ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳೂ ಸುಲಭವಾದಾವು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಂತ ಜಂಬದಿಂದ ನಾವು ದೂರದೂರ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜನರೂ ದೂರದೂರವೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನನುಗೇನಾದರೂ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಯಾರೂ ನಮ್ಮತ್ತ ಸುಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅರುತಿಂಗಳಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇಲ್ಲಿ ಖಾನಾವಳಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೈಲಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ವರ್ಗವಾಗುವದೆಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರೊಡನೆ ಅಷ್ಟು ಅತ್ಯೀಯತೆಯಿದೆಯೆಂದೇ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಯಲಿಗೆಳೆದುಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನರ ಪ್ರೇಮ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ "

ಘಾಜಿದಾರರು ಮತ್ತೆ ವಾದ ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ. ಕೋಬು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆದ್ದರು ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರೀತಿ - ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಘಾಜಿದಾರರೂ ಮುಗ್ಧರಾದರು.

ಊಟ ಮುಗಿದು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ ತರುವಾಯ ಘಾಜಿದಾರರೆಂದರು :

"ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಕವಟ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸರಳ ಮಂದಿ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಜನರು ಹೀಗಲ್ಲ. ಒಳಗೊಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಗೊಂದು ಮಾತಾಡಿ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಂದಿ ಅವರು."

"ಹಳ್ಳಿಯವರಲ್ಲಿಯ ಸರಳತನ ಪಟ್ಟಣದವರಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಾರದು ರಾನ್ ಸಾಹೇಬರೆ."

“ ಅದೂ ನೀಜವೇ ಪಟ್ಟಣಿಗರದೆಲ್ಲಾ ಕೃತ್ರಿಮ ಜೀವನ - ಹಣವೋಂದ, ಅದರಿ ಸಾಕು, ಅವರಿಗಿನ್ನೇನೂ ಬೇಡ.”

“ ಈಗ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಗೇ ಆಗಿದೆಯೆನ್ನುವದೂ ನೀಜ, ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಸಹವಾಸದ ಷರಿಣಾಮ. ನಾವೂ ಹಾಗೇ ಅಲ್ಲವೇನು?”

“ ಈ ಕಾಲವೇ ಹಾಗೆ. ಇಂದಿನ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಣ ಬೇಕು, ಬಂಗಾರ ಬೇಕು, ಅಸ್ತಿ ಬೇಕು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದವರಿಗೇ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ, ಸುಖ, ಭರವಸೆ. ಸಮಾಜದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪೋಲೀಸರಾದ ನಾವೂ ಆ ಪ್ರಕಾರವೇ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅಲ್ಲವೇ?”

“ ಹೌದು. ಪೋಲೀಸರೆಂದರೂ ಸಮಾಜದ ಅಂಗಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇನು? ನಾವೇನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲವಲ್ಲ?”

“ ನಾವು ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಇರಬೇಕಂತ ಜನ ಅನೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.”

“ ತಾವು ಮಾತ್ರ ದೆವ್ವಗಳಂತಿದ್ದರೂ ನಾವು ಮಾತ್ರ ದೇವತೆಗಳಂತಿರ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚುತನವಷ್ಟೆ. ಆನಂದಂತೇ ನಾವೂ.”

ರೋಶನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀನಾರೊಡನೆ

ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೇ ನನಗೆ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ವರ್ಗವಾದುದರಿಂದ ಗೊಬ್ಬರಿನ ಪ್ರೋಲೀಸ್‌ವರಾರದಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಕೊರಡಿ ತೀರ ಚಿಕ್ಕದು. ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿಡಲು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಬೇರೆ ಮನೆ ಹುಡುಕಿ ಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು.

ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರೆದುರಿಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು,

“ ನೀವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಯಾಕೆ ಇರಬೇಕು? ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಿರಲ್ಲ!” ಎಂದರು.

“ ಛೆ. ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ತೊಂದರೆ?”

“ ತೊಂದರೆಯೇನು ಬಂತು? ನೀವೂ ನಮ್ಮವರೇ ಅಲ್ಲವೆ? ನಮಗಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ತೊಂದರೆಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ?”

ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ತಡಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಗಿದು ನನಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು – ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿ ನಾನು ಬೇರೆ ಜಾಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಜ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದೆ. ದೊಡ್ಡ ಘಾಜದಾರರನ್ನು ಕಂಡು,

“ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂತ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ

ಕಳಸಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು ನೋಡಿರಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಕೊಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು,” ಎಂದೆ.

“ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗೆ ಶಿವಣ್ಣಾ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ತ್ರೀಯ ರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗೇ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು, ಹೋದ ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಸಂಗಡ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯವನೆನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಅದೇ ದೊಡ್ಡದು,” ಎಂದರು ಘೋಷದಾರರು.

ನಾನು ವೋಲೀಸ್ ನರಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ. ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಾಟಾನಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ದೀಪವನಂಟಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಮಾಯಾದೀಪದಂತೆ ಕುಣಿಯಿತು ಲಾಟಾನು. ಇನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಸಬೇಕು. ಅಂಗಡಿಯವರಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬೇಜಾರು. ಹಿತ್ತಿಲು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಜಮಾದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೂಗಿದೆ. ನನ್ನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದರು. ರೋಲನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀನರ ಮುಖಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು.

“ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವಾಗ ಬಂದರು ?”

“ ಎರಡು ಮೂರು ದಿವಸ ಆಯ್ತು. ನಾವೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಒಂದೆರಡು ವಾರ ಅರಾಮ ಇರಲಿ ಅಂತ. ನೀವು ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ? ಕಾಲವಾಡದ ಸಹವಾಸ ಮುಗಿಯಿತಷ್ಟೆ?”

“ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಗಂಟು ಬಿತ್ತು. ಸಾಮಾನು ಒಯ್ಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ ನೀವು ಇಂದು ಬರುತ್ತೀರಿ ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೀರಿ ಅಂತ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕಾಯಂ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ!” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು

“ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಳಿರಿ. ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸರಕಾರಿ ಚಾಕರಿ.”

ಲಾಟಾನಿನ ಗ್ಲಾಸು ತೆಗೆದು, ಬೂದಿ ಹಾಕಿ ಉಜ್ಜಿ, ಬಟ್ಟೆಯಿಂದೊರೆ

ಸಿದಳು ರೋಶನ್. ಎಣ್ಣೆಯ ನೀಸೆ ತಂದು ಲಾಟಾಸಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬಿದಳು ಅಮೀನಾ ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ದೀವ ವಚ್ಚಿದ ಕರೀಮ್.

ರೋಶನಳ ಶಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು

“ ಅಮೀನಾ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಇವಳು ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೆ ಬಂದಳೆಂತ ಇವಳ ಮಾವ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅದು ನಿಜವೂ ಹೌದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಇವಳು ಕಾಲೆಟ್ಟಿಂದಿನಿಂದ ಅವರ ನ್ಯಾಸಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಲಾಭವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅನರೆಲ್ಲಾ ಅಮೀನಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವಳ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವಳೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೋಪಾನವಾಗಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗಳು ಸುಖದ ದಿನ ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು ಭಾಯಿಜಾನ್.”

ಅಮೀನಾ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದಳೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳ ಮುಖವೇ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲಿನ ಚಂಚಲತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಅವಳನ್ನಾವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಮೈ ಕೈಗಳೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದುವು.

“ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂದು ತಿಂದು ಎಮ್ಮೆಯಂತೆ ಉಬ್ಬಿಡ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ದಿನವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನೇನು ಇವಳನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ನಾನು ತನುಷೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಮೀನಾ ಘಾಟಿ ಅವಳು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು :

“ ನಿಮ್ಮನ್ನಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಆಗ? ಅದು ನಮ್ಮ ಕೃನ ಮನೆಯಾಗುವುದು. ನಾವು ಬಂದು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮೇದು ಬಂದಿರುವು.”

“ ಅವಳಿಗೂ ನಿಮಗೂ ಕೂಡೇ ಗಾಡಿಗೆ ಟಿಕೀಟು ಕೊಡಿ ಸಬೇಕಾಗುವುದು.”

“ ಹಿಂದಿನ ಗಾಡಿಗೆ ನೀವೂ ಬರಬೇಕಾಗುವರು!” ಎಂದಳು ಅಮೀನಾ. ಎಲ್ಲರೂ ನಗತೊಡಗಿದರು.

ರೋಶನ್ ಮಾತ್ರ ಅಮೀನಳಷ್ಟು ಸುಖಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಕಲಿತವ

ನೆಂಬ ಜಂಬದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಗಂಡ. ಅವರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಓದಿದವರು ಜೇರೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗಿಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರ. ಓಣಿಯಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ತುಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಕಾಣುವುದು ಅವನ ಚಟವಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಒರಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ಮಗನೆಂಬ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ಯೋಗ ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಗೊಂಡು ನಿತ್ಯವೂ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರನಾದ ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವಂಥ ಕೀಳುತನದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಕುಂದು ಎಂದೇ ಅವನ ಭಾವನೆ. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ದಿನವೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಧಾಂತವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನದು ಅಂಧ ವರ್ತನೆಯೇ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಾರಿಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತರರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವನಿಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸೊಕ್ಕಿನ ನಡತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಳಗೊಳಗೇ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಅವನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಆರೋಪ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದೆಂದು ರೋಷನಳ ಚಿಂತೆ. ಅವಳನ್ನು ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ರೇಗುವುದು, ಕೂಗುವುದು, ಬಯ್ಯುವುದು, ಹೊಡೆಯುವುದು. ಇವನ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬೀಳದೆ ತನ್ನ ತಂದೆ, ಸುಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಬದವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ತಾನು ಸುಖಿಯಾಗಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದ್ದು ಅನೇಕ ಬಾರಿ. ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಕೊರಗಿ ಸೊರಗಿದ್ದಳು ಅಮಾನಳ ಹಾಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಇವಳ ಮೈ ಮೇಲೆ. ಅವಳಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಕೃತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಬಂದರು ಅವರ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಊಟವೂ ಬಂದಿತು.

“ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೆ ರೋಷನ್,” ಎಂದೆ.

“ ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ?”

“ ಅಂಥ ಗಂಡನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆವಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ.”

“ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದುರಭಿಮಾನ ಅದರಿಂದಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತು ಅಂತ ಚಿಂತೆ ಅಷ್ಟೆ ”

“ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು ರೋಶನ್. ಆಗುವದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಎದುರಿಸಬೇಕು.”

ನಾನು ಊಟ ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಬಂದಿತು ರೋಶನ್, ಅವಿನಾ, ಕರೀಮ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದರು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವು ವಾತ್ರೆ ವಡಗ ಕೊಂಡಿದ್ದ ನಷ್ಟೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೋಣಿ ಚೀಲ ವೊಂದರಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿಮದಾಯಿತು. ಗಂಟುಗಡಡಿ ಕಟ್ಟಿದುದಾಯಿತು.

ವಾರನೆಯ ದಿನ ವೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ನನಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ಕನ್ನಡಿ, ಗಂಧವೆಣ್ಣೆ, ಸಬಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ ರೋಶನ್ ಮತ್ತು ಅವಿನಾನರಿಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಜರಿಯಂಚಿನ ಖಣ, ಒಂದೊಂದು ರೇಶಿಮೆಯ ಬ್ಲೌಜ್ ಪೀಸ್, ಕರೀಮನಿಗಾಗಿ ಕೋಟು - ಶರ್ಟ್ - ವಾಯಿಜಾಮಾ ಬಟ್ಟೆ, ಅವನ ತಾಯಿಗಾಗಿ ಒಂದು ರೇಶಿಮೆಯ ಖಣ ಬುರೀದಿ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಜಮಾದಾರರೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಿದೆ. ಊಟ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೂ ಒಟ್ಟಿಯ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು ಅವರವರಿ ಗಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟೆ. ಜಮಾದಾರರಿಗೂ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೂ ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ತಂದಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗೂ ಬೆಲೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ತಂದಿರಿ ? ಬೇಡ ಬೇಡ,” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು.

“ ಇದನ್ನೇನು ನಾನು ನನ್ನ ಸಂಬಳದ ಹಣದಿಂದ ತಂದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಹರಾಮದ ರೊಕ್ಕು. ನಿಮಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಸಿಗುವುದು ಕಡಮೆ. ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿ ಲಂಚಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುರೇನು, ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುರೇನು, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೇನು ?”

ಜಮಾದಾರರು ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಕರಿ(ಮನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಚ ಕರಳಿಸಿ ತವಗಾಪಿ ನೋಡುವದೆಂದುಕೊಂಡು,

“ ಈ ವರ್ಷದ ಸರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೊದಲನೇ ನಂಬರ್ ಬಂದರೆ ಮಾತ ಕರೀಮನಿಗೆ ಅವನ ಅರಸಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು

“ ಹೋದ ವರ್ಷ ನಾನು ನೊಂದಲನೇ ನಂಬರ್ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ ಮಾಮಾ ನನಗೆ ಫೀ ಮಾಫೀ ಆಯಿತು. ಸ್ಯಾಲರ್‌ಶಿಪ್ಪು ಬರುತ್ತಾಯಿದೆ,” ಎಂದು ಕರೀಮ.

ಅವನನ್ನು ಅಳಿಸಿ ನಗಿಸುವುದೆಂದರೆ ನನಗ ಸಂತೋಷ. ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ. ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಸ್ಯಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಹಣವನ್ನು ತಂದು ತಂದೆಯ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯಂಥನಾಗಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಒಟ್ಟಬರೆಗಳ ಪೋಷ ಆದರೆ, ತಂದೆ ಬಡವರೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ, ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಂದೂ ಅವನು ಪೀಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂದು ನನ್ನಿಂದಲಾದರೂ ಆ ಆನೆ ಪೂರಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಭಾವನೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು, ಮೈದಡವಿ, ಸಂತೈಸಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ತಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ ಅಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಸಂತಸದ ನಗು ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ.

ಜಮಾದಾರರು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದರು. ನಾನೂ ಕೊರಡಿಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ.

ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಜಮಾದಾರರ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದು ಕನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು.

“ ಏಳ್ಳೆ. ಚಹಾ ತಂದಿದ್ದೀನಿ.”

ನಾನು ಎದ್ದು, ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಡಾಡಾ ಸೇವಿಸ ತೊಡಗಿದೆ.

“ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೆಂಡ ರನ್ನಾದರೂ ಲಿಗ್ನನಾಗಬಹುದು. ನೀವೂ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರೇ ಆಗಿದ್ದರೆ . ”

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಜನಾಪಾರರ ಹೆಂಡತಿ

“ ಆಗಿದ್ದರೇನು ?” ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

“ ಆಗಿದ್ದರೆ, ರೋಶನ್ ಅಮೀನಾ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಿಮಗೇ ಕೊಟ್ಟು
ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ”

ನಾನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬದೆ. ರೋಶನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀನಾಬೀದನೆ ನನಗಿದ್ದ
ಗುಪ್ತಸಂಬಂಧದ ಸಂಗತಿ ಅವರ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರಲಾರದಷ್ಟೆ ?

“ ನೀವೇನಾದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನನ್ನು ಜಂಗಲಿಗೆ
ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರೂ
ಕೊರಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು

“ ಏನದು ? ಜಂಗಲಿಗೆ ಯಾರು ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು ?” ಎಂದಳು ರೋಶನ್.

“ ನೀನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಂಗಿ. ’

“ ಯಾರನ್ನು ? ’

“ ನನ್ನನ್ನು ’

“ ಇಶ್ಮಾ !” ಎಂದವಳೆ ಅಮೀನಾ ಕೊರಡಿಯಿಂದ ಓಡಿಹೋದಳು.
ರೋಶನ್ ನಗುತ್ತಾ ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದಳು

ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕ -

ನಾಗರಪಂಚಮಿಯ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ. ಪ್ರಾವಣನಾಸದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಹಬ್ಬದ ವೈಷ್ಣವ್ಯ ಎಂದರೆ ಉಂಡೆ. ತೀರಾ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸದಿರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣನಿಗೆ ಆ ಬಾರಿ ಉಂಡೆ ತಿನ್ನುವ ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ನನಗೇನೂ ಉಂಡೆಗಳ ಕೊರತೆಯಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

“ನಿನಗೆಷ್ಟು ಬೇಕು ಉಂಡೆ? ಬಾ ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರ ಮನೆಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ವರೆಗೂ ತಂದು ತೇಗಬಹುದು.”

“ಛೆ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲ ತಿನ್ನುವದರಲ್ಲೇನು ಮಜಾ?”

“ಮತ್ತೆ?”

“ಊರಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಉಂಡೆ ರುಚಿ ನೋಡಬೇಕವ್ವಾ!”

ಎಂದ ಅವ್ವಣ್ಣ.

“ಅಂದರೇನು? ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅನ್ನುತ್ತೀಯಾ?”

“ಊಟಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೋದಾರು. ಪಂಚಮಿಯ ನೋಗು ಹಾಕೋಣ,”

ಎಂದ ಅವ್ವಣ್ಣ.

ಗಂಡಸರು ಸ್ತ್ರೀವೇಷ ಧರಿಸಿ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಂಡೆಗಳ ನೈತ್ತುವುದು ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬದ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಮೋಜು ನೋಡೋಣವೆಂದು ಸಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಟ್ಟು ಕೊಂಡು. ಕುಬುವ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟೆವು ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಒಬ್ಬ ಓಲೆಕಾರನ ಮಗನನ್ನು ಜತೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಯ ಹೆಸರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೀದಿಗುಂಟೆ ನಡೆದೆವು.

“ ಉಂಡೀ ನೀಡೇ ನಮ್ಮವ್ವಾ ! ” ಎನ್ನುವುದು.

ವ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯೆದುರಿಗೂ ಅದೇ ಕೂಗು ಹಂಸರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಡೊಂದು ಮೋಜಿನ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನೂ ನಾಚಿಸುವಂತೆ ನಾವು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ವೇಷ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವವರೇ. ಐದು ಸಿಮಿಷ ಗಳಲ್ಲೇ ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಬುಟ್ಟಿ ಉಂಡೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು ಸೀರೆಗಳ ಸರಗಿನಲ್ಲೂ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆವು. ಹಾಗೆ ಊರಲ್ಲೆ ಸುತ್ತಿದ ತರುವಾಯ ಗೌಡರನ್ನೂ ಉಜ್ಜವನವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆವು. ಇತರ ವೋಲೀಸರೂ ಬಂದರು. ಛಾಜದಾರರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಅವರಿನರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ತುನ್ನ ಬಂತು. ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಸೊಗಸನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಾ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಂಡೆ ತಿಂದೆವು

“ ಅಬ್ಬಾ ! ಈಗ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ! ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ

ನಾವು ಸ್ತ್ರೀವೇಷ ಧರಿಸಿ ಉಂಡೆ ಎತ್ತಿದ ವಿಷಯ ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ವರೆಗೂ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ಊರಿನಲ್ಲಿ “ ವೋಲೀಸರೆಂದಾದರೂ ಸೋಗು ಹಾಕುವರೇ ! ಇವರಿಬ್ಬರು ವಿಚಿತ್ರ ವೋಲೀಸರು ! ” ಎನ್ನುವವರೇ ಎಲ್ಲರೂ.

ನಾವು ವೇಷ ಹಾಕಿದ ದಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ ನಡೆಯಿತು.

ಅಡೊಂದು ರೈತರ ಮನೆ. ಒಬ್ಬ ಯುವತಿಯ ಹೂರತು ಇನ್ನೂರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು, ಎಲ್ಲರೂ ನಾವು ಆ ಮನೆ ಯೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕೂಗಿದಾಗ ಆ ಯುವತಿ ಹೂರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಂಕೋಚ ವಾಯಿತೇನೋ, ಅವಳು ಒಳಗೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ

ವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಡೆ ಸಿಕ್ಕಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಟವೇನೂ ನನು ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿಕೇಳಿ ನೋಜಿನ ಭಿಕ್ಷುಕರು ನಾವು. ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆವು. ನನುಗೆ ನೀಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಮಾತ್ರ ಆ ಯುವತಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದತಾಯಿ ಹೊಲದಿಂದ ಬರುತ್ತಲೂ ಅವಳು ಅಂದು ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅವರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಾವು ಏನು ಭಾವಿಸಿದವೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತುಂಬಾ ನೊಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನನುಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ನೆನಪು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅದಾದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ರುದ್ರಪ್ಪ ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು, ತನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯೆನ್ನಿಸಿದಿರಲ್ಲ ಅವನು ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ನನಗೆ ನಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಅಯ್ಯೋ! ಇಷ್ಟೇ ಎಲ್ಲವೇನು! ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ ಬರುತ್ತೀನಿ, ನಡೆಯಿರಿ. ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು ಬರಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ.”

“ಅವರನ್ನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಒಂದಿಬ್ಬಿ”

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರುದ್ರಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು ಹೇಳುವಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯದು ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿ, ದನಕರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನೆ. ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ ಜಮಾನದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹರಟೆ ನಾಗೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಡುಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೂವನ ಬಂದಿತು.

ಬಿಳಿಯ ಜೋಡ ರೂಟ್ಟಿ, ಚಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆಗಾಯಿ ಬದನೆಕಾಯಿ, ಕೆನೆ ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಲೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಉಂಡೆ ಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅದರೊಡನೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತುಪ್ಪ. ಅನಂತರ ಅನ್ನ, ನಾರು, ಹಾಲು ಮೊಸರು, ಪಚ್ಚಗೆ ಬಲು ಸೊಗಸಾದ ಊಟವಾಯಿತು.

ನಾವು ಊಟಕ್ಕಿದ್ದಾಗ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದವಳು ಅದೇ ಯುವತಿ, ರುದ್ರಪ್ಪನ ಮಗಳು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಮೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅಸಭ್ಯತನವಲ್ಲವೆ? ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕೈಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಲಿಂಬೆ

ಹಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣದ ಅಂದವಾದ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೇ ಮುಖವೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಒಂದುಬಾರಿ ಆ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಬಿಡೋಣವೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂದಿದ್ದಿತಾದರೂ ಉಜ್ಜವ್ವನವರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರಾಗುವುದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬದಗಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೇ ನೆಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಅವಳು ಬಂದಿವಳು ಮನಸ್ಸು ಬಡಿಸಲೆಂದು. ಆಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಂಕೋಚವಾಗಿತ್ತು. ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯತ್ತ ಕೆಳನೋಟಿ ಹರಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ವಾವಗಿಸಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವಳು ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ನನಗಿ. ಮರುಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು ಛೇ! ಯಾರಿಗಲೂ ಅದನ್ನು ಅದೇನೋಡಬೇಕು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇನು ಅಂಥ ಮೃತ್ಯುನೋಡಬೇಕು ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು! ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂವರೂ ಬೇಕಾಗದೆಯೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಷ್ಟ ವಿಚಾರವೆ!

ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅನುಪಿತಕೃತ್ಯವೆಂಬುದು ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಯೇತೀರಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಅದವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಯುವತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಲಿಲ್ಲ.

“ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಉಂಡೇ ನೀಡು ಸವಿತ್ರೀ! ಎಂದಳು ಅವಳ ತಾಯಿ.

ಅವಳ ಹೆಸರು ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಮುದಗೊಂಡಿತು ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಲು ಸುಂದರವಾದ ಹೆಸರು. ಅದನ್ನೇ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪರಿಸಿದೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಅವಳೂ ಸುಂದರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು

ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಂಡೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ. “ಬೇಡ ಬೇಡ. ನಾಕು,” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಾನು ಎದಗೈ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದೆ. ಆ ರಸ ಬಲಗೈಗೆ ನನ್ನ ಎದಗೈ ತಾಳಿತು. ಅದರೊಡನೆ ಅವಳ ಕೈ ಕಂಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ನಾನು ಮುಖ ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ

ನೋಡಿದೆ. ಅವಳು ಲಜ್ಜಿತಳಾದಳು. ಮುಖದ ತುಂಬಾ ಮುಗುಳ್ಳುಗು ಪಸರಿ ಸಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಊಟವೇ ರುಚಿಸದಂತಾಯಿತು ನನಗೆ. ನನ್ನ ಹಸಿವೆ ಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿತ್ತು ಅವಳ ಆ ನಗು - ಅವಳ ರೂಪು.

ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಗಳು ಬರುವರೆಂದು ಅವಳು ಅಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಲೆ ಬಾಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಗಳಿದ್ದವು. ರೇಶಿಮೆಯಂಚಿನ ತೋಪು ತೆನೆ ತಿರುವಿದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮಾಟವಾದ ಮೈಕಟ್ಟು, ಮೋಹಕ ಬಣ್ಣ, ಮುದ್ದಾದ ಮುಖ ಮುಖ್ಯ. ಅವಳ ಆ ಮುಗುಳ್ಳುಗಿಯೋ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಂತೆ. ನಾನು ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರೇಮಿ. ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮೋಹಿತನಾಗುವುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ಊಟ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿ ಮಿಲನವಾಗಿರಬಹುದು ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಅವಳು ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಳು ಮುಖವನ್ನು ಹಿರೆ ಮಾಡುವಾಗಿನ ಅವಳ ಆ ಮೋಹಕಭಂಗಿ ನನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತ್ತು.

ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ತಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದುವು.

ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಇಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಅವಳ ತಂದೆಯೂ ಒಳಗೇ ಇದ್ದ. ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ನಾನು ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

“ಹುಡುಗಿ ಯಾರ್ತೀ?”

“ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೇನು? ಅವಳು ರುದ್ರಪ್ಪನ ಮಗಳು”

“ಮತ್ತೆ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? ಪಂಚಮಿಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಳೋ ಎನು?”

“ನಾಪ! ಅವಳಿಗಿಲ್ಲೆಯ ಹಬ್ಬ! ಅವಳು ವಿಧವೆ.”

ನನಗೆ ಪ್ಯನನವೂ ಆಯಿತು, ಸಂತೋಷವೂ ಆಯಿತು. ಇಂಥವರು ಜನ್ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲಾ ನಾಪ! ಎಂದು ಮರುಕ. ಅವಳು

ಹಾಗಿರುವೆಂದೇ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತೆಂದು ಸಂತೋಷ.

ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು :

“ ಪಾಪ! ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿದರೆ ಕರುಳು ಮರುಗುತ್ತಾವೆ. ನಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರೆಯದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟವಾದರೆ ಇವಳದು ಇನ್ನೂ ಭಯಂಕರ ಇವಳನ್ನೂ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದಾಕೆಯಿದ್ದಾಗಲೇ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಹುಡುಗನೂ ಚಂದಾಗಿದ್ದ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ಮರುವರ್ಷವೇ ಆ ಗೂರಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ ಬೇಸೆಯೆಂದು ಆ ಹುಡುಗನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋದ. ಗಂಡ ಸತ್ತ ವರ್ಷವೇ ಇವಳು ಋತುಮತಿಯಾದಳು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಮೂರುವರ್ಷವಾಯಿತು. ಗಂಡನ ಮನೆ ಕಾಣುವ ಮೊದಲೇ ವಿಧವೆಯಾದಳು ಪಾಪ.”

“ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದಲ್ಲಾ ?”

“ ಹೌದು. ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ರುದ್ರಪ್ಪನೂ ಅದೇ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದಾಸೆ. ಇವಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ವರ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಲ್ಲಾ. ಕಯಸ್ಸಾದವರು, ಮಕ್ಕಳಿದ್ದವರು ಇವಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರು. ರುದ್ರಪ್ಪ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಮದುವೆಯದೂ ಒಂದು ಚಿಂತೆ ಅನಿಸಿಗೆ. ನೀವಾದರೂ ಅವಳಿಗೊಂದು ಯೋಗ್ಯವರ ಹುಡುಕಿಕೊಡಿ.”

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದ ರುದ್ರಪ್ಪನೂ,

“ ಅಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಪ್ಪಾ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ

ನಾವು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೊರಬಾಗಿಲಿನ ಒಳಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮುಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಯೋಚನೆಯೇ.

“ ಏನು, ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರೆ. ನಾನೇನು ವಧಾವಿವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಡುವ ಏಜಂಟ್ ಆಂತ ತಿಳಿದೀರಾ ?”

ಅವರು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು.

“ ಏಜಂಟ್ ಆದರೂ ಏನಂತೆ! ಅದೇನು ವಾಸದ ಕೆಲಸವಲ್ಲಾ !

ಪುಣ್ಯವೇ ಬಂದೀತು ನಿಮಗೆ. ನನ್ನ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನೊಂದು ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದಿರಿ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಎಂಥಾ ವ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ”

“ ಸಾಕು, ಸಾಕು ಯಾವ ಮಾತೂ ಹೊರಟರೂ ನೀವು ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಕರುತ್ತೀರಿ.”

“ ಸರಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಮಾತು ಬೇಡ. ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಲಗ್ನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನೀವು ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂಡಿ ಗೆಳೆಯ ರಿದಾರೆ, ಕಲಿತವರಿದಾರೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಜಿಲುಪೆ. ಗುಣವತಿ ಅವಳಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರಸನ್ನು ನೋಡುವುದು ನಿಮಗೇನು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಇವಳ ಕಲ್ಯಾಣವಾದರೆ ನನ್ನ ಸುಮಿತ್ರೆಯೂ ಬಹಳ ಅನಂದವಾದೀತು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬಹಳ ಗೆಳತಿಯರು. ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಬರುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ.”

ಸಾವಿತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿರಬಹುದೋ ಏನೋ. ಸುಮಿತ್ರೆಯಂತೂ ನಾನೆಂದರೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಜೀವದ ಗೆಳತಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವಳು ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿರಬೇಕು. ನಾವು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ನೋಡಲು ಅದೇ ಕಾರಣವೋ ಏನೋ. ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಮನೆ ಸೇರಿ ಹಾಸಿಗೆಯುರುಳಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಚ ದೃಷ್ಟಿಯೆನುರಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮುಖವೇ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೋಡಬೇಕು, ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಸರಸವಾಡಬೇಕು. .

ಅವಳು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೇ? ಆ ವಿಚಾರ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಗೊತ್ತಾದರೆ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಗೌರವವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವ ಆಕೆಗೇನೆನ್ನಿಸಿತು? ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುವಂತಾಗುವುದೋ ಏನೋ

ದಿನವಿಡೀ ಅದೇ ಯೋಚನೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹಂಬಲು.

ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಲೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು ಗಾಬರಿಯಾದರು.

“ ಏನಾಯ್ತು ಶಿವಣ್ಣನವರೆ? ನಿನ್ನಿನ ಊಟ ಅತಿಯಾಗಿ ಅಜೀರ್ಣವಾಯಿತೋ ಏನೋ ಹರಕೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೇನು?”

ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಜ್ವರ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಿಸ್ಟೋಸ್ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನುಂಗಿ. ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ.

ಘೌಜದಾರರೂ ಬಂದು, ಮೈ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ, ಗಾಬರಿಗೊಂಡು,

“ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಜ್ವರ ಬಂತು? ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದರು.

“ ಏನಿಲ್ಲ. ಮಲೇರಿಯಾ ಇರಬಹುದು ಇದೆಂಥಾ ಜ್ವರ ಬಿಡಿರಿ!”

ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವರು ನಗುತ್ತಾ,

“ ಚಳಿಜ್ವರವೋ? ಕಾಸುಜ್ವರವೋ?” ಎಂದರು.

“ ಎರಡೂ ಇರಬಹುದು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನೂ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೆ.

ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವೊದಲು ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರುದ್ರಪ್ಪ ನನ್ನ ಜ್ವರದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಆ ವಾರ್ತೆ ಅವರ ಮನೆಯೂ ಮುಟ್ಟಿತು, ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಗೌಡರೂ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅನ್ಯಾನ್ಯನೂ ಇನ್ನಿತರ ವೋಲೀಸರೂ ಬಂದರು.

“ ಗೊಬ್ಬಾರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಔಷಧ ತಗೊಂಡು ಬರ್ತೀರು,” ಎಂದ ಅವುಣ್ಣ.

“ ಬೇಡ ಬೇಡ ಇದೆಂಥಾ ಜ್ವರ! ಇದಕ್ಕ್ಯಾಕೆ ಔಷಧ? ಒಂದು ದಿವಸ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟ ಬೇಡವೆನ್ನಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿ ಸೇವಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ರುದ್ರಪ್ಪ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಜ್ವರ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಕಲ್ಪನೆ. ನಾವು ಕೋಮಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜನರು, ಆ ಭಾರಿ ಊಟವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರಬಹುದು, 'ಸುಣಾಸುವಾಗಿ ಜ್ವರವೇರಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅವನ ತರ್ಕ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಾರು? ಉಜ್ಜವ್ವನವರ ಹೆಂಡತಿ ಯೊಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ವಯಸ್ಸಾದ ಮುದುಕಿ. ಕಾಯಿಲೆಯವರ

ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅವರಿಂದಾಗಲಾರದು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ರುದ್ರಪ್ಪನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಕಾಫಿ ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತವೇಶಿಸಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನ ಜ್ವರ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏರಿದಂತಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯಿತು. ಕಾಫಿಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ನಾಚುತ್ತ ನಾಚುತ್ತ ಹೋದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ನಾನು ಕಾಫಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದು ಆರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರ ಅರಿವೂ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ತರುವಾಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಮತ್ತೆ ಬಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ನಾನು ಅವಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಕಾಫಿ ಹಾಗೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾತನಾಡಲು ನಾನು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಹಾಗೇ ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರ ಪತ್ನಿ ಗಂಗವ್ವ ಬಂದಳು.

“ಯಾಕ್ರೀ, ಕಾಫೀ ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ?”

“ನಾಲಗೆಯ ರುಚಿಯೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ನೀಲಗಿರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನಾದರೂ ತರಿಸಿಕೊಡಿರಿ. ತಲೆ ಬಹಳ ಹೊಡೀತಾ ಇದೆ.”

“ಈಗ ಕಳಿಸಿಕೊಡ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಜ್ವರವಿಳಿಯಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಗವ್ವ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ನೀಲಗಿರಿಯೆಣ್ಣೆ ಬಂತು. ಗಂಗವ್ವ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಂಕೋಚ ವಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಕೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆವರು ಹನಿಯೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುತ್ತಾ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹಣೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋವು ವಿಶೇಷವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅವಳಿಗೆನ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿದಳು.

ಗಂಗವ್ವ ಕಷಾಯದೊಡನೆ ಬಂದಳು. ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಯೆನ್ನಿಸಿತು.

“ ಅರಾನಾಯ್ತು. ನೀವಿನ್ನು ಹೋಗಬಹುದು.”

ಸಾವಿತ್ರಿ ಎದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಕೊರಡಿಯಿಂದ ನಡೆದಳು. ನಾನು ರಗ್ಗನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆಳೆದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೆ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಭಯಂಕರ ಜ್ವರ. ನನಗೂ ಗಾಬರಿಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಜ್ಜಪ್ಪ, ಗಂಗವ್ವ ಯಾರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಜೆಳೆಗೆ ಘೋಷದಾರರು ಬಂದು ಧರ್ಮಾಮಿಟರ್ ಇಟ್ಟು, ಜ್ವರವನ್ನು ಅಳೆದು ನೋಡಿದರು. ೧೦೨ ಡಿಗ್ರಿ. ಎಂಥ ಜ್ವರವೋ ಎಂದು ಅವರಿಗೂ ಭಯ.

“ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಸಲೇ ಶಿವಣ್ಣಾ ?”

“ ಬೇಡ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ ಇದು ಮಲೇರಿಯಾ ಇದ್ದೀತು ಅಂತ ನನಗನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಏನಿದೆಯೋ ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು? ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಸುವದೊಳ್ಳಿಯದು.”

“ ಇದೊಂದು ದಿನ ನೋಡೋಣ. ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿಗೂ ಇಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಬಹುದು.”

ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಜ್ವರ. ಗಂಟೆಗಳುರುಳಿದಂತೆ ಅದರ ಬಿಸಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಗೆ ೧೦೪ ಡಿಗ್ರಿಗಳವರೆಗೂ ಏರಿತ್ತು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು ಕಾಮಜ್ವರವಿರಬಹುದೆಂದು ಚೀಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದ ಘೋಷದಾರರ ಮುಖವೂ ಸಪ್ತೆಯಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುವ ಮಾತು ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಆ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ನಾನೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ಅರ್ಧ ಎಚ್ಚರ, ಅರ್ಧ ಮಂಪರು. ನೆರೆದವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಚಿಂತೆ, ಭಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅರ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ನಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ನಾನೇ ಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದು ಅರ್ಧವಿಲ್ಲದ ಬಡಬಡಿಕೆಯ ರೂಪ ತಳೆದಿರಲು ಸಾಕು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಗೊಬ್ಬೂರಿನಿಂದ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದು ದೇಹ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ೧೦೪ ಡಿಗ್ರಿ ಜ್ವರವಿತ್ತು ಆಗಲೂ. ಅದು ‘ಟೈಫಾಯಿಡ್’ ಎಂದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆ ಜ್ವರ ಬಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಉಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ಭಾವನೆ. ಯೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ - ಔಷಧಿ

ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಷಮಜ್ಜರದಿಂದ ಬಾಧಿತರಾದವರ ಜೀವ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತೂ ನಿಜವೇ.

ಗಂಗೆಯ ಸಾವಿತ್ರಿ ಇಬ್ಬರೂ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಜ್ಜವನವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೂ ನೀರೂರಿತ್ತು. ಘೋಷದಾರರು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂತೈಸಿ ನನಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು.

ಇನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ವರವಿಳಿಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೇ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಡಾಕ್ಟರು ಹೊರಟುಹೋದರು ಉಜ್ಜವನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆಯೇ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ನನ್ನ ಕಾಹಿಲೆಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅವರು ಸುಮಿತ್ರೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

ಆದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ. ಜ್ವರ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ನನಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು, ನನ್ನ ಹಣೆ, ಕೈಕಾಲು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನು ನರಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಏನೇನೋ ಕನಸುಗಳು. ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವರ್ಗದ ದೃಶ್ಯ. ಒಮ್ಮೆ ನರಕದ ದೃಶ್ಯ.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿಳಿದಳು. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದುದಿಷ್ಟೆ ಅಷ್ಟೆ. ಮುಂದೆ ಅವಳೂ ಕಾಣದಾದಳು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಡಿಗ್ರಿ ಜ್ವರ ನಾನು ಒಂದೇಸಮನೆ “ಅವ್ವಾ, ಅವ್ವಾ,” ಎಂದು ಕನವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಘೋಷದಾರರ ಗಡಿಬಿಡಿ ಹೇಳತೀರದು. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆರನೆಯ ದಿನವೂ ಜ್ವರ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯನ್ನಿಡಲಾಯಿತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹೊಸದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯುಂಟಾಗಿ ವಿಷಿತು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ನನಗೆ ಶೀತವಾಗಿ ‘ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ’ ರೋಗದ ಆಳಿಕೆಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಡಾಕ್ಟರರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಉಳಿಯಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಅಪಾಯಕಾರಕವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಪೀಕಲಂಟದ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಸರಿ.

ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಘೋಷದಾರರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರೂ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಗೇ

ಆಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕೊನೆಯುಸಿರು ಹಾಕುತ್ತಲೂ ನನ್ನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಂತೀ ವಾರ್ತೆ ಕಳಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಗೊಬ್ಬೂರಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಘೌಜದಾರರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೂ ಆನೆಯುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನರಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಾರದೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣಲು ಬರಬಾರವೆಂದು ದಾಕ್ಟರರ ಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು.

ಆದ ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ " ನೀರು, ನೀರು," ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡ.

ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರೂ ಮತ್ತಿತರರೂ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ನಾನು ಉಸಿರಾಡಿಸುತ್ತಿರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ನನಗು. ವಿಷಮಜ್ಜರಗ್ರಸ್ತರೋಗಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದಲೇ ಕಾಯಿಲೆ ಇಳಿಯಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ನಿಸ್ಸಿತ್ತು.

ನನಗೆ ನೀರು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಒಂದು ನೇರು ಹಾಲು ಕಾಯಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಲು ಒಡೆಯುತ್ತಲೂ ಅದನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ ತೆಗೆದು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಸುಟು ಉಳಿದ ನೀರನ್ನು ನನಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನನ್ನ ಮೈ ಬೆವರುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಂಗವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಒರೆಸಿ ತೆಗೆದರು ಘೌಜದಾರರು. ನಾನು ಅವರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡೆ. ಅವರ ಮುಖ ಹರ್ಷಭರಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದು ಜ್ವರವನ್ನಳಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಇನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಜ್ವರ ಇಳಿಯುವುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ನಿಸ್ಸಿತ್ತು. ರೋಗ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಆ ದಿನದ ಸಂಜೆಯೊಳಗಾಗಿ ೧೦೧ ಡಿಗ್ರಿಗಳಿಗಿಳಿದಿತ್ತು ಜ್ವರ. ಮರು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು, ಅಂದು ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಬಂತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಜ್ವರವಿರಲಿಲ್ಲ ನೆರೆದವರ ಗುರುತೂ ತಿಳಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆ.

ಘೌಜದಾರರೂ ಬಂದರು.

“ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಉಸಕಾರ ಬಹಳವಾಯಿತು ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ ”
ಅವರು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ ಮೃದುವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅದುಮಿದರು.
ಒಂಭತ್ತು ದಿನಗಳ ಬವಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

“ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿ ನೀವು.
ದೇವರಿಗೆ ಅಪೀಲು ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡೆ!” ಎಂದು ಗೌಡರು ನಗೆ
ಯಾಡಿದರು.

ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಂಜಕ್ಟನ್
ಔಷಧಿಕೊಟ್ಟು, ಹಸಿವಾದಾಗ ಮೋಸಂಬಿಯ ರಸ ಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ
ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಷಣ್ಮುಖಪ್ಪನೂ ಶಿವನೊಗ್ಗೆಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತ.

“ ನೀವು ನೆಟ್ಟಗಾದಿರಿ - ದೇವರ ದಯದಿಂದ. ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಬಹಳ ದಿನ ಇರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೀನಿ. ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಬಾಣಂತಿ
ತನ ಇಲ್ಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವಳೂ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ.”

ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ

ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರಾದರೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಸುಮ್ಮನ
ನಿದ್ದಳು. ನಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆ

“ ಏನು ಸಾವಿತ್ರಿ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿಯಾ? ಮನೆಗೆ
ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲವೇನು? ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿರಬೇಕು ನಿನಗೆ.
ಎಷ್ಟು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ. ನನಗೀಗ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತಲ್ಲ. ನೀನು
ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ನಿದ್ರೆಮಾಡು.”

ಸಾವಿತ್ರಿ ಮರುಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅಳುವುಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು.
ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಇವಳೇಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವಳು? ಇವಳ ಮನ ನೋಯುವಂಥ
ಮಾತನ್ನೇನಾದರೂ ನಾನು ಆಡಿದನೇ ಹೇಗೆ?

“ ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತೀ ಸಾವಿತ್ರಿ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿದೆಯೇ?”

ಅವಳ ಅಳು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

“ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ.”

ಅವಳು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದಳು. ಕೈ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಿಸಿದೆ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹನಿಯೊಂದು ಜಾರಿ ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸೀರೆಯ ಸರಗಿನಿಂದ ಅದನ್ನೊರೆಸಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ.

ನಾನು ತೀರಾ ನಿಶ್ಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ಸಹ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನೊರೆಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ ಅವಳು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ತಾನೇ ಕಂಬನಿ ಮುಡಿದು ಕೊಂಡಳು.

“ ಅಳಬೇಡ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಳುವವರನ್ನು ಕಂಡರಾಗದು ನನಗೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನಗುತ್ತಿದ್ದರೇ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ.”

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮುಖಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅವಳ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೀಣವಾದ ನಗು ಹಿಂದಾಡತೊಡಗಿತು.

“ ನೀವು ಉಳಿಯುವದೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೆವು ನಾವೆಲ್ಲ.”

“ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಸಾಯಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಚಿಂತೆ ? ಈಗ ನನಗೆ ನೆಟ್ಟಗಂತೂ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಮತ್ತೇಕೆ ಅಳು ನಿನಗೆ ? ”

“ ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀವು ಮಾತಾಡಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಳು ಬಂತು. ನೀವು ಜ್ವರದಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅಳುವಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣೀರು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಬಂತು ಕಣ್ಣೀರು ”

ಅವಳ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳು ನನ್ನ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳೊಡನೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಲು ಸಮಾಧಾನವೆನ್ನಿಸಿತ್ತು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಗಹನ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾದ ಹಾಗಿತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ. ನಾನು ಹಾಗೇ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿಸಿದಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸುಮಿತ್ರಾ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ನಡೆದುಬಿಟ್ಟವನ್ನೂ ಅವಳು ನೋಡಿರಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಆಲಿಸಿರಬೇಕು.

ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು

“ ಏಳುತ್ತೀ ಯಾಕೆ? ಕೂತುಕೋ, ” ಎಂದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ ನನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಸಿಸೀರು, ಅಂಗವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಳಾಕೆ.

ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಅಂಗಯ್ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸಿಸೀರಿನಿಂದ ಮೃದುವಾಗಿ ಮೈ ತೊಳೆದು ಅಂಗವಸ್ತ್ರದಿಂದೂರೆಸಿದರು. ನಾನು ಹಲ್ಲುಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿ ಕೂದಲು ಬಾಚಿದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ ಮಡಿ ಅಂಗಿ. ವಾಯಿಜಾಮು ಧರಿಸಿದೆ.

ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಾನು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೇಳಬಾರದೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿ ಯೋಗಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ನೋಮಾರಿಯಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರಲು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ ಫೌಜದಾರರು ಬಂದಾಗ ಕೆಲಸದ ವ್ರತ್ತಾಪ ವೆತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು,

“ ನೀವು ಯಾವದನ್ನೂ ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೊದಲು ಗುಣಹೊಂದ ಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವ ಹೆಚ್ಚೋ, ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚೋ? ” ಎಂದರು

“ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿ ತರಿಸುತ್ತೀರಾ ಸಾಹೇಬರೆ? ”

ಕಾಫಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಲೂ ನನಗೆ ಸ್ಲೂತಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

“ ಈಗಲೂ ಲವ್‌ಲೆಟ್‌ನ ಒರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲವೆ ಸಾಹೇಬರೆ? ”

“ ಎಲ್ಲಿಯ ಲವ್‌ಲೆಟ್‌ನ ಮಾರಾಯಾ! ಈ ಹತ್ತು ದಿನ ನನಗೆ ಯಾವದೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ”

“ ನನಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತಿಯವರನ್ನು ನೀವು ಮರೆತದ್ದು ತಪ್ಪು ”

“ ಇವತ್ತು ಬರೀತೀನಿ. ಹೇಗಾಗುವದೋ ಏನೋ. ”

“ ನಾನೂ ಎದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೀನಲ್ಲ ನಾಳೆ ನಾಡದು! ”

ಸಂಜೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು ಒಳಗಡೆ ಗಂಗವ್ವ ಅಡುಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬಂದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಳು.

“ ಸಾವಿತ್ರಿ ಇದೇ ಈಗ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ”

“ ಹೌದೇನು? ವಾಸ. ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ.”

“ ತೊಂದರೆಯೆಂಥಾದ್ದು ಬಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆರೈಕೆ ಅಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ. ನೀವೇನು ಮಂತ್ರ ಹಾಕಿದ್ದೀರೋ ಅವಳಿಗೆ!”

“ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಾ ತಿರುಗಲು ನಾನೇನು ಜಾದೂಗಾರನೆಂತ ತಿಳಿದೀಯಾ?”

“ ಜಾದೂಗಾರರೇ ಇಂಬೇಕು. ಇಲ್ಲಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳು ತಿದ್ದುಳು! ನೀವೂ ಒಳ್ಳೇ ಘಾಟೆ ಅವಳ ಕೃತಿ ಹಿಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಲ್ಲ!”

“ ನಾನೇನು ಬೇಕಂತ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ನನ್ನ ತಲೆ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೇ ನಹಜವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಕೈ ಕೂಡಿರಬಹುದು ನನಗೇನು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ.”

“ ಹೂಂ! ಬೇರೇ ವಿಚಾರವಿರಲಿಲ್ಲ! ವಾಸ! ಯಾರಾದರೂ ನಂಬ ಬಹುದೇನು ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನು! ಅವಳು ಹರಯದಾಕೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲದಾಕೆ. ನೀವೂ ಹರಯದವರೇ. ನೀವು ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದಾಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದ್ದೀತು!”

“ ಯಾರ್ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ವಿಚಾರ ಬರುವದೆಂದು ಹೇಳಲು ನಾನೇನು ವೇನರಲ್ಲ ”

“ ಮತ್ತೆ ದೇವರ ಮಾತು ಸಾಸ. ಅವಳಿಗೇನು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ! ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು ನಿಮ್ಮ ನೋಟ. ಈ ತಾಸ ಈ ಜ್ವರ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಅದೇ ಈ ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ನಿಮ್ಮ ನಹವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಹುಚ್ಚಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.”

“ ಎಲ ಎಲಾ! ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳ ಬಿಟ್ಟಳೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ?”

“ ನೀವು ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು ಅಂತ ಅಂದಿರೇನು! ಸಾಸ, ಅವಳು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದಳು.”

“ ಇನ್ನೇನು ಕೆಲಸ ಅವಳದು ಇಲ್ಲ? ನನಗಂತೂ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು.

ಈಗಲೂ ಅವಳು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಮಂದಿ ಏನಂದಾರು? ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೇ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲವೇನು? ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಬೇಡಾ ಅಂದದ್ದು.”

“ಅವಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಅಲ್ಲ.”

“ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ. ನಾನು ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀನಿ.”

“ಹೋಗಿರಿ ಈಗಲೇ ಹೋಗಿರಿ. ಹೊಳೇ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಂಬಿಗನ ಮಿಂಡ. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಸೆಟ್ಟಾಗಾಯಿತು. ತೀರಿತು ಇನ್ನು ಯಾರು ಯಾತಕೆ ಬೇಕು ನಿಮಗೆ? ನಾನೂ ಬೇಡಾ. ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಬೇಡಾ. ಆದರೆ ನಾವು ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲವೇ ನೀವು ಹೋಗುವುದು? ನೀವು ವೋಲೇಸರು. ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಕಾಯದೆ ಕಾನೂನು ಅನ್ನುವವರು. ನಮಗೇನು ಅದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಿಮ್ಮವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳನ್ನೊಂದು ಹಾದಿಗೆ ಹಚ್ಚುವುದು ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸಬೇಡಿರಿ.”

“ಆದರೆ? ನಾನೇನು ಅವಳ ಸಂಗಡ ಚಕ್ಕಂದವಾಡುತ್ತಾ ಕೂಡ ಬೇಕೇ? ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗಿ ಅವಳು. ಗಂಡ ಸಿಗುವುದು ಯಾವಾಗಲೋ ಏನೋ. ನಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಸರಸವಾಡುವದೇ! ಛೆ!”

“ನಾನೇನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸಬೇಡಿರಿ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ, ಅಷ್ಟೆ. ವಾಪ, ಇಂಥಾ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಏಕಾಂಗಿನಿ. ವಿಧವೆ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮವಿಲ್ಲ. ಗಂಡಸರನ್ನು ನೋಡಬಾರದು ಅವಳಿಗೂ ಸುಖ ಬೇಡವೇನು?”

“ಬೇಡವೆಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಾರದೇ?”

“ಇನ್ನೇನು ಹೇಳುವುದು ನಿಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ? ಅವಳಿಗೊಬ್ಬ ಗಂಡನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡಿರಿ ಅಂತೀನಿ.”

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮರಳಿ ಬಂದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಕಮಿತ್ರಾ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಡಿ ಸೀರೆಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿರಿಸಿದಳು. ಎಂಟು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅವಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಮುಗ್ಧತೆಯೆಂದರೇನೇ ಅಂಥಾದ್ದು.

“ಬಾ ಸಾವಿತ್ರೀ! ಒಳ್ಳೆ ಡೌಲಾಗಿ ಬಂದೆಯಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

ಸಾವಿತ್ರಿ ಕುಲುಕುಲು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಡೆಯದೆ ಅವಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂದು ಅವಳು ಬಲು ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸುಮಿತ್ರೆಯು ಚೆಲುವೆಯೇ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಚೆಲುವೆ ಯಾದವಳಾರೆಂದು ನರ್ಣಯಿಸುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು.

“ಎನು ಸಾವಿತ್ರೀ, ಇಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಊಟ ವಾಯಿತೇ?”

“ಹೌದ.”

“ಅಂತೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಂಟೆಂಟು ದಿನಸ ಉಪವಾಸವಿಟ್ಟಿ ಆಲ್ಲವೆ!”

“ನೀವು ಉಪವಾಸವಿದ್ದಿರಲ್ಲ!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಾವಿತ್ರಿ ನಕ್ಕಳು.

“ನಾನೆಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದೆ” ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವಷ್ಟು ಔಷಧ ಕುಡೀತಿದ್ದೆನಲ್ಲ!”

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು.

ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು.

“ಊಟ ಮಾಡು ಹೋಗು ಸುಮಿತ್ರಾ. ನೀನೂ ಹೋಗು ಸಾವಿತ್ರೀ.”

“ಮತ್ತೆ ನೀವು?”

“ನನ್ನ ಊಟ ಅಂದರೆ ಮೋಸಂಬೀರಸ - ಕಾಫೀ. ನಿಮ್ಮ ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಊಟ!”

“ಹಾಗೆ ಹ್ಯಾಗಾದೀತು? ನಿಮ್ಮ ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಊಟ!”

“ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡೇ ಮಾಡಿವರೆ!” ಎಂವಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

“ ಏನು, ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ?”

“ ಹೌದು. ಯಾಕಾಗಬಾರದು ?”

“ ಸರಿ ಹೋಯಿತು, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಕಂದಮ್ಮಗಳೇನೇ, ನನ್ನ
ಜೊತೆಗೇ ಕೂತು ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ !”

ಅವರು ನಗುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಹೋದರು

೮

ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸರಸ

ಹೆಣ್ಣಿನ ರಸ ಸೇವಿಸಿ, ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ. ಗದಗವ್ವ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸುಮಿತ್ರಾ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೆಲಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ವಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊತ್ತು ಬಹಳವಾಗುತ್ತಲೂ ಸುಮಿತ್ರಾ ಮತ್ತು ಅವಳ ತಾಯಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು.

“ ಇವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ನೀನೂ ಇಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರು ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು ನನ್ನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೊಳದೂರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದಳು.

“ ದೀಪ ಆರಿಸಿಬಿಡು ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದೆ.

ದೀಪ ಆರಿಹೋಯಿತು.

ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹಾಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಳೆದಿರಬಹುದು ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಮೆಲ್ಲಗೆ “ ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದೆ.

“ ಏನು ?”

“ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ ?”

“ ಇಲ್ಲ.”

“ ಏನು, ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ?”

“ ಹೌದು. ಯಾಕಾಗಬಾರದು ?”

“ ಸರಿ ಹೋಯಿತು, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಕಂದಮ್ಮಗಳೇನೇ, ನನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಕೂತು ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ !”

ಅವರು ನಗುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಹೋದರು

ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸರಸ

ಹೆಣ್ಣಿನ ರಸ ನೇವಿಸಿ, ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ ಗದಗವ್ವ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸುಮಿತ್ರಾ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೆಲಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ವಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೂತ್ತು ಬಹಳವಾಗುತ್ತಲೂ ಸುಮಿತ್ರಾ ಮತ್ತು ಅವಳ ತಾಯಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು.

“ ಇವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ನೀನೂ ಇಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡಿರು ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು ನನ್ನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೊಳದೂರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದಳು.

“ ದೀಪ ಆರಿಸಿಬಿಡು ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದೆ.

ದೀಪ ಆರಿಹೋಯಿತು.

ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹಾಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಳೆದಿರಬಹುದು. ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಮೆಲ್ಲಗೆ “ ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದೆ.

“ ಏನು ?”

“ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ ?”

“ ಇಲ್ಲ.”

“ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?”

“ಯಾಕೋ. ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ?”

“ಕಾಫಿ ಕುಡೀಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಕಾಫಿ ಕುಡಿದರೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ.”

“ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

“ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವದೇ ಸಾವಿತ್ರಿ?”

“ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು”

“ನೋಡೋಣ. ಇಲ್ಲಿ ಬಾ.”

“ಯಾಕೆ?”

“ಬಾ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಡು. ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತದೆ.”

“ನಾನೊಲೈ ತಾಯಿ!”

“ಹಾಗಾದರೆ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕರೆ. ಅವಳು ನನ್ನ ಮಲಗಿಸುವಳು.”

“ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿರಬೇಕು”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ಬಾರಲ್ಲ!”

ಅವಳು ಏಳುತ್ತಿದ್ದುದರ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಕೈಯೂರುತ್ತಾ ಬಂದು ನನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು,

“ಇಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಡು ಸಾವಿತ್ರಿ,” ಎಂದೆ.

“ಒಲೈ, ಒಲೈ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವಳು ನನ್ನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು.

ನಾನು ಅವಳ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೆ. ಅವಳ ಮುಖವೂ ನನ್ನ ಮುಖವೂ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದ್ದುವು ಅವಳ ಕೈ ನನ್ನ ಮೇಲೆ. ಇಬ್ಬರ ಉಸಿರೂ ಎದ್ದೆದ್ದು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಎದೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು.

“ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವದೇನೇ ಸಾವಿತ್ರಿ?”

“ನಾಚಿಕೆಯಾಕೆ?”

“ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಲಗಿದ್ದಕ್ಕೆ?”

“ನೀವು ರೋಗಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಲಗಲು ನಾಚಿಕೆಯಾಕಾಗಬೇಕು? ನಿಮಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಜಡ್ಡು ಬರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೇ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿ ಅಂತ ಮಲಗಿದ್ದೀನಿ.”

“ಅಬ್ಬಾ! ಎಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ! ನಾನು ರೋಗಿ. ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು ಮಲಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ ಅಂತಲೇ ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದೀ. ನನಗೆ ಪೂರಾ ನೆಟ್ಟಗಾದ ಮೇಲೆ?”

ಅವಳು ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು, ಎಳೆಮಕ್ಕಳ ಮೈ ತಟ್ಟುವಂತೆ ನನ್ನ ಮೈ ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಸಮಯ ಕಳೆದಿರಬಹುದು. ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರತೊಡಗಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಬೆಳಗಿನ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೂಗಿ, ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿ ಮುಗಿಸಿ ಕಾಫಿ ಸೇವಿಸಿದೆ. ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿದೆ

ಘೌಜದಾರರ ಜೊತೆಗೇ ಡಾಕ್ಟರೂ ಬಂದರು

ಮತ್ತೆ ದೇಹ ವರಿಕ್ಷ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಜಿ ನುಡ್ಡು.

ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೊಂದು ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತರಿಸಿ ನನ್ನ ತಂದೆದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವು ಕೈಗೆ ಹಾಕಿ,

“ಸದ್ಯ ಇಷ್ಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನನಗೆ ಪೂರಾ ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತಲೂ ಬಾಕೀ ಬಿಲ್ಲು ಮುಟ್ಟಿಸುವೆ. ನನ್ನ ಜೀವವುಳಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನೆಂದೂ ಮರೆತುಲಾರೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಘೌಜದಾರರೂ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

“ಇನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ದಿನನ ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆಮೇಲೆ ನೀವು ಪೂರಾ ನೆಟ್ಟಗಾದಂತೆ ನಾನೇನು ಇನ್ನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಅಪ್ಪಣ್ಣ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ಔಷಧ ತರುತ್ತಾನೆ,” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು

ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೇ ಶತವಧ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ ಅನ್ನ - ಹಾಲು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೂ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೆ.

ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಹೆರಿಗೆಯ ದಿನ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅವಳು

ಓಡಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ನಾನು ಹೊರಗಡೆ ತಿರುಗಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಘಾಜಿದಾರರು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನೂ ಬರುವೆನೆಂದಾಗ ಈಗಲೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಬಲು ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಗೊಬ್ಬರಿಸಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಓದತೊಡಗಿದೆ

ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಮಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೊರಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೊದುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಂದಳು ಅಂದು ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರು ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗವ್ವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು

ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸುತ್ತಲೂ ಅಂದು ಅವಳನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಳು ಬಂದುದನ್ನೇ ಗಮನಿಸದಿದ್ದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಕಡೆ ಕಿವಿ. ಅವಳು ಸಮೀಪ ಬರದೆ ದೂರ ನಿಂತು ಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ಇಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುತರಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪ ಅನ್ನ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ”

“ಸಾಕು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನರಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಬಂದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ನರಳಬೇಕಾಯಿತು!”

“ಅಂದು ನೀವು ಅಷ್ಟೇಕೆ ತಿಂದಿರಿ? ತುಸು ಕಡಿಮೆ ತಿಂದಿದ್ದರೆ ಜಡ್ಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ನೀನೇಕೆ ಹೆಚ್ಚು ನೀಡಿದೆ? ನಾನು ಬೇಡ ಬೇಡಾಂದರೂ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಉಂಡೆ ತಿನ್ನಿಸಿದಿಯಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೇ ನಿನಗೂ. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು!”

“ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹುಡುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಊರವರಿಗಿಲ್ಲಾ ನಿಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು.” ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

“ ಏನು ಸಾವಿತ್ರೀ, ಸರದಾರರ ಕೂಡ ಬಡಿದಾಡಿದಂತೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ!” ಇವರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಓದುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ನಿಂತಿದ್ದೀ. ಅವರಿಗೆ ಜಡ್ಡಾದಾಗ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿ ಈಗ ಮಾತ್ರ ನಾಚಿಕೆಯೇನು? ಬಾ ಇಲ್ಲಿ. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡು,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನೆಳೆದು ತಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ ತಾನೂ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆಳೆದು ರೀವಿಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು,

“ ಅಲ್ಲೀ, ಸರದಾರರೆ, ನಮ್ಮ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ನೀವೇ ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಯಾಗಬಾರದು?” ಎಂದಳು

“ ಹೌದೇ ಬಿನ್ನಾಣಗಿತ್ತಿ! ನಾನು ಇವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಮೊದಲನೆ ಯವಳು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇ?”

“ ಇರುತ್ತಾಳಲ್ಲ ಅವಳೂ! ನನಗೆ ಸವತಿಯಲ್ಲವೇನು? ಇಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಹಾಗೇ ಇದ್ದೀವಿ.”

“ ಅವಳು ಹಾಸಿಗೆಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗೇನೋ ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಎದ್ದಳು ಅಂದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಪ್ರೀತಿ!”

“ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡಿ ಗೆದಿಯುವದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ ಸೈ. ಏನೇ ಸಾವಿತ್ರೀ?”

“ ನನ್ನಿಂದಾಗದ ಮಾತವ್ವಾ ಆದು!” ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

“ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜೋಡಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಸರಿ. ನಾನೇ ಸೋಲುತ್ತೇನೆ ”

“ ಸೋತವರು ಗೆದ್ದವರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕು,” ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ನುಡಿದು ಸುಮಿತ್ರೈ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದಳು

ನಾನು ಧಟ್ಟನೆದ್ದು ಬಾಗಿಲು ನೂಕಿದೆ ಸಾವಿತ್ರೀಗೆ ಅರ್ಧವಾಯಿತು. ಅವಳು ಓಡಿಹೋಗಲಿತ್ತೆಂದಳು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸಿದೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ರುದ್ರಪ್ಪನೇ ಬಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಅಂದು ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಊಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನ - ಹಾಲು ಉಂಡು ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅವರೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುಮಿತ್ರಾ ಒಂದು ಹೂವು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು,

“ ಈ ಹೂವು ಯಾರದು? ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು? ನಿನ್ನದೇ ಇರಬೇಕು.”

“ ನನ್ನದು ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ?”

“ ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ನೀನು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು.”

“ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರೀ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಗೊತ್ತು ನನಗೆಲ್ಲಾ.”

“ ಬಲೇ ಗೊತ್ತು!”

“ ನೀಜ ಹೇಸುವಿರೋ, ಇಲ್ಲಾ, ನಾನು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಲೋ?”

“ ಕೇಳು, ಕೇಳು, ಕೇಳು ಕೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಘಾಸೀ ಹಾಕು ಅದು ಸಾವಿತ್ರಿಯದೇ ಆಗಿರಬಹುದು ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು?”

“ ಹಾಂ! ಹೀಗೆ ಬರಿ ಹಾದಿಗೆ ಹ್ಯಾಗಿತ್ತು ಹೂವು?”

“ ನಿನ್ನ ಹೂವಿನಷ್ಟೇನೂ ವಾಸನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ”

“ ಸಾಕುಮಾಡಿರಿ ಚೇಷ್ಟೆ ನಾನೀಗ ಹಿರಿಯಳು. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗನೂ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಕಲಿತಾನು!”

“ ಕಲಿತಾನು ಅಂತ ಯಾಕೆ! ಕಲಿತೇಬಿಡುತ್ತಾನೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ದೊಡ್ಡ ಚಾಪ್ಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಸುಮಿತ್ರಾ. ಕಡಿಗೊಮ್ಮೆ ಅವನು ನನ್ನ ಕೈಗೇ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಚಾಪ್ಪರರು ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲೇಬೇಕು ”

“ ನಿಮ್ಮಂಥ ಚಾಪ್ಪರರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪೋಲೀಸರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಡಿರೀ. ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಪೌಜದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೀನೆ. ಅವನೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ ”

“ ಸರಿ. ಸರಿ!” ಎಂದು ನಾನು ನಗತೊಡಗಿದೆ.

“ ಈಗ ಸೋತವರು ಯಾರು?” ಎಂದಳು ಸುಮಿತ್ರಾ.

“ ನಾನಾಗಲೇ ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿರುವೆನಲ್ಲ ಮಹಾರಾಯಿತಿ?”

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಸುಮಿತ್ರಾ ಹೇಳಿದಳು :

“ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಆದಷ್ಟುಬೇಗ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ಚೇಷ್ಟೆಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂದು ನೀವೇ ಅವಳ ಗಂಡ ಆಗಿಬಿಡಬೇಡಿರಿ !”

ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸುಮಿತ್ರೈ ಗಂಡುಮಗು ಹೆತ್ತಳು. ಮಗು ಸಧ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಲು ಬಲು ಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಷಣ್ಮುಖಪ್ಪನಿಗೆ ತಂತೀವಾರ್ತೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ. ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆನಂದವೋ ಆನಂದ. ಗೊಬ್ಬಾರಿನಿಂದ ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಮಿರಾಯಿ ತಂದು ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಂಚಿದರು. ಸುಮಿತ್ರಾಗೆ ಯಾವುದರದೂ ಕೊರತೆಯನ್ನಿಸದಂತೆ ಅವಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಸಾಗಿತು.

ಮಗುವಿನ ನಾನುಕರಣದ ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುಮಂಗಲೆಯರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಬಂದಳು. ಹೆಂಗಸರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಘೋಷದಾರರ ಮನೆಗೆ ಬಿಡಾರ ಬದಲಿಸಿದೆ

ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾದ ಆಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು. ಹಾಗೆ, ಅರಸ್ಯಾತ್ತಾಗಿ ನನಗೆ ವರ್ಗವಾಗಬಹುದೆಂದು ಯಾರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ನನಗೇ ಅದರ ಕಲ್ಪನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೊಬ್ಬಾರಿ ನಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅದರ ಗುಟ್ಟು

ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರವತ್ತು ವೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಘೋಷದಾರರು - ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು - ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಾರರಿಲ್ಲವೆಂದು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ ಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಆತ್ಮೀಯ ರಂತಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವಾಡದ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು? ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು? ಉಜ್ಜಪ್ಪನವರನ್ನು?

ನಾನು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಲಗೈ ಮುರಿದಂತಾಗುವುದೆಂದು ಘೋಷದಾರರು ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಘೋಷದಾರರಾದ ಎರೇಸೀಮೆ ಯವರನ್ನು ಕಂಡು, ಪೋಲೀಸ್ ವರಾರದಲ್ಲಿ ಮನೆಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕಾಲವಾಡಕ್ಕೆ

ಮರಳಿ ಬಂದೆ. ಆ ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ನಾನು ಹೊರಡುವುದು. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಿತ್ತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಬಂದುದಾಯಿತು. ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಜೇಬಿಗೆ ನೇರಿದುವು. ಸಂಬಳವೂ ಕೈ ನೇರಿತು. ಕಾಲವಾಡ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು.

ಅದೇ ದಿನ ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೊಡ್ಡ ಘೌಜದಾರರು, ಕಾರಕೂನರು, ಜಮಾದಾರರು, ಮತ್ತಿನ್ನಿತರ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕಂಡೆ. ನನಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಹಾಸುಗೆ, ಒಂದು ರಗ್ಗು, ಮಡಿಸಿಡಲು ಬರುವಂಥ ಮೇಜು ಕುರ್ಚಿ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದೆ ತೊಂಡೇಬಾವಿಯೆಂದರೆ ಮಲೇರಿಯದ ತವರುಮನೆ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳೆವರದೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ದಾಯಿತು. ಸರಾಫದಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಮಗುವಿಗೊಂದು ಚಿನ್ನದ ಸರವನ್ನೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೊಂದು ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಸುಮಿತ್ರಾ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಂಗವ್ವ ಮೂವರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಖಣವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ಮೇಜು ಕುರ್ಚಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಜಮಾದಾರರಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಕಾಲ ವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಮರುದಿನ ಅವನು ಬರುತ್ತಲೂ ಗೌಡರು, ಉಜ್ಜವ್ವ, ರುದ್ರವ್ವ, ಘೌಜದಾರರು, ಅವ್ವಣ್ಣ, ನಾನು, ಇತರ ಪೋಲೀಸರು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಸಮೂಹ ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಗಂಗವ್ವ ಮೂವರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೆ ನಾನು ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗೋ ಆ ರಾತ್ರಿ ಯನ್ನು ಕಳೆದುದಾಯಿತು ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಬರುವುದಾಗಿ ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತೈಸುವುದೆಂಬುದೇ ಹೊಳೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಮಿತ್ರೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರಟುಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಕೊರಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಸರ ಹಾಕಿದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ಸುಮಿತ್ರೈಗೂ ಗಂಗವ್ವನಿಗೂ ಖಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜಡವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟು,

ನನಗಾಗಿ ತರಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಬಾಡಿಗೆಯ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಬಂದೆ. ಉಜ್ಜಪ್ಪ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಂಬನಿಗರೆಯತೊಡಗಿದರು

ಗೌಡರು ಅರ್ಧ ಚೀಲ ಗೋಧಿ, ಅರ್ಧ ಚೀಲ ಜೋಳ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದರು

ಕಾರು ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿದ ತ್ರೈವರ್ಡ್ ಸೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ “ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ.” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೈಬೀಸಿದರು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದುವು

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲವಾಡದ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿಯಿತು

ಆದರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ಬಳೆದ ನ್ನೇಹ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಆ ಜನರ ಸಿಕ್ಕನಟ ನಡೆಸಲಿಕೆ, ಮುಗ್ಧತೆ, ಸರಲತನಗಳನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿ

ದುಡ್ಡು ! ದುಡ್ಡು ! ದುಡ್ಡು !

ಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದು, ಜಮಾದಾರರನ್ನು ರೋಷನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀನರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಾರಿಗೆ ತುಂಬಿ ತೊಂಡೇ ಬಾವಿಗೆ ಹೊರಟು, ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೊವರೆ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆ ಊರು ತಲಸಿದುದಾಯಿತು. ಘಜದಾರ್ ಎರೇಸೀಮೆಯವರನ್ನು ಕಂಡು, ಅಂದಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ದೀಪವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವರಾರ ದಲ್ಲಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಹೊರಡುವಾಗ ಸುಮಿತ್ರಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ ಡ್ರೈವರನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದವು ಪ್ರಯಾಣ ದಿಂದಾಗಿ ಬಲು ಆಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲುರುಳುತ್ತಲೂ ನಿದ್ರೆ ಯಾವರಿಸಿತು.

ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಬೆಳಗಾಗಿತ್ತು. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಬರಿಯ ಮಂಜು ಅಂಥ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆ ಮೊವಲು ಎಮೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನು. ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಕೂಡ ಕಾಣಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾದ ಮಂಜು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ತಲೆಗೆ ಒಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದರಿಂದ ಮಂಜಿನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ತಲೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಸಿಡಿಯತೊಡಗಿತ್ತು.

“ಅಬ್ಬ! ಮಲೆನಾಡೇ! ಇದೇನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ದಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಾನು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಲೂ ಡ್ರೈವರ್ ನಕ್ಕು,

“ ನೀವು ಇತ್ತಕಡೆ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೀ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ ಇಲ್ಲವ್ವ. ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಬಂದದ್ದು ”

“ ದಿನಗಳೆದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೂಢಿಯಾಗುತ್ತದೇಲ್ಲೆ,” ಎಂದ ಡ್ರೈವರ್.

ಕಾರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಊರೊಳಗೆ ಬಂದೆವು. ಒಂದು ಚಹದಂಗಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಚಹ ಕುಡಿದೆವು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಕಾರು ಬರುವುದೇ ಅವರೂಪ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಷ್ಟೇ ಕಾರು ತರುತ್ತಿದ್ದುದು - ಅದೂ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಸರಿ. ಈ ಕಾರು ಯಾರದೆಂದು ವಿಚಾರಣೆ ಗಾರಂಭವಾಯಿತು ಹೂಸದಾಗಿ ಬಂದ ಪೋಲೀಸು ಸಿಪಾಯಿ ತಂದುದೊಬ್ಬ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿರಲು ಸಾಕು. ಇವನೆಂಥ ಸಿಪಾಯಿಯವ್ವ! ಎಂದೂ ಅವರೆಂದುಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಕು.

ಅದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಊರು. ಬಡವರೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಜನರಿದ್ದರು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು. ವಾರಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಸಂತೆ ನೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂತೆಯ ದಿನವೇ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊಡ್ಡ ಪೇಟೆಗಳಿದ್ದುದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಲವತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ

ಕಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ್ದ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ “ ಭಕ್ಷಿಸ ” ನ್ನೂ ಡ್ರೈವರನ ಕೈಗಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಜರಾದೆ

“ ಬಾರಸಿಸಿ ಕಾರಕೂನ್ ” ನ್ನಳಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನೇಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿವ್ವ ಬಾರಸಿಸಿಯಿಂದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ‘ ಚಾರ್ಜ್ ’ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಘಾಜವಾರರನ್ನು ಕಂಡು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ

ಅದು ಚಿಕ್ಕ ಕಚೇರಿ. ಮಲೆನಾಡಿನ ನೆರಗಿನ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸರಾಧ ಗಳು ನಡೆಯುವುದೇ ಬಹಳ ಕಡಮೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪೋಲೀಸಿನವರಾಗಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ೯೬ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ವಶುಸದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಮಳೆ - ಕೆಸರು. ಅಂತೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ತೊಂದರೆಯದಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಬಾರಸಿಸಿ

ಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಕೂನರೂ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾದವರು. ನಮ್ಮ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿದವರು ನಾನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಳೆಯ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಸ್ನೇಹವಾಯಿತು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಖಾನಾವಳಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಆಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು ನನ್ನ ಮನೆಯವರಂತೂ ಈಗಲೇ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದೆ. ಆ ದಿನ ಅಕ್ಕಿ ಕುದಿಸಿ ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿ ಹಾಲು - ಖಾರ ತರಿಸಿ 'ಊಟ' ಮುಗಿಸಿದೆ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕಾರಕೂನರ ಸಂಗಡ ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವರಿವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅನೇಕ ರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು.

ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ವೋಲೀಸರು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡುವ ಪರಿಪಾರ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ನಾನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ.

ಆ ಅಂಗಡಿಯ ಒಡೆಯ ಇನ್ನೂ ಯುವಕ. ಬಂಡೆಪ್ಪ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಸರಳವಾದುದು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅತ್ತೀಯತೆಯಿಂದ ಕಂಡು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸ್ವಭಾವ. ಅವನ ತಾಯಿಯೂ ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯವಳು.

"ಊಟಕ್ಕೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಸರದಾರರೆ?" ಎಂದು, ಒಂದು ದಿನ ಕೇಳಿದ ಬಂಡೆಪ್ಪ.

"ಮತ್ತೇನು ಮಾಡುವದವ್ವಾ? ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ."

"ಛೆ. ಛೆ. ಆಸೀಸ್ ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಅಡಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ? ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲವೇನು?"

"ಹೌದು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ."

"ಯಾಕೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತೀರಿ? ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ?"

“ ಬರಿ, ಬರಿ,” ಎಂದು ಅವನ ತಾಯಿಯೂ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳು.

ನನಗೂ ಸ್ವಯಂಪಾಕ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಂಡೆಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದೆ. ಆ ಜನಕ್ಕೆ ಅಡುಗೆಯೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನಿಸುವ ಹಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಊಟ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನ್ನವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜೋಳ ವೆಂದರೆ ಅವರಿಗಾಗದು. ಆ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ಪಚನವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಅನ್ನ ತಿಂದು ತಿಂದು ಬಲು ಬೇಸರವಾಯಿತು ಬಯಲುಸೀಮೆಯವ ರಾದ ನಮಗ ರೊಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ತುಂಬದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಗೋಧಿ ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಚವಾತಿ ಮಾಡಿಸಹತ್ತಿದ ಅಲ್ಲಿ ದೈನಂದ ಸೋತೆಯೂ ವಿಪ ರೀತವಾಗಿತ್ತು ನಾನೇ ವೇಟೆಯಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಚವಾತಿ ಮತ್ತು ಅನ್ನ. ಸಂಜೆ ಕೇವಲ ಅನ್ನ - ಸರಿ. ಹಾಗೇ ನಡೆಯಿತು.

ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇದ್ದ ಕೆಲಸ ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಮುಗಿಸುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನುಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ನಿಜವಾಗಿ ಆದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಆಯಿತು.

ಘೋಷದಾರರಂತೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವುದರಲ್ಲೇ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ಅವರು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅಸುರಾಧಗಳೋ, ದುರ್ಮರಣಗಳೋ ಆಗಿ ವ್ರಕರಣಗಳೋ ನಡೆದಾಗ ನಾನೂ ಅವರೊಡನೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಅವರು ವಿರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಲಸದ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಮೆಮಾಡುವ ಸಮರ್ಥನೊಬ್ಬ ದೊರೆತನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ. ಅಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರೊಲರ ಪರಿ ಚಯವಾಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ಬಯ ಲಾಟಗಳು. ಬಯಲಾಟ ಆಡುವವರು ಮೊದಲು ಮಾಮಲೇದಾರರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುವುದು. ಮಾಮಲೇದಾರರ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರಕಿಸಲು ಘೋಷದಾರರ ಶಿಫಾರಸು ಅವಶ್ಯ. ಕಾರಕೂನರು ಶಿಫಾರಸು ಬರೆದು ಘೋಷದಾರರ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಡುವಾಗ ಆಟ ಆಡುವವರಿಂದ ಐದು ಅಥವಾ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ

‘ಮಾಮೂಲು’ ಪಡೆಯುವ ಪರಿವಾರವಿದ್ದಿತಂತೆ. ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಆಟಗಳಿಗೆ ತಿಫಾರಸು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾಮೂಲಿನ ಹಣವನ್ನೂ ಕಾರಕೂನರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ನಿಯಮವಿದ್ದಿತಂತೆ. ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾರಕೂನನೂ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಾರಸಿಸಿಯೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ನಾನು ಆ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊಸಬನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರಕೂನರು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನೂ ತಾವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಯವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಉಳಿದ ಹಣ, ಸ್ಪನ್, ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಪಾತ್ರೆ, ಕೊಡ, ತಂಬಿಗೆ ಮತ್ತಿನ್ನಿತರ ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗಾಗಿ ಬರ್ಚಾರ್ಗಿತ್ತು.

“ನಾನು ಕಾಲವಾಡದಲ್ಲೇ ಅರಾನಾಗಿದ್ದೆ ರಾವ್‌ನಾಹೇಬರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತು,” ಎಂದು ಘೌಜದಾರರೆದುರಿಗೆ ಮಾತು ತೆಗೆದೆ, ಒಂದು ದಿನ.

“ಯಾಕೆ, ಯಾಕೆ? ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದರವರು.

“ನನ್ನ ಸಂಬಳ ನನ್ನ ಖರ್ಚಿಗೇ ಸಾಲದು. ಊಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ, ಚಹಾ, ಹಾಲು ಮೊದಲಾದ್ದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಊರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಮ್ಮಂದಿರಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥ್ಯವನ್ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಕಾಸ್ಸಿ.”

“ಅದೇನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ನೀವು ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಬಯಲಾಟಗಳಿಂದಲೇ ಸುಮಾರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಂದಿರಬೇಕಲ್ಲ. ಕಾರಕೂನರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೇ ನಿಮಗೆ?” ಘೌಜದಾರರು ವಿಸ್ಮಯದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು.

“ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಅವರು ಎತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಕಾರಕೂನರ ಬಗೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು ಘೌಜದಾರರಿಗೆ. ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡವರು ಅವರೇ. ನಾನು ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ವೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರು ಬಹಳ ನೋಂದುಕೊಂಡರು.

“ಹಿಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ ಭತ್ತಿಯ ಬಿಲ್ ಮಾಡಿರಿ. ಎಷ್ಟಾಗುವದೋ ನೋಡೋಣ,” ಎಂದರು.

ಅದು ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಆಯಿತು, ಅಷ್ಟೆ.

ಆದರೆ, ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯಿತ್ತು.

ಘಾಜದಾರರು ನನ್ನನ್ನು ವದೇಪವೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದರ ಬಗೆಗೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು. ಬಾರಿಸಿಯಾದವನು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಮ್ಮ ಕೈಕೆಳಗೆ ಸಮರ್ಥರಾದ ಇತರ ಪೋಲೀಸರಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಘಾಜದಾರರು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರು.

ಅದು ಬಯಲಾಟಗಳ ‘ಸೀಜನ್’. ನಿತ್ಯವೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಯಲಾಟಗಳ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ವಕ್ಷ ವಂಗಡಗಳಿದ್ದ ಊರುಗಳಿಂದ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಆಟವ ಮಾಡಲು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಕ್ಷದವರೂ ಪ್ರತಿಸಕ್ಷದವರ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೂಡಿ ಆಟ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಆಟಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಟಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ನೆವ ಮುಂದೆಮಾಡಿ, ಆಟಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಆ ಜನರು ಕಾರಕೂನರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಟಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಗೌರವವುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅಂತೆಯೇ, ಕಾರಕೂನರು ಕೇಳಿಸಪ್ಪ ಹಣ ತಿತ್ತು ಅನ್ನಣೆ ವಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಂಥದೊಂದು ಸಂದರ್ಭವೂ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆಟದ ಅರ್ಜಿಯ ಮೇಲೆ ಶಿಫಾರಸು ಬರೆದು ಘಾಜದಾರರ ಕಡೆಗೆ ಸಹಿಗಾಗಿ ತಂದರು ಕಾರಕೂನರು.

ಕಾರಕೂನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎರೇ

ಸೀನೆಯವರು ಅರ್ಜಿಯ ಮೇಲೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಆ ಆಟಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಫೈಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕಾರಕೂನರು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದರು. ಅವರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬಂದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುವ ಭರವಸೆಯಿತ್ತು ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲವೆ!

“ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ, ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!” ಎಂದರು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತ.

“ಬೇಡ,” ಎಂದು ದೃಢಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನುಡಿದು ಎರೇಸೀಮೆ ಘೌಜದಾರರು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಕೂನರು ಮುಖ ಬಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಜನರನ್ನು ಕರೆದು, ಘೌಜದಾರರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮರಳಿಸಿದರು.

ಹಳ್ಳಿಗರೆಂದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಜನ. ಅವರ ಯೋಚನೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುವವರಲ್ಲ ಆಟದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದವರು ಹಳ್ಳಿಯ ವಕ್ಷವೊಂದರ ನಾಯಕರು. ಅವರು ಹಾಗೇ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದುಂಟೇ?

“ಎನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರಿ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಹೋದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.” ಎಂದರವರು.

“ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಘೌಜದಾರರನ್ನೇ ಕೇಳಿರಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಘೌಜದಾರರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು ಕಾರಕೂನರು.

“ನಿಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಟಿಗಳ ಜಗಳ ಬಹಳವಿರುವುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವಾಗಿ ಶಾಂತತಾಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ಹಾಗೇನೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ಅದರ ಭರವಸೆಯಾದರೂ ಏನು? ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಲ್ಕು

ಜನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಟಕ್ಕೆ ಅವರು ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂತ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬಹುದು.”

ಆಟದವರಿಗೆ ಪೀಕಲಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದ ಜನರನ್ನು ಇವರು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಹೋದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶರಣು ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಅವರ ಹಟ.

ಅವರು ಪುನಃ ಕಾರಕೂನರನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ನನ್ನ ನೆನಪು ಬಂತು ಕಾರಕೂನರಿಗೆ. ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿದ್ದುದೂ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ಘೌಜದಾರರು ಸಹಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಕಾರಕೂನರು.

“ಒಮ್ಮೆ ಘೌಜದಾರರು ಸಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನೇನೂ ಹೇಳಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

“ನೋಡಿರಿ ಪಾಪ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿರಿ ಇವರಿಗೆ ಬಹಳ ವೇಚಾಟಿ ಬಂದಿದೆ,” ಎಂದರು ಕಾರಕೂನರು. ಮಾಮೂಲಿನ ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಹಣ ತಿಂದುಹಾಕ ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗಿತ್ತು. ಹಣವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಆಸೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ! ನಾನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ ಅಲ್ಲವೆ? ನನಗೂ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು!

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದರು.

“ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಸಹಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೀನಿ. ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ನೋಡಿರಿ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ,” ಎಂದರು.

ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ ಕಾರಕೂನರಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದ ಆ ಜನರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು

“ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮಾನ ಉಳಿಸಿರಿ ಸರದಾರರೇ.”

“ನೋಡಿರಿ. ನಾನೇನೋ ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾಮೂಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ನಿಯಮ. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ

ಗಳಾದರೂ ಸಿಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮುಂದಿನ ನೂತನ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

“ ಛೆ. ನೂರು ಅಂದರೆ ಬಕಳನಾಯಿತು ”

“ ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಮರಣಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದೋ, ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ದೊಡ್ಡದೋ? ಬೇಕಾದರೆ ಬಿಡಿ. ಬೇಡವಾದರೆ ಬಿಡಿರಿ.”

“ ಎಷ್ಟೆತ್ತಿದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೀನಿ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾವಿಕೊಡಿರಿ ಸರದಾರರೇ,” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಸರಿ ಅವರ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಘೋಷದಾರರ ಹತ್ತಿರ ಒಯ್ದು ಎಷ್ಟೆತ್ತಿದು ರೂಪಾಯಿಯ ನೂತನು ತಿಳಿಸಿದ.

“ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಿಡಿರಿ ಕಾರಣನೂ ಕೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೆನೋದು ಹೇಳಬಿಡಿರಿ.” ಎಂದು ಘೋಷದಾರರು

ಅರ್ಜಿಯ ಹೇಳಿಕೆ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಬಿ-

ಅದೇ ದಿನವೇ ನನ್ನ ಮತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ಉಳಿದ ದುಡ್ಡು ನನ್ನ ಖರ್ಚಿಗಾಯಿತು.

“ ರೂಪಾಯಿ ಎಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಕಾರಕೂನರು.

“ ಘೋಷದಾರರ ಹತ್ತಿರ ಇವೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ನಾನು.

ಅವರು ಒಳಗೊಳಗೇ ಹೇಳಿ ಮನೆದು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಅವರಿಗಿದ್ದನ್ನು ಹಣದ ಪ್ರಾಮೋಹವನ್ನು ನಾನು ಅದರಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಬಾಂ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು, ಒಂದೆರಡು ಕಾಗದ ಗೀಚಿ ರಜಿಷ್ಟರು ಬರೆದು, ಘೋಷದಾರರ ಸಹಿಹಾಕಿಸಿ. ಸ್ಮೈಕಲ್ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಬಿಲ್ಲರೆ ಹೊಡೆದಾಟಗಳ ಸ್ವಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ, ದಿನವೂ ನಾಲ್ಕಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಊಟವೇ ರುಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರಾದ ಬತ್ತ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಉನಯೋಗಕ್ಕೆಂದು ತಂದು ನೇಟಿಂಗುಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಕಾಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಟವೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಅದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದುದು ಹಿಂದಿನಿಂದ.

ಆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ದೊರೆತ ಬಳಿಕ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಯಲಾಟದ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರೇಸೀಮೆ ಘೌಜದಾರರು ಮೂರುದಿನಗಳ ರಜ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋದರು ಅವರು ಹೋದ ದಿನವೇ ಆರೇಳು ಆಟಗಳ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬರಬೇಕೇ!

ಘೌಜದಾರರು ರಜೆಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಕಚೇರಿಯ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯೆಂದರೆ ಜಮಾದಾರರು. ಆಟದ ಅರ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಬರೆದು ಜಮಾದಾರರ ಸಹಿಹಾಕಿಸಿ ಮಾಮಲೇದಾರರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಕಾರಕೂನರು. ಮಾಮಲೇದಾರರ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಜಿಗೆ ಘೌಜದಾರರ ಸಹಿಯೇ ಅಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಆ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಘೌಜದಾರರ ಸಹಿ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರ ಸಹಿಯನ್ನಾದರೂ ತರಲು ಹೇಳಿದ್ದರು

ಮೂರು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಘೌಜದಾರರು ಬರುತ್ತಲೂ ಆ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಅನರೆದುರಿಗಿಡಲಾಯಿತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು,

“ ಇವು ವಾವಸು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ಗೊತ್ತೇ ? ” ಎಂದರು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ರಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನಾನೇ ಮಾಮಲೇದಾರರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಜಮಾದಾರರ ಸಹಿಯ ಅರ್ಜಿ ಬಂದರೆ ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡದೆ ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ”

ಕಾರಕೂನರನ್ನು ‘ ಫಜೀತಿ ’ ಮಾಡಲು ಘೌಜದಾರರು ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು.

ಅರ್ಜಿದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಘೌಜದಾರರು ಹೇಳಿದರು :

“ ಮಾಮಲೇದಾರರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ಅವರು ಅರ್ಜಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈಗ ನಾನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಾಗುವುದು ”

ಅರ್ಜಿದಾರರು ಮುಖ ಸವೈಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ನಡೆದರು.

“ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡಿರಿ ಶಿವಣ್ಣಾ, ” ಎಂದರು ಕಾರಕೂನರು

ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಾನುಲಿನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದಿದ್ದ ನಾನು ಅಂದು ಆ ವಿಚಾರವೆತ್ತಿ,

“ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಆಟದ ಅರ್ಜಿಗಳೂ ಪರೂ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಏನಿಲ್ಲ ಅಂದರೂ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಆದರೂ ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕು ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ

“ನಾನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ,” ಎಂದರು ಕಾರ ಕೂನರು.

ಹೊರಗಡೆ ಕಾಮ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜಿದಾರರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

“ಮಾನುಲು ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಕಾರಕೂನರಿಗೆ ?”

ಆ ಐದು ಜನ ಅರ್ಜಿದಾರರು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಗತಿ ಹೊರಬಿತ್ತು

“ಇವರಂತೇ ಹಿಂದೆ ಬಂದವರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅನನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ನಾನು ಘೋಷದಾರ ಕಾರ ಕೂನರ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು

ನನ್ನಿಂದಲೇ ಆ ಕೆಲಸವಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಅರ್ಜಿದಾರರು ಆಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕಾರಕೂನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಇವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೂಡಿಸಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿ ತಂದು ಅರ್ಜಿದಾರರನ್ನು ಮಾಮಲೆದಾರರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ ದಾಯಿತು. ತೊಂಡೇಬಾವಿ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನರಿಗಿಂತ ಬಾರಿಸಿಯ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಈ ವಿಚಾರ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡು, ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಬರಲಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಕಾರಕೂನರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವವರೇ ಇಲ್ಲವಾದರು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬರಬರುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ

ಜನರೂ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ ಕೂನರ ಒಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು, ಸಂವಾದನೆಯೂ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು. ಅವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದರು.

ನಿಜವಾಗಿ ಅವರ ದ್ವೇಷ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಸುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ ನಾನು. ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೂ ವ್ರೇಮದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಆಶಯ ಆದರೆ, ಕಾರಕೂನರೊಡನೆ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ತಾವ ಬೆಳೆಯಿತು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ ಆ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಏನೂ ತಪ್ಪಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಲು ಕಾರ ಕೂನರು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವರಿಗೇನೂ ಫಲ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆಗಾಗ ಅವರ ಕಿರುಕುಳ ಮಾತ್ರ ಅಸಹನೀಯವಾಗತೊಡಗಿತು

ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರ ಮತ್ತು ವ್ರಮುಖರ ವರಿಚಯನಾಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಘೌಜದಾರರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮೊದಲು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನನ್ನ ಮೂಲಕ ಅವರು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ದುಡ್ಡು ಸಿಗುವಂತಿದ್ದ ವ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ವಸೂಲುಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಘೌಜದಾರರು ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಜನರು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಾನು ಆ ಹಣವನ್ನು ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರಿಂದ ದುಡ್ಡು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನನಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂವಾಯಿಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಸೇಳದುಕೊಂಡರೆ ಘೌಜದಾರರೇನೂ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದ್ದುದು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಆಯಿತು. ನಾವು ನಮಗೆಂದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸುಲಿಯಲೂ ಅವರ ಅಡ್ಡಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಖರ್ಚು, ನನ್ನ ಮನೆಯವರ ಖರ್ಚು ನಡೆದು ಪೋಕಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವುಳಿದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆಯವರು ದುಡ್ಡೆಂದರೆ ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ

ಹಾಗೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಡಕೂನರಂಧವರಿಗೆ ಹಣ ಗಳಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧೈಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನನಗೂ ಯಾವುದೊಂದು ಉದಾತ್ತ ಧೈಯವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತೇನೋ ನಿಜವಾದರೂ ಹಣದ ಅತ್ಯಾಸೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ತೊಡಕಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಣವೆಂದೂ ನಾನೇನು ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇನನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂಬ ಸತ್ಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತಲೂ ಕಾರಕೂನರು ಬಣ್ಣ ಬದಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಅದು ಕೇವಲ ಅಭಿನಯ, ಕೃತ್ರಿಮ ಸ್ನೇಹ ಎಂಬುದೇನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಆದರೂ ಅವರ ದ್ವೇಷ ದಿಂದಲೂ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಅವರು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾನೂ ಸರಳವಾಗಿ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸೌಹಾರ್ದ ವಾತಾವರಣ ನೆಲೆಸಿತು ಬಯಲಾಟಗಳ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಅವರಿಗೂ ಸಲ್ಲತೊಡಗಿತು

ಹಳ್ಳಿಗರಿಂದ ನಮಗೆ ಹಣ ಬರುವ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಾಬುಗಳಿದ್ದವು. ಬಂದೂಕು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೌಡರ ನೇಮಕಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಫಾರಸು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಬಂದೂಕು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ, ಗುಂಡು ಹೂಡೆಯಲು ಗೊತ್ತಿರದಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ, ಬಂದೂಕು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರಾಯಿತು. ಬಂದೂಕು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನನು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇದೆ ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿ ಆ ಬಂದೂಕುಗಳ ಉಪಯೋಗವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪೂಜೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಿಗೂ ಪೂಜೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಅಷ್ಟೆ.

ಬಂದೂಕುಗಳಿಗೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ದೊರೆಯುವ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸು ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರು ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಪಕ್ಷ ಪಂಗಡಗಳ ಜಗಳಗಳಿದ್ದ ಊರಿನವರಂತೂ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರ ನೇಮಕದ ವಿಚಾರವೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ೬೬ ಹಳ್ಳಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗೌಡರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ವರ್ಗಕ್ಕೊಂದಾನರ್ತಿ ಶಿಫಾರಸು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಮಾಮೂಲು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸರಿಪಾರವೂ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅರ್ಧ೨, ಆ ಹಣವೂ ಕಾರಕೂನ, ಬಾರನಿಸಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದಾಗಿತ್ತು. ಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಕೂನರು ನನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ತಾನೇ ಸುಂಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಘೌಜ ದಾರರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಹಾದಿನೆ ಬಂಗರು ಅನಂತರವೂ ಕೆಲವು ಸಲ ನನಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಕೂಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಹುಗೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬೇಸಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಇತರ ವೋಲೀವರು ಈ ಕಾರಕೂನರಂಥವರೇ ಅವರ ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವರನ್ನು ಮಲೆನಾಡಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದ್ದರು - ಸುರಿಯದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಯಲೆಂದು. ಆದರೆ, ಸುಲೇರಿಯಕ್ಕೆ ಹೆದರುವ ಜನರೇ ಅವರು! ಮಲೇರಿಯವೇ ಅವರಿಗೆ ಹದರಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ.

ನಮ, ಜನಾದಾರರು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಹಸುವಿನಂಥ ಸಾಧುಪ್ರಾಣಿ

ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರು : ಮೇಜವಾನಿ

ಜಮಾದಾರರು ಮರಾರಾ ಜನಾಂಗದವರು ಕದಮ್ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ಅವರಿಗಾಗ ನಲವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು. ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ತಂದೆಯಂತೆ ಅವರೂ ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದವರು ಜಮಾದಾರರ ಸತ್ತಿಯೂ ಸುಸ್ವಭಾವದವಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು ಅವರ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರು ತಾನಾಗಿಯೆ ಎಂದೂ ಲಂಚಕ್ಕೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಅವರ ಸದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಾರ - ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ತಿಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವ ಅದು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೈನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಎರಡು ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನೂ ನಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಅವರೆಂದೂ ಮಾರಿಸವರಲ್ಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಇತರ ಪೋಲೀಸರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜಿಗಳ ಮಾತೂ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರು ಬಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನದೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರ ಮನೆಯಿಂದ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಹಾಲು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹಾಲಿನ ಖರ್ಚು ತಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಜಮಾದಾರರ ದನಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೇವು, ಹೊಟ್ಟು, ಹತ್ತಿಯ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜಮಾದಾರರಾಗಿದ್ದರೂ, ಕದಮರಿಗೆ ಆ ಅಧಿಕಾರದ ಹೆಮ್ಮೆ, ಕೊಂಚವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದೊಡನೆ ದನಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿಯಕಾಳು, ಮುಸುರೆ ನೀರು ಇಟ್ಟು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಶುಚಿ ಗೊಳಿಸಿ, ದನಗಳ ಮೈ ತೊಳೆದು, ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕೊಡ ನೀರು ಹೊತ್ತುತಂದು, ಹಾಲು ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವೇಳೆಯೊಳಗಾಗಿ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ರೊಟ್ಟಿ ಬೇಯಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ತಂಬಿಗೆಯಷ್ಟು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಸೇರು ಬೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕದಮರು ಸ್ನಾನ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ಹಾಲು - ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೋಲೀಸು ವರಾರ ಮತ್ತು ಕಚೇರಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಸ್ಥಳವಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಮಾದಾರರ ದನಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದುವು ಜಮಾದಾರರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳದ್ದಾಗ ಅವರ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿ ದನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವರು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಮೂರು ದನಗಳು, ಅವುಗಳ ಮೂರು ಕರುಗಳು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿನ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತರಗತಿಯ ಗೊಬ್ಬರ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ರೈತರು ಅದನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ವಕ್ಕದ ಊರಿನ ಬಸವನಗೌಡನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೆಂದು ಜಮಾದಾರರೂ ಸಿಚ್ಚಯಿಸಿದ್ದರು ಪೋಲೀಸರೊಡನೆ ಬಸವನಗೌಡನಿಗಿದ್ದ ಸ್ನೇಹವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಬಸವನಗೌಡನಷ್ಟು ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವದ ಬೇರೆ ಗೌಡರನ್ನೇ ಯಾರೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಅವನು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಚಕ್ಕಡಿಯಷ್ಟು ಕಟ್ಟಿಗೆಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಲೇಬೇಕು. ಅವನ ತೋಟದ ಕಾಯಿಪಲ್ಯವನ್ನಂತೂ ಎಲ್ಲ ಪೋಲೀಸರೂ ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು.

ಬಸವನಗೌಡನದು ದೊಡ್ಡ ಕಮತ. ಸಾಕಷ್ಟು ಜಮೀನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಐದಾರು ಮಂದಿ ಆಳುಗಳು. ಅವನು ಉದಾರಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಏನೋ, ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಬೆಳೆ. ಆ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಆತ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ, ನೀರು, ಆರೈಕೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಏನೂ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗೊಬ್ಬರ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದು ತನ್ನ ಭೂಮಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಅವನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕದಮರ ಗೊಬ್ಬರವಂತೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

“ಬಸವನಗೌಡನಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ಜಮಾದಾರರೇ!” ಎಂದು ನಾನೂ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ.

ಅವನು ಕೊಡಲು ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲು - ಮೊಸರುಗಳನ್ನೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡದಿದ್ದ ಜಮಾದಾರರು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಮಾರಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಬಹುದೇ!

ಬಸವನಗೌಡನೂ ಅವರ ಉಪಕಾರ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯ ಮೇವು ಬರಲಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೂ ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಆಳಿನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಹೊರೆ ಮೇವು ಕಳಿಸತೊಡಗಿದ. ಹಸಿಯ ಮೇವೆಂದರೆ ದನಗಳಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ವಿದ್ಧಂತೆ ಜಮಾದಾರರ ದನಗಳು ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದವು.

ದನಗಳ ಕರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೇಯಿಸಿ, ಅವು ದೊಡ್ಡವುಗಳಾಗುತ್ತಲೂ ಮಾರಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಕದಮ ಜಮಾದಾರರು ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟ ದಿಂದ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಮನೆಯ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ, ಸೇರವಾಗಿ ಸೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂಗಾರ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೆ ಅವರು ಎಂಟು ಹತ್ತು ತೊಲಗಳಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಶೇಖರಿಸಿದ್ದರು.

ಪೋಲೀಸರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಅಡಚಣೆ ಬಂದೊದಗಿದಾಗ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿ ಜೇಕಾದಾಗ ಅವರು ಜಮಾದಾರರನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಜಮಾದಾರರು ಅಗ ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಬಳದ ದಿನ ಆ ಹಣವನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕೂರಿಗೆ ಜಮೀನು,

ಒಂದು ಮನೆ, ಇಟ್ಟು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯೂ ಇತ್ತು ಅವರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಬಯಲುಸೀಮೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆ ಬಂದರೆ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ಹೊಲದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನೂ ಅವರು ಸಂಸಾರದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸದೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮೊಳಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಹೊಲ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಠಾಗೆ ಅವರು ಹನ್ನೆರಡು ಕೂರಿಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅದರಿಂದ ಒರುವ ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮಗೆ ಖೀರು - ಪುರಿ ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಯಾದರೆ ಕದಮರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸ್ವತಃ ಕದಮರೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕದಮರು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಫೌಜಿದಾರರೊಬ್ಬರ 'ಆರ್ಡರ್' ಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಅಡುಗೆಯವನಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ.

“ನಾಳೆ ತ್ರಿಬಂಡಪುರಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ಜಮಾದಾರರೆ?” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನು

“ಓಹೋ ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲದು!” ಎಂದು ಆದರ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು ಜಮಾದಾರರು

ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಆ ಅಡುಗೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಪೇಟೆಯಿಂದ ತಂದು ಜಮಾದಾರರ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವರು ಒಹಳ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಾಮಾನು ತಗೊಂಡು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ನನಗೇನು ಖಾನಾಪಳಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆನೇನು?”

“ಅಲ್ಲ ಜಮಾದಾರರೇ. ಸಾಮಾನು ಯಾರು ತಂದರೇನಂತ ಸಾನೇನು ನನ್ನ ಸಂಬಳದ ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಆ ಸಾಮಾನು ತಂದೆಲ್ಲ. ಹರಾಮದ ರೂಕ್ಕು. ಹೀಗೇ ಖರ್ಚಾಗಲಿ. ನಾನಾಗಲಿ ಸ(ವಾಗಲಿ ಸಮ್ರ ಸಂಬಳದಿಂದ ಇಂಥ ಪದಾರ್ಥ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಾವು ಮಾಡಿದರೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು!”

“ ಅದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ. ಆದರೂ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಮಾಡಿ ನೀಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮನೆತನ ಮುಳುಗುವದಿಲ್ಲ.”

“ ಒಂದು ದಿನವೇಕೆ, ದಿನಾಲೂ ಮಾಡಿ ನೀಡಬಲ್ಲೆರಿ ನೀವು. ಅದು ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ನೀವು ಈಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆ? ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ ”

ನನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಅವರಿಗೂ ಅನ್ನಿಸಿರಲು ಸಾಕು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಜಿಲ್ಲೆಬಿ, ಅನ್ನ, ಸಾರು, ಭಜಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಘಾಜದಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಉಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಊಂಡು ಮುಗಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಉಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲುಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು ಅದನ್ನುಂಡು ಪೋಲೀಸರ ಹೆಂಗಸರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಜಮಾದಾರರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಬರಬರುತ್ತಾ ಆದೊಂದು ಕ್ರಮವೇ ಆಯಿತು

ಕದಮು ಜಮಾದಾರರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ತೆರವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಒಲೆ ಹಾಕಿಸಲಾಯಿತು ಪ್ರತಿ ಹವಿಸೈದು ದಿನಗಳಿಗೊಂದು ಬಾರಿ, ಭಾನುವಾರ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಜವಾಸಿ ಅದರ ಖರ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು, ಎಲ್ಲ ಪೋಲೀಸರ ಪರವಾಗಿ ಕಾರಕೂನ - ಬಾರನಿಸಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ನಮಗೇನು ಅದು ಭಾರವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಎರಡು ಬಯಲಾಟಗಳ ಹಣ, ಆಪ್ತೆ! ಆ ಮೇಜವಾಸಿಯಿಂದ ಪೋಲೀಸರ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾದ ಆನಂದ ಅವರ್ಣನೀಯ. ಬಹು ಪೋಲೀಸರ ಕುಟುಂಬವರಿಗೆ ಬಾಸುಂದೆ ಪುರಿ, ತ್ರೀಬಂಡ, ಜಿಲ್ಲೆಬಿ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ತಿಂದು ಸುಖಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲದ ಬಂದಿತು? ಅಂತೆಯೆ, ನಮ್ಮ ಮೇಜವಾಸಿಯೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಪೋಲೀಸರೂ ತಮ್ಮ ಭತ್ತೆಯ ಹಣದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ರೂವಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು “ ಮೇಜವಾಸಿಯ ನಿಧಿ ”ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಎರೇಸೀಮೆ ಘಾಜದಾರರಿಗೆ ಮೊದಲು ಈ ಮೇಜವಾಸಿಯ ಖರ್ಚು

ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು :

“ ಈ ಊಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಣ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಶಿವಣ್ಣಾ ?”

ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಘೌಜದಾರರೆಂದರು :

“ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಚಂದಾ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನೇಕೆ ಹಾಕಬಾರದು ?”

“ ಹಾಕಬಹುದಲ್ಲ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ ”

“ ಮುಂದಿನ ಸಲದ ಮೇಜವಾನಿಯ ಪೂರಾ ಖರ್ಚನ್ನೇ ನಾನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ.” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು

ಈ ಮೇಜವಾನಿಗಳಿಗೆ ಬಸವನಗೌಡನನ್ನೂ ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಘೌಜದಾರರು ಒಂದು ದಿನದ ಖರ್ಚು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಬಸವನಗೌಡ ತಾನೂ ಒಂದು ದಿನದ ಖರ್ಚು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಸರಿ ಇಂಥ ಉದಾರಿಗಳು ತಾವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಬೇಡವೆನ್ನುವವರಾರು ? ಮೊದಲು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಜವಾನ್ ಈಗ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು

ಆ ಮೇಜವಾನಿಗಳ ಮೋಜು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಮುಗಿಯದು.

ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರ ಆಗಮನ

ಒಂದು ದಿನ ನಾಯಂಕಾಲ ಐದು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂಡೆಪ್ಪನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹರಟು ತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಪ್ರೋಲೀಸನೊಬ್ಬ ಒಡುತ್ತಾ ಬಂದು,

“ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಾರ. ಲಗೂ ಬರಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಹಾಗೆ, ಮುನ್ನೂಜನೆ ಕೊಡದೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಶಿನ್ನು, ಸುಷ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಖ್ಯಾತರಾದವರು ಅವರು.

ನಾನು ಅವಸರದಿಂದ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ‘ಸಲಾಂ’ ಹೊಡೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆ.

ಅಂದು ಎರೇಸೀಮೆ ಘೌಜದಾರರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಕದ್ದಮೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಂದು ಓರಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಿಳಿದುಂಕ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪರೆಂದರೆ ಕದಮ್ ಜನಾದಾರ ರೊಬ್ಬರೇ.

“ ಕಾರಕೂನಲ್ಲಿ? ” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರು.

ಕಾರಕೂನರ ಪತ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಅವರು ಹಣ ಕೀಳಲು ಯಾವುದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡೆವು.

ಸಾಹೇಬರು, ಬಾರಸಿಸಿಯರು, ನನ್ನ ಡಪ್ಪರ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಯಾವುದ

ರಲ್ಲಿಯೂ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಸಾಹೇಬರ ತೀಕ್ಷ್ಣವೃಷ್ಟಿಯಾವುದೋ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದೋಷವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಆ ದೋಷಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾರನಿಸಿಯ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿತ್ತು ಅದು.

“ಆ ದೋಷವನ್ನು ನೀನಾಕೆ ಸರಿಮಾಡಲಿಲ್ಲ?” ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಗವರಿಸಿದರು ನನಗಿ ದಿಗಿಲಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಂದವರನ್ನಾದರೂ ನಡುಗಿಸುವಂಥ ಏನಿಲ್ಲ ಅವರದು ಆರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ದೃಢಕಾಯ ಇಳವಯಸ್ಸು ಗಡಸು ಕೈಗಳು ಅವರು ಬಹಳ ದಯಾಪೂರ್ವಕವಾದವರಾದರೂ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು,

“ನಾನು ಬಂದಾಗ ರಜಿಸ್‌ಪರಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಚಾರ್ಜ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಹಿಂದಿನದನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅವರು ನನ್ನ ‘ಡೆನ್ಯಾ’ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಅವುಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನವನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಲು ಸಾಕು.

“ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿ ಅಂದರೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲ್ಟಿ ಆಫೀಸಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಿಕಾರ್ಡೂ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ,” ಎಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನೂ ರಜಿಸ್ಪರುಗಳನ್ನೂ ನಾನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಜೇಬಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕೈಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ ಕೂಂಡು ತಂದು ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿರಿಸಿದ್ದೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಧೂಳು ಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಕಚೇರಿಯ ಧಾರಣೆಗ ಹೊಂದಿ ದವ್ವನೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಗಿದಿದ್ದೆ. ಇಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಹುಳುಗಳ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಡ್ಯಾಂಬರ್ ಗುಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೆ. ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ನೆಟ್ಟಗೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನವಾರರು ರಿಕಾರ್ಡುಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದರು. ಸಾಹೇಬರ ದೃಷ್ಟಿ ಅತ್ತ ಹೊರಳಿತು.

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾರ ಕೆಲಸ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಸಾಹೇಬರು.

“ ಶಿವಣ್ಣನದು,” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು.

“ ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು?”

“ ಶಿವಣ್ಣನೇ,” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು.

ಸಾಹೇಬರು ಧಟ್ಟನೆ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ,

“ ಲಂಚ ಹೊಡೆಯಲು ಕಲಿತಿದ್ದೀಯೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಇಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಯ್ತು?”

“ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ, ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ ನಿನಗೆ ಸಿಗುವ ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು? ಅದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೆ?”

“ ನನ್ನ ಭತ್ತೇದ ಹಣವನ್ನೇ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ಸಾಹೇಬರೇ.”

“ ಯಾಕೆ? ಅದರ ಅಗತ್ಯವೇನು?”

“ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಿದೆ ಸಾಹೇಬರೆ. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ವರಿಷ್ಠರ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ಬೇಗ ಬಡ್ಡಿ ಸಿಗಬಹುದು ಅಂತ. .”

ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ನನ್ನ ದಷ್ಟರಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊನೆಗಂಡಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಕಾರಕೂನರ ದಷ್ಟರಿನ ಪರೀಕ್ಷಣೆಗಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಕಾರಕೂನರೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾರಕೂನರ ದಾರಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದರು.

ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಅವರ ಕಾರಕೂನನೂ - ಅವನೂ ಮೋಲೀಸನೇ - ಅಡುಗೆಯವನೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಭಾನುವಾರದ ಮೇಜವಾನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರಿಗಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಅಡುಗೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ದೀಪ, ಎಣ್ಣೆ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಜಮಾದಾರರೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸಾಹೇಬರು ಬಂದ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಘೌಜ ದಾರರ ಆಳು ಚಹಾ ಮತ್ತು ಬಿಸ್ಕತ್ತು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾರಕೂನರ ಸವಾರಿ ಆಗಮಿಸಿತು. ನಡುಗುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

“ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ ?” ಸಾಹೇಬರು ಗುಡುಗಿದರು

“ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ. . ವಿ ವಿ ಸಿ. ಟ್ ” ಎಂದು ತೊದಲಿದರು ಕಾರಕೂನರು.

“ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಸಿಟ್ ಕೊಡಲು ಯಾಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ? ನಿನಗೆ ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು. ಅದು ಕೇವಲ ಬೆದರಿಕೆಯ ಮಾತಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಬಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾರಕೂನರ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಅರೆಬರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಅಪೂರ್ಣಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುವು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರ ಕವಾಟಿನಿಂದ ತೆಗೆಯಿಸಿ, ಒಂದು ಯಾದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು ಅವರ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳದೂ ಅದೇ ಗತಿಯೇ

“ ಇವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಜಮಾದಾರರೆ ? ನೀವು ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀರಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಸಾಹೇಬರು.

“ ಹ್ಲಮಿಸಬೇಕು ಸಾಹೇಬರೆ ಇವರು ಕಲಿತವರು. ಮುಂದೆ ಫೌಜ್ ದಾರರಾಗುವವರು. ನಾವು ರಿಪೋರ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಬಿದ್ದೀತು ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೇವೆ ”

“ ಇವನು ಆಫೀಸಿಗಾದರೂ ಬರುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ?”

“ ಬರುತ್ತಾರೆ - ಇವತ್ತು ಬಂದ ಹಾಗೆ ”

ಕದಮು ಜಮಾದಾರರು ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಂದೂ ಮಾತನಾಡಿದವರಲ್ಲ. ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಕೂನರಂತೂ ಜಮಾದಾರರನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾರಕೂನರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಮಾದಾರ್ ಮತ್ತು ಫೌಜದಾರರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು

ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ನರದಿ ಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು ಜಮಾದಾರರು. ಅವರು ಅಸಕ್ರಮವನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಕಾರಕೂನರ ದಪ್ಪರಿಸ ಪರೀಕ್ಷಣೆ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಹತ್ತು ಗುಟೆ ಯಾದರೂ ಸಾಹೇಬರು ಊಟ ಪ್ಯಳಲಿಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಆರಿಹೋಗುವು ದೆಂದು ಅಡುಗೆಯವನಿಗೆ ಯೋಚನೆಗಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾಹೇಬರೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಅವರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆಬಿಜುವು ಧೈರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಮಾದಾರರಿಗೂ ಪೀಕಲಾಟಕ್ಕೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ದಪ್ಪರಿಸ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿ ಯುವ ಹಾಗೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆಬಿಜುವು ಉಪಾಯ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಧೈರ್ಯ ವಂದುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡೆ ಅವರು ವೃಷ್ಟಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರು

ನಾನು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತಾ,

“ ಅಡಿಗೆಯಾಗದೆ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆಳಿಸಬೇಕು.” ಎಂದ

“ ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹೊಲಸು ನೋಡಿ ನಹಿಸಲಾರೆ ಅಡಿಗೆಯವ ಊಟ ಮಾಡಿಬಿಡಲಿ ”

“ ನಿಮಗಾಗಿ ಇಲ್ಲೇ ಊಟ ತರಿಸುತ್ತೀನಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾರಕೂನ ಉಂಡು ಬರುವವರೆಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತು ರಜಿಸ್ತರುಗಳನ್ನು ರೋರಿಸುತ್ತೀನಿ ನೀವು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ನೋಡಬಹುದು ’

‘ ನೀನೊಬ್ಬ ಹೊಸ ನೀಡಾ ಬಂದೆಯವ್ವಾ, ನನ್ನ ಡಿವಿಜನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಯಾರೂ ಮುಕ್ತಿಯೆ ಎಬ್ಬಿಸುವದಿಲ್ಲ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಬಿಡಲಿ.” ಎಂದವರೇ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದಿದ್ದು, “ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಡಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು

ನರಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಾರಕೂನರಿಗೆ!

ಸಾಹೇಬರಿಗಾಗಿ ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಯಿಂದ ಬಿಸಿನೀರು, ಸಾಬೂನು, ಟೆವಲು ಬಂದಿದ್ದು, ರುಚಿಕರವಾದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಜಮಾದಾರರ ಮನೆಯ ರೊಟ್ಟಿ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಪುರಾಣಿ ಇಟ್ಟೆ, ಅಡುಗೆಯವನ ಅಲೂಗಡ್ಡೆ ಪಲ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ಕೆನೆ ನೊಸರು.

ಸಾಹೇಬರು ಊಟ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ನನಗೂ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದ್ದಿ ತಾದರೂ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಊಟ ಸಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಕಳ್ಳೇಕಾಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದರು ಆಗ ಅವರದು ಭವ್ಯ ಆಕಾರ. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಮಹಾರಾಜರಂತೆ ಕಾಣುವ ರೀತಿ. ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರೇಶಿಮೆಂಟು ರುಮಾಲು ಶೋಭಿಸಿದಷ್ಟು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆ ನೆನಪುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಆಗಾಗ ಮುಗುಕ್ಕುಗುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳ ನೆನಪು ಅವರಿಗೂ ಆನಂದ ದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ನೊಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ ಊಟಮಾಡಿದರು.

“ ನೀನೂ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬಾರವ್ಯಾ.”

ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಊಟಮಾಡಿ ಬರಲು ಉತ್ಸಾಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಸಿವು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ಆಹಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಮಾಡಾರರ ಮನೆ ಯೆದುರಿಗೆ ಹಾಯ್ದು ಮೂರಟದ ಹಾಗೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿ,

“ ಎಲ್ಲಿ, ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರೇನು?” ಎಂದರು.

ನಾನು ಅಹುದೆನ್ನುತ್ತಲೂ ಕದಮರು ನಕ್ಕು,

“ ಹನ್ನೊಂದಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಬಂಡೆಪ್ಪ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುತಾನೆ ಈಗಲ್ಲಿಯ ಊಟ ಸಿಗಬೇಕು? ಬ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ.” ಎಂದರು

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಪಾಯಿತು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಶಿಸ್ತುವ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತು ನಡೆಯಿತು.

“ ಸಾಹೇಬರೂ ಮೊದಲು ಸುಪಾಯಿಯಾಗಿ ಭರ್ತಿಯಾದವರು ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಾ ಬಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಾಗಿದಾರೆ,” ಎಂದರು ಕದಮರು. ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷತೆಯೇ ಕಾರಣ ಆದಕ್ಕೆ. ಸರ್ಕಾರೀ ಕಾಯಿದೆ ಕಾನೂನು ಕೆಲಸದ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲಾ ಅವರ ಮನೆಯಾಳು ಇದ್ದಂತೆ. ಅಂಥಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯ. ಆದರೂ ಗರ್ವ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ ಯಾರಾದರೂ ಹೋಗಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ

ಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ನಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಿಗುವು ಬಹಳ.”

ಹಾಗೆ ಬಿಗುವಿನಿಂದಿರಬೇಕಾದುದೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯ ಜೀವಾಳವೇ ಶಿಸ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬಹಳ ಶ್ರಮವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಚೇರಿಯಿಂದಲೇ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಸರಾದುದು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಮಾದರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಸುಸಂದರ್ಭ ನನಗೂ ಲಭಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಗಬಹುದು! ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಅಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರೇನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಅವತಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಂಚದ ಹಣವನ್ನೇನೋ ಅವರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ ಆದರಿಂದ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ 'ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವಿದ್ದವನು ತಾನಾಗಿ ಕೈಯೆತ್ತಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದವರನ್ನೇಕರು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಅಂಥವರನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಎಂದೂ ಕರುಬಿದವರಲ್ಲ ಅವರ ವತ್ತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು, ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾದರಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಕಚೇರಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಾಹೇಬರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ದೋಷಗಳ ಯಾದಿ ಇಷ್ಟತ್ತು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಯಿತು, ಆ ವೇಳೆಗೆ ಘೌಜದಾರರು ಓರಿಕೋರೆಯಿಂದ ಬಂದು, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಬಂದಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ನಾಹೇಬರಿಗೆ 'ಸಲಾಂ' ಹೊಡೆದರು.

“ ಸ್ನಾನ ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಿ,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

ಎರೇಸೀಮೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕರೆದು,

“ ಸಾಹೇಬರ ಊಟ ವಸತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ ?”
ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ.”

ಎರೇಸೀಮೆಯವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲೂ ಕಾರಕೂನರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ತಪ್ಪುಗಳ ಯಾದಿಯನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ಸಾಹೇಬರು.

“ ಈ ಕಾರಕೂನ ನಾಲಾಯಖ್ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಂದ ನೀವು ಯಾಕೆ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ?”

ಎರೇಸೀಮೆ ಘೌಜದಾರರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಕೂನರ ತಪ್ಪುಗಳ ಯಾದಿ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ, ಘೌಜದಾರರು ಕಾರಕೂನರ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು.

“ ಇದೊಂದು ಸಾರಿ ನಾಫ್‌ಮಾಡಿರಿ ಸಾಹೇಬರೆ. ಇನ್ನು ಏಳು ದಿನ ಟೈಂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಪಡಿಸಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದು ಘೌಜದಾರರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

“ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿರಿ ಈ ಕಾರಕೂನನ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿರಲಿ,” ಎಂದರು ಸಾಹೇಬರು.

ಆದೇ ದಿನವೇ ಅವರು ಬೇರೊಂದು ಊರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಏಳು ಹಗಲು ಏಳು ಇರುಳು ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನಾವು ಎಲ್ಲ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾರಕೂನರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು

ಜಂಬದ ಕಾರಕೂನ

ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ಬಂದು ಹೋದರೆನ್ನುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೆ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಸಾಹೇಬರು ಆಗಮಿಸುವ ಸಮಾಚಾರವೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆರಂಭವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಗಡಿಬಿಡಿ. ಸಾಹೇಬರು ಐದು ದಿನ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವವರು. ನಮ್ಮ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲವಡಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಸುಟ್ಟು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರೋಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಬಂದೂಕಗಳನ್ನೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮರೆತು ಹೋದ ಹಾಗಿದ್ದ ಕವಾಯತಿನ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ನಡೆಯಿತು.

ಸಾಹೇಬರು ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರು ಧರ್ಮಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಗುಡಾರಗಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಸಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದ ಅಡುಗೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಬ್ರೆಡ್ ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ನಾನೇ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೊಂಡು ತಂದೆ.

ಅಡುಗೆಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಅಡುಗೆಯವರು. ಮಾಂಸಾಹಾರ ತಯಾರಿಸುವವನೊಬ್ಬ, ಶಾಖಾಹಾರ ತಯಾರಿಸುವವನೊಬ್ಬ. ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಚ್ಚ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ. ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ನಾಲ್ವಾರು ಜನ ಕಾರಕೂನರು, ಒಬ್ಬ ಸಿರಸ್ತೇದಾರರು, ಅವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರೋಲೀಸರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾಲ್ಕು

ಜನ ವೇದಿಗಳು. ಸ್ತುತಿದಿನವೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಟಪಾಲು ತರಲು ಓಡಾಡುವ ಜನ ಬೇರೆಯೇ. ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಬರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಘೌಜ ದಾರರು ಬೇರೆಯೇ. ಆವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅಂತೂ ಸ್ತುತಿನಿತ್ಯ ನುಮಾರು ೬೦ - ೭೦ ಜನರಿಗೆ ಆಡುಗೆಯಾಗಬೇಕು.

ಹಾಲು ಪೂರೈಸುವ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಊರುಗಳ ಗೌಡರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ಮಣ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕೋಳಿಗಳ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದವು.

ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ ಸಾಹೇಬರು ಬಿಳಿಯವರು. ಅವರೊಡನೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಘಟ್ಟ ಮಗುವೂ ಬರುವವರಿದ್ದರು. ಮೂವರು ಬಟ್ಟೆರುಗಳು, ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾಯಿ, ಮೋಟಾರಿನ ಡ್ರೈವರ್, ಭಂಗಿ, ಕಾವಲಿಗೆ ಗಾಲ್ಫ್ ಮಂದಿ ಸಿನಾಯಿಗಳು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಜಂಬವೋ ಜಂಬ. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊರತೆಯಾದರೂ ನಡೆದೀತು ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರೇ ಮುಕ್ತ ನಡೆಯಲಾರದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೀದಿಸ್ವೇತನ ಧೈರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೂ ಸಿಗರೇಟು ನೇಡುವುದ ಕಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಉಳಿವರ ಪಚಾರವೂ ಹಾಗೆಯೇ

ಸಾಹೇಬರು ಬರುವ ದಿನ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಘೌಜದಾರರೂ ತಮ್ಮ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧ ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಸಾಹೇಬರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಮೋಟಾರು ಬಂದಿತು. ಅವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಧರ್ಮಸಾಲೆಗೆ ಕಳೆ-ಲಾಯಿತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಡುಗೆಯವರು ಫಲಾ ಹಾರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಚಹುವನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು. ಆಡುಗೆಗೂ ಆರಂಭ ವಾಗಿತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮುನಹಾರಿಗಳಿದ್ದರು, ಅವರಿಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಳಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಫಲಾಹಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಯೆಳೆದು, ಚಹ ಕುಡಿದು, ಸಿಗರೇಟು ಎಳೆಯುತ್ತಾ ರಾಜಮಹಾರಾಜರಂತೆ ರೀವಿಯಿಂದ ವಿರಮಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಲೂ ಸಾಹೇಬರ ಕಾರು ಬಂತು. ಕಚೇರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸಾಹೇಬರೊಬ್ಬರೇ ಇಳಿದು. ನಾವು ನಿಂತುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ

ಬಂದರು. ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ 'ಸಲಾಮಿ' ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಿದುದಾಯಿತು. ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ 'ಸಲಾಮಿ' ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರು ಬಂಗಲೆಗೆ ಹೊರಟರು. ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದೆವು.

ನಾನು ಮಾತ್ರ ವಿರಮಿಸುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದಿರಿಸಿ ನಾನೂ ಘೌಜದಾರರು ಸಾಹೇಬರ ಬಂಗಲೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆವು. ಬಟ್ಟರನನ್ನು ಕಂಡು, ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದೆವು. ಅವನು ಐದು ದಿನಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಪ್ಪಿಸಿದ ಅರ್ಧಾತ್ - ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದ. ವಾಸ, ಅವನಿಗೂ ಆಸೆಯಲ್ಲವೆ! ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೊಯ್ಯುವುದು ಅವನ ಪದ್ಧತಿ.

ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನೂ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಪಿಂಗಾಣಿ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬಂಗಲೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹಾದು ನಾನು ಹೊರಟಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು,

“ಐದು ದಿನಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಹೆಚ್ಚು ತರಿಸಬೇಡಿರಿ,” ಎಂದರು. “ಹೊರಗಿನ ಬ್ರೆಡ್ ಬೇಡ. ನಾನೇ ಬ್ರೆಡ್ ತಯಾರಿಸುತ್ತೇನೆ ದಿನವೂ ಮೂರು ಬಾಟ್ಲಿ ಸೇಂದಿ ತರಿಸಿಕೊಡಿರಿ ಸಾಕು. ಟೊವ್ಯಾಟೊ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಕಾಲಿ ಫ್ಲಾವರ್ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ”

“ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಸಾಹೇಬರೇ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇನನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ, ನೋಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು.”

ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಅವರೂ “ಬಖರ್ಜಿ ಖಾನಾ”ಕ್ಕೆ (ಅಡುಗೆಮನೆ) ಬಂದರು. ನಾವು ತಂದುಹಾಕಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು,

“ಇದೇನು, ಇಷ್ಟೊಂದು ತರಿಸಿದ್ದೀರಿ? ಬಹಳವಾಯಿತು,” ಎಂದರು.

“ಉಳಿದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ.”

ಅವರು ಬಟ್ಟರನನ್ನೊಮ್ಮೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರು

“ಇದೇನು ನಗರವಲ್ಲ, ಏನು ಬೇಕಾದ್ದು ಸಿಗಲು. ಇಷ್ಟು ತರಲು

ಇವರಿಗೆಷ್ಟೋ ತೊಂದರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬೇಡ," ಎಂದು ಬಟ್ಟರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಅವನು ತಗ್ಗಿಸಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲಿಲ್ಲ.

ಸಾ ಹೇ ಬ ರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಾರದೆಂದು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಯಾಯಿತು.

ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಸಮಾಚಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಧರ್ಮಸಾಲೆಗೆ ಬಂದೆ. ಸಾಹೇಬರ ಕಾರಕೂನರು ಪೇದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಪೂರ್ವಪರಿಚಯ ನನಗಿತ್ತು. ನಂದನೆ, ಪ್ರತಿ ನಂದನೆ, ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರದ ಮಾತು ನಡೆಯಿತು.

ಆಡುಗೆಯೂ ಭರದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಧರ್ಮಸಾಲೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆ ಕವಿದಿತ್ತು.

ಆ ಕಾರಕೂನರೆಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ದಪ್ಪರಿನ ಕಾರಕೂನನೊಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಲಕ್ಷಣವ್ಯಕ್ತಿ ಇತರ ಕಾರಕೂನರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಬೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೊರಡಿಯೇ ಬೇರೆ. ಇತರರಂತೆ ಅವರು ಸಿಗರೇಟನ್ನೂ ಸೇದುವವರಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಚಿರೂಟು ಬೇಕು ಆ ಸಂಗತಿ ನಮಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಚಿರೂಟು ತರಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಡಬ್ಬವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಕೊರಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸಿಂತುಕೊಂಡೆ

ಮುಖ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರು ನನ್ನ ವಂದನೆಯನ್ನವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ದಪ್ಪನೆಯ ಆಸಾವಿ. ಕೋಣನಂಥ ಮುಖ. ಅವರು ಅಹಂಕಾರಿಯೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಂತಿತ್ತು.

ಐದುನಿಮಿಷ ಕಳೆದರೂ ಆತ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು ? ನಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆ :

“ ಚಹಾ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ ರಾಯರೇ ? ”

“ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಹೋಟೆಲುಗಳಿವೆಯಲ್ಲ!” ಅವರು ಒರಟು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಇನರಿಗೆ ಚಹಾ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅಡುಗೆ ಯವನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ಅವರು ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಹುಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಈಗ ಹಾಲು ಒಯ್ದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ,” ಎಂದ ಅಡುಗೆಯವ.

ಹಾಲು ಕುಡಿದೂ ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮನ ಮಾತಾಡುವನಲ್ಲ ಈತ - ಎನ್ನು ನನಗ ವಿಸ್ಮಯ.

“ಇವರಾಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?” ಎಂದು, ಒಬ್ಬ ವೇದಿಯವನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ

“ಆದೊಂದು ಹಂದಿ ಅದನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಬೇಡಿರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದರೆ ತಾನೇ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ,” ಎಂದ ವೇದಿ. ಆ ಕಾರಕೂನನ ಬಗೆಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಸರವಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪವಾಯಿತು

ಅವನು ಅಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದ್ದಿತು ಡಿ.ಎನ್.ಪಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನದು ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಾಜ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರೋಲೀಸರ ವರ್ಗವರ್ಗ, ಬಡ್ಡಿ, ರಜೆ ನೊಂದಲಾದ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವನು ಈತನೇ. ಬೇರೂರಿಗೆ ವರ್ಗವಾದ ಸಂವರ್ಧಗಳೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಎದ್ದು ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋಲೀಸರನೇಕರು ಇವನಿಗೆ ಸಲಾಂ ಹೂಡಲು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವನ ಕೃಷಿಯಾದರೆ ಮೂತ್ರ ತವರ ಕಾರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಒಡ್ಡಿಯ ವಿಚಾರವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಜಿ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಈತ ಬ್ಲಾಯ ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ನೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೀಗೆ ಲಂಚ ತಿಂದು, ನಲವತ್ತು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದ ವರೆಗೂ ಗಳಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಗಳಿಸಿದವನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ವಿರುದ್ಧವೂ ಸಹಜವಷ್ಟೆ.

ಆ ದವ್ವರಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆತ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಆಗಲೆ ನಾಲ್ಕು ಮರುಷ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಧಿಸಬೇಕು, ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಇವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇವನಿಂದ ಅನ್ಯಾಯ

ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಇವನಿಗಂಜಿಕೊಂಡು ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳದೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು ಅವನ ಚೆಲ್ಲಾಟ.

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಕೆಲವರು ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಬಯಕೆಯಿತ್ತು ಆ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂವಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರೂ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು.

ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಹಿರಿಯ ಕಾರಕೂನ ಕೇತಕರ್ ಬಹಳ ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದವರು. ಅವರಿಗೆ 'ಸೀಯಾಳ' (ಎಳಸೀರು) ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಆಸೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ಒಂದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಹತ್ತಿವೃತ್ತ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಯಿಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ತೆಗೆದವು. ಅದನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಾಯಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕುಡಿಯುವುದೇ ಆರೋಗ್ಯಕರವೆಂಬುದು ಕೇತಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಹಾಗೇ ಕುಡಿದರು ಉಳಿದವರೂ ಹಾಗೇ ಕುಡಿದರು. ಅವರಿಗಿಲ್ಲರಿಗೂ ಎಳಸೀರು ಕೊಟ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರಕೂನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡದಿರುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ನಾನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಕಾಯಿ ಕೆತ್ತಿ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರ ತೆಗೆದು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ.

“ ಇದೇನಿದು ? ” ಎಂದರವರು.

“ ಎಳಸೀರು, ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವರು ಕೋಪದಿಂದ ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

“ ಗ್ಲಾಸು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲವೇನು ? ”

“ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದ ಬರಬೇಕು ? ಕಪ್ಪುಗಳಿವೆ. ತುಂಡು ಕೊಡಲೇನು ? ”

ಅವರ ಕೋಪ ಮಿತಿಮೀರಿ ಏರಿತು.

“ ಇಲ್ಲಿ ಸರಬರಾಜಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಯಾರಿದಾರ ? ” ಎಂದರು.

“ ನಾನೇ. ”

‘ ನನಗೊಂದು ಗ್ಲಾಸು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲವೇನು ? ಕೊಂಡು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ’

“ ಎರಡು ಬಿಲ್ಲಿಯ ಗಾಜಿನ ಗ್ಲಾಸು ಯಾತಕ್ಕೆ? ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲಿವೆ. ತರಲೇನು?”

“ ಅದೇನೂ ಬೇಡ. ತಗೋ ಈ ಎಂಟಾಣೆ. ಒಂದು ಗ್ಲಾಸು ತರಿಸು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಂಟಾಣೆಯ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆಸೆದರವರು.

“ ಎಂಟಾಣೆಗೆ ಗ್ಲಾಸು ಸಿಗಬಹುದು. ಅದನ್ನು ತರಲು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕು. ಅವರ ಪ್ರವಾಸದ ಖರ್ಚು ಯಾರು ಕೊಡುವವರು? ಮೇಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರರು ನಿಮಗೆ ಗ್ಲಾಸು ತರಲು ಅವರು ಹೋಗುವ ದಾದರೂ ಹ್ಯಾಗೆ? ರಜೆ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು? ಅದೂ - ಸಾಹೇಬರ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಇರುವಾಗ? ಒಂದುವೇಳೆ ನೀವು ರಜೆ ಕೊಡಿಸಿದರೂ ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ರಜೆಯನ್ನು ಅವರು ನಿಮಗಾಗಿ ಯಾಕೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು?”

ನನಗೂ ವಿ ಪ ರೀ ತ ಕೋಪ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು; ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಎಳನೀರು ಸಿಕ್ಕುವುದೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಅದನ್ನು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಎಸೆದು ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲಾ ಎಂದು.

“ ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿವಸವಾಯ್ತು?” ಎಂದು ಅವರು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರು.

“ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೇಕೆ?”

“ ಹಾಂ!” ಎಂದು ಅವರು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನೇ ಮಿತಿಮಿತಿ ನೋಡ ತೊಡಗಿದರು.

“ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿಮಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರವೇನು? ನಾನು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಪಡೆಯುವನು. ನೀನು ಒಬ್ಬ ಕಾರಕೂನ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಇದ ನ್ನಿಲ್ಲಾ ಕೇಳಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಸಾಹೇಬರು ಕೇಳಿದರೆ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ.”

ಅವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿರಲು ಸಾಕು: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೇ - ಎಂದು.

ಇತರ ಕಾರಕೂನರು, ಶಿರಸ್ತಿದಾರರು, ಪೋಲೀಸರು, ಪೇದೆಗಳು, ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಾನವಾದ ಹಾಗಿತ್ತು.

“ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೀನಿ, ಹೋಗು,” ಎಂದರು ಕಾರಕೂನರು.

ನನಗೆ ಭಯಂಕರ ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

“ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನೀವು ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ ನಾನೇನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬೆದರಿಸುತ್ತೀರಾ?”

“ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು ಮೊದಲು.”

“ ನೀವು ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾದೀತು!”

ಶಿರಸ್ತಿದಾರರು ಎದ್ದು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು ನಾನು ಘೌಜದಾರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದೆ

“ ಅವನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ನೋಡೋಣ,” ಎಂದು ಅವರೂ ಹೇಳಿದರು

ಆದೇ ದಿನ ಸಂಜೆ ಅವನು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು, ನನ್ನ ದಪ್ಪರು ನೋಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ನಾನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಲು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ರಿಕಾರ್ಡು ನೋಡಿದ. ಆದೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು. ಧರ್ಮ ಸಾಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದ. ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಅವನು ಮಾಂಸಾಹಾರಿ. ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಏನಾದರೂ ದೋಷ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಯತ್ನಿಸಿದುದೂ ವಿಫಲವಾಯಿತು ಇನ್ನುಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಡುಗೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಅದನ್ನು ತೆಗಳಿವುದು ಹೇಗೆ? ಸರಿ. ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತಾಡದೆ ತಿಂದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ.

ಮರುದಿನಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕವಾಯತು ನಡೆಯಿತು ಅನಂತರ “ ಕಿಟಾ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟನ್ :” ಎಂದರೆ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಪರೀಕ್ಷಣೆ. ಸಾಹೇಬರು ವಿಶೇಷ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನ ಬಗೆಗೂ ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಕಾರಕೂನನ ಕೈವಾಡವೇನೂ ನಡೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಯ ದಿನ ತನ್ನ ತಡೆಗಳ ವರದಿಯೊಡುವುದು ನಡೆಯಿತು ಎಲ್ಲ

ರಿಜಿಸ್ಟರುಗಳನ್ನೂ ಸಾಹೇಬರು ನೋಡಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು ಕೊನೆಯದಾಗಿ “ಶೀಟ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟನ್.” ಎಂದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನ ನೌಕರಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೋದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರೆಯುವುದು. ಪೋಲೀಸರಲ್ಲಿ ಯಾರಿ ಗಾದರೂ ವರ್ಗ, ಬತ್ತಿ, ರಜೆ ಏನೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಅವರು ಆ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಆ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಆ ವಿಷಯ ಸಾಹೇಬರ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಲೂ ಅವರು,

“ಈ ಪೋಲೀಸರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವರ್ಷವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ವರ್ಗ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ನೋಡೋಣ,” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಕಾರಕೂನ ಆಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಆ ಪೋಲೀಸರ ಪರವಾಗಿ ವಕೀಲಿ ಮಾಡಲು ಬಂದ. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವರು,

“ಈಗ ವರ್ಗ ಬೇಕಾದದ್ದು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ. ಅವರು ಮಾತಾಡಲಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ನೀವು ಮಾತಾಡಬಹುದು,” ಎಂದರು.

ಕಾರಕೂನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಸರದಿ ಬರುತ್ತಲೂ ನಾನು ಸಾಹೇಬರ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ‘ಸಲಾಂ’ ಹಾಕಿದೆ. ನನ್ನ ‘ಶೀಟ್’ ನೋಡಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಸಾಹೇಬರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಇವರೂ ಹಾಗೇ ಬರೆದರು.

“ಇವನು ಬಾರನಿಸಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದಾನೆ. ಪರೇಷೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಶಿಸ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಇವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆ,” ಎಂದು ಬರೆದು,

“ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವದಿದೆಯೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ,” ಎಂದೆ.

ಮುಗಿಯಿತು. ನಾನೇ ಕೊನೆಯವನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ‘ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟನ್’ ಕೊನೆಗಂಡಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರ ಪಯಣವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಯಂಕಾಲ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮೇಜವಾನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರೊಡನೆ ನಾವೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಆ ಕಾರಕೂನ ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ:

“ ನೀವು ನನಗೆ ಏನೋ ಅಂದಿರಿ. ನಾನೂ ಏನೋ ಅಂದೆ. ಸಿಟ್ಟಾಗ ಬೇಡಿರಿ. ಆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನನಗೆ ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಡಲು ಬಂದು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಿರಿ ನೀವೇನೋ ಸುದೈವದಿಂದ ಕಾರಕೂನರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮಷ್ಟೇ ಕಲಿತವನಾದರೂ ವೋಲೀಸನಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಹೋದಂತಾಯಿತೇ?”

ಆ ಕಾರಕೂನನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ ಅಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಮಾತು ಅವನಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಎದ್ದು ಬಂದು ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದು, “Excuse,” ಎಂದು ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ನನ್ನೊಬ್ಬನಮಟ್ಟೆಗಾದರೂ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಮರುದಿನ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಸಾಹೇಬರ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆಂದು ಸುಮಾರು ಏಳುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗೂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ನಾವು ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರು ಹಾಕಿದೆವು.

ಅವಲಕ್ಕಿ - ಪೊಸರು !

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಾನು ವೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಮನಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಓಲೇಕಾರನೊಬ್ಬ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿದ

‘ಯಾಕವ್ವಾ, ಏನು ಬೇಕು ?’

“ಹವಾಲ್ದಾರರು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಇದಾರೆ, ಬರಿ,” ಎಂದನಾತ

ಅಂದು ಘೌಜದಾರರು ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಮಾರಿಯ ಪ್ರಕರಣವೊಂದರ ತನಿಖೆಗಾಗಿ ಜಮಾದಾರರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ, ಹವಾಲ್ದಾರ್ ಶಂಕರರಾಯರು ಕಚೇರಿಯ ‘ಚಾರ್ಜ್’ ವಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ನಾನು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡಸಿಂದ ಒಂದು ವರದಿ ಬಂದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರಭಾಗವಲ್ಲೊಂದು ಕೆರೆ. ಅದರ ಹತ್ತಿರವೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎತ್ತು - ಹೋರಿಗಳ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಆಟವಾಡುವುದಿತ್ತು. ಅಂದು ಕೂಡಾ ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ಹುಡುಗರು ಮಣ್ಣು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆರೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆ ಮಗುವಿನ ಶವವೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಆ ಸಮಾಚಾರ ಗೌಡರಿಗೂ ಗೌಡರಿಂದ

ನಮಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆ ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸು ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಗೌಡ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕರರಾಯರು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು

ಪೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತೆಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿದ್ದವರು ಶಂಕರರಾಯರು ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಲು ಗಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವರು ಹತ್ತು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಆ ವರದಿಯನ್ನೊದಿ ನೋಡಿದ್ದರು ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮವೇನೆಂಬುದೇ ಅವರಿಗ ಹೊಳೆಯದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು.

"ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದೀರಿ?" ಎಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರು ಉತ್ತರವನ್ನೇನೂ ಕೊಡದ ಆ ವರದಿಯನ್ನೇ ನನ್ನ ಕೈಗಿತ್ತರು.

ಸರಿ. ಆದರ ಬಗೆಗೆ ರಾಣಾ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾವು ಆ ಊರಿಗೆ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿ ಆದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋಗುವುದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವರದಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದ ಓಲೆಕಾರನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿದವು.

ಊರಲ್ಲಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಂದು ನಾವು ಒಂದೆರಡು ರಾತ್ರಿಯೇ ಆಯಿತು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ನೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಊರು. ನಡುವೆ ದಾರಿ ಮೆಲ್ಲ ಬಂದು ನೈಲಿನಷ್ಟು ಗುಪ್ತಗಾಡು ಭಾಗ. ಆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಬಗಳೂ ಆಗತೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ರೊಕ್ಕೆಯೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾನು ಬಂದೂಕವೊಂದನ್ನು ಜೊತೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ ಆದರೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹೂಡಿಯಿತ್ತಿದ್ದ ರೈತನಂತೂ ಒಹಳ ಪುಕ್ಕಲು ಆಸಾಮಿ. ಅಂಜಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಎತ್ತುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎತ್ತುಗಳೇ ದಾರಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದವು

ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ ಒಂದಾದರೂ ನಾವು ಊರು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹಾದಿ ಕಷ್ಟರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅನುಮಾನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವನು ತನಗೆ ಹಾದಿ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದಿಳಿದು ಹಾದಿ ನೋಡುವವರಾದರೂ ಯಾರು? ಬಂದೂಕನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದೆ ಬ್ಯಾಟಿ ಹಿಡಿದು ಬೆಳಕು

ತೋರಿಸಲು ಯಾರಾದರೂ ಬೇಡವೇ? ಶಂಕರರಾಯರಂತೂ ಚಳಿಜ್ವರ ಬಂದವರಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು

“ ಬರ್ಬೀ ರಾಯರೆ!”

“ ಊ ಹೂಂ. ನಾನೊಲ್ಲೆ.”

“ ನೀವು ಹೀಗೇ ಕೂತಿದ್ದರೆ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡ ಬೇಕಾಗುವದು.”

“ ಅಯ್ಯೋ, ರಾಮ ರಾಮಾ!” ಎಂದರವರು.

ಎತ್ತುಗಳ ‘ ಕೊರಳು ಹರಿದು ’ (ನೊಗದ ನೇಣು ಬಿಚ್ಚಿ) ಚಕ್ಕಡಿ ಯನ್ನಿಳಿಸಿ, ರೈತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಮೈಲಿನವರಗೂ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ನೋಡಿದುದಾಯಿತು ಮೂರು ಹಾದಿಗಳು ಕವಲೊಡೆದ ಜಾಗವದು. ನಾವು ಬಂದ ಹಾದಿಯನ್ನುಳಿದು ಇನ್ನಿತರ ಎರಡು ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದ ರೊಂದನ್ನು ನಾವು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಮತ್ತೆ ನಡೆದು ಚಕ್ಕಡಿಯ ಬಳಿ ಬಂದೆವು ಶಂಕರರಾಯರ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಸಿರನ್ನು ಕೂಡಾ ವೇಗವಾಗಿ ಬಿಡದೆ, ಒಂದೇಸಮನೆ ‘ ರಾಮ, ರಾಮ ’ ಎಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದವು. ಕವಲೊಡೆದ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡುವಿದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟು ಬಳಿಕ ಅರ್ಧ ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಚಕ್ಕಡಿ ಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಒಂದು ಮನೆಯೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕೂಗಿದಾಗ ಆ ಮನೆಯವನು ನಿದ್ದೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದು ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನೂ ಬಂದೂಕನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಗೊಂಡ. ನಾವು ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅದೇ ಊರಿಗೇ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಚಾವಡಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮೊಡ ನರಿಗೆಲ್ಲ ಗುಡಿಯೇ ಚಾವಡಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಬರುವುದರ ನೆನಪೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಓಲೇಕಾರರು. ಅವರನ್ನು ಬಯ್ದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ದೆವು. ಗೌಡರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ನಾಗಬಹುದು - ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಿಂದ ಹೊರಟೆ

ವರು ನಾವು ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ ಕೊನೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಲಪಿದಾಗ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಶಂಕರರಾಯರಿಗೂ ನನಗೂ ತುಂಬಾ ಹಸಿವೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಊಟದ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ನಿಯಮ ಸಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವ ನಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಊಟ ಮಾಡುವವನು. ಶಂಕರರಾಯರ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನ - ನೀರು ಮುಟ್ಟುವವರು

“ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲವೆ ? ” ಎಂದು ಅವರು ಗೌಡರನ್ನು ಕೇಳಿದರು

ಅವನು ನಗುತ್ತಾ, “ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದಾರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ? ” ಎಂದ. ಸರಿ. ಊಟ ಸಿಕ್ಕುವ ಆಸೆಯೆಂತೂ ಫಲಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆಯೆ ?

“ ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊಸರನ್ನಾದರೂ ತರಿಸು ಮಾರಾಯಾ, ” ಎಂದರು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯಿಂದ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಪುರಾಣಿ ಚಟ್ಟಿ ಬಂದುವು ರಾತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕಿದ್ದ ಮೊಸರಿನದೊಂದು ಗಡಿಗೆಯೂ ಬಂತು. ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯೂ ಬಂದಿತು. ಹಾಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೊಸರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಶಂಕರರಾಯರ ಹಸಿವೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು

ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತಂದು ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊಸರನ್ನು ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು ಶಂಕರರಾಯರು

“ ನೀವು ನಮ್ಮ ಳ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಬರಿ, ” ಎಂದರು ಗೌಡರು -- ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು.

“ ಇಂಥಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗ್ಯಾಕೆ ತ್ರಾಸ ? ನಾನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಲಕ್ಕಿ ತಿಂದು ಮಗಿಸುತ್ತೀನಿ, ” ಎಂದು ಶಂಕರರಾಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

ರಾತ್ರಿಯ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ನಿಜವಾಗಿ ಆದು ಊಟದ ಸಮಯವಲ್ಲ. ನಾನಾದರೋ ತರುಣ. ಅಂಥ ಅವೇಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂದರೂ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಶಂಕರರಾಯರಾದರೋ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಮನೆತನದ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಹಣ್ಣಾದ ಜೀವ. ಬಾಯಲ್ಲಿ

ಒಂದೆರಡು ಹಲ್ಲುಗಳುಳಿದಿದ್ದವು, ಆಣ್ಣೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಲವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಸಿವು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಕುಣಿಸುವಂಥ ರುಚಿಕರವಾದ ಮೊಸರು. ಸರಿ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ವಿಚಾರಮಾದದೆ ಅವಲಕ್ಕೆ ಮೊಸರು ಮುಕ್ಕುತೊಡಗಿದರು. ನಾನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು ಎದ್ದೆ. ಅವರು ಗಡಿಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿದ ತರುವಾಯವೇ ಎದ್ದರು.

“ ಇಂಥಾ ಮೊಸರನ್ನು ನಾನಂದೂ ತಿಂದಿರಲಿಲ್ಲವ್ವಾ ಶಿವಣ್ಣಾ ! ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅವರು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೇಹು ಚಿಲ್ಲಿದರು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನು ಏಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಂಕರದಾಯನಿಗೆ ಎದ್ದು ಊರಾಚೆ ಹೋಗಿದ್ದವರು ಮರಳಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ತಿಂದ ಅವಲಕ್ಕೆ ಮೊಸರು ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬದವವಾದ್ದರಿಂದ.

“ ಈಗಾಗಲೇ ಹತ್ತು ಸು ರೊಳನಾಯಿತು, ” ಎಂದು ನುಡಿದು ನಕ್ಕರು ಗೌಡರು.

ಹಾಗೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು ರಂತ್ರಬೀಜಗಳೆನಿಸಿತ್ತು.

“ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಗೌಡರೇ, ಚಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಇದೊಂದು ತೊಂದರೆ. ಸರಿ ಸಾಕು ಕೆಲಸಕ್ಕಾರಂಭಿಸೋಣ ! ”

ಕೆಲಸೇ ಹೋಗಿ ಮುಗುವವರೆವೂ ನುಡನಾಕು ನಾವಿರಬೇಡಿ. ನನ್ನೆಯೋ ಮೊನ್ನೆಯೋ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಬಹಳ ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಸನನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಸೀದೊರುಸಂತಾಗಿತ್ತು.

ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಸನನ್ನು ಕರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಲಾಯಿತು. ವ್ಯಾಧಿಮಿತ್ರ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ, ಅಕ್ಕಕರ, ಮತ್ತಿತರರ ಹೇಳಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಚೇರಿಗೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಕಳಿಸಿದವು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮಧ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತ. ಇನ್ನು ಆ ಮುಗುವಿನ ತಾಯಿಯ ಶೋಧವಾಗಬೇಕು.

ಊಟ ನುಡಿ ಯೋಚಿಸಿದರಾಯಿತೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾನು ಗೌಡರ

ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ ಶಂಕರರಾಯರು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿ
ದ್ದರು ಇನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವರು ಅನ್ನವನ್ನೇ ಮುಟ್ಟದಂತಾಗಿತ್ತು
ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ

“ಮೊಸರು ಹ್ಯಾಗಿತ್ತು ರಾಯರೇ?” ಎಂದೆ ನಾನು, ನಗುತ್ತಾ.

“ಅಯ್ಯೋ! ರಾಮ ರಾಮಾ!” ಎಂದು ನರಳಿದರವರು.

ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ : ಕುರುಬರ ಮಾಳವ್ಯ

ಗೌಡರು ತುಂಬಾ ಸ್ಥಿತಿವಂತರು. ಮನೆಯೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡರು, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೇ.

“ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಗೌಡರೇ ? ”

“ ಇನ್ನೂ ದೇವರು ಸರಿಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ” ಎಂದರು ಗೌಡರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಭಾರವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ.

ಅವರಿಗಾಗ ಮೂವತ್ತೋ ಮೂವತ್ತೈದೋ ವಯಸ್ಸು ಹೆಂಡತಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದಾಕೆ. ಬಡವರ ಮನೆಯ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಿಲುವಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಗೌಡರು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಬಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಹೆಣ್ಣು ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವಳಿಗಾದುದೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಮೇಲಾಗಿ ಇದು ಗೌಡರ ಮನೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ಓಲೇಕಾರರು ಮತ್ತು ಹಳಬರ ಮೇಲೆ ದರಬಾರು. ಗೌಡರಿಗಿಂತ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ದರ್ಪವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಚಿಲುವಿಕೆಯ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದ ಗೌಡರು ಅವಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಕಟುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ರಸನ್ನವಾಗಿಡಲು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೂ ಆ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು “ ಇವನೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣ್ಯಾ ಗೌಡ, ” ಎಂದು ಅವರು ಕರೆಯಲಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಬಚ್ಚಲಿಗಳಿಯುತ್ತಲೂ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ

ಬಂದಳು. ಅದೇ ಮೊದಲಬಾರಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಸುಂದರಿ. ಹಳ್ಳಿಯ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಪುಷ್ಟ ಮೈಕಟ್ಟು ಅವಳದು.

“ ನೀರು ಸುಡುತ್ತೈತೋ ಏನೋ ತಣ್ಣೀರು ತರಲೇ?” ಎಂದಳಾಕೆ.

“ ಏನೂ ಬೇಡ.” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ನನಗೇ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚಿರಪರಿಚಿತರೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೇ ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತಿದ್ದಳವಳು. ಆಗಾಗ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ನೆರಗು ಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಮುಚ್ಚುವಾಗ ಎದೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದೇ ಅವಳು ಸ್ತನಪ್ರದರ್ಶನ ನಡಸಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಅವಳ ಆಶಯನೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಅರಿತುಕೊಂಡೆ.

ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮಡಿಯರಿವೆ ಧರಿಸಿ, ಕ್ರಾಪು ಬಾಚಿಕೊಂಡು, “ ಇನ್ನು ಊಟ ಮಾಡೋಣವೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ಗೌಡರನ್ನು.

“ ನಡೆಯಿರಿ,” ಎಂದು ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಊಟದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ಯಾಕೆ ಗೌಡರೇ, ನೀವು ಉಣ್ಣುವದಿಲ್ಲವೆ?”

ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಗೊಂದಲದ ಭಾವ ಮೂಡಿತ್ತು.

“ ಇನ್ನೊಂದು ಮಣೆ ಹಾಕಲ್ಲ!” ಎಂದು ಅವರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು.

“ ಮೊದಲು ಬಂದವರು ಉಣ್ಣಲಿ. ನೀವು ಆಮ್ನಾಲ ಉಣ್ಣಿರಿ,” ಎಂದಳಾ ಹೆಂಡತಿ! ನೇವಕನಿಗೆ ಆದೇಶವೀಯುವ ಮಹಾರಾಣಿಯ ದರ್ಪವಿತ್ತು ಅವಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

ಮತ್ತೆ ಗೌಡರು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ಆಗಲಿ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮದು ಮುಗಿಯಲಿ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು.

ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು,

“ಒಬ್ಬನೇ ಉಣ್ಣುವ ಚಟವಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೌಡರೂ ಬರಲಿ,” ಎಂದೆ

“ನಮ್ಮ ಊರವಯ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಸಂಗಡ ಗೌಡರೂ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದವಳೇ ಅವಳು ಬಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳೊಡನೆ ವಾದಿಸುವುದುಂದೇನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗಾಗಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ಬಡಿಸುವಾಗಿನ ಅವಳ ಸಡಗರವಂತೂ ವರ್ಣಿಸಲಸಾಕವಾದುದು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಳುಕುತ್ತ ಬಳುಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆಕರ್ಷಕ ದೇಹ ಎಂಥ ಯತಿಯನ್ನು ಮುರಳುಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಕ್ಕತುಂಬಾ ಬಂಗಾರದ ಅಭರಣ ತೊಟ್ಟು, ಗದಗಿನ ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳಾಕೆ. ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಜರದಾಚಿನ ಕುಯಿನ ಕೊರದು ಮಾಡಿದಂತಿದ್ದ ಹುಟ್ಟು ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು. ಮಾಟನಾದ ಬಾಯಿ ಮುದ್ದಿಡಲೆಂದೇ ಮಾಡಿದಂತಿದ್ದ ತುಟಿ ಗೌಡರನ್ನು ಅವಳು ಅಂಕುರಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದೆಂದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಅಂದು ನಡೆದ ಅನರಾಧದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

‘ಹಡದ ಕೂಸನ್ನು ಹೀಗೆ ಒಗೆಯುವಂಥಾಕೆ ಎಂಥಾ ಕಲ್ಲುಮನಸಿನಾಕೆ ಯಿದ್ದಾಳು ನೋಡಿರಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಗ್ಗದಾರೇ ಹೀಗೆ! ಪಾಪ ಆ ಕೂಸಿನದೇನು ತಪ್ಪು ಇವರಲ್ಲಿ ನನಗಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬೆಳಸಿ ಜೋವಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.”

“ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಬಹಳ ಅಸೂಚಿವೆ.”

“ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟದವ್ಯಾಲ ಮಕ್ಕಳರದಿದ್ದರ ಹ್ಯಾಗೆ” ನಾನೂ ಎಷ್ಟು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಮುದುಪು ಕಟ್ಟಿದೆ! ಅಂತೂ ಶಿವನ ಮನಸಿನಾಗ ದಯಾ ಒರಲಿಲ್ಲ.”

“ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ”

“ ಆಯ್ತು! ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣದವರೇ, ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ! ಕೇಳಿದವರು ನಕ್ಕಾರು!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವಳು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕಳು.

“ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕುತೀನಿ.”

“ ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಸಾಕು,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಿಡದೆ. ನಾನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದ ಕೈಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಅವಳು ತುಪ್ಪ ನೀಡಿದಳು.

ನಿಮ್ಮದೇ ಮನೆ ಅಂತ ಅಳ ಉಂಟು ನೆಟ್ಟಗೆ ಉಟಾ ಮಾಡಿರಿ ”

ಅವಳ ದ್ವಿತ್ವನನ್ನು ಕೂಡ ನನಗೇ ಸಂಕೋಚವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು, ಅವರು ಬರುತ್ತಲೂ ನಗು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು :

“ ಉಟ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನಾಚುತಾರೆ ನೋಡಿರಿ ಇವರು. ಅರಹೊಟ್ಟೆ ಉಂಟು ಹೋಗುತಾರೋ ಏನೋ ”

ನನ್ನ ಆದರಾತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗೌಡರಿಗೂ ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು.

‘ ಏನೂ ಸಂಕೋಚಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ಉಟ ಮಾಡಿರಿ, ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು.

ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ವಿಕಾರವೂ ಇರಲಾರದಾ, ಕೇವಲ ಆದರಾ ತಿಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು - ಎಂದೂ ನನಗಿಲ್ಲದಂತೆ ಆದರೆ, ಅವಳ ನಗು, ಕಣ್ಣಿನ ಚಲನವಲನ, ಎದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ - ಇವೆಲ್ಲದರ ಅರ್ಥವೇನು ?

“ ನಿಮ್ಮ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆಯಿತು?” ಎಂದು ನಾನು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

“ ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು,” ಎಂದು ಉತ್ತರ ವಿತ್ತಾ ಅವಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹಾಕಿದಳು -

“ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಅಂದರೇನು ಬಹಳವಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಮಗ್ಗಿದ್ದೀತು, ಇಲ್ಲವೆ ?”

“ ಇಷ್ಟತ್ತು - ಇಷ್ಟತ್ತೈದು.”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನಿರಾಸೆಗೇನು ಕಾರಣ? ಎಷ್ಟೋ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಲವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದುಂಟು ”

“ ಹೌದು ಆಗುತ್ತವೆ ನನಗೂ ಆದಾವು, ಆದರೆ ” ಅವಳು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲು ನೋಸರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲೆಂದು ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಅವಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೊಡನೆಯೆ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

“ ನಿಮಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬಹುದು. ಗೌಡರಿಗೆ ಆಗಲಾರವು ಅನ್ನುತ್ತೀರಾ :”

“ ಮಂದಿ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ.”

“ ಹಾಗಾದರೆ ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ನಾನು ಊಟ ಮುಗಿಸಿ, ಕೈತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಭಯವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ

“ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿದಿರಾ?” ಎಂದರು ಗೌಡರು.

“ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆಯಿದ್ದಂತೆ ಇದಾರೆ. ಎರಡು ದಿನಗಳಿಗಾಗುವಷ್ಟು ಊಟ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ”

“ ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಗೇ ಬಂದವರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ದಿಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ”

ಸಾಯಂಕಾಲ ಆ ಊರಿನ ಹತ್ತಿವೃತ್ತ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಚಾವಡಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದರು ಶಂಕರರಾಯರು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಷ್ಟೆ. ಶಂಕರರಾಯರು. ಆ ಹೆಂಗಸರ ಮುಖಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಪ. ಆ ಹೆಂಗಸರಿಗೆಲ್ಲ ಅದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಮಾನಕಾರಕ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ದುರ್ಲಾಭ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಗೌಡರೂ ಓಲೇಕಾರರೂ ತಮಗಾಗದ ಜನರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಚಾವಡಿಗೆ ಕರೆಯಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅರ್ಧಾತ್ ಅವರ ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಅದು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರನ್ನೂ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರನ್ನೂ ವ್ಯಭಿಚಾರದ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಚಾವಡಿಗೆ ಕರೆಯಿಸುವುದೆಂದರೇನು! ಹಾಗೆ ಕೆರಳಿದ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ಚಾವಡಿಯೆದುರಿಗೆ ನೆರೆದರು.

ಯಾರೋ ಒಬ್ಬಕೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಊರ ಹೆಂಗಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವವರೇನು ನೀವು?" ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಆಕ್ಷೇಪದ ಧ್ವನಿಯೇತ್ತಿದ.

“ ಸಂಶಯವಿದ್ದವರನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಿರಿ ಬೇಕಾದರೆ. ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗಿಂದೀಗ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ,” ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ.

ಅವನ ಮಾತು ನನಗೂ ಸರಿಯೆನ್ನಿಸಿತು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದವು.

“ ಇನ್ನು ಆರೋಪಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವದು ಹ್ಯಾಗೆ?” ಎಂದರು ಶಂಕರರಾಯರು.

“ ನೋಡೋಣ. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ,” ಎಂದೆ ನಾನು, ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ.

“ ನೀವೇನೋ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಬಹುದು. ನನಗೋ ಸಂಕಟ ಬಂದಿದೆ. ಕೂಡುವಂತಿಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಗೋಳಾಡಿದರು ಶಂಕರರಾಯರು.

“ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊಸರು ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗಬಹುದಲ್ಲಾ!”

“ ಸರಿ. ನಿಮಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ. ನನಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲುರುಳಿದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ನಾನು ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದಿನ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗೌಡರೊಡನೆ ಹರಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೊಡ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೆರೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳ ಕಾಲುಗಳತ್ತ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿತು. ಅವಳ ಪಾದಗಳ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಅವಳ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದಲೇ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು ರಕ್ತ. ಸರಿ. ಅವಳೇ ಆರೋಪಿಯಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು.

“ ಇವಳು ಯಾರು ಗೌಡರೇ?”

“ ಇವಳೇ? ಕುರುಬರಾಕೆ. ಮಾಳವ್ವ ಅಂತ ಹೆಸರು. ಯಾಕೆ ?”

“ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?”

“ ಆಗಿತ್ತು. ಗಂಡ ಸತ್ತಿದಾನೆ ”

ನನಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಗೌಡರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರಲು ತಿಳಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆರೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವಳು ನೀರು ತುಂಬಿ ದಳು. ನಾನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೂಡ ಎತ್ತಿದಳು ಭಾರಿ ಕೂಡ! ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರೂ ಕೂಡಾ ಅದನ್ನೆತ್ತಲಾರರು ಅಂಥದನ್ನು ಇವಳು ತೀರ ಸುಲಭವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ನಾನೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊರಟೆ. ಅವಳ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಕ್ತ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಚಾವಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೂ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿಸಿ ವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ ಅರ್ಧ ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ನೇಲಕ್ಕೇಳಲು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲ ರಕ್ತದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು

ಗೌಡರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿ ಮಾಳವ್ವನನ್ನು ಕುರಿತು,

“ ಏನು ಮಾಳವ್ವಾ, ಈಗೇನು ಹೇಳುತ್ತೀ? ನಿನಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿಲ್ಲ ಆದದ್ದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತೀಯಾ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ವಾಸ ಅವಳೇನು ಹೇಳಿಯಾಳು? ಮತ್ತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತವಳೇ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸರಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕತೊಡಗಿದಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳ ಕಥೆಯೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಬಂದಿತು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಳು ಮಗನೊಡನೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅವನೂ ಅವರ ಜಾತಿಯವನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಮನೆಯ ಜನರಿಗೂ ಆ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೇ ಇವಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅದು ಮದುವೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಅಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳದೂ ಒಂದು ಭಾಗವಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲ ಈ ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೋಗಿ

ತನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಈ ಆಳು ಮಗನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಅವಳು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭ ಬೆಳೆದುಬಂದಿತ್ತು. ಮಗು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಸತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ರಾತ್ರಿ ಹೆರಿಗೆ ಯಾಗುತ್ತಲೂ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಶಿಶುವನ್ನೊಯ್ದು ಕೆರೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದಿದ್ದಳು.

“ ದೇವರಾಣೆಮಾಡಿ ಖರೇ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ಸರದಾರರೇ. ಕೂಸು ಸತ್ತೇ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು,” ಎಂದಳು ಮಾಳವ್ವ.

“ ಅದೇನೋ ನಿಜವಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ನೀನು ಹೀಗೆ ಆದನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಅವರಾಧನೇ.”

ಮಗು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಮೃತವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡುವವರೆಗೂ ಅವಳು ಕೊಲೆಯ ಅಪರಾಧಿಯೇ ಸರಿ. ಅವಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಕೂಸಿನ ಶವದ ಜೊತೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಡಾಕ್ಟರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಹಾದಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಬೇಕಾಯಿತು.

ಅದೇ ದಿನ ಎರೇಸೀಮೆ ಘಾಜದಾರರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಾನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಾಕ್ಷಿದಾರರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಮಾಳವ್ವನ ಮನೆಯವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಗೌಡರೂ ಅನುರೂಪನೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮಗು ಮೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಜನಿಸಿದ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ದೊರಕಿಸಲು ಗೌಡರ ನೆರವು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು ಆ ಜನರಿಗೆ. ಶಂಕರರಾಯರೇ ಆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಂಕರರಾಯರಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ, ಗೌಡರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಲಾಭವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮನೆನಾಡ ಗೌಡರಿಗೆ ಇಂಥ

ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆಯೆಂದರೆ ಬಹಳ ಆಸೆ. ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಮೋಜು ನಡೆಯಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಸಿದ್ಧಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅವರದೇ ಅಲ್ಲವೆ!

“ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಊಟಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಿ ಶಿವಣ್ಣ ನವರೇ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಾಕೆ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ,” ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿಹೋಗಿದ್ದರು ಗೌಡರು. ಅವರಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ನನಗೇ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಜವಾಗಿ ಗೌಡರು ಸರಳಹೃದಯದವರು. ಅಂಧವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಂತೂ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗಲು ಅವಳು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದಳು. ನಾನೇನು ಅಂಧ ಪಾಪಬೀರುವಲ್ಲ. ವ್ಯಭಿಚಾರವೆಂದರೆ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಬೇಡವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಿಂದ ಚಾವಡಿಗೇ ಊಟ ಬರುವಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ.

“ಯಾಕೆ? ಗೌಡರು ಅಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ಬಂದರೇನಾಗುತ್ತದೆ?” ಎಂದರು ಶಂಕರರಾಯರು.

“ಏನೋ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.”

ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಓಲೇಕಾರನೊಬ್ಬ ಬಂದು ಹೇಳಿದ:

“ಗೌಡಸಾನಿಯವರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸರದಾರರೆ.”

ಶಂಕರರಾಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರ ಬಂದಿತೇನೋ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿದರು. ನಾನು ಅತ್ತ ಗಮನವೀಯದೆ ಓಲೇಕಾರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆ:

“ನನ್ನ ಊಟವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳು ಗೌಡಸಾನಿಯವರಿಗೆ.”

“ನೀವು ಬತ್ತೀರಿ ಅಂತ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರಂತ್ರೀ ಅವರು!”

ಗಂಡ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹವೆ! ಹೋಗೋಣವೇ? ಎಂದು ಆಸೆಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ ನನಗೂ. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಹಾಗೇ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆ. ಹೋಳಿಗೆಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋದರೆ ಅವಳ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ನಾನೂ ಅಂಧ ಸಂಯಮಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂಧ ಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿಯಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

“ಸಂಜೆಗೆ ಆ ಹೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕಳಿಸಲು ಹೇಳು,” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಓಲೇಕಾರನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದುದಾಯಿತು.

“ಎಂಧವರಪ್ಪಾ ನೀವು! ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೇನು? ನಾನು ಲಿಂಗಾಯತನಲ್ಲ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀನಿ. ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ,” ಎಂದರು ಶಂಕರರಾಯರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಡಾಕ್ಟರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂತು. ಮಗು ಮೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದೆಂದೇ ಅವರೂ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಮಾಳವ್ವ ಉಳಿದುಕೊಂಡಳು. ನಾವು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಮರಳಿದೆವು.

ರಂಗವು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕವು

೧೯೪೧ ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಅಂತ್ಯಕಾಲವದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಹೊಸ ಚಳವಳಿ ಹೂಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕಡೆಗೇ ಇತ್ತು. ಪೋಲೀಸರಾದ ನಾವು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ವಂದಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಉತ್ಸಾಹವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕರ್ತವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಸನಿಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಮ್ಮೇಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರೈತ ಸಭೆಯೊಂದು ಜರಗುವುದಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರೊಬ್ಬರು ಆ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವವರಿದ್ದರು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ ರಂಗವುನವರೂ ಇನ್ನಿತರ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವರೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೆ, ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗರ ರೈತರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ಸಭೆಯ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರಾದ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಗಾರಂಭಿಸಿದ್ದೆವು. ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿದ ಜನ, ನಡೆದ ಭಾಷಣ, ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಎಲ್ಲವುಗಳ ವರದಿಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಎರೇಸೀಮೆ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಸಭೆಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಲು ಬಹಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನಿಸಿತು. ಸಭೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ದಿನವೇ ಅವರು ಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತರು. ವರದಿ ಮಾಡುವ ಅಪ್ರಿಯ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಶಂಕರರಾಯರೂ ನಾನೂ ಸೈಕಲ್ ಏರಿ ಎಮ್ಮೇಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದೆವು.

ಸಭಾಸ್ಥಾನ ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿ, ಮೇಜು, ಬೆಂಚುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದುವು. ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯೂ ತೆರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಸರಕಾರದ ದಸ್ಯುಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವವರಾರು? ವೇದಿಕೆಯ ಸಮೀಪಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿಡದ ಬುಡವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು.

ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಗೀತೆಯೊಡನೆ ಸಭಾಕಾರ್ಯಕ್ವಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ತೊಂಡೇಬಾವಿ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಆಮೋಘ ಭಾಷಣ. ರೈತರ ಒಕ್ಕಟ್ಟು, ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಧಾರಣೆ, ಅದರಿಂದ ದೇಶದ ಉದ್ಧಾರ, ದೇಶದ ಉದ್ಧಾರದಿಂದ ರೈತನ ಉದ್ಧಾರ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ನೆಹರೂಜಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ನಾವೂ ಹಾಗೇ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ “ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ,” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿ ಅವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಪ್ಪಳವಾಗಲಾರದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹುಡುಗರು, ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಭಯಂಕರ ಸದ್ದು ಮಾಡಿದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ, “ಇಂದಿನ ಹುಡುಗರೆಂದರೆ ನಾಳಿನ ನಾಗರಿಕರು. ನೀವು ಇಂದಿನಿಂದಲೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ವರ್ತಿಸಲು ಕಲಿಯಬೇಕು,” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಹುಡುಗರು ಮುಸಿಮುಸಿ ನಗುತ್ತ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಎರಡನೆಯವರಾಗಿ, ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಶಾಲೆಯ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಭಾಷಣಕ್ಕೆದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ರಂಗಪ್ಪನವರದು ಗ್ರಾಮಫೋನ್ ರಿಕಾರ್ಡಿನಂಥ ಭಾಷಣವಾದರೆ ದೇಸಾಯಿಯವರದು ಸರಳ, ಸ್ಪೂರ್ತಿಡಾಯಕ. ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಗಂಭೀರ. ರಂಗಪ್ಪನವರು, ಅವರಿವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಿಳಿಯಂತೆ ಪರಿಸಿದ್ಧರು. ದೇಸಾಯಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ನಾಯಕರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಎತ್ತದೆ, ರೈತರ ಮುಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರದು

ರಾಜಕೀಯ ದೊಡ್ಡಾಟದ ಮಾತು, ನಾಟಕೀಯತೆಯ ಮಾತು. ಮಾಸ್ತರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮತೆಯ ಲವಲೇಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿದ ರೈತ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ರಂಗಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಯಸಿಯೂ, ತೊಂಡೇ ಬಾವಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಿಕೆಯೂ ಆದ ಅಕ್ಕವ್ವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ಸಭೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವಳೇನು ಬುದ್ಧಿವಂತಳಲ್ಲ, ಮಾತುಗಾರ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ರಂಗಪ್ಪನವರ ಬಲವಂತದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳಷ್ಟೆ.

“ಇನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಹಿಳಾ ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಅಕ್ಕವ್ವನವರು ರೈತರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಉಪದೇಶಪರ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,” ಎಂದರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.

ಅಕ್ಕವ್ವ ನಡುಗುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತ ಎದ್ದುಬಂದು ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಲೇಖನಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾನು ಅವಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಅವಳ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಮೊದಲೇ ಅಂಜಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಕ್ಕವ್ವ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೆದರಿದಳು. ನಾನು ಪೋಲೀಸನೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಭಾಷಣದ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ವರದಿ ಹೋಗುವುದು, ಮುಂದೆ ತನ್ನ ನೌಕರಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಬೀಳುವುದು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಭೀತಿ. ಕನಿಕರವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವಂತೆ ಅವಳು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನನ್ನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. “ನನಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇಕೆ, ನನಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಕರರಾದ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣದ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಡಿರಿ,” ಎಂದೆಲ್ಲ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ.

ಅವಳು ನನ್ನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ರಂಗಪ್ಪನವರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡೇ ಅವಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ರಂಗಪ್ಪನವರು ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಡಲು

ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹುಡುಕಿದರು. ಅವರದು ಬಹಳ ಚರುಕು ಬುದ್ಧಿ. ಅದ ರಿಂದಾಗಿಯೆ ಅವರು ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಖ್ಯಾತಿಯ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು!

ರಂಗಪ್ಪನವರು ಒಬ್ಬ ರೈತನನ್ನು ಕರೆದು, ಪೋಲೀಸರಾದ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು.

ನಮಗೆ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ರಂಗಪ್ಪನವರಿಗೇನೂ ಅಧಿಕಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವರೇನನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾದವಿನಾದ ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತಷ್ಟೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಗದ್ದಲವುಂಟುಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಶಂಕರರಾಯರೂ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಅಕ್ಕವ್ವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ತುಸುದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು.

ರಂಗಪ್ಪನವರೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ವಕ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯಾರೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೇ ಬರಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ರಂಗಪ್ಪನವರು. ಸಭಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವರೇ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಾದರೂ ಯಾರದು? ರಂಗಪ್ಪನವರ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಜನರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೊದಗಿಸಲು ರಂಗಪ್ಪನವರು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಲೆಂದು, “ಬಂಧುಭಗಿನಿಯರೇ,” ಎಂದು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ತಾವೇ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೇನು, ಅಕ್ಕವ್ವನ ಬಾಯಿಯೇ ತೆರೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಅವಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ತುಂಟೆ ಹುಡುಗರು ಮತ್ತೆ ಡಬ್ಬಾವಾದನಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ರಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಮಾತನಾಡುವ ಸಂಧಿ ಲಭಿಸಿತು.

“ಅಕ್ಕವ್ವನವರಿಗೆ ಮಾತಾಡಿ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ. ನೀವು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳುವರು. ಶಾಂತರಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ.”

ಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಿ ಮಾತು ಆರಂಭವಾಗುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಗಂಡಸರು ಎದ್ದು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು,

“ ಗಂಡಸರು ಯಾರೂ ಹೋಗಬಾರದು. ಇನ್ನೂ ನಿಮಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲ!” ಎಂದರು.

ಹೊರಟಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಅಕ್ಕವ್ವ ಒಂದುಬಾರಿ ಕೆಮ್ಮಿದಳು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಗುಳಿದಳು, ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ ನ... ನ. . ನ್ನ ಬ ಬ .ಬಂಗಿನಿಯರೇ. ಅಲ್ಲಲ್ಲ ನ...ನ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಭಾಗಿನಿಯರೇ . ಅಲ್ಲಲ್ಲ.. ಭಗಿನಿಯರೇ. ” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದಳು ಅಕ್ಕವ್ವ.

“ ಶಹಬ್ಬಾಸ್!” ಎಂದರು ರಂಗಪ್ಪನವರು.

ಆ ಪೋಲಿ ಹುಡುಗರು ಮತ್ತೆ ಡಬ್ಬ ಬಾರಿಸಿದರು.

“ ಕೋಣದ ಮರಿ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾತಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಕೂಗಿಕೊಂಡ. ರಂಗಪ್ಪನವರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ರೈತ ನೊಬ್ಬ ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು ಏಟು ಹಾಕಿದ.

“ ವೋಲೀಸ್, ವೋಲೀಸ್,” ಎಂದರು ರಂಗಪ್ಪನವರು.

ನಾನೇನು ಎದ್ದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ -

“ ನೀವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರ ಕಳಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ನಾವೇನು ಮಾಡೋಣ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮುಖ ಕಿವುಚಿದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಾಷಣ ಹೊಡೆಯುವ ಸುಸಂದರ್ಭ ಅಲ್ಲವೇ ಅದು!

“ ನೀವು ರೈತರೆಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಹುಂಬರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀವು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದರಿಯೊಬ್ಬಳು ಬೇರೆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತು ಹೇಳಲು ಎದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು, ನಿಮಗೆ, ನಮಗೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಊರಿಗೆ, ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ, ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚುತ್ತೀರಿ. ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅಂದರೇನು, ಆ ಪೂಜ್ಯ ಗಾಂಧೀಜಿ, ನೆಹರು ಜಿಯವರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪುಮಸಿ ಸವರುತ್ತೀರಿ. ಇಂಥ ನಿಮ್ಮ ಹೊಲಸುತನ ಕ್ಯಾಗೇ ನೀವು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು. ಅದಕ್ಕೇ ನೀವು ಬಡವರಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದು.

ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು, ಹಿಂದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಈ ದೊಡ್ಡ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಬುದಿ ಬಂದೀತು.”

ಹಿರಿಯ ರೈತನೊಬ್ಬ ಎದ್ದು,

“ ಈ ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಹೊಲದಾಗ ದುಡೀತಾರೆ. ಎತ್ತು ಹೂಡಿ ನೇಗಿಲು ಹೂಡೀತಾರೆ. ಮುಂಜಾನೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೇ ದನಕರುಗಳ ಸಗಣೆ ಬಳೀತಾರಂತೆ. ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನಿರಿ,” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇವನೇಕೆ ಹೇಳದನೋ ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪರಿತಪಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕವ್ವ ಯಾವಾಗಲೋ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆರಂಭಿಸಿದರು :

“ ಗೆಳೆಯ ರಂಗಪ್ಪನವರೇ, ಬಂಧುಭಗಿನಿಯರೇ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ನಿಂತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳುವ ಸಂಧಿಯನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕ್ಯಾಗಿ ರಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನೂ ರೈತ. ರೈತರ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳೇನೆಂಬುದು ಹಿರಿಯರಿಂದಲೂ ನಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ರೈತರು ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ ನೀವು ಒಂದಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರ. ಗಾಂಧಿಯವರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೆಹರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪಟೇಲರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ವರದಿಯೊಸ್ಸಿಸುವಂಥ ಅಂಶಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ. ಸಭೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು :

“ ಬಿಡೋ ನಿನ! ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದು ಏನು ಹೇಳಿದರು ಇವರು! ನಮ್ಮ ಪಾಳೆ ಸೂಟು ಆಗುತ್ತೈತಿ, ಹೊಲದಾಗ ದುಡೀದಿದ್ದರೂ ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತೈತಿ, ತಿನ್ನದಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತೈತಿ, ಅಂಥಾ ಉಪಾಯ ಇವರು ಹೇಳಿಯಾರು ಅಂತ ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೆವು. ಇವರು ಬರೀ ಒಕ್ಕಟ್ಟು, ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಅಂತಾರ. ಸುಳ್ಳೇ ಮನಿಮನಿಗೆ ಏ ರೂಪಾಯಿ ಪಟ್ಟೀಹಾಕಿ ಒಂದು ದಿವಸದ ಕೆಲಸಾನೂ ಕೆಡಿಸಿದ ಗೌಡ. ಕೂಡಿಸಿದ ದುಡ್ಡಿನಾಗ ಎಷ್ಟು ತಿಂದೋ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ನಾವು ರಟ್ಟೇ ಮುರಿದು ದುಡಿದರೆ ಅನ್ನ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿದು ನಡೀರಿ.”

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾ ಲಿಸಿದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ವಯಂಸೇವಕನೊಬ್ಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದ :

“ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೀರಲ್ಲ. ಬಾಯಿ ಬಂದು ಮಾಡಿರಿ.”

ಸೈಕಲುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾವು ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟೆವು. ಸಭೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಮ್ಮ ಪರಿಚಿತರು. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಯಾರನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಊರು ದಾಟಿದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗಿನಷ್ಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊರೆಯಿತ್ತು. ಸೈಕಲುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾವು ತೊರೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಕವ್ವ ಎದುರಾದಳು.

“ ಸರದಾರರೇ....”

ತೊರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಸೈಕಲು ನೆಲಕ್ಕಳಿಸಿ ನಾನು ಅವಳತ್ತ ಹೊರಳಿದೆ.

“ ನನ್ನ ಹೆಸರು ರಿವೋಟುರ್ಮ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ ಸರದಾರರೆ ನಾನು ಮಾತೇ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ರಿವೋಟುರ್ಮ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ನೌಕರಿ ಹೋಗುವದು.”

“ ಏನು ಅಕ್ಕವ್ವನವರೆ, ನೀವು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವಿರಲ್ಲ! ನಾಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನೀವೂ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಹುದು, ಇಂದು ನೌಕರಿ ಕಳಕೊಂಡರೆ. ಇವತ್ತು ರಾಜದ್ರೋಹಿಯಾಗಿರುವವರೇ ನಾಳೆ ದೇಶವ್ರೇಮಿಗಳು. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಸರಕಾರದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೇ ಲಾಭ.”

“ ಅದೆಲ್ಲಾ ನನಗ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಸರದಾರರೆ! ಈಗ ನೌಕರಿ ಹೋದರೆ ನನ್ನದು ಹ್ಯಾಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು! ನಾನು ಗಂಡನ ಮನೆಗಂತೂ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬೇಕಾದೀತು.”

“ ನಿಮಗೇನೀ ಅಂಥಾದ್ದು ಬರಲಿಕ್ಕೆ! ರಂಗಪ್ಪನವರಿದ್ದಾರಲ್ಲ - ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ!”

“ ಹೂಂ. ಇದ್ದಾರೆ! ಅವರಿಂದಾಗಿಯೇ ಗಂಡನನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀನಿ. ಇನ್ನು ನೌಕರಿಯೊಂದು ಹೋದರೆ ಇವರಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾದೀತು.

ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಹುಡುಗಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ.”

“ನೋಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ತೆಗೆದು ಬಿಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮಂತೆ ನಾವೂ ನೌಕರರು. ನಾವಾಗೇ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅದು ಘೌಜದಾರರಿಗೆ, ಅವರಿಂದ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಿರದು. ಸಾಹೇಬರು ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರು. ನಾವೂ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳೇ ಅಂತ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ನೌಕರಿಯೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಆದರೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೀನಿ.”

ಕೃತಜ್ಞತೆ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಅಕ್ಕವ್ವನ ಚೆಲುವಿಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಅವಳೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಹಕ್ಕಿ ಅದು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಹಾರಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅವರು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಕರಣ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಆಸಾಮಿ. ಸತ್ಯ - ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಮಹಾ ಪೂಜಾರಿಗಳಲ್ಲವೇ ಅವರು!

ಸರಿ. ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಕವ್ವನ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮರುದಿನ ಘೌಜದಾರರು ಬರುತ್ತಲೂ ನನ್ನ ವರದಿಯನ್ನೋದಿ ನೋಡಿ, “ಅಕ್ಕವ್ವನ ಹೆಸರು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ?” ಎಂದರು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಎದ್ದುನಿಂತ ಸಂಗತಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾನು ಅವಳ ಭಾಷಣದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಘೌಜದಾರರು ನಕ್ಕರು.

“ದೇಸಾಯಿ ಮಾಸ್ತರಿಂದ ಚೀಟಿ ಬರೆಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ - ತನ್ನ ಹೆಸರು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು,” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

ರಸಿಕತನದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಯಾರಿಗೂ ಹಿಂದುಳಿದವರಲ್ಲ. ಪಿ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಿ. ಯ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅವರು ಮಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೇಸ್ತ್ರಿಯ ಮನೆಯೂ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಘೌಜದಾರರು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋಗಿಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಘೋಷದಾರರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಒಂದುಸಲ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಸ್ತ್ರಿಯ ಹೆಂಡತಿ, ಘೋಷದಾರರ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪೋಲೀಸ್ ವತಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನಡುಗಿಸಿದ್ದರು. ಎರೇಸೀಮೆ ಘೋಷದಾರರು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹಾಸ್ಯಗಾರನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದವನು ಸೋಮಪ್ಪ. ಆ ಜಗಳವನ್ನು ಕಂಡು ಆತ, “ಅತ್ತ ಕೈಕೇಯಿಗೂ ಹೇಳುವದು ಕಷ್ಟ, ಇತ್ತ ಕೌಸಲೈಗೂ ಹೇಳುವದು ಕಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ದಶರಥರಾಜರು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ,” ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗೆಗಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ್ದ. ಅಂಥ ರಾಧಾಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಘೋಷದಾರರು. ವಾಸ, ಆ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ದಿನ ಹಳ್ಳಿ ಪಳ್ಳಿ ಸುತ್ತುವವನು. ಅವನಿಗೆ ಇದೊಂದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಮಯ ಗೊತ್ತಾದರೂ ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಘೋಷದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಹೊದೆದಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಶಕ್ತಿ ಬೇಕು. ಮೂವತ್ತು ರೂವಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಆ ಬಡಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೀತು ಅಂಥ ಶಕ್ತಿ ?

ಘೋಷದಾರರಂಥ ರಸಿಕಶಿಖಾಮಣಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದು. ಹೊಸಹೊಸ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ. ಅಕ್ಕವ್ವನಂಥ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಪಾತರಗಿತ್ತಿಗಳಂಥ ಸ್ವಭಾವ ಅವರದು.

ಅಕ್ಕವ್ವನಂಥ ಬೆಡಗುಗಾರ್ತಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿರುವಾಗ ಆದನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವರೇ ಘೋಷದಾರರು! ಅವರು ಬಲೆ ಬೀಸಿದರು. ಉಪಾಯವಾಗಿ.

ರಂಗಪ್ಪನವರು ರಾಷ್ಟ್ರಕಾರ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಂಧಿಸಾಧಿಸಿ ಘೋಷದಾರರು ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮೂಕೀ ಅರ್ಜಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದರು. “ಎಮ್ಮೆಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕವ್ವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಸ್ಯೂಲ್ ಬೋರ್ಡಿನ ನೌಕರಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವದು ರಾಜದ್ರೋಹ

ವಾಗುವದು. ಅವಳನ್ನು ನೌಕರಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು," ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಆದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.

ಘೌಜದಾರರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೋಮವ್ಯನೇ ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಕ್ಕವ್ವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಎಂಟುಗಂಟಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

" ನೀವೆಲ್ಲ ಹೋಗಬಹುದು. ನಾನು ಇವರ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ," ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು

ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ' ಸ್ಟೇಟ್ ಮೆಂಟ್ ' ಎಂಥದೆಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆರಿತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುತ್ತಾ ಹೊರಟುಬಂದೆವು. ಕಚೇರಿಯ ಹೊರಗಡೆ ಸೋಮವ್ಯ ಕಾವಲು ನಿಂತ. ಘೌಜದಾರರ ಬಯಕೆ ಪೂರೈಸಲು ವಿಲಂಬವಾಗಲಿಲ್ಲ

ಅಕ್ಕವ್ವ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಊಟ ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವಳು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಳು.

" ಏನು ಅಕ್ಕವ್ವಾ, ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿರಾ?"

" ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ನೀವೂ ಕಾಡಿಸಬೇಡಿರಿ."

" ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಇಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರರಿಂದ ಚೀಟಿ ಯಾಕೆ ಬರೆಸಿದಿರಿ?"

ಅಕ್ಕವ್ವ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತು ರಂಗಪ್ಪನವರ ವುರಾಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಳು.

. ಅವಳು ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ ಮುಲ್ಕೀ ವರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಆ ವರ್ಷ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಐದು ವರ್ಷ ಸತತವಾಗಿ ವರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ ರಂಗಪ್ಪನವರ ವಶೀಲಿಯಿಂದ ಉತ್ತೀರ್ಣ ಲಾಗಿದ್ದಳು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ತಂದೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನ್ನ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೊಂದು ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಾಯಾಗಿ ಬದುಕಬಹುದೆಂದು ಅವಳ ತಾಯಿ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದ್ದಳು. " ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ! ಬಡವರಿಗೆ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ

ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತೇ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಂಗಪ್ಪನವರು ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೊಂದು ಚೀಟಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅಕ್ಕವ್ವನ ಮನೆಗೆ ಅವರು ಬಂದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೀಣರಾದ ರಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಅಕ್ಕವ್ವನಂಥ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು - ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ ಮಗಳು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರು ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮುನಿದುಕೊಂಡರೆ ತನ್ನ ನೌಕರಿ ಹೋದಿಂತೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಕೀರ್ತಿ ಗಾಳಿ ಪಟದಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಡ್ಡಾಣಮಾಡಿತ್ತು. ಅದರೊಡನೆ ಅವರ ಬಳಗವೂ ಬೆಳೆದಿತ್ತು.

ರಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಅವರದೆನ್ನುವ ಒಂದು ಗೇಣು ನೆಲ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ನೆಲವೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮದೇ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮವೇ, ಜನರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮವರೇ, ಅವರ ಸೇವೆಯೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ಸಂಸಾರವಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರು. ಅವರ ತಾಯಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಧಾರಣೆಯಂತೆಯೇ ಆ ವೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿನೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದಿತ್ತು. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಜನರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದನಾತ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತುಪ್ಪ ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅವನು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಹೋದ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ತಾನೂ ಹೋಗಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಗಡಿಗೆ ಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು, ರಂಗಪ್ಪನ ತಾಯಿ. ಪೋಲೀಸನವನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಒಳಿತಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವಳು ಒಂದು ಸೇರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣೆಯಂತೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವನು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಎರಡಾಣೆಗೆ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದ. ಒಂದು

ಸೇರಿಗೆ ಆರುಆಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಗುವುದೆಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಮುದುಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಯಾರು ಹೋಗಬೇಕು? ಸೇರಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮೂರಾಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳಿದರು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೊಂಡು ನಗರಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆಗೆ ಸೇರಿಗೆ ಹದಿನೈದಾಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಧಾರಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ನಗರದಲ್ಲಿ. ಸೇರಿಗೆ ಮೂರಾಣೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದರೆ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಖಾದೀ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಇಸ್ತೀಗೆ ಹಣ ವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?

ಪೋಲೀಸಿನವನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಂಡು ಬಂದು ರೂಪಾಯಿ ಎರಡಾಣೆಯಂತೆ ಹಣಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಲೂ ರಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯ ಧಾರಣೆ ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಎರಡುಮೂರು ವಾರಗಳವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆ ವಿಚಾರ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಅವರು ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಪೋಲೀಸಿನವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರವೇ! ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದೆಂದು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾವು ದಿವಸಕ್ಕೆ ನೂರು ಬಾರಿ ಉರುಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ, ಆ ಪೋಲೀಸನು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಅವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬೈದನೆಂದೂ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಆರೋಪಹೊರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಹಸ್ತಕರ ಸಾಕ್ಷಿ ಹಾಕಿಸಿ, ಅವನ ಬಗೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದರು.

ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರು ಆ ವ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ತೊಂಡೇ ಬಾವಿಗೆ ಬಂದರು. ರಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರ ಹೇಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದುವು. ಇನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರ ಪರವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗ ಬೇಕು. ಸಂತೆಯ ದಿವಸ ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ತರುವುದಾಗಿಯೂ ಅದುವರೆಗೆ ತನಗೆ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ. 'ಆಗಬಹುದು,' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಸಾಹೇಬರು. ಆ ಪೋಲೀಸನ ನೌಕರಿಯೇ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಗನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು ಆ ಮುದುಕಿ.

ಸಂತೆಯ ದಿನವೂ ಬಂದಿತು.

ಪೋಲೀಸಿನವನು ವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾರಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧಾರಣೆಗೆ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

“ಇವರೇ ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಗಳೇನು?” ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿದರು ಸಾಹೇಬರು.

“ಹೌದು ಸಾಹೇಬರೇ.”

ಸಾಹೇಬರೂ ಬಹಳ ಘಾಟೀಕುಳ. ಅವರು ಏನನ್ನೋ ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಹೆಂಗಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ರಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಅವರು ಬಂದ ವಿಷಯ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿ ರಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ವಕ್ಕದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು ಪೋಲೀಸಿನವನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ.

“ಈ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ನೀವು ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರೇನು?”

“ಹೌದ್ರೀ.”

“ಇವನದೂ ನಿಮ್ಮದೂ ಎಲ್ಲಿ ಗುರುತು?”

“ನಮಗೇನಿಲ್ಲ! ಬೆಣ್ಣೆ ತಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲಾ ಗುರುತಿರುತ್ತೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಒಬ್ಬ ದಿಟ್ಟ ಹೆಂಗಸು.

“ರಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯವರದೂ ನಿಮಗೆ ಗುರುತಿರಬಹುದಲ್ಲ?”

“ಹೌದ್ರೀ. ಗುರುತ್ಯೆತಿ. ಚಲೋ ಚಲೋ ಗುರುತ್ಯೆತಿ,” ಎಂದಳಾಕೆ.

“ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?”

ಹೆಂಗಸರು ಹಿಂಜರಿಯತೊಡಗಿದರು. ಸಾಹೇಬರು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು,

“ಏನೂ ಅಂಜಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿನಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಹೇಳಿರಿ,” ಎಂದರು.

ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಾಕೆ ಹೇಳಿದಳು :

“ಅವಳ ಕಾಟ ಸಾಕುನಾಕಾಗಿ ಹೋಗೈತಿರಿ ಸಾಹೇಬರೇ, ನಮಗೆ ಪ್ಯಾಟಿಗಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಯಜಮಾನಿಯಿದ್ದ ಹಾಗೆ ದರಬಾರು ಮಾಡುತಾಳೆ.

ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಧಾರಣೆಗೇ ಅವಳಿಗೇ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ತಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತೈತಿ. ಈ ವೋಲೀಸಪ್ಪನಂಧವರು ಸರಕಾರಿ ನೌಕರದಾರರು ಬಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಧಾರಣೆಗೆ ಕೇಳಿದರೂ ಇವಳು ಕೊಡ ಗೊಡುವದಿಲ್ಲ, ಇವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಅಂಜಿ ಅವರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾರೆ. '

ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಕಿವಿಗೂ ಈ ಮಾತು ಗಳೆಲ್ಲ ನೇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಹೆಂಗಸರು ಇನ್ನೂ ಏನೇನನ್ನು ಹೇಳುವರೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅವರು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಸ್ತರಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುದುಕಿ ಮುದುಕನರಿಸಿದ್ದಳು

“ಅವಳ ಮಗ ಕಾಂಗರೇಸ್ ವುಧಾರಿ ಆದಾನಂತ ಅಷ್ಟು ಬಡವನಾರ ಅವಳದು ನೀನಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ವೆತ್ತಗಮಾಡಿ ಬಡವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರಿ ನಾಹೇಬರೆ ”

“ನೋಡೋಣ ಮುದೇನು ಹೇಳು ”

“ಅವತ್ತು ಈ ವೋಲೀಸಪ್ಪ ಸೇರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಎರಡಾಣಿ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ. ಆ ಮುದುಕಿಯ ಧಾರಣೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣಿ. ನಾವು ಹಾಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಹೇಳಿ ಇವರು ರೂಪಾಯಿ ಎರಡಾಣಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದ ವೇಟಿ ಯೋಳಗ ಬೆಣ್ಣೆ ಧಾರಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿ ಆದಕ್ಕೆ ಆ ಮುದುಕಿ ನಮ್ಮನ್ನ ಹರಿದು ತಿನ್ನಾಕಿ ಹತ್ತಿದಾಳೆ ಅವಳ ತಕ್ಕಡಿಯ ಕಲ್ಲು ಖೊಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲು. ಆದರಾಗೂ ನಮ್ಮನ್ನ ಮುಗುಗಿಸ ತಾಳ. ಮ್ಯಾಲ ದೇಶದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೆಣ್ಣೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ತಗೋತಾಳ ನಮಗ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗೈತಿ ಸಾಹೇಬರೇ, ಅವಳ ಕಾಲಾಗ!”

ಆ ಹೆಂಗಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡುದಾಯಿತು. ವೋಲೀಸಿ ನವನು ಅವರಿಲ್ಲರ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ವೆಚ್ಚವಾಗಿತ್ತು

ನಾಹೇಬರು ರಂಗಪ್ಪನವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಆ ಹೆಂಗಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು,

“ ಇವರಂತೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೀವೇ ತೋರಿಸಬೇಕು,” ಎಂದರು.

ರಂಗಪ್ಪನವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವೂ ಹೊರಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಹೇಬರು ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸಿನವರನ್ನು ಕೂಗಿ,

“ ಈಗಿಂದೀಗ ವೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ರಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯವರು ಜಿಣ್ಣೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರ ತಕ್ಕಡಿ ಮತ್ತು ರೂಕದ ಕಲ್ಲು ಜವ್ವಾ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಿ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಸ್ನಬಾರದು. ಆವ ಮಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ತಿಳಿಯಿತೇ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಪೋಲೀಸರು ವೇಟಿಗೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ ರಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೆಣಕಲು ಅವರಿಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯೇ.

“ ಯಾಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಿ?” ಎಂದರು ನಾಹೇಬರು.

ಆಗಲೂ ಪೋಲೀಸರು ಮಿಸುಕಾಡಲಿಲ್ಲ.

ರಂಗಪ್ಪನವರಂತೂ ಮೂಕ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ತಕ್ಕಡಿ - ತೂಕದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಸತ್ಯಕಥೆಯೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಬಡ ಹೆಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಹಾಗೆ ವಂಚಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಂಗಪ್ಪನವರ ಸಂಸಾರದ ಖರ್ಚು ನಡೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ನ್ಯಾತಂತ್ರ ದೊರಕಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಪ್ಪನವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲವೆ? ಜಿಣ್ಣೆ ಮಾರುವ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಹಾನಿ ಯಾದರೇನಂತೆ!

ಆದರೆ, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ವೇಟಿ, ಖೊಟ್ಟೆ ತಕ್ಕಡಿ - ತೂಕದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಕವು ಮೆಯನುವರೂ ಆದರೆ ತಮಗೂ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಸರು ಬರುವುದಲ್ಲವೆ? ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಮಹಾಭಕ್ತರು ತಾವು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಲೋಕಗಾರಿಕೆ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಲಂಕವಲ್ಲವೆ?

ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ರಂಗಪ್ಪನವರು ತೆಪ್ಪಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ ಹುಜೂರ್, ಆ ಮುದುಕಿಯ ತಕ್ಕಡಿ ತರುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆಯಲೂ ಹಿಂದಾಗುವವಳಲ್ಲ, ಎಂದು ಪೋಲೀಸರು ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಹೇಬರು ರಂಗಸ್ವನವರ ಕಡೆಗೆ ತಿರಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ರಂಗಸ್ವನವರೇ, ನೀವು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ದೇಶಭಕ್ತರು. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆದರವಿದೆ. ಯಾರು ನಿಂಧಾ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿ ಸಹಿಸುವವರಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧಾರಣೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿದಿರಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ಬೊಟ್ಟೆ ತಕ್ಕಡಿ ಕಲ್ಲು ಇಡುತ್ತಾರೆಂದು ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾರುವ ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನಿಜವೇ ಇರಲಿ, ಸುಳ್ಳೇ ಇರಲಿ ನಾವು ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನಂತೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ನೀವೇ ಈಗ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರನ್ನು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ತಕ್ಕಡಿ ಕಲ್ಲು ಸರಿಯಾಗುವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡೋಣ. ಸರಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ರೂಪಾಯಿ ದಂಡವಾಗಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಇಲ್ಲ.”

ರಂಗಸ್ವನವರ ಬಾಯಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರು ತಡೆತಡೆಯುತ್ತ ಹೇಳಿದರು :

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿರಿ ಸಾಹೇಬರ ನನಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಕಾರರು. ಒರೀ ಆ ಊರು ಈ ಊರು ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯದು ತಪ್ಪಿದ ಪ್ರೀತಿಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ.”

“ಪ್ರೀತಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಪ್ಪಿದೆಯೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನ ತಪ್ಪು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಡಿಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿರಿ ಸಾಹೇಬರೆ. ವಾಪ, ಬಡವ, ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ಇದ್ದವ. ನಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ಅನನ್ಯಕ್ಕೆ ಗೋಳಾಟ?” ಎಂದು ನೋಗಿನ ಔಪಾಯ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು ರಂಗಸ್ವನವರು.

ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವವರಲ್ಲ. ಅವರ ಅಣಕದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಹೀಗೇ ಬಿಡದೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರಣೆಯಾವರೇನೇ

ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ ರಂಗಪ್ಪನವರೆ? ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ನೀವೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹ್ಯಾಗೆ?”

“ ಏನು ಮಾಡುವದು ಸಾಹೇಬರೆ. ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವೇಳೆಯಿಲ್ಲಿದೆ? ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯದೇ ತಪ್ಪು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಯಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ ”

“ ಆಯಿತು. ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರೆಂದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣ. ಆದರೆ, ನೀವು ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಬರುವ ಅಪವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದ್ದರಾಯಿತು,” ಎಂದರು ಸಾಹೇಬರು.

ರಂಗಪ್ಪನವರು, ಕಳೆಗುದಿದ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಪೋಲೀಸರ ಮೇಲೆ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಅವರೊಡನೆ ನನಗೆ ಪರಿಚಯ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಸ್ನೇಹವೆಂದು ಕರೆಯಲಾರೆ. ಅವರಂಥ ಮಹಾಮುಖಂಡರು ನಮ್ಮಂಥ ಬಡ ಪೋಲೀಸರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸುವುದುಂಟೇ!

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಎರೇಸೀಮೆ ಘಾಜದಾರರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಸಮಾರಂಭದ ಆಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಲು ರಂಗಪ್ಪನವರನ್ನೇ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದೆವು ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಮುಖಭಂಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪನವರು ಪೋಲೀಸರಾದ ನಮಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಏನೋ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಜಾರಿಕೊಂಡರು. ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರರಾದ ದೇಸಾಯಿಯವರನ್ನು ಆಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಊರಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಅಕ್ಕವ್ವನಿಗೂ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು.

“ ನೀವೂ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿರಿ ಅಕ್ಕವ್ವನವರೇ!” ಎಂದು ನಾನು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಕ್ಕವ್ವನೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು.

“ ನಿಮ್ಮದೂ ಚಲೋ ಮಾತೇ! ನಿಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರ ಗುಣಗಾನ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕೇನು?”

“ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ,” ಎಂದಿಷ್ಟೆ ನುಡಿದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಎರೇಸೀಮೆಯವರು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರ ಬದಲು ಹಳಗೇರಿ ಎಂಬ ಘೌಜದಾರರು ಬಂದು ‘ಚಾರ್ಜ್’ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರೇನು ನನಗೆ ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಓರೆಕೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೆ ಅವರೊಡನೆ ಪರಿಚಯ ವಾಗಿತ್ತು.

ಕೊರಚೆರ ಗುಂಪನ್ನ ಬಯಲಿಗಳೆದದ್ದು

ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಆಗ ನಮನಯಸ್ಸು ಅವರ ಸಂಸಾರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು ನಾಲವಾರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡತಿ, ತಾಯಿ. ಆಳುಕಾಳು ಎಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹತ್ತು ಜನರಿದ್ದರು. ಘೌಜದಾರರ ಸಂಬಳ ಅವರಿಗೆ ಸಾಲುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಲಂಚ ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹಳಗೇರಿಯವರು ಬರುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನ - ಕಳವುಗಳೆ ಗಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಗಂಟುಬಿತ್ತು ಅವರು ಬಂದಿಳಿದ ಮುಹೂರ್ತದ ಪ್ರಭಾವವೇನೂ ಅಲ್ಲ ಅದು ಜನಗಳಿಗೆ ಬಲು ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು ಬಂದಿದ್ದುವು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಅಭಾವ ರೈತರು ಬೆಳೆದುದೆಲ್ಲವೂ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಧಾನ್ಯ ಬರುವುದೂ ನಿಂತುಕೋಗಿತ್ತು. ಕೂಲಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಾಳು ಸಿಕ್ಕದೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಭಿಕ್ಷು ಬೇಡಿದರೂ ಕಾಳು ಸಿಕ್ಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರಿಗೇ ಕಾಳಿನ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ಅವರು ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡುವರು ?

ಬಡವರು ಕೆಲದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ ಕಾಳು ಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬರಬರುತ್ತಾ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವಾದ ಜೋಳ ತೀರಾ ಕಡಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯು ತೊಡಗಿತು. ಅಕ್ಕಿಯ ಧಾರಣೆ ಮುಗಿಲಿಗೇರಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಡವರಿಗೆ ಅದು

ನಿಲುಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸರಿ. ಹೊಟ್ಟೆ ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ! ಕನ್ನ - ಕಳವುಗಳನ್ನು ಕಂಡರಿಯದ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕಳವುಗಳಾಗ ಹತ್ತಿದುವು. ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬಂದು ತೆನೆಗಳು ಪುಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆ ಮಾಯವಾಗಲೊಡಗಿತು ಎಷ್ಟೋ ರೈತರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಕನ್ನ ಬಿದ್ದು ನಗ ನಾಣ್ಯಗಳು ಕಳವಾಗಿ ಹೋದುವು.

ಕಳವುಗಳಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಆದಾಗ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯುವುದೂ, ಕಳವಾದ ಮಾಲು ಆದರ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಮರಳಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ಪೊಲೀಸರ ಅಧ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆ. ಹಳಗೇರಿ ಘಾಜಿದಾರರು ಕೊಂಚವೂ ವಿಲಂಬ ಮಾಡದೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮರಾದರು.

ಕನ್ನ - ಕಳವು ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರತಿಯೆಂದು ಕೃಷಕ ಗುಂಪಿಗೂ ಅವರದೇ ಆದುದೆಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೃದ್ಧತಿಯಿರುತ್ತದೆ ಬಾಗಿಲಿನ ಒಳ ಚಿಲಕದ ಹತ್ತಿರ ಗೋಡೆಯನ್ನೊಡೆದು (ಅಂದರೆ, ಕನ್ನ ಹಾಕಿ.) ಚಲವನ್ನೋ ಆಗಳೆಯನ್ನೋ ತೆಗೆದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೂಕ್ಕು ಕಳವು ಮಾಡುವವರು ಕೆಲವರಾದರೆ, ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ (ರಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಮನೆಯೊಳಗಿರುವ ಕಳವು ಮಾಡುವವರು ಕೆಲವರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕಿಡಿದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಇಳಿಯುವವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಜನರು ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ಬಾಗಿಲಿನ ಕೀಲಿ ಯನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಹೂಕ್ಕು ಕಳವು ಮಾಡುವವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಗಳಲ್ಲದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೃದ್ಧತಿಗಳೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ವೃತಿಯೆಂದು ಪದ್ಧತಿಗೂ ಪೊಲೀಸರ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂಟು. ಬಾಗಿ ಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಗೋಡೆ ಕೂರೆದು ಒಳನೇರುವುದಕ್ಕೆ "ಬಗಲಿ" ವೃದ್ಧತಿಯೆಂದೂ, ಛಾವಣಿಯಿಂದಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ "ರುಮಾಲಿ" ವೃದ್ಧತಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಳವುಗಳೆಲ್ಲ 'ಬಗಲಿ' ವೃದ್ಧತಿಯವುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು ನಮ್ಮ ಕರ್ಚಿರಿಯಲ್ಲಿನ ಒ ಪರಾಧಿಗಳ ರಿಜಿಷ್ಟರು ಆದುವರೆಗೆ ಖಾಲಿ ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಈಗ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಹಾಗೆ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ

‘ ಅಪರಾಧಗಳ ಗಾಳಿ ’ ಬೀಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು (Crime wave) ಹೇಳುವುದು ನಮ್ಮ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿ.

ಒಂದೇ ಸದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದಿದ್ದ ಅಪರಾಧಗಳ ವರದಿಗಳನ್ನೋದಿ ನೋಡಿ ದಿಗಿಲುಗೊಂಡ ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು, ಕಳ್ಳರ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಂಪು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವುದೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಸದೆಬಡಿಯ ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಗೆ ಆಘಾತವಾಗಬಹುದೆಂದೂ ನಮಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಾರಂಭಿ ಸಿದರು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಳವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ಫಿಯಾರ್‌ದಿಗಳು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ತನುಗೆ ಸಂಶಯವಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ತಮ್ಮ ಸುಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಲಿನ ವಿಚಾರ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಅವರೇ ಈ ಕಲಸ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಫಿಯಾರ್‌ದಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಹೋದ ಪೋಲೀಸರ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಈ ಸಂರಯಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೇ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಕಳ್ಳರು ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರಚರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಪರಾಧಿ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಜನಾಂಗದವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರ ಉಪ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇರಾವ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಕಳವು ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರು ಆಗಾಗ ಬಂದು ಪೋಲೀಸು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ‘ ಹಾಜರಿ ’ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆಯೂ ಇತ್ತು ಈಚೆಗೆ ನಡೆದ ಕಳವು ಗಳಲ್ಲೂ ಅವರ ಅಂಗವಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಛಿ. ಅವರ ಕೆಲಸವಿರಲಾರದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರು ಕಳವು ಮಾಡೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ !” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರು.

“ ಜಮಾದಾರರು ಅನ್ನುವದೇ ನಿಜವಿರಬೇಕು,” ಎಂದು ಹಳಗೇರಿ ಘಾಜ ದಾರರೂ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕೊರಚರ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂಶಯ.

ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾನುಗಳು ಕಳವಾದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಫಿಯಾರ್‌ದು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಲು ಕಳ

ವಾದಾಗಲಷ್ಟೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು. ಐವತ್ತೋ ಅರವತ್ತೋ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಸಾಮಾನು ಹೋದರೆ, ಹೋಗಲಿ - ಎಂದುಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ವರೇ ಬಹಳ ಮಂದಿ. ಅಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಳವುಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕಳವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆದು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಮಾಲು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತರ್ಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವತ್ತೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರವರೆಗೂ ಹೋಗುವುದು, ನನಗೆ ಶಿಫಾರಸು ದೊರೆಯುವುದು, ಬಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಆಸೆ

ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ವತ್ತೆ ಮಾಡುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ, ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಹಣ ಕೀಳುವುದರ ಕಡೆಗಷ್ಟೇ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಫಿರ್ಯಾದಿಗಳು ಸೂಚಿಸಿದ ಸಂಶಯಿತ ಆಸಾಮಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು ಏಟು ಹಾಕುವುದು, ಅವರಿಂದ ಮಾಲು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾದಾಗ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೀಬಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಘೌಜದಾರರ ನಿತ್ಯಕಾಯಕವಾಯಿತು. ಘೌಜದಾರರ ಆ ನೀತಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸರಿಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಆ ಜನರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ ಅವರಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ ಹಣದಿಂದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನನಗೂ ತೊಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಘೌಜದಾರರು. ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವರ್ತನೆಯ ಅರ್ಥವೇ ಅವರಿಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಎನಿಸಿ

“ ಹೀಗ್ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀ ಶಿವಣ್ಣಾ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು, ಒಂದು ದಿನ.

“ ಏನು ಮಾಡಿದೆ ?”

“ ನನ್ನ ಸಂಗದ ಸಹಕಾರ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !”

“ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ದುಡ್ಡು ನನಗೆ ಬೇಡ ”

ಹಳಗೇರಿಯವರು ಮುಂದೆ ಆ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಆಸಾಮಿಯೆಂದೇ ಅವರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಕು.

ಹಣದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೂ ಆಸೆಯಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆ ಭಾಗದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡೇ ಒಂದು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಸರಕಾರದ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಸಾಗಿಸಿ ತಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು - ಪೋಲೀಸರಾದ ನಮ್ಮ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಆ ಕಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ, ನಾನು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಾಗ ಲೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಘೌಜದಾರರು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ " ಹರಾಮದ ಹಣ "ಕ್ಕೆ ನಾನು ಆಸೆಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳವುಗಳ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಬಲು ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು ಅವರಾಧಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ, ಡಿ ವೈ ಎಸ್.ಪಿ ಯವರಿಂದ ಸೂಚನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ತಡೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದಂತೆ ಜಿಂಕೆಯಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ಬಹಳ ಬೇಸರವಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ವರಿಸ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೊಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಬಗೆದು ಒಂದು ದಿನ ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು ಹಳಗೇರಿಯವರ ವಾದ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂದೇಹಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಮುಂದಿಸಿದೆ

" ಕೊಂಚರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲ ಇದು ಸಾಹೇಬರೆ."

" ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಘೌಜದಾರರು ಅವರನ್ನೇಕೆ ಕರೆದು ಕೇಳಿಲ್ಲ ?"

" ಕೊಂಚರನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿತು ! ಅದಕ್ಕೇ ರೊಕ್ಕ ಕೊಡಬಲ್ಲವರನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾದ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿ ದಾರೆ."

ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕರೆದು ಅವರ ವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಕರೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು

“ನಿಮಗೆ ರೊಕ್ಕವೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜನ ಹಾಳಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಹಾಳಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಶಿವಣ್ಣನ ಮಾತು ಸರಿಯಾದದ್ದು ಅವನ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅವರಾಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದೆ ಬಡಿಯದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಬಗ್ಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು”

ದಳಗೇರಿಯವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅನುಸಾರವಾದಂತಾಯಿತು ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದರಡು ದಿನ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಕುಂದಿಸಿದವರೇ ಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾನಾಗಿ, ಕೊರಚರ ಊರುಗಳ ಗೌಡರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಕೊರಚರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಅಸರಾಡ್ಡು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿ ವೇಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆ. ಆ ಹಾಟಿಯಲ್ಲಿ, ಊರ ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇಂದಿಯಂಗಡಿಯಿತ್ತು. ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿ, “ಸಲಾಂ ಸರದಾರರೆ!” ಎನ್ನಲು ನಾನು ಅವನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಗೆ ಹಾಜರಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೊರಚರಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಒಬ್ಬ ದಾವಣಗೆರೆಯ ದುರ್ಗ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು.

“ಏನು ದುರ್ಗ, ಎಲ್ಲ ನಡೆದಿದ್ದೀ?”

“ಊರಿಗೆ ಹೊಂಟೇನಿ ಸರದಾರರೆ,” ಎಂದು ತೊದಲುತ್ತು ನುಡಿದ ದುರ್ಗ. ಅವನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕುದಿದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅವನೊಡನೆಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಜೊತೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇಂದಿಯ ಕೊಡ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನೋ ದುರ್ಗ?”

“ನಮ್ಮ ಮನೆಯಾಗ ದೇವೀಪೂಜೆ ಐತಿರೀ. ನಾಕಾರು ಮಂದಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಅನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಕು ಅಂತ ಸಿಂದೀ ತಗೊಂಡು ಹೊಂಟೇನಿ.”

“ ಆಯಿತಪ್ಪ. ಮಜಾ ಮಾಡಿರಿ,” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದು ನಾನು ಸೈಕಲನ್ನು ಮುಂದೆ ತಳ್ಳಿದೆ. ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯೆಂದರೆ ಕಳವಿನ ಸಿದ್ಧತೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು ಅಂದು ದುರ್ಗನನ್ನು ಕಂಡ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ದಿನಚರಿಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನದ ರಾತ್ರಿ ದುರ್ಗನ ಊರಿನಿಂದ ಏಳು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ‘ ಬಗಲಿ ’ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಳವು ನಡೆದು ಆರೇಳು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಲು ಅಪಹರಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು ಫಿರ್ಯಾದು ಕೈನೇರುತ್ತಲೂ ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರು ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪಂಚನಾಮಾ ಜರಗಿಸಿ, ಕೆಲವರ ಹೇಳಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು ಅವರಾಧಿಗಳ ನತ್ತಿ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಂದ ಸಿಪ್ಪುರವಾದೊಂದು ವತ್ರ ಬಂತು ಹಳಗೇರಿ ಘಾಜದಾರರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು,

“ ಈ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮಟ್ಟಹಾಕಬೇಕಲ್ಲ ಶಿವಣ್ಣಾ!” ಎಂದರು.

“ ಹೌದು, ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ ಕೊರಚರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದು ಸರಿಯೋ ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡೋಣ.”

“ ಆಗಲಿ, ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ ”

ಅಂದು ಹಿಂದುಗಳದೊಂದು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಅಂದು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ರಾತ್ರಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿರಿಸಿಯೋ, ಮೈಮೇಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೋ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು. ಕಳ್ಳ ರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕಳವುಗಳಾಗಬಹುದು, ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ದಿನವೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ದುರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು.

ಇರೂಳಿನಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿ ಕಳವುಮಾಡಿ, ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಗಟ್ಟಿಗರು ದುರ್ಗನ

ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಊರುಗಳ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಜತೆಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಅವನು ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಊಹಿಸಿದೆ. ಆ ಮೂರು ಊರುಗಳು ಮೂರು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದುವು

ಅಂದು ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಲೂ ನಾನು, ಘೌಜದಾರರು, ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಪೊಲೀಸರು ಸೇರಿ ಹೊರಟೆವು. ಆ ಮೂರು ಊರುಗಳ ನಡುವೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿ-ಅದರ ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿಯೊಂದು ಗುಡಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದೆವು. ಕಳ್ಳರು ಯಾವ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಟರೂ ಈ ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಹಾದಿಯಿಂದಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನ ಅದು. ದುರ್ಗನ ಗುಂಪು ಕಳವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬೆಳಗಿನ ನಾಲ್ಕೈದು ಗಂಟೆಗೆ ಅವರು ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳಬಹುದೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಾವು ನಿद्रಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಹಾಗೇ ಎಚ್ಚರವಾಗೇ ಇದ್ದೆವು. ಮಾತಾಡುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಡೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈ ಕೊರೆಯುವಂಥ ಚಳಿ. 'ಗ್ರೇಟ್ ಕೋಟು'ಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹೊದೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಚಳಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಶಕ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲು ಮುಡಿ ಕಚ್ಚಿ ಕಟಕಟ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವ ಹಾಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಅನಂತರ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಾಲ್ವರು ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಟಿಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತು ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ. ನಾಲ್ಕೂವರೆ. ಯಾರ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬಲು ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು.

ಐಮೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸದ್ದು ಕೇಳಬಂದಿತು. ನಾನು ಬಂದೂಕು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ. ಘೌಜದಾರರು ತಮ್ಮ ಪಿಸ್ತುಲು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಪೊಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಲಾರಿಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು.

ಎದುರಿಸಿದ ಮೂರು ಜನರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿದ್ದುದು

ಕಾಣಿಸಿತು. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅವಸರಕ್ಕೆ ತಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರು ನಮ್ಮ ಸನಿಹವಲ್ಲದೆ ಬರುತ್ತಲೂ ಘೋಷದಾರರು, "ಲಿಟಲ್‌ಕ್ಯಾಟ್" ಎಂಬ ಒಂದು ಗಾಳಿಗಾಳಿ ನಾನು ಕೂಡ ಕೂಡ ಕೂಡಗಳಂತೆ ತಾರಿ, ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೈಗೆ ತೋಳ ಲಗಿದು ಗುಡಿಗೆ ಸರಿಗಿಸಿದೆವು. ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ದುರ್ಗನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ

ಬೆಳಕು ಹರಿದಿತ್ತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ.

ಕಳ್ಳರು ಹೂತ್ತು ತಂದಿದ್ದ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭರಣಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅರಿವೆ ಅಂಚೂ, ಸೀರೆ ಕುಬುಸ, ಧೋತರ ಮೊದಲಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದವಷ್ಟೆ.

ಕಳ್ಳರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಶೋಧಿಸಿದೆವು. ಅವರ ಮೈಮೇಲೂ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ

"ಈ ಅರಿವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದ ರಂದೆ ದುರ್ಗ?"

ರಾತ್ರಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸೇಂದಿ ನೇವಿಸಿದ್ದ ದುರ್ಗನ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಕೆಂಪಗೆ ಬೆಂಕಿಯಂತಾಗಿದ್ದವು ಅವನು ಕೊಂಚವೂ ಅವ್ರತಿಭನಾಗದೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಉತ್ತರವಿತ್ತ.

"ನಾವೇನು ಇವನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದಿಲ್ಲರಿ ಹಬ್ಬದ ಮುಷಿ ಅಂತ ರೈತರು ನಮಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ"

ಮೂವರನ್ನೂ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಮೋಲೀಸರನ್ನು ಕಾವಲಿಗಿರಿಸಿ ನಾನೂ ಘೋಷದಾರರು ದುರ್ಗನ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಮನೆಯನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರ ಕೊರಚರ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಶೋಧಿಸಿ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಜಪ್ತುಮಾಡಿ, ಕರಿಯನೆಂಬ ಕೇಡಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಗೌಡ ಓಲೆಕಾರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನನ್ನೂ ಜಪ್ತುಮಾಡಿದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಗುಡಿಗೆ ಸರಿಗಿಸಿ, ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದೆವು.

ನಾನು ಕೊಂಚವೂ ತಡಮಾಡದೆ ನಮ್ಮ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿದ್ದ ಊರಿಗೆ

ಹೋಗಿ, ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಚವ್ವರಿಸಿದರು.

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ದುರ್ಗನ ಗುಂಪಿನದೇ ಕೆಲಸ ಅಂತ ನನಗೆ ಆಗಲೇ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ

ಸುಹೇಬರು ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು.

“ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಯಲಿಗಳೆದು ಬಿಡಬೇಕು ಶಿವಣ್ಣಾ. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ನಾನು ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿ ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜವಾರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಮರಳಿಬಂದೆ.

ದುರ್ಗನ ಊರಿನಿಂದ ಆರು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕಳ್ಳಿಯ ಮೂರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳವಾಗಿದ್ದುದರ ಫಿಯಾದು ಬಂದು ಆ ಊರಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಬದಲುವಾಡ್ಯಾಯನ ಮನೆಗೂ ಕನ್ನ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಆ ಬಡವಾಯಿ ತನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು, ನುಪು ಜಪ್ತನಾಡಿ ತಂದಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳು ತಮ್ಮವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು ಆ ಮೂರು ಜನರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ನೂರು ರೂವಾಯಿ ಬಲೆಯ ಆಭರಣಗಳು ಕಳವಾಗಿದ್ದು ನುಪು ಜಪ್ತ ಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳು ಇವರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಇನ್ನುಳಿದ ಎರಡು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕೊರಚರ ಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆ ಘೌಜವಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಜಾಗರಣೆಯಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದರು ಅಲ್ಲದೆ, ಆಗತಾನೆ ಮಳೆ ಬೀಳಿ ಸುರಿಯ ತೊಡಗಿತ್ತು

“ ಇದೊಂದು ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಳೆ ಮೋದರಾಯನೇ,” ಎಂದರು ಘೌಜವಾರರು.

“ ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಆ ಮಾಲು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೂರಬಿಡೋಗೂಕು

ಖಂಡಿತ. ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತಡ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ತಡ ಮಾಡಬಾರದು,” ಎಂದು ನಾನು ವಾದಿಸಿದೆ.

“ ಛೆ ಛೆ. ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬಹಳ ತ್ರಾಸವಾಗಿದೆ,” ಎಂದರು ಘೋಷದಾರರು.

ನಾನು ಬಸವನಗೌಡರಿಗೆ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಿ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಗಟ್ಟಿಗರಾದ ಓಲೇಕಾರರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಘೋಷದಾರರು ಬರದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಾವೇ ಹೋಗುವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು.

ಕದಮ್ ಜನಾದಾರರು ಸನ್ನೊಡನೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಕೆಲವರು ಓಲೇಕಾರರನ್ನು ಜತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಆವರು ಮುತ್ತುವುದೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ನಾನು ಮುತ್ತುವುದೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಹಾದಿ ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಬಂದುದಾಯಿತು. ಕೊರಚರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಕಾದು ಕುಳಿತುದಾಯಿತು. ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣಿಸುತ್ತಲೂ ಕೊರಚರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಂಡು ಬರತೊಡಗಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದೂಕ ವನ್ನೆತ್ತಿ ನಾನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದೆ. ಅದರ ಸದ್ದಿಗೆ ಊರೆಲ್ಲವೂ ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಗೌಡರೂ ಓಲೇಕಾರರೂ ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಕೊರಚರಾರೂ ಕೇರಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಂತೆ ಭದ್ರವಾದ ಕಾವಲು ಇರಿಸಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗಡೆ ಸಾಗಿಸಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಿದೆವು. ಮನೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳು, ಜರಿಯ ರೇಶಿಮೆಯ ಒಟ್ಟಿಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಪ್ತು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ಊರಿನವರಲ್ಲದವರಿಬ್ಬರು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೈಬೇಡಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು ಎರಡುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಮಾಲು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಕದಮ್ ಜನಾದಾರರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯ ಮಾಲು ಜಪ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬೇರೂರಿನ ಒಬ್ಬ ಕೊರಚನನ್ನು ಆ ಊರಿನ ಹತ್ತು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಹಾದಿಯ ಮೇಲಿನ ಗುಡಿಗೆ

ಕರೆದು ತಂದು ನನಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ನಾನು ಜಪ್ತಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ, ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಕೊರಚರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದೆ. ಕೊರಚರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ಕಚೇರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಘೌಜದಾರರ ಸವಾರಿ ಆಗಮಿಸಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದ ಹಾಗಿತ್ತು. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿದ್ರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಪ್ ಚಹವೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಳವಿನ ಮಾಲು ಶೋಧಿಸಿದ್ದುದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವೇ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಅವರು ಬಂದ ಹಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ತಯಾರಿಸಿದ್ದ ಪಂಚ ನಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸಹಿ ಹಾಕಿದರಾಯಿತು, ಪಂಚನಾಮೆ ನಡೆದಾಗ ಅವರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದ ಕೊರಚರನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದೆವು. ಘೌಜದಾರರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದೆ ನೇನಾನಿಯಂತೆ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ನಾವು ಮಾತ್ರ ಬಳಲಿದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊರಚರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯುದ್ಧಕೈದಿಗಳಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದೆವು. ಜಪ್ತಾದ ಮಾಲಿನ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಓಲೇಕಾರರು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಮ್ಮ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನೆರೆದು ಕೌತುಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಸ್ ಕಂಪೆನಿಯ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಹುಲಿಗಳು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೆ ಜನ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳರ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನವೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಕಚೇರಿಗೆ ತಲಸಿ, ಕಳ್ಳರನ್ನು ಲಾಕಪ್ಪಿಗೆ ದೂಡಿದುದಾಯಿತು.

ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ, ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ವಿರಮಿಸಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಈ ಹಿಂದೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದೆವು. ನಾವು ಜಪ್ತ ಮಾಡಿ ತಂದ ಮಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನೂ ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಅವರ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣ

ಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಅದೇ ಗುಂಪಿನವರೇ ಕಳವು ಮಾಡಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇತ್ತು. ಇನ್ನು ಆ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೊಂದು ಬಾಕಿಯಿತ್ತು.

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕೊರಚನನ್ನೇ ಕರೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು. ಅವರು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮೇಲೆ 'ಭರಮಸ್ವ'ನನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊರಚರೆಂದರೆ ಬಲು ಗಟ್ಟಿಗರು. ಜೀವ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚದಂಥವರು.

ಘೌಜದಾರರು ಬೇಸರಗೊಂಡು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಏನಾದ ರೊಂದು ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸಿ ಕೊರಚರ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೊರಚರ ಮೈಕಿ ಸಣ್ಣ ದುರ್ಗ ಎಂಬ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಯುವಕನನ್ನು ಸೆರೆಯಂಗಡಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದು ಅವನಿಗೆ ಸೆರೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಸಣ್ಣದುರ್ಗ ಮಾತ್ರ ಸೆರೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯೇನೋ ಅವನಿಗಿದ್ದಿತಾದರೂ, ಕುಡಿತದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಾನು ಹೇಳಿ ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

“ಕುಡಿದುಬಿಡೋ. ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ನೋವಾಗಿರಬೇಕು ನಿನಗೆ. ಸೆರೆ ಕುಡಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಷಾರಾಗುತ್ತದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಲವಂತ ದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸೆರೆ ಕುಡಿಸಿದೆ.

ಮದ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಬಲು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇವಿಸಿದರಾಯಿತು, ಇನ್ನೂ ಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣದುರ್ಗನಿಗಾದರೂ ಹಾಗೇ. ಎದುರಿಗೆ ಸೀಪಾಯಿ ತುಂಬಾ ಸೆರೆಯಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟು ಸೆರೆ ಕುಡಿಯಲು ಯಾರ ಗಂಟೀನು ಹೋಗುತ್ತದೆ! ಸಣ್ಣದುರ್ಗ ಕುಡಿದ, ಕುಡಿದೇ ಕುಡಿದ, ಎರಡು ಸೀಸೆಗಳಷ್ಟು ಸೆರೆ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಯಿತು.

“ಅಮಲಾಯಿತೇನೋ ಸಣ್ಣದುರ್ಗ?”

“ಇಲ್ಲರಿ. ನಮಗ್ಯಾಕೆ ಅಮಲಾದೀತು?”

ಕುಡುಕರೆಲ್ಲ ಹಾಗೇ. ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಕುಡಿದಿದ್ದರೂ ತಮಗೆ ಅಮಲು ಏರಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವನ ತೋಳು ಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಸಮಾಪ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಸಣ್ಣದುರ್ಗ ನನ್ನ ಗುಣಗಾನಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದ್ದ.

“ ನೀವು ಭೋ ದೊಡ್ಡವರು ಸರದಾರರೆ. ನನ್ನಮ್ಯಾಲ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ. ನಾನೀಗ ಸ್ವರ್ಗ ಕಂಡಾಂಗ ಅನಿಸುತ್ತೈತಿ,” ಎಂದು ತೊದಲಿದ ಸಣ್ಣದುರ್ಗ.

“ ನೀನು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದರಾಯಿತಪ್ಪಾ,” ಎಂದೆ ನಾನು. “ ನೋಡು, ಸಣ್ಣದುರ್ಗ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದರೂ ನೀನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಲೊಲ್ಲೆ. ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಿರುವಿ ದುರ್ಗನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನೀನೂ ಕಳವು ಮಾಡಿದಿ. ಈಗ ಅವನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ತಾನು ಪಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನಂಬಿ ನೀನು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀಳುವಿ.”

“ ಹಾಂ? ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾನೇ ಅವಾ?”

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದುರ್ಗ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣದುರ್ಗನೆದುರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅವನ ಬಗೆಗೂ ದುರ್ಗನ ಬಗೆಗೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ನನಗೆ ಕನಿಕರವಿದ್ದಿತಾದರೂ ಆ ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಾನಾಗ ಪೋಲೀಸ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ಮೋಸಮಾಡಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾನು ಅವನ ಅಂತರಂಗ ದಲ್ಲಿನ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ ದುರ್ಗ ನನಗೆ ಹೀಗ ಕೈಕೊಟ್ಟಾನಂತ ನನಗನಿಸಿರಲಿಲ್ಲರೀ ಸರ ದಾರರೇ. ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಿರಿ ಎನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಉಳಿಸಿರಿ. ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ,” ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಸಣ್ಣದುರ್ಗ.

“ ಬಿಡು ಬಿಡು ಸಣ್ಣದುರ್ಗ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೇನು! ನಾನಿರುವಾಗ ನಿನಗೇನು ಭಯ!”

“ ನೀವೇ ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ದೇವು. ನನ್ನ ಉಳಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಉಳಿಸಿರಿ.”

“ ನಿನ್ನ ದೇವರಾಣೆ, ಶಿರ್ಶಿ ಮಾರಮ್ಮನಾಣೆ, ಸಣ್ಣದುರ್ಗ. ನಿನ್ನನ್ನುಳಿಸು

ತ್ತೀನಿ, ನಿನ್ನ ಕೂದಲೆಳೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ,” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದ.

“ನೋಡು, ಜಮಾದಾರ್ ಸಾಹೇಬರೂ ಬಂದಿದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಣ್ಣದುರ್ಗ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ.”

“ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಇವನನ್ನಾಕೆ ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕುವುದು? ದುರ್ಗನನ್ನೇ ಹಾಕೋಣ,” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು.

ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಪಲ್ಯವನ್ನೂ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ತರಿಸಿ ಸಣ್ಣದುರ್ಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿ ಅವನು ಹೇಳ ತೊಡಗದ. ನಾವು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆವು.

..ಅವರ ಗುಂಪು ಅದುವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೪೬ ಕನ್ನ - ಕಳವು ಮಾಡಿತ್ತು. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಪರಾಧಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಂಗಾರದ ಮಾಲು ದುರ್ಗನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಆತ ತನ್ನ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಬುಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗಡೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳು ಮಾರಮ್ಮನೆಂಬವಳ ಮನೆಯೆದುರಿನ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಡ ಲಾಗಿದ್ದವು. ನಗದು ಹಣವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೆರೆ ಸೇರಿದ ಗಳಿಗಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವು ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಎಮ್ಮೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಣಕಾರನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಅಡವಿ ರಿಸಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ತಂದಿದ್ದರು...

ಸಣ್ಣದುರ್ಗ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೆರೆ ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದೆವು. ಅವನ ಗುಂಪಿನವರೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಸದೆ ಬೇರೊಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆವು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ದುರ್ಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಕೋಳಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಲು ತರಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಇನ್ನು ಉಳಿಗಾಲ ವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲೂ ದುರ್ಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಅವನ

ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಮೂಲನ್ನೂ ಜಪ್ತುಮಾಡಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಳಿದ್ದುದು ಎಮ್ಮೆಹಳ್ಳಿಯ ಬಣಕಾರನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಒಡವೆಗಳು.

ಊರಿಗೆ ಬಣಕಾರನೆಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವ್ಯಕ್ತಿ. ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಲ - ಗದ್ದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಆದಾಯ. ಬಡ್ಡೀ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊರಚರು, ಒಡ್ಡರು, ಲಂಬಾಣಿಗರು ನೊದಲಾದ ಬಡವರಿಗೆಲ್ಲ ಇವನು ಸಾಹುಕಾರ. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರುಕಾಸು ಬಡ್ಡಿ ಇವನದು. ಅಸಲಿಗಾಗಿ ಇವನೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಬಡ್ಡಿ ಬಂದರಾಯಿತು. ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬಡ್ಡಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಚಾಣಾಕ್ಷ.

ದುರ್ಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಬಣಕಾರನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾವು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲೇ ಅವನೇ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು, ದುರ್ಗ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಿರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಕಳವಿನ ಮಾಲು ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಘೌಜದಾರರು ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಸುತ್ತಲೂ ಬಣಕಾರ ಭೂಮಿಗಳಿದುಹೋದ. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಘೌಜದಾರರು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ ಅವನ ಕೈಗೆ ಬೇಡಿ ತೊಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ. ಘೌಜದಾರರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಕ್ಕೇ ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ವಿಚಾರ. ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಕೊಂಡು ಅವನ ಕೈಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿ ತೊಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಅವನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಚಾವಡಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆವು.

“ಅಯ್ಯೋ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತೀನಿ. ನನಗೆ ಬೇಡೀ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೇ. ನಾನು ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ. ನೀವು ನನಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ ನನ್ನ ಕಿಮ್ಮತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೀನಿ. ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ,” ಎಂದು ಗೋಗರೆಯತೊಡಗಿದ ಬಣಕಾರ.

“ ಏನು ಶಿವಣ್ಣಾ, ಹೋಗಲಿ ಪಾಪ. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೇ?” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ ನೋಡಿರಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ.”

ಅವನ ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದೆವು. ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಜೇಬಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಬಣಕಾರನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದೆವು.

ದುರ್ಗನ ಗುಂಪಿನ ವೈಕಿ ೧೯ ಜನರು ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಳವುಗಳು ೩೨. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದೆಂದರೇನು ಸಾಧಾರಣ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಸಾಹಸದ ಕೃತ್ಯ. ಅವರ ಶಿಫಾರಸು ದೊರಕಿಸಲೆಂದು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ವರದಿ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರೇ ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಟಪಾಲು ಕಳಿಸುವ ಬಾರನಿಸಿ ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವರದಿ ನನ್ನ ಕೈಗೇ ಬಂತು.

ಎಂಥ ವರದಿ! ಎಲ್ಲ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ತಮ್ಮದೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುವಹಾಗೆ ಘೌಜದಾರರು ಅದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಹಾದು ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನೂ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕದಮ್ ಜಮಾದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಆ ವರದಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ ನ್ಯಾಯನೀತಿಪರರಾದ ಕದಮರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು, ಅದನ್ನೋದಿ.

“ ಏನು ಮಾಡುವದು ಶಿವಣ್ಣಾ. ಇವರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೆ.”

ಗೊಬ್ಬರಿನ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಘೌಜದಾರರ, ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರ ನೆನಪಾಯಿತು ನನಗೆ. ಹಳಗೇರಿಯವರ ಬದಲು ಅವರೇ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ನನಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳಗೇರಿಯವರಾದರೋ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮನಸ್ಸಿನವರು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ತಾವೇ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದರು.

“ ಈ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕಳಿಸುವದೇ ಬೇಡ. ನೀವೇ ಬೇರೊಂದು ರಿಪೋರ್ಟ್ ತಯಾರಿಸಿರಿ,” ಎಂದರು ಜಮಾದಾರರು.

“ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಬಹುದಲ್ಲ ?”

“ ಬಂದರೆ ಬಂತು. ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ನೋಡೋಣ. ಹೀಗೆ ಸುಳ್ಳು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕಳಿಸಿದರೆ ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದು.”

ಅವರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಜಮಾದಾರರೂ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ವರದಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಳಗೇರಿಯವರೆದುರಿಗಿರಿಸಿದೆ.

“ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ನಿಮಗೆ? ನಾನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ ಅದನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸು.”

ನಾನು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನಾಡದೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಘೌಜದಾರರು ತಯಾರಿಸಿದ್ದ ವರದಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರಿಗೇ ಕಳಿಸದೆ, ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ನಾನು ತಯಾರಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನೂ ಅದರ ಜತೆಗಿರಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳೆರಡನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿದಾಗ ಘೌಜದಾರರ ಸಣ್ಣತನ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಕೀಳು ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವರೆಂದೂ ಸಹಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಮುಂದೆ ತರುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದವರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು.

ವರದಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದು, ಘೌಜದಾರರನ್ನು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ, ಕೈಕೆಳಗಿನ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಮಾಡಿದರು.

“ ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯಕರೆಂದು ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಪೋಲೀಸರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಡು ಕೊಂಡುಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನೆರವೇರುವದು. ಇವರು ದುಡಿಯುವದನ್ನು

ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಏನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲರಿ? ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ನೀವೇ ಮಾಡಿದ್ದೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಮುಂದೆ ನಿಮಗೆ ಅವರ ಸಹಾಯ ಸಿಗುವದೇ?”

ಘೋಷದಾರರ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನ ವರದಿಯನ್ನೇ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು.

ಬಣಕಾರನಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡೆವು. ತಮಗೆ ಮೂರು ನೂರು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲಾ! ಎಂಬ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಘೋಷದಾರರನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ನೆಪ ತೆಗೆದು ದಿನವೂ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನಾನು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಕಂಡು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಬಾರನಿಸಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವ 'ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರ್' ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಕಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ.

ಅವರ ಶಿಫಾರಸಿನಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಆ ಕೆಲಸವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಚಳವಳಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ

ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರಿಕೆಯ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸುಖವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ದಿನ ನಾನು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾರನಿಸಿಯಾಗಿರುವವರೆಗೂ ನನಗೆ ಅಂಧ ಕಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿದ ತರುವಾಯ ನಾನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ೧೯೪೨ ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳು ಬೇರೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು 'ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಚಳವಳಿ ಹೂಡುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು, ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ನಾಹಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿ ಸುತ್ತುವ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಹಳಗೇರಿ ಘಾಜದಾರರ ರೋಷದಿಂದ ದೂರವಿರಲೆಂದು ನಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಆ ಅಪ್ರಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು 'ಬೀಟ್'ಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಭಾಗವೇ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪಂಚಾಮೃತ ಎಂದು ಕೊಂಡು ನಾನು ಅಲೆದಾಟಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲವಾದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಅದು ಮಲೇರಿಯದ ಸೀಮೆ. ಪೋಲೀಸು ಸಿವಾಯಿಯಾದ ನಾನು ಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಸೊಳ್ಳೆಸರದೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ಸರಿ. ಅಲೆದಾಟಕ್ಕಾರಂಭವಾದ ವಾರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಲೇರಿಯಾ ಜ್ವರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತಾಯಿತು.

ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ: ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಎಂಬವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ. ನನ್ನನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಉಪಚರಿಸಿದ. ನನಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ, ಅವನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಕುಡಿತದ ಚಟ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು.

ದಿನವೂ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಲೂ ಒಂದು ಸೀಸೇಯಷ್ಟು ಸೆರೆ ತರಿಸಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಮಲ್ಲನಗೌಡನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕುಡಿಯುವ ಸಂಗತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮುಚ್ಚುಮರೆಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಓಲೇಕಾರರು ಸೆರೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ್ಲನಗೌಡ. ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ಕುಡಿಯುವುದೆಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗಾಗದು.

ಆ ದಿನ ನಾನು ಅವನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆಗತಾನೆ ಅಂಚೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಹಳೆಯ ದೈನಂದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಸೀಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲಿಟ್ಟು.

“ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗೈತಿ ಸರದಾರರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಟ್ಟಗೆ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಬಹಳವಾಯಿತು ಗೌಡರೇ.”

ಮಲ್ಲನಗೌಡ ನಗುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ:

“ನೀವು ನೆಟ್ಟಗಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಈಗೊಂದು ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ.”

ನಾನು ಆ ಸೀಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ, ಅವನು ಹೇಳುವ ‘ಪಾರ್ಟಿ’ ಎಂಥದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ.

“ಏನಂತೀರಿ ಸರದಾರರೆ? ಒಂದು ಕಪ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ನೀವೂ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿಗೆ ಸೆರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದ ಮಲ್ಲನಗೌಡ.

“ಅದೊಂದು ಬೇಡ ಗೌಡರೇ. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ನಾನೆಂದೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.”

“ಎಂದೂ ತಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಅಂತಲೇ ಇವತ್ತು ತಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಔಷಧ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಎಂಥಾ ರೋಗವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತೈತಿ. ನೀವು

ಇದರ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಮಲೇರಿಯಾ ಸುಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ!”

“ ಛೆ. ಛೆ. ಬೇಡ ಗೌಡರೇ. ಬೇಡ.”

“ ಅರೆ! ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ಇದರ ಮಹಿಮೆ! ತಗೊಳ್ಳಿರಿ. ಪೋಲೀಸರಾದ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲಾದರ ಅನುಭವವೂ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ಗುಟುಕು ನೋಡಿರಿ. ಮತ್ತೆ ನಿಮಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.”

ನನಗೂ ಕುತೂಹಲ. ಸೆರೆಯನ್ನು ನಾನು ಅದುವರೆಗೂ ಸೇವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಅಮಲೇರುವುದೆಂಬುದೇನೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತಾದರೂ ಅದರ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಹಾಗೆ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತಲೂ, ಒಂದುಸಲ ಕುಡಿದು ನೋಡಿ ಅನುಭವ ಪಡೆಯಬಾರದೇಕೆ, ಎಂದೂ ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಸೆರೆಯನ್ನು ಕುಡಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕುಡಿಯೋಣವೆನ್ನಿಸಿತು. ಗೌಡನೂ ನಗುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಂದು ಕಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟು. ಅದನ್ನೂ ಕುಡಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸೀಸೆಯನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತೆವು ಅಂದು ನಾನು ಊಟಮಾಡಿದುದೇನೆಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅನಂತರವೂ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಸಲ ರುಚಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂದಿದ್ದ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ದಿನವೂ ರುಚಿ ನೋಡಿಸುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಚಹ ಕಾಫಿ ಸಿಗರೇಟುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಹಾಗೆ. ಸರಿ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನೂ ‘ ಕುಡುಕ ’ ನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ.

ನನ್ನ ‘ ಬೀಟಿ ’ ನ ಮೂವತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಳೆ ಧಾರಾ ಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು. ರೈತರೂ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ದೈನ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಚಾರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ ಸಮನ್ಯ ’ ಜಾರಿಮಾಡುವುದು, ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನಾದ ವೀರಭದ್ರ ಆಗ ಕಳ್ಳೇ ಕಾಯಿ ನಗರದ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಉಚಿತ ಪ್ರಸಾದ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಊಟ - ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಜಯಣ್ಣ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಜಯಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತೊಂಡೇಬಾವಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಸಂಚಾರ ದಲ್ಲಿರುವವನು ನಾನು. ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗಿಯಾದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಅಂಜಿಕೆ. ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಜಯಣ್ಣನನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ. ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಲೇರಿಯದ ಸೀಮೆಗೆ ಬರಲು ತಾಯಿ ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಬಲವಂತಪಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಆಕೆ ಜಯಣ್ಣ ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಬಂದಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಅವನ ಹೆಸರು ಹಚ್ಚಿದುದಾಯಿತು. ವೀರಭದ್ರ ಮಾತ್ರ ತಾನು ಮುಂದಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ ಬರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕಳ್ಳೇಕಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ.

ಸಂಸಾರಕ್ಕಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬರುವ ಸಂಬಳವಂತೂ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಲುವ ಹಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬೆಲೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಬಳದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಕಾಳುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬೇಡವೆ? ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹೈನವಿರಲಿ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಒಂದು ಬಡ ಆಕಳು ಕೊಂಡು ತಂದುದಾಯಿತು. ಅದರ ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಸಂಬಳ - ಭತ್ತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವಳು ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

....ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತುಂಬಾ ವಿವಿಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಆಗಸ್ಟ್ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ತಾರೀಖು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಂದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಮಹಾಧಿವೇಶನ. ಅದೇ ದಿನವೇ ವೋಲೀಸ್ ಉಚ್ಚಾಧಿ

ಕಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಬಂದು ರಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮರು ದಿನದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸುದ್ದಿ ಹೊತ್ತು ತಂದುವು. ಮಹಾನಾಯಕರೆಲ್ಲರ ಬಂಧನ. ಸಭೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಲಾರೀಚಾರ್ಜು, ಗೋಳಬಾರ್

ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀ ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಿಂದು ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತು ಜನ ವಿಶೇಷ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೊಡಿದರು. ಅಂಚಿಯ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸುವುದು, ರೈಲು ಕಂಬಿ ಕೀಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ಸಂಚಾರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಭೆಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು, ಬಂದೂಕ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಧಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಚಳವಳಿಗಾರರು ಅವರ ಬಂದೂಕಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸ ಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಚೇರಿಗೆ ತಂದು ಹಾಕಿದೆ. ಗೌಡ - ಓಲೇ ಕಾರರ ಕತ್ತಿ ಕರಾರಿಗಳನ್ನೂ ಕಚೇರಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದುದಾಯಿತು. ನನ್ನ ಸುದ್ದಿ ವರೋ ಏನೋ. ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಂತಿಯ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ, ಸರ್ಕಾರೀ ರಸ್ತೆಗಳೂ ಸೇತುವೆಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಜರಗಿದುವು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟುವು. ಭಾಷಣಗಳು ನಡೆದುವು. ನಾವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಘೌಜದಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಅದು ಜಾಣತನದ ಕ್ರಮವಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

“ಮಾಡಿರಿ ಇಲ್ಲಾ ಮಡಿಯಿರಿ ಎಂದು ಗಾಂಧಿಯವರು ಜನರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವದರಿಂದ ಆಗುವ ದಾದರೂ ಏನು? ಜನರು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗದ್ದಲವಾಗುವದು. ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿರೋಣ. ನಡೆಯುವದೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಲಿ,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ಘೌಜದಾರರು ಒಪ್ಪಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರವೂ ತಂತೀ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತರು ಜನ. ಒಂದೆರಡು ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೂ ಡೆದರು. ಟಪಾಲು - ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳೂ ಗೌಡ ಕುಲ ಕರಣಿಯರ ದಪ್ಪರುಗಳೂ ಅಗ್ನಿಗಾಹುತಿಯಾದುವು. ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೀಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರೂ ಕೂಡಾ ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ಆ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳೇಕಾಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ವೀರಭದ್ರನನ್ನೂ ಚಳವಳಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ

ವೋಲೀಸರು ಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ್ತೆ ಬಂದಿತು. ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗಿ, ಅವನು ಸೆರೆಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಅವನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಕಾಗದ ಬಹಳ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ನಿನಗೆ ನಾವು ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದೇವೆ. ನನ್ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಭಾರತದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲೇ ಒಂದುವೇಳೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೆ ತಾಯಿನಾಡಿನ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಮಾಧಾನ ತಾಳು. ನಾನು ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದೆಂದು ನೀನು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ಗಾಂಧಿ ನೆಹರೂರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರೇ ಇಂದು ಜೇಲಿನಲ್ಲಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ಅಂಥವರ ಮುಂದೆ ನನ್ನದೇನು? ಅಣ್ಣನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹಲು ಸರಕಾರದ ಗುಲಾಮನಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಆ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆ.”

ನಾನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರರಾದ ದೇಸಾಯಿಯವರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮನೇ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆ ಸೇರಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಯಿತು. ವೋಲೀಸರನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚೆಮಾಡಲು ಯಾರೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಳವಳಿ ರಭಸದಿಂದ ಸಾಗಿತು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸೇತುವೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದುವು. ಚಾವಡಿಗಳು ಅಗ್ನಿಗಾಹುತಿಯಾದುವು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಹಿತ್ತೈಷಿಗಳು ಬಂಧಿತರಾದರು. ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದವರನ್ನೂ ಸೇತುವೆ ಒಡೆದವರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯುವ ಬಗೆಗೆ ನಮಗೆ ಅಚ್ಚೆ ಬಂತು. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೌಕರಿಗೂ ಸಂಚಕಾರ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಭಯವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿತು. ಹಳಗೆ ೦ ಘೌಜದಾರರಂತೂ ದಿನವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಗಲಾಟೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಚಾವಡಿಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಮಾತೇ

ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ಕುಲಕರಣಿಯವರ ದಪ್ಪರುಗಳನ್ನಂತೂ ನಾನು ಮೊದಲೇ ನಾಗಿಸಿ ತಂದು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೆ. ಏನೋ, ಪ್ರಭಾತಫೇರಿ, ಸಫೆ, ಭಾಷಣಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವಷ್ಟೆ. ನಡೆದರೆ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಭಾತಫೇರಿ ಹೊರಟಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ರೊಚ್ಚಿಗೆಬ್ಬಿಸಿ ಫಜೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ನಾನಿದ್ದ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ತಕ್ಷಣ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಫಜೀತಿ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ತುಂಟರು ಚಕಿತರಾಗಿ, ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡುತ್ತಾ ತಾವೂ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಎಂದರು. ನಾನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ, 'ಭಾರತ ಮಾತಾಕೇ ಜೈ' ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಫಜೀತಿಮಾಡಲು ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದವರಿಗೇ ಫಜೀತಿಯಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಘೋಷಿಸುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ನೌಕರಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಭಯವೇನೂ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ,' 'ಭಾರತಮಾತೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ' ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಜದ್ರೋಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಬಗೆದು ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವಷ್ಟು ಅವಿವೇಕಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಸರಕಾರ. ಅಂತೆಯೇ, ನನಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಫೇರಿ ಹೊರಟಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಶಾಂತರಾದರು. ಚಳವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೂ ಇರುವುದೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಕು. ಒಬ್ಬರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಆ ವಿಷಯ ನನ್ನ ಭಾಗದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹರಡಿತ್ತು. ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಇತರ ಭಾಗಗಳ 'ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರರು' ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಹೋಗಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಭಯವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ಸರಕಾರೀ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾರದಾದರೂ ಹೇಳಿಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಗದ

ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓಲೇಕಾರನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರನೆಯದಿನ ಕಚೇರಿಗೆ ತಂದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ಬಾರಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದ 'ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರ' ನೊಬ್ಬ ರಜ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ 'ಸಮನ್ಸ್' ಒಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಜನರಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನು 'ಸಮನ್ಸ್'ಗಳ ಸಮೇತ ಹೋಗಿ ಆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಓಲೇಕಾರನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಟ್ಟು ತಿರುಗಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದಾಗ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರೊಂದು ಗುಂಪು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಸರಕಾರೀ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ತೊಂದರೆಗೊಳಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಅವರು ಗುಂಪುಗೂಡಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೆ ಅವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹಾದಿಯ ತುಂಬಾ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ನಡುವೆ ಹಿಡಿದು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನಪಹರಿಸುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರ ನಡುವೆ ಹಾದುಹೋಗುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ ನಾನು ಸೈಕಲಿ ನಿಂದಿಳಿದು ಹಾದಿಯ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸೈಕಲಿನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ತುಂಬುವ 'ಪಂಪ್' ತೆಗೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಅವರು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರದೆ ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ,

"ಏನು ಸರದಾರರೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಿಮ್ಮ ಸೈಕಲಿನ ಗಾಲಿಗಳ ಹವೆಯೂ ಹೋಯಿತೇ!" ಎಂದು ಅಣಕವಾಡಿದ.

"ಹೌದು ಮಹಾರಾಯಾ! ಭಾರತಮಾತೆಯ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಿರುಗುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿಕೆ ಬಂದು ಗಾಳಿಯೂ ಹಾರಿಹೋಯಿತು!" ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತು ನಾನು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೆ. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೂ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗು ಬರದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಮಾತಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಖಭಂಗವಾದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ:

"ನಾವೇನೂ ಖಾಲಿ ತಿರುಗುವದಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನೆಯೇ ನಮ್ಮೂರಿನ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆಯ ಪೂಲು ಕೆಡವಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಡವುತ್ತೇವೆ."

“ ಶಹಬ್ಬಾಸ್! ಒಳ್ಳೇ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಊರ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆ, ನಿಮಗೇ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ರಸ್ತೆ. ಅದರ ಪೂಲು ನೀವು ಕೆಡವಿದಿರಿ. ಅಲ್ಲವಪ್ಪಾ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮೂರಿನ ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದು ಹ್ಯಾಗೆ? ನಿಮ್ಮ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ನೀವು ಕೆಡಿಸಿ ಏನು ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸಿದಿರಿ?”

“ ಇನ್ನು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮೋಟಾರು ಓಡಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

“ ಯಾಕೆ ಓಡಾಡಲಾರವು? ಮೋಟಾರು ದಾಟಿಸಲು ಮರದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತಗಡುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅದೇ ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪೂಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟು ಅವರು ದಾಟಬರುವರು. ಅದೆಲಾ ಬರಿಯ ಐದು ಮಿನಿಟಿನ ಕೆಲಸ. ನಿಮಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಗೊತ್ತು? ನಾಳೆ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಬಳಿಕ ಈ ಪೂಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಹಣ ಬೇಡವೇನು? ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದಾದರೂ ಯಾರ ಹಣದಿಂದ? ಸರಕಾರದವರೇನು ಆ ಹಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ನಮ್ಮ ಹಣವೇ. ಮುಂದೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣವನ್ನೂ ನಾವು ನೀವೇ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು. ತಿಳಿಯಿತೇ? ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ‘ಮಾಡಿರಿ ಮಡಿಯಿರಿ’ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪೂಲು ಒಡೆಯಿರಿ, ಸಾಲೆ ಸುಡಿರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಅವರು. ನೀವು ಮಾಡಬಾರದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಸಭೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿರಿ, ಬೇಡವಾದರೆ ಸರಕಾರದ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಡಿರಿ. ಹಸ್ತೆ ಕೊಡಬೇಡಿರಿ. ಯುದ್ಧನಿಧಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಆದರೆ, ಇಂಥಾ ಹುಚ್ಚು ಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ನಾನೇನೋ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರ. ನಾನು ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದರೆ ನೀರು ಕೂಡಾ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಗಾಂಧಿಯವರಾಗಲಿ ನೆಹರೂವರಾಗಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರಿಗಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ, ಭಾರತದ ವೈರಿಗಳಾದ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಕೂಡಾ ನೀರು ಕೊಡದಿರಲಾರರು ಗಾಂಧಿಯವರು. ನೀರಡಿಸಿದವನಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವದು ಮಾನವಧರ್ಮ. ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ?”

ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮರೆತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆ

ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ತಿಳಿಯದು. ಗುಂಪಿನವರೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧ ರಾದವರಂತೆ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಮಾತು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ನಾನು ಪ್ರೋಲೀಸ. ಹೌದು. ನಾನು ಸರಕಾರೀ ನೌಕರ. ಹೌದು. ಸರಕಾರೀ ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ನಾನು ಸಂಸಾರಿಕ. ನನ್ನನ್ನವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಹೊಲವಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಉಪವಾಸ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವದು. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಹಿಂದೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡದ್ದು. ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೋಲೀಸನಾಗುವ ಮನಸ್ಸು ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾದವನು. ಗಾಂಧಿ ನೆಹರೂ ವಿವೇಕಾನಂದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟವನು. ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕಳಕಳಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅನಂತರ ದೇಶದ ವಿಚಾರ. ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೇ? ಇದು ತಪ್ಪೆಂದು ಗಾಂಧೀ ಯವರೆಂದೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವದನ್ನೂ ಅವರೆಂದೂ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನೂ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ನಾನೂ ತಪ್ಪದೆ ಓದುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇನು ಅನ್ನುವದೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ.”

ನನ್ನನ್ನು ಕೇಣಕಿ ಅಣಕವಾಡಿದ ಯುವಕನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿತ್ತು.

“ತಿಳಿಯದೆ ನಿಮಗೆ ಏನೋ ಅಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಹೀಗಿರಬಹುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು,” ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ.

ನಾನು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು, ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ‘ವಂದೇಮಾತರಂ’ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಸೈಕಲ್ ಏರಿ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟೆ.

ನನಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುವುಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ನಾನು ಪಾರಾಗಿದ್ದೆ! ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೇರಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಸಂಭವವೂ ಇತ್ತು.

‘ಸಮನ್ವ’ ಜಾರಿಮಾಡಿ ನಾನು ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಬಾರದಾಗಿದ್ದಿತೇನೋ. ಅನಂತರ, ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

ಘೌಜದಾರರ ಮತ್ಸರ ದೃಷ್ಟಿ

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಜತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಳವಳಿಗಾರರು ತಮ್ಮ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನೇ ಕಸಿದುಕೊಂಡುಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗುವುದು ಅಸಂಭವವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರ ಬಂದೂಕಗಳನ್ನೂ ಪಿಸ್ತೂಲುಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವುದೂ ಚಳವಳಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ, ಘೌಜದಾರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ನಾನು ಯಾವುದೊಂದು ಗಂಡಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಫಜೀತಿ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೂ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಹನೆಯಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತಳಮಳವೇ. ಅವರ ಮತ್ಸರಗ್ರಸ್ತ ಸ್ವಭಾವವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಹೇಸಿಕೆ. ಅವರನ್ನು ಯಾವುದೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ವ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದೇನೂ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲು ನನಗೇ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೊಡ್ಡ

ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಂಡು, ಎಲ್ಲ ಕೋಪವನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಅಸಹನೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದೆ.

ಇದ್ದುದಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಒಂದು ದಿನ ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸದೆಬಡೆಯುವುದೇ ಅವರ ಪ್ರವಾಸದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ರಜಿಸ್ಟ್ರರನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅಂಚಿಯ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಸಭೆ - ಭಾಷಣ, ಮೆರೆವಣಿಗೆ ನಡೆದದ್ದು, ಸೇತುವೆ ಒಡೆದದ್ದು ನೊದಲಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಬ್ಬರೂ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಗ್ಲರಾಗಿದ್ದ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು.

“ ನೀವು ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನು?”

ಘಾಜದಾರರು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರವೀಯಬೇಕು? ಅವರು ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚದೆ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನೊಳಗಾಗಿ ಈ ಅಪರಾಧಗಳೆಲ್ಲಾ ಪತ್ತೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು,” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು ಸಾಹೇಬರು.

‘ ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರರ ’ ಸರದಿ ಬಂತು. ನಾಲ್ವರೂ ಹೋಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೆವು.

“ ನನ್ನ ಬೀಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಪರಾಧವೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

“ ಯಾಕೆ?”

ನಾನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು.

“ Well done young man! ನಿನಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನಿಂದಲೇ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರು.

ಸಾಹೇಬರ ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ರರಿಗೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ಹೆರುಷವಾಯಿತು. ಯಾನಾಗಲೂ ನನ್ನ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ

ವರು ಅವರು. ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಸಾಹೇಬರೆದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮತ್ತರ ವಾಗಿರಲು ಸಾಕು.

ಮತ್ತೆ ಸಾಹೇಬರು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಕೇಳಿದರು :

“ ಈ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರು ನಡಸುತ್ತಿರಬಹುದು ? ”

ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಆ ವಿಚಾರವೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಹೇಬರೆದುರಿಗೆ ಕೆಲವರ ಹೆಸರು ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದರು. ಪಾಪ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಧುಪ್ರಾಣಿಗಳು. ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಕೊಂಚವೂ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಆ ವಿಚಾರ ಸಾಹೇಬರವರೆಗೂ ಹೋಯಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಆ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ ನನ್ನ ಬೀಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ನಾನು ಬಂಧಿಸಿತರಬಲ್ಲೆ. ಬೇರೆ ಪೋಲೀಸರ ಬೀಟಿನ ಜನರನ್ನು ನಾನೇಕೆ ತರಲಿ ? ”

ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಬರೆಹದ ಮೂಲಕ ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಅದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಾನೂ ಅವರಿಗೆ ಬರೆಹದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಮೂಲಕ ಆ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಆ ಬೀಟಿನ ಅಮಲ್ದಾರರನ್ನೇ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು ಸರದಾರರು ಹೋಗಿ ಆ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತಂದರು. ಆ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರಾಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಜನರು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದರು. ಮರುದಿನವೇ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮೈಲು ಉದ್ದವಾದ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಹೇಬರ ವಸತಿ ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಪಟೇಲರ ವರದಿಗಳು ಬಂದುವು.

“ ಈಗ ಬಂಧಿತರಾಗಿರುವ ಜನರೇ ಹಿಂದೆಯೂ ತಂತಿ ಕಡಿದಿದ್ದರೆ ಈಗ

ಅವರು ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದವರಾರು?" ಎಂದು ಸಾಹೇಬರು ಫೌಜದಾರರಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು.

ಫೌಜದಾರರು ತೆಪ್ಪಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ವೀಯಬೇಕು ?

“ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ತರಬೇಕು,” ಎಂದು ಸಾಹೇಬರ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು.

ಫೌಜದಾರರಿಗೆ ಪೀಕಲಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ದುರಭಿಮಾನ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಸಿಪಾಯಿಯನ್ನು ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಸಲಹೆ ಕೇಳುವುದೇ! ಛೇ!

ಇನ್ನಿತರ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಂಧಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿದರು. ಕಾರಕೂನ ಮತ್ತು ಬಾರನಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರುವವರು. ಜಮಾದಾರರು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗಾಗಿ ಓಡಾಡುವವರು. ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವೂ ಹೋಗಿ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುದ್ದಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಿ,” ಎಂದು ನನಗೆ ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿದರು ಫೌಜದಾರರು.

“ನನ್ನ ಬೀಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಅಪರಾಧವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನೇನು ಸುದ್ದಿ ತರಲಿ?” ಎಂದು ನಾನು ಉತ್ತರವಿತ್ತೆ.

ಫೌಜದಾರರು ಕೆರಳಿ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನೇನನ್ನೋ ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ನಡೆಯಲು ನಾನೇ ಕಾರಣ, ನನ್ನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಬೀಟಿನ ಜನರು ಇತರ ಕಡೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದೆ - ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಆ ವೇಳೆಯೊಳಗಾಗಿ ಫೌಜದಾರರ ರೀತಿ ನಡತೆಗಳು ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದುವು. ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಫೌಜದಾರರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸಾಹೇಬರು ನಂಬಲಿಲ್ಲ.

“ಓರ್ವ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಪಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಫೌಜದಾರನಾಗಿರುವವನು ದ್ವೇಷವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಶಿವಣ್ಣ ಹುಷಾರ್ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ

ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಆಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯಿರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವು ಮತ್ತೆ ಜಮಾದಾರರಾಗಬೇಕಾದೀತು!” ಎಂದು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಗದರಿಸಿದ್ದರು ಸಾಹೇಬರು.

ನನ್ನನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಘೌಜದಾರರು ಮಾಡಿದ ಯತ್ನ ಹಾಗೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದರು. ಯಾರಿಂದಲೂ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು, ಸ್ವತಃ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರೇ ನಾನು ಆ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವರೆಂದೂ ನಾನು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕೆಂದೂ ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರು. ಆ ಕೆಲಸ ನನ್ನಿಂದಾಗದೆಂದು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಘೌಜದಾರರ ಒಣಜಂಬ - ದರ್ಪಗಳು ಇಳಿಯುವ ವರೆಗೂ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಸಾಹೇಬರವರಿಗೆ ದೂರು ಹೋಯಿತು. ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಆ ಘೌಜದಾರರ ರೀತಿನೀತಿ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನಡಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೀನವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಹೇಳಿದೆ. ಸಾಹೇಬರು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬಯ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದರು.

ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ, ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಬಳಿ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದಿದ್ದ ಗುಂಪಿನ ಜನರಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ನಾನು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದೆ :

“ಇಂದು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚಳವಳಿ ಬೇಗೆಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಸಾವಿರದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಜೇಲುಗಳು ತುಂಬಿಹೋದದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವುಕಡೆ ಖಾಸಗೀ ಬಂಗಲೆಗಳನ್ನೂ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳನ್ನೆಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಎಷ್ಟು ಜನರು ಜೇಲಿಗೆ ನುಗ್ಗುವರೋ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮುದುಕರು ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ಎಲ್ಲರೂ ಜೇಲು ಸೇರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅರಿವು ಆಗ ಬಂದೀತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ. ನೀವು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಪೂಲು ಒಡೆಯುವುದು, ರಸ್ತೆ ಕೆಡಿಸುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಜನರಾದರೂ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದರೆ

ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ನಮ್ಮಂಥವರೂ ಬರಬಹುದು ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ. ಸರಕಾರ ಇದುವರೆಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸದಿರಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಅದು ಬಡವಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಜೇಲಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಬೇಕು. ನಾಳೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಜರಾಗಿರಿ. ಈಗ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಇದೇ - ಗಾಂಧಿಯವರು ನಿಮಗೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಇದನ್ನೇ.”

“ಹೌದಪ್ಪಾ. ಇವರು ಹೇಳುವುದೂ ಬರಾಬರಿ,” ಎಂದು ಆ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಂಚೆಯ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದವರೂ, ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೊಡೆದವರೂ ಆ ಗುಂಪಿನವರೇ ಎಂಬುದೂ ನನಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

“ನೀವು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜೇಲು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಕೊನೆಯ ಕೆಲಸ,” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

“ಹೌದು. ಹೌದು. ಹಾಗೇ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀವು ನಾಳೆ ಬರಿ. ನಾವು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ತಯಾರಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ,” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ನಾನು ಹೊಡಿದ ಉಪಾಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಟಿತ್ತು. ಸಂತೋಷ ದಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಾನು ದೊರಕಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ನಾನು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆಯದಿನವೇ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀನೇನೋ ಜಾದೂಗಾರ್ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ,” ಎಂದು ಅವರು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಾನು ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತಿದ್ದಾಗ ಆ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅವರನ್ನು

ಕರೆದೊಯ್ದು ಸಾಹೇಬರ ಭೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಸೇತುವೆಯನ್ನೊಡೆದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದ ವಿಚಾರ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೂ ಹರಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೂ ಅದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿನ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದರು. ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ನೂರು ಜನರ ಬಂಧನವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಅಪರಾಧಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಚಳವಳಿಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೊಡೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಗುದ್ದಲಿ - ಸಲಕೆಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ನಡೆದು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. “ ಗಾಂಧೀಮಹಾರಾಜಕೀ ಜೈ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಗುನಗುತ್ತಾ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸೇರಿದರು ಎಲ್ಲರೂ.

ಇನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುವುದುಳಿದಿತ್ತು. ಈ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಗುಂಪಿನ ಮುಖಂಡ ಶೇಖರಪ್ಪನನ್ನೂ ಬಂಧಿಸುವುದಿತ್ತು. ಅವನು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವ ಆಸಾಮಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶೇಖರಪ್ಪನಿಗಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಪ್ರಾಯ. ತಂದೆಗೆ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಜ್ಞಾನವೂ ಇತ್ತು. ಅವರದೊಂದು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯಿದ್ದು ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಶೇಖರಪ್ಪನ ತಂದೆ ವ್ಯಾಪಾರನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ ಇಡೀ ಊರೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಾಯಕರಿಗೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ - ಚಹಾ - ವಸತಿ ಎಲ್ಲವೂ. ಶೇಖರಪ್ಪನಿಗೂ ನನಗೂ ತುಂಬಾ ಗೆಳೆತನ. ಚಳವಳಿಗಾರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಅವನ ಸಹಾಯವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಂಪು ಎರಡು ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೊಡೆದು ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಘೋಷದಾರರು ಶೇಖರಪ್ಪನನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ, ಅವನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಬಂಧಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಭಯಪಡುವಂಥ ಅಳುಬುರುಕರೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಶೇಖರಪ್ಪನ ತಂದೆ. ಆದರೆ, ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಬಹಳ ಕೋಮಲವಾದುದು. ಸೆರೆಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ, ಊಟ ಉಡುಗೆ ಅವರಿಗೆ ಒಗ್ಗದೆ ಅವರ ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೆಡುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂದು ನನಗಿನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ನಾವು ಬಂಧಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ನಡಸುವವರಾರು? ಅರ್ಥಾತ್ ಅದರ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವುದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಪ್ಪನ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಉಳಿಯುವಳು, ಅವಳನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಶೇಖರಪ್ಪ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದೂ ಖಂಡಿತ, ಆಗ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದು, ಈಗ ಅವರನ್ನು ಜೇಲಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿದರೆ ಶೇಖರಪ್ಪನ ತಂದೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಹುದು - ಎಂಬ ಧೂರ್ತ ಯೋಚನೆ ಘೋಷದಾರರದು.

ಅದನ್ನು ನೋಕಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುರಿದುಬಿಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಾನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಶೇಖರಪ್ಪನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಆಗ ಶೇಖರಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತಂದೆಯವರನ್ನೂ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನ ತಾಯಿ ನನ್ನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಲವಂತದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಆಕೆಯ ಎದುರಿಗೂ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಹೊಡೆದೆ: ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆಯಾದರೂ ಶೇಖರಪ್ಪನ ಬಂಧನವಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅವನು ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದರೆ ಗಂಡಾಂತರ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪೋಲೀಸರು ಗುಂಡು ಹಾಕುವಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬಹುದು. ಅವರ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಶೇಖರಪ್ಪನಿಗೆ ನಾನಾದರೂ ಅಂಧ ಗತಿಯೊದಗಿದರೆ? ಅವನು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಅವನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಬಂಧಿಸಿ ಜೈಲಿಗೆ ದೂಡುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಹಿಲೆಯಾದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಾರು? ಇತ್ತ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಅಂಗಡಿಯೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವುದು. ಈಗ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಮಾಲು ಹಾಳಾಗುವುದು. ಈ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ

ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಶೇಖರಪ್ಪ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪೋಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕು. ಅವನೇನು ಕಳವು ದರೋಡೆ ಮಾಡಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಗ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತು.. ಇತ್ಯಾದಿ. ಇತ್ಯಾದಿ.

“ ಶೇಖರಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸುತ್ತೀನಿ. ಅವನ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡಲಿ,” ಎಂದಳು ಅವನ ತಾಯಿ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಶೇಖರಪ್ಪ, ತನಗೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದ್ದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಗುಂಪಿನ ಜನರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು,

“ ನಿಮ್ಮ ಹುಕುಮಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಜರಾಗಿದ್ದೀವಿ ಸರದಾರರೆ!” ಎಂದು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ ನುಡಿದ.

ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಚಹ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿ ನಾನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದೊಯ್ದೆ. ಅವರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನನ್ನ ಕೈ ಕುಲುಕಿಸಿ,
“ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ಈ ಭಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪಿದಂತಾಯ್ತು. ನೀನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಾರ!” ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು.

ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆರದಿಂದ ತಳಮಳಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಟ್ರೈಝಿಯ ಲೂಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದು

ಅಂತು, ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳ ಶೋಧ ನಡೆದು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಶಾಂತತೆ ನೆಲೆಸಿತು. ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದುವು. ಕೆಲವು ಸರಕಾರೀ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಅಗ್ನಿ ಗಾಹುತಿಯಾಗಿದ್ದುವು. ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನ. ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರು ಈ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದೂ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿಗಳು ಉದರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸರಕಾರೀ ಹಣ ಹಾರಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಟ್ರೈಝಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಶಿಲ್ಕು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಟ್ರೈಝಿಯ ಕಾವಲಿಗೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಅಮಲ್ದಾರ್. ಅವನಿಗೆ ಕಾವಲಿನ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂವರು ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ ಎಂಟು ತಾಸು ಕಾವಲು ನಡೆಸುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಒಬ್ಬ ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದು ಅವನು ತೂಕಡಿಸುವ ಸಂಭವವೂ ಇತ್ತು.

ಆಗ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಟ್ರಿಝರಿಯಿದ್ದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯ ಹಿಂದಿನ ಬದಿಯಿಂದ ಬಂದು ಈ ಕಾವಲುಗಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಂದೂಕವನ್ನು ಕಸಿದು, ಅವನ್ನೇ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಗುರಿಹಿಡಿದರಾಯಿತು. ಅವನು ಜೀವದಾಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲಾರ. ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂವರಂತೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವವರು. ಅವರನ್ನು ಬೆದರಿಸುವುದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಟ್ರಿಝರಿಯ ಬೀಗಗಳನ್ನು ಮುರಿದರೆ ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಚಳವಳಿಗಾರರಿಗೆ ಅದೇನು ಅಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆಂದೇ ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಹಾಗೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನ ಬರತೊಡಗಿತು. ಕೆಲಸಗೇಡಿಗಳಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜನರ ಊಟೋಪಚಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಅವರ ಮನೆತನಗಳ ಖರ್ಚು ಎಲ್ಲವೂ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು? ನಾಗರಿಕರ ಮನೆಗಳನ್ನೊಡೆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಳವು - ದರೋಡೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರುವುದು. ಅಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳಾದ ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬರದು. ಸರ್ಕಾರದ ಹಣವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೂ ಒಂದು ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದು! ಚಳವಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಅಂಥ ಯೋಚನೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅವರು ಟ್ರಿಝರಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವರೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರೂ ವಿರಳವೇ. ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ನಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಜನರೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದಿತ್ತು. ಇಂಥ ಜನರನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇಸರ ಬಂದಂತಿತ್ತು ಚಳವಳಿಗಾರರಿಗೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಟ್ರಿಝರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೊರಳಿಸಿದ್ದರು. ಐವತ್ತು ಜನ ಯುವಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಗುಂಪು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ ಸಮಾಚಾರ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಬರಲಿದ್ದ ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅವರು ಟ್ರಿಝರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವವರಿದ್ದರು.

ಅದೇನು ಸಾಧಾರಣ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಚಾತುರ್ಯವಾದರೆ, ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಾದರೆ ಆ ಐವತ್ತು ಜನರೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿರುವಾಗುವ

ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಮಯ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಸಫಲವಾಗಿ ಟ್ರಿಭುರಿ ಲಾಟಿ ಯಾದರೆ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದು ಸರಕಾರದವರು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ವೋಲೀಸರನ್ನೂ ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ಕಳಿಸುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರು ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅನಾಹುತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ವರದಿಯೊಪ್ಪಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಪೂರಾ ವಿಶ್ವಾಸ.

ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ವಿಲಂಬ ಮಾಡದೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಮಲೇದಾರರಿಗೆ ತಂತಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವರು ಬರುತ್ತಲೂ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಓರೆಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರನ್ನು ಕಂಡೆವು. ನನ್ನಿಂದ ದೊರೆತ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿದಾಗ ಸಾಹೇಬರಿಗಾದ ಆನಂದ ವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂರು ಜನ ವೋಲೀಸರನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದುದಲ್ಲದೆ ತಾವೂ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ನಮ್ಮ ಮೋಟಾರುಗಳು ಬರದಿರಲು ಚಳವಳಿಗಾರರು ಹಾದಿಯ ಮೇಲಿನ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೊಡೆಯುವ ಸಂಭವವೂ ಇದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ ನಾವು ಆ ಹಾದಿ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಮಂಗಳವಾರದ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರು ಮೋಟಾರುಗಳಲ್ಲಿ ವೋಲೀಸರನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೊರಟೆವು. ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ. ಮಾಮಲೇದಾರರು ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಏಳೆಂಟು ಗ್ಯಾಸ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಆ ದೀಪ ಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಟ್ರಿಭುರಿಯಲ್ಲಿರಿಸುವುದು, ಕಚೇರಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪಹರೆಯವರನ್ನಿಡುವುದು, ಅಲ್ಲಿಯ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಮಾಮಲೇದಾರರೂ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು, ನಾವು ೧೧ - ೪೫ ಕ್ಕೆ ಆ ಊರನ್ನು ತಲಪಿ ಊರಿನ ಹೊರಗೇ ಮೋಟಾರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಐವತ್ತು ಜನ ವೋಲೀಸರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಗೆ ಬರುವುದು, ಇನ್ನುಳಿದ ವೋಲೀಸರು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ನಾಲ್ಕು ಹಾದಿಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಗುಂಪಿನವರು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ

ಪೋಲೀಸರೂ ಹಾರಿಸುವುದು, ಅವರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಇವರೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು - ಎಂದೆಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರೂ ಒಂದು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರೊಡನೆ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸುಳಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಚಳವಳಿಗಾರರಿಗೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಟ್ರಿರುರಿಯಿಂದ ಎರಡು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದಾಗಲೇ ಗ್ಯಾಸ್ ದೀಪಗಳು ಕಾಣಿಸಿದ್ದವು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಾಟೇನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದಾಳಿಕಾರರ ಕೈಕಾಲು ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದವು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾವು ಸುತ್ತುವರೆದಂತಾಗಿತ್ತು. ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಿಳ್ಳು ಹೊರಡುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬಂದೂಕಧಾರಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದು ದಾಳಿಕಾರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮೂರ್ಖ ಪೋಲೀಸನೊಬ್ಬನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನ ಬಂದೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಗುಂಡು ಹಾರಿತು. ಅದರ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ದಾಳಿಕಾರರೆಲ್ಲರೂ ಲಾಟೇನುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಹಾದಿ ಸಿಕ್ಕಿದತ್ತ ಓಡಿಹೋಗಿ ಕಾಣದಂತಾದರು. ಗುಂಡು ಹಾರುತ್ತಲೂ ಪೋಲೀಸರ ಎದೆಗಳು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲರ ಗುಂಡುಗಳೂ ಹಾರುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವ ಮೊದಲು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಿಳ್ಳು ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವ ಸಿಳ್ಳು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಸರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಟ್ರಿರುರಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದೆವು.

ಸಾಹೇಬರು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ತಕ್ಷಣವೆ ನೌಕರಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವ ಆಜ್ಞೆಯಾಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರವರು. ಆತ ಅವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಂಬನಿಗರೆಯ ತೊಡಗಿದ.

“ಗುಂಡು ಹಾರಲು ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ನಾನು ಅವನ ಬಂದೂಕವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಅದರ ‘ಸೇಫ್ಟಿ ಕ್ಯಾಚ್’ ಸಡಿಲಾಗಿದ್ದುದೂ ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಗುಂಡು ಹಾರಿದುದೂ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆ

ಅಂಶವನ್ನು ಸಾಹೇಬರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತ ರಾದರು. ಆ ವೋಲೀಸನ ನೌಕರಿಯೂ ಉಳಿಯಿತು. ಸಾಹೇಬರು ಬಹಳ ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿದ್ದರು : ಕೈಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬೇಟೆ ಪಾರಾಗಿಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು.

ಅಂದಿನ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಬಳಿಕ, ಸರಕಾರದ ಹಣವಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಕಾವಲಿಗಿರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು.

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಂಗಾರಿ!

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಹುಮಾನವೇನೋ ದೊರೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರರೂ ಆ ಬಗೆಗೆ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಖಾತೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ನೌಕರಿಯ ಅವಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳದಾಗುವವರೆಗೂ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂದು ಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ನಾನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯಿಂದಾಗಿ ಟ್ರಿಪುರಿ ಲೂಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಉಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯೇ! ಎರಡು ನೂರು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಊಟ ತಿಂಡಿ ಚಹಾ ಯಾವುದೂ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಪ್ರಕರಣ ನಡೆದ ತರುವಾಯ ಹಳಗೇರಿ ಘೋಷದಾರರು ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿನಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಟ್ರಿಪುರಿಯನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಭಗ್ನಮನೋರಥರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಅವರು ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯ ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು.

ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇತುವೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುರಿದುಬಿದ್ದುವು. ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಬಂಗಲೆಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋದುವು. ಕೆಲವು ಪೋಲೀಸ್ ರಾಣಿಗಳೂ ಚಾವಡಿಗಳೂ ಧ್ವಂಸವಾದುವು. ಇವರನ್ನು ಸದೆಬಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಪೋಲೀಸರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗದಿದ್ದ ತಾದರೂ ಚಳವಳಿಯ ತೀವ್ರತೆ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರ ಆಟ ನಡೆಯದೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲೂ ಸರಕಾರ ಮಿಲಿಟರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸೈನಿಕರು. ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಅವರು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟರು. ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ನೋಡಲು ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ದೂಡಲಾಯಿತು. ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಚಳವಳಿಗಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಸರೆ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಉರಿಯುವ ಮನೆಯ ಗಳು ಹಿರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೀನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಜನರಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ! ಸೈನಿಕರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಜನತೆ ಕಂಗಾಲಾದ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಅನೇಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಗಾರದೊಡವೆಗಳನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿದರು ನಮ್ಮ ಕಾರಕೂನರು. ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿ ಹೆಂಗಸರ ಮಾನಭಂಗವೂ ನಡೆಯಿತು - ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ. ಆ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಮುಂದೆ ಅಂಧ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾರೂ ತೊಡಗಬಾರದೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಸೈನಿಕರನ್ನು ತರಿಸಿದುದರಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಬಂಧನವಾಯಿತಾದರೂ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೆರವು ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಚಳವಳಿಗಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಪ್ತರು ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಟೆವಾಲು ತರುವ ಮೋಟಾರಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಲವರು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಡ್ರೈವರನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಟೆವಾಲು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರು. ಅದು ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಪರಾಧವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾವೇ ಅದರ ಶೋಧ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನೂ

ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆ ಊಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಹದಿನಾರು ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದವು ಅವರ ಮುಂದಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಟಪಾಲು ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನಿಆರ್ಡರುಗಳ ಹಣ ದೊರೆಯ ಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಣ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಅಲೆದು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಬಳಲಿದ್ದ ಆ ಜನರು ಬಂಧಿತರಾದಾಗ ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಊಟ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದು !

ಈ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನವರೆಗೆ ನಾನು ಓರೆಕೋರೆ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಒಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನೊಳಗಾಗಿ ನನಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಖರ್ಚು ಬಂದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ದುಡಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಭತ್ತೆ ಕೇವಲ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ : ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಎಂಟಾಣೆಗಳಂತೆ. ಆ ಎಂಟು ಅಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು? ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆ ಯೋಚನೆಯೆಂದೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ!

ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೊಂದು ರೈಲು ಹತ್ತಿ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಘೌಜದಾರರು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರು.

“ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಓರೆಕೋರೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ,” ಎಂದರವರು.

“ ನನ್ನನ್ನು ? ಯಾಕೆ ?”

“ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಂದ ನನಗೊಂದು ತಂತಿ ಬಂದಿದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗ ಓರೆಕೋರೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹುಕುಂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಂತಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗಿತ್ತರು. ಘೌಜದಾರರು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಾನಿಲ್ಲದುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಓರೆಕೋರೆಗೇ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ತಂತಿ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನು

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದುದು ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ತಂತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಿಸುವ ನಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು.

“ ನೀವು ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೀರೋ ಹ್ಯಾಗೆ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಗುಪ್ತವರದಿಯೇನಾದರೂ ಹೋಗಿರಬಹುದೇ ? ಆ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮ ಹಳಗೇರಿ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅವರೇ ತಿಳಿಸಿರಬಹುದೇ ? ನನಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ಕಾದಿದೆ ?

ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಅಜ್ಜೆ. ಅದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಓರೆ ಕೋರೆ ನಗರದಿಂದ ಆಗತಾನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮೂರು ಕಾಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಸ್ಸಿನ ಟಿಕೆಟಿಗಾಗಿ ಕೂಡಾ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ. ಬಸ್ಸಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ನೇಹಿತರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ನನ್ನಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗ ಪುನಃ ಓರೆಕೋರೆಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ?

ಸರಿ. ಮೊದಲು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಬಗೆದು ಬಸ್ಸು ಏರಿದುದಾಯಿತು. ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು, ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಹೊರಟು ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು.

ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಂದ ತಂತಿ ಬಂದ ಸಮಾಚಾರ ತೊಂಡೇಬಾವಿ ಯಲ್ಲೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯೂ ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ದೇಸಾಯಿ ಮಾಸ್ತರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ನನಗೆ ಕಷ್ಟದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಲಹೆ ಕೇಳುವುದು ನನ್ನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಮಾಸ್ತರರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ತಂದು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಊಟ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ಮೈಲುಗಳ ಹಾದಿ. ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆದುಕೊಂಡಾದರೂ ನಾನು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ರಾತ್ರಿ ಏನು ಹೋಗುತ್ತೀಯೆವೆ ಒಬ್ಬನೇ? ಬೇಡ, ಬಿಡು,” ಎಂದಳು ತಾಯಿ.

ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರ ಹುಕುಮಿನ ಮಹಿಮೆ ಅಕೆಗೆನು ಗೊತ್ತು, ಪಾಪ? ಸನಿಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ರೈತನನ್ನು ಕಂಡು, ನನ್ನ ಅವಸರದ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಲ್ಪನೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಲೂ ಅವನು ಬಂಡಿ ಹೂಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಟೆವು. ನಾವು ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಗಾಡಿ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಬಂಡಿಯವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದೆ. ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಹದ ಖರ್ಚಿಗಂದು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ಬಲವಂತಪಡಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ‘ರೈಲ್ವೆ ವಾರಂಟ್’ ತೋರಿಸಿ ಟಿಕೆಟು ಪಡೆದು ರೈಲು ಹತ್ತಿದುದಾಯಿತು. ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ್ದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಂದೂ ಬರದಿದ್ದ ರೈಲು ಆ ದಿನ ಬಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂ ಎಸ್.ಎಂ. ರೈಲ್ವೆಯ ಯಾವ ಗಾಡಿಯೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನಾನೆಂದೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

೧೯೪೩ ನೆಯ ವರ್ಷದ ಮಧ್ಯಕಾಲವದು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಗದ್ದಲ. ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಜೋತುಬೀಳುವ ಕಪಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಕಂಬಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೊರಗಡೆಯ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಅವರ ಹಾಗೇ ಕಾಲುಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೊಲೀಸರು ಕೆಲವರು ಒಂದು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವರು ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ನಾನು ಒಳಸೇರಿದುದೂ ಒಂದು ಸಾಹಸದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕುಳಿತವರ, ನಿಂತವರ, ಮಲಗಿದವರ ಮೇಲೆ

ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಪೋಲೀಸರ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ' ಪಾರಾದೆನವ್ವಾ ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರು ಹಾಕಿದೆ.

ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿಯುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನರನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಗೇಣುಜಾಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇಹ ವನ್ನೊರಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅತ್ತಿತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಒಬ್ಬ ಗುಜರಾತಿ ಯುವತಿಯಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳ ಆಜಿ, ಅವಳ ತಂದೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕನೊಬ್ಬ ಡಬ್ಬಿಯ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಜರಾತಿಗಳ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಟೆ ತೊಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದುದೇ ಆದರೆ ಹೆಂಗಸರ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹೇಸಿತನ ಮಾಡುವವನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸಿ, ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರವರು. ಆದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದವರು ಪೋಲೀಸರಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಗಂಜಿಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರು ರೈಲ್ವೆ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಬಯ್ಯದಿರಲಿಲ್ಲ.

" ಎಲ್ಲರಿಂದ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೂಡಲು ಸ್ಥಳ ಏರುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಡಬ್ಬಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಈ ರೈಲ್ವೆಯವರ ಗಂಟೇನು ಹೋಗುವದೋ!" ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು.

ಪಾಪ, ಅವರು ಸುಖಜೀವಿಗಳು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು ಬಳಲಿದವರು. ನಾನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಅವರು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ರೈಲು ಹೊರಡುತ್ತಲೂ ನಾನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದು, ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಅಲುಗಾಡಿದಾಗ ಆ ಯುವತಿಯ ತೊಡೆ ನನ್ನ ತೊಡೆಗೂ ಅವಳ ಮುಖ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೂ ತಾಗಿದುವು. ಜೀವಿನಲ್ಲಿನ ಸೀಗರೇಟು ತೆಗೆಯಲೆಂದು ನಾನು ಕೈಯೆತ್ತಿದಾಗ ಅದು ಅವಳ ಸ್ತನವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿತು - ತೀರಾ ಸಹಜವಾಗಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಹಾಗೇ ಆಯಿತೋ ಏನೋ. ಅವಳು ಒಂದು ಬಾರಿ ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು

ಕುಳಿತಳು. ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ನಾನು ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸಿದೆ. ಒಂದು 'ದಮ್' ಎಳೆದು ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ ಆ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, "ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು," ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೂ ಅವಳ ಮುಖಕ್ಕೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಇಂಚುಗಳ ಅಂತರವಿದ್ದಿತ್ತಷ್ಟೆ. ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಉಸಿರು ಕೂಡ ಅವಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಾಗಿರಬೇಕು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖದ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು ದುರಂದಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದುವು. ನನ್ನ ಉಸಿರಿನ ಸ್ಪರ್ಶದೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗಳೂ ಕೆಂಪಾಗುವು - ಅವಳು ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ತಿರುಗಿಸಿದಳು. ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರನ್ನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವಿರದಿದ್ದರೆ ಈ ಬಂಗಾರಿಯ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟು ಮುಂಬಯಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಮೋಜುಮಾಡಿ ಬರಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ನಾನೆಂದುಕೊಂಡೆ.

ಆ ಯುವತಿ ನಿದ್ರೆಯ ಜೊಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮುಖ ನನ್ನ ಎಡಭುಜದ ಮೇಲೊರಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲು ನನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಕೂದಲಿನ ಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಎದೆ ಕೆರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಮುದ್ದಿಡಬೇಕೆಂಬ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಬಯಕೆ ನನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅದು ರೈಲು. ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರಲ್ಲ. ಸಂತೆಯಲ್ಲಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಯಿಂದ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವ ನಾಯಿಯಂತಾಗಿತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ.

ಅವಳು ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ನಾನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳ ಕಡೆ ಸರಿದು ಅವಳನ್ನು ಎಟಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗಳು ನನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬೆಳಗಿನ ತಂಪುಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡೆ. ಅದರದೊಂದು ಮೂಲೆ ಆ ಯುವತಿಯ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಐದೂವರೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಪೋಲೀಸರು, ಕೈದಿಗಳು, ಇತರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಎಲ್ಲರೂ ತೂಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಜರಾತಿ ಯುವತಿಯ ಬಲಗೈ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲಿತ್ತು. ಅದರ ಹತ್ತಿರವೇ ನನ್ನ ಎಡಗೈ - ಹೊದ್ದಿಕೆಯೊಳಗಡೆ. ಬೆಂಚಿನ ಹಿಂಬದಿಗೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನೆಳೆದು

ಕೊಂಡೆ. ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳು ಅದು ತನ್ನ ಹೊದ್ದಿಕೆಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಾನೂ ಅದನ್ನೆಳೆದು ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ನಾನು ನಿದ್ರೆ ಹೋದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವಾಗ ಲಿಲ್ಲವೋ ಎನಿಸಿ. ಅವಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೊದ್ದಿಕೆಯೊಳಗಡೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮುಖಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕಲಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಾಗುತ್ತ ಬಾಗುತ್ತ ಅವಳ ಮುಖ ನನ್ನ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ಹಾಗೆ ನಾನು ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚುಂಬಿಸಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಧಟ್ಟನೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿದಳು. ನಾನು ಮಿಸುಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು - ನಾನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾಧೀನರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನೆಳೆದು ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಆಟಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಅದು ಹಿತಕರವಾಗಿದ್ದಿತೇನೋ. ಅವಳು ತೆಪ್ಪಗೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು.

ಮುಂದಿನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಜನ ಏರುವುದು ಇಳಿಯುವುದು ಕ್ರೂರಂಭವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಎದುರಿನ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಇಳಿದು ಹೋದರು. ನನ್ನ ಬಲಗಡೆಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರು ಎದ್ದು ಎದುರಿಗೆ ತೆರವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗಲವಾದ ಸ್ಥಳ ದೊರೆಯಿತು. ಗುಜರಾತೀ ಮುದುಕ ಕಾಲು ಚಾಚಿದ. ಪುನಃ ನಾನು ಯುವತಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹಾಸ್ಯಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆ ಗೂದಲು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆ: ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತೇ ಎಂದು.

“ ನೀವು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ತಾಸು ನಿದ್ರೆಯಾಯಿತು,” ಎಂದಳಾಕೆ. ನನಗೆ ನಗು ಬಂತು.

ಮುಂದಿನ ನಿಲ್ದಾಣ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ನೀರು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ. ಗುಜರಾತಿ ಮುದುಕ ನನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಾ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡ. ಹಾಗೇ ನೂತನಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಮುದುಕನ ಸರಾಫಿ ಅಂಗಡಿಯಿತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿ

ನಲ್ಲಿ. ಈಗ ಸಂಸಾರ ಸಮೇತರಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಳೇ ಈ ಯುವತಿ. ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಗಳ ವರ್ಷಗಳ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ, ಇಬರು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯರು. ಅವನ ಪತ್ನಿಗೆ ನಲವತ್ತು ನಲವತ್ತೈದರ ವಯಸ್ಸು. ಅವನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತೈದು. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದ.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಅಂಗಡಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವವರಾರು? ಅಳಿಯಂದಿರೇ?” ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

ಮುದುಕನ ಮುಖದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರೊಂದು ಹೊರಹೊರಟಿತು. ಯುವತಿಯ ಹಸನ್ಮುಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖದ ನೆರಳು ಕವಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೂ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬಾರದಾಗಿದ್ದ ತೇನೋ ಎನಿಸಿತು.

ಮುದುಕ ಹೇಳಿದ: ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುರ್ದೈವಿ. ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಗಂಡ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹದಿನೇಳರ ಪ್ರಾಯದ ಆ ಸುಂದರ ಯುವತಿಗೆ ವೈಧವ್ಯ ವ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

“ ಪಾಪ, ಪಾಪ!” ಎಂದು ನಾನು ಅನುಕಂಪ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆ.

“ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಮುದುಕ.

ನಾನು ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಂಕೋಚ. ಆ ಬಂಗಾರಿಯ ಎದುರಿಗೆ ನಾನು ಕಡಮೆಯವನಾಗುವುದೇ!

“ ನಾನೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ್ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್,” ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ.

ಮುದುಕ ಬಹಳ ಘಾಟಿ.

“ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಾದ ನೀವು ಧರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲೇಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?”

“ ನಾನು ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಇಂಟರ್ ಕ್ಲಾಸಿನ ಖರ್ಚು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ನಾನು ಹೊರಟಿದ್ದು ಖಾಸಗೀ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ದುಡ್ಡು ಹಾಳುಮಾಡುವುದು ಅಂತ ಧರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲೇ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಧರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲೇ ಹೋಗುವಾಗ ನಮ್ಮಂಥವರದೇನು!”

ಅವನ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೂ ಮುದುಕನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹೊಲ ಮನೆ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳ ವಿಚಾರ ಹೇಳತೊಡಗಿದ. ನಾನು 'ಹೂಂ, ಹೂಂ' ಎನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತೆ.

ಅವರು ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಉಪಾಹಾರಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಲಾಡುಗಳು, ಪುರಿಗಳು.

“ ನೀವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಗೊಳ್ಳಿ,” ಎಂದ ಮುದುಕ.

“ ಛಿ. ಛಿ. ಏನೂ ಬೇಡ.”

“ ಇರಲಿ. ತಗೊಳ್ಳಿ,” ಎಂದು ಅವನ ಮಗಳು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಉಂಡೆಯನ್ನೂ ಪುರಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಗುಜರಾತಿಗಳ ತಿಂಡಿ - ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಆಕಾರದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

“ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕೇ?” ಎಂದು ನಾನು ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

“ ನಿಮಗೇ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ನಾವೇನು ಉಪವಾಸ ಬೀಳಬೇಕೇ!” ಎಂದಳು ಆ ಬಿನ್ನಾಣಗಿತ್ತಿ.

“ ಓರೆಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕಿಳಿದು ಹೋಗಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಕಳಿಸುತ್ತೇನಿ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ನಾನು ಅವಳ ತೊಡೆ ಚಿವುಟಿದೆ.

ಹಕ್ಕಿ ಕೈಗೇ ಬಂದಹಾಗಿತ್ತು. ಆದರೇನು? ಸರಸಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತುಗಂಟಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರೆದುರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಓರೆಕೋರೆ ನಿಲ್ಲಾಣವೂ ಬಂತು. ಮುದುಕ ನನ್ನ ವಿಳಾಸ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡ. ಅವರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಾನು ಬರೆದುಕೊಂಡೆ. ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವಂತೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟೆ.

ಗಾಡಿ ಹೊರಡುವಾಗ, ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈವಸ್ತ್ರವನ್ನಿತ್ತಳು.

“ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೊಮ್ಮೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಹೋಗಿರಿ,” ಎಂದ ಅವಳ ತಂದೆ.

“ ಬರಿ. ಅವಶ್ಯ ಬರಿ,” ಎಂದಳು ಅವಳೂ.

ಗಾಡಿ ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಕೈವಸ್ತ್ರ ಬೀಸುತ್ತಾ ನಾನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವಳೂ ಕೈ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೆಣ್ಣು - ಗಂಡಿನ ಈ ನಂಟು ಎಷ್ಟು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು! ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜಡ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಾಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಡೆದೆ.

ಪೋಲೀಸ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹೊರಗಡೆ ಮಿಲಿಟರಿ ವಾಹನವೊಂದು ಕಾದಿತ್ತು.

“ಅಂತೂ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದಿಯಲ್ಲ! ಈಗ ವಿರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಪುರಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೋ,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು. ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದವೀಯದೆ ತಾವು ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನಾನು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ತಿಳಿದುಬಂದುವು.

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಲಾಟಿಯಾಗಿತ್ತು, ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ. ಅಪರಾಧಿಗಳ ಶೋಧಕ್ಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು “ಸೈತಲ್ ಡ್ಯೂಟಿ”ಯ ಮೇಲೆ ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗ ಬಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಹವಾಲ್ದಾರರನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಇಷ್ಟೇಯೇ!” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾನು ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರು ಹಾಕಿದೆ. ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರೆದುರಿಗೆ ಎಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಎದೆ ಹಗುರಾಯಿತು.

ಆದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆಯ ಶೋಧವೆಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ತಿಂಗಳು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಆದರೂ ಆದೀತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಹಣ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಲುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಸಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಸಾಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವವರಾದರೂ ಯಾರು?

ಖಾನಾವಳಿಯ ಸಾರಕ್ಕೆ

ಆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಕೋಲಾಹಲ ವೃಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಅದು ಆಗಸ್ಟ್ ಚಳವಳಿಗಾರರ ಕೆಲಸವೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸರಕಾರ ಗಡಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು, ಸರ್ವ ಸಾಹಸಮಾಡಿ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿತ್ತು.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆ ದರೋಡೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಟ್ರಿಜರಿಯೊಂದನ್ನೊಡೆದು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನಗದು ಹಣವನ್ನು, ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಬೆಲೆಯ ಬಂಗಾರದೊಡವೆಗಳನ್ನೂ ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡಲೆಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತರಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸುದ್ದಿ ದರೋಡೆಗಾರರಿಗೆ ಹೇಗೋ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಎದೆಗೆ ಪಿಸ್ತೂಲು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬೆದರಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬೀಗದಕೈ ಕಸಿದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಟ್ರಿಝರಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರೂ ಒಬ್ಬ ಹವಾಲ್ದಾರನೂ ಇದ್ದರು. ದರೋಡೆಗಾರರು ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಕಾವಲಿದ್ದರು. ದರೋಡೆಗಾರರು ಹೊರಟುಹೋದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಹವಾಲ್ದಾರನು ಕೊಂಚ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಆ ಊರಿನ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ಗೆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಪೋಲೀಸ್

ಪಡೆ ಬಂದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ದರೋಡೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಆತ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ. ಸ್ವೇಶನ್ನಿನ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ತಂತಿಯನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಗಿನ ರೈಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ! ಅವನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ದರೋಡೆಗಾರರೆಲ್ಲ ಲೂಟಿಯ ಹಣ ಮತ್ತು ಒಡವೆಗಳ ಸಮೇತ ಜಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅಂದಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದುವು, ಲೂಟಿ ನಡೆದು. ಅದುವರೆಗೆ ದರೋಡೆಗಾರರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವರನ್ನು ಶೋಧಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಚಂಡ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಜನ ಸಿ.ಐ.ಡಿ. ಗಳು, ನೂರು ಜನ ಪೋಲೀಸರು, ಓರ್ವ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು, ಮೂವರು ಘೋಷದಾರರು, ನಾವು ಐವರು ಪತ್ತೇದಾರರು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಆಂಗ್ಲ ಎ. ಎಸ್. ಪಿ. ನಮ್ಮ ಬಿಡಾರವೇ ಒಂದು ಊರಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಬಂದರು. ಬಂಗಲೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ದರೋಡೆಯ ಶೋಧ ನಡೆಸಿ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಲನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತರು. ನನ್ನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ಸಂಚರಿಸಿ ದಂತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದುಡಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ನಾನು ಅಮಲ್ದಾರಿಕೆ ಪಡೆದರೆ ಸಾಕು, ಮುಂದೆ ಘೋಷದಾರಿಕೆ ಪಡೆಯುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ಹವಾಲ್ದಾರರು, ಕಲ್ಲನಗೌಡ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ನಿಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ರಸೂಲ್ ಸಾಹೇಬರು ಕೂಡಾ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಅನೇಕ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿ ವ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನೆರವೇರಿಸುವಾಗ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿರವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ವೀರರು. ಅಂತೆಯೆ, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ಅವರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾನೇನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದರಷ್ಟೆ.

ನಮಗೆ ಐದು ಮಂದಿಗೂ ತಲಾ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಹಣ ದೊರೆಯಿತು - ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗಾಗ ಕೊಂಚ ಹಾಯೆನ್ನಿಸಿತು.

ನಾವು ಕೆಲವರು ಸುದ್ದಿಗಾರರನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ದರೋಡೆಯ ಸಂಬಂಧದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಳಿಸಿದೆವು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ದರೋಡೆಗಳು ನಡೆದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರದೆ ಉಳಿದಿದ್ದವು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಕೆಲಸವೂ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು.

ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪುಂಡರ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಿಕೊಂಡೆವು. ನಾವು ನೇಮಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಂದಲೂ ಸುದ್ದಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಶೋಧ ನಡಸುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇಷ್ಟತ್ತು ಜನ ಪೋಲೀಸರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಐದು ಗುಂಪು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ಗುಂಪುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು ಸಚ್ಯಾಪುರ ಘಾಜದಾರರು. ಅವರನ್ನು ನಾವು ತಮಾಷೆಗಾಗಿ 'ಗಾಂಧೀ ಘಾಜದಾರ' ರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಜಮಾದಾರರಾಗಿದ್ದ ಸಚ್ಯಾಪುರರು, ಆಗಸ್ಟ್ ಚಳಿ ವಳಿಗಾರಂಭವಾದೊಡನೆ ದರೋಡೆ - ಸುಲಿಗೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೂ ಬಡ್ಡಿ ಪಡೆದು ಘಾಜದಾರರಾಗಿ ಸಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದುದೇ ಆದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರು ಘಾಜದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಘಾಜದಾರಿಕೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂಭವ ವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಚ್ಯಾಪುರರು ಮಹಮ್ಮದೀಯರು. ನಲವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಎಂಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ. ಸಂಬಳದ ಹಣ ಅವರ ಸಂಸಾರಕ್ಕೇ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಘಾಜದಾರಿಕೆ ದೊರೆತ ತರುವಾಯ ಘಾಜದಾರೀ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಹತ್ತಿರ. ಜಮಾದಾರಿಯ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿ, ತಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಘಾಜದಾರೀ ಹ್ಯಾಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಘಾಜದಾರರೆಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ನಾದರೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ಶಿಸ್ತು, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿರಬೇಕು. ಸಚ್ಚಾಪುರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಆಸಾಮಿ ಬಹಳ ಅಂಜು ಬುರುಕ. ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರ ನೆರವು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಚ್ಚಾಪುರ ಘೌಜದಾರರ ಕಾವಲಿಗೇ ಹೆತ್ತು ಜನ ಪೋಲೀಸರು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಊರ ಹೊರಗಿನ ನಮ್ಮ ವಾಹನವನ್ನು ಕಾಯಲು ನಾಲ್ಕು ಜನ. ಇನ್ನುಳಿದ ಆರು ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಜತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಯಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಸರಿನ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವಾರು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಿದ್ದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪೋಲೀಸರು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯೊಚ್ಚಿಗಿದ್ದಿದ್ದ ಭಾಗ ಅದು. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೇನೂ ಆಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹತ್ತಿರವೂ ಬಂದೂಕ, ಪಿಸ್ತೂಲು, ಗುಂಡುಗಳಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ ಎರಿಬರುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯದ ಜನ ಅದು. ಸಚ್ಚಾಪುರ ಘೌಜದಾರರು ಅಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅದೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಟಿಯಾದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭೋಜನಾಲಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದುದು. ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರರು ಮತ್ತು ಘೌಜದಾರರುಗಳು. ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪೋಲೀಸರು. ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಲೆ ಹೂಡಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಐದು ಜನ ಪತ್ತೇದಾರರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು "ಶ್ರೀಮದ್ವೀರಶೈವ ಶುದ್ಧ ಲಿಂಗಾಯತರ ಖಾನಾವಳಿ"ಗೆ ನೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೆವು.

ಆ ಖಾನಾವಳಿಯದೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಕಥೆಯೇ. ಜಂಗಮರವನಾದ ವೀರಯ್ಯ ಅದರ ಒಡೆಯ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ, ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ; ವೀರಯ್ಯನ ಪ್ರೇಯಸಿ ಪಾರಕ್ಕ. ಖಾನಾವಳಿ ವೀರಯ್ಯನದಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾರಕ್ಕನದೇ ಹಿರಿಯತನ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಅವಳ ದಾಸಿಯ ರಂತೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾರಕ್ಕನಿಗೂ ವೀರಯ್ಯನಿಗೂ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಗೆಳೆತನವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಗಂಡ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಅವಳು ವೀರಯ್ಯನ

ಮನೆ ಸೇರಿ ಯಜಮಾನಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅಕ್ಕ ಅಡಿವೆಕ್ಕ ಓರೆಕೋರೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಖಾನಾವಳಿಯಿಟ್ಟು 'ಸಾಹುಕಾರ್ತಿ'ಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಂತೆಯೇ ತಾನೂ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಪಾರಕ್ಕ ವೀರಯ್ಯನಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದು, ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಸಿಕ್ಕುವ ಭಗವನೆಯಿರದಿದ್ದರೂ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ 'ಖಾನಾವಳಿ' ಎಂಬ ಬೋರ್ಡು ಹಾಕಿಸಿದ್ದಳು. ಯುವಕಕ್ಕಾರಂಭವಾಗಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಅವರ ಖಾನಾವಳಿಗೆ ಗಿರಾಕಿಗಳೂ ಬರತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗುರುತು ವರಿಚಯದವರ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾರೂ. ಸರಿ, ಪಾರಕ್ಕನೂ 'ಸಾಹುಕಾರ್ತಿ'ಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದಳು.

ವಾರಕ್ಕ ನಮಗೆ ಕೊಡುವ ಊಟದ ಬೆಲೆ ಬಹಳವಾದರೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆಗಳದಾಗಬಹುದು, ಅಷ್ಟೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಳು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ. ಕೈಯಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ವೇಳೆಯಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಪಾರಕ್ಕನಿಗೇ ರಠಣು ಹೋಗದೆ ಬೇರೆ ಹಾದಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಜವರಿಗೂ ಊಟವೊದಗಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡುನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜವರನ್ನು ನಾವು ಬಂಧಿಸಿದ್ದೆವು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಎರಡೂ ವೇಳೆ ಎರಡೆರಡು ರೊಟ್ಟಿ, ಹಿಟ್ಟಿನ ಸಲ್ಯು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆರು ಆಣೆಗಳಂತೆ ದಿನವೂ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅವರಿಗಾಗಿ. ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಪಾರಕ್ಕನಿಗೆ ಆ ಹಣ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಅಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಜೋಳವನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ತರಬೇಕು ಪಾರಕ್ಕ? ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಜೋಳ ಸಿಕ್ಕುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಸರಿ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವಾಗ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜೋಳವನ್ನೂ ಕೊಂಡು ತರುವ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮದಾಯಿತು. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ನಾವು ಎಂಟು ಹತ್ತು ಷೀಲಗಳಷ್ಟು ಜೋಳ ತಂದು ಪಾರಕ್ಕನಿಗೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇತ್ತು. ಅವಳು ಮಹಾ ಘಾಟೆ ಹೆಣ್ಣು. ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಜೋಳವನ್ನು ಕಳ್ಳಸ: 'ಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ ಲಾಭ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು

ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದಂದಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಶುಕ್ರದೇವಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಗೋಣೇ ತಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವ ಪಾರಕ್ಕ ಈಗ ಜಮಖಾನದ ಮೇಲೆ ದಿಂಬಿಗೊರಗಿ ತೀವಿಯಿಂದ ಕೂಡುವ ' ಪಾರಮ್ಮನವರು ' ಆಗಿದ್ದಳು.

ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ವೀರಯ್ಯನಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳು ಪಾರಕ್ಕ ಅವನಿಗೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವಳಿಗೆ ಐವತ್ತೈದು. ಸ್ಥೂಲದೇಹ. ಸೌದಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿನ ಮಣದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುವಂಥ ಎದೆ ಅವಳು ನಡೆದಾಡುವಾಗ ಸರ್ಕಸಿನ ಆನೆ ನಡೆದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗಲೆಲ್ಲ ಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

“ ಹರೆಯದವಳಿದ್ದಾಗ ಪಾರಕ್ಕ ಸುಂದರಿಯಿದ್ದಿರಬೇಕು,” ಎಂದು ನಾನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

“ ಊರಲ್ಲಿಯ ಹುಡುಗರದೆಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಕಿರಬೇಕು ಇವಳಿಗೆ!” ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

“ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಇವಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ!” ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬ.

“ ವೀರಯ್ಯನ ಭಾಗ್ಯ!” ಎಂದು ಮಗದೊಬ್ಬ.

ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಣಕವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ತೀಕ್ಷ್ಣಬುದ್ಧಿ ಪಾರಕ್ಕನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಿಜಕ್ಕೂ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿರುವೆವೆಂದೇ ಸಂಭಿ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೆಯೇ ಹಿಗ್ಗಿ, ಕುಲುಕುಲು ನಗುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಮತ್ತೆರಡು ಚಮಚಗಳಷ್ಟು ತುಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಥ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಬೊಜ್ಜನ್ನು ಮರೆತು, ಹದಿನಾರರ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ವೈಯಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರಕ್ಕನನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ತುಟಿಗಳಲ್ಲೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಅವಳಿಗೂ ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಬಗೆಗೆ ಅಸಹ್ಯ ವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ನೊಂದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು :

“ ಆಗ ನೀವು ನನ್ನ ನೋಡಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಎತ್ತುವದಿರಲಿ, ನನ್ನ ಚಾಕರಿಯ ಅಳಿನಂತೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ಗೌರಿ ಇದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದೆ.

ಕೇಳಿ ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಾಮಿಗೆ!" ವೀರಯ್ಯನನ್ನು ಅವಳು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು 'ಸ್ವಾಮಿ'ಯೆಂದು

" ನೀನು ಗೌರಿಯಾದರೆ ಅವನು ಶಂಕರನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನೇನು!" ಎಂದು ನಾನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

" ಗೌರಿಯ ಹಾಗಲ್ಲವು. ಗಂಗೆಯ ಹಾಗೆ!" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂಗಪ್ಪ.

" ಇಶ್ತ್! ಬಿಡಿರಿ! ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಚೇಷ್ಟೆಯೇ!" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸಿಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ವಾರಕ್ಕ. " ನೀನು ಬಯಸಿದರೆ ಈಗಲೂ ನಾನು ತಯಾರು!" ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯದು. ನಾವು ನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಅವಳು ನಮಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತುರುಕಿಯೂ ಸಾಧಾರಣ ತರಗತಿಯದೇ. ಹಾಗೆಂದು ನಾವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ದೇವತೆಯೆಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಥ ಅಡುಗೆ ಯಾವರೇನು, ಅಂತೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ! ನಾವು ಅವಳ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರೆ ಅವಳು ರೇಗಿ ನಮಗೆ ಊಟ ಹಾಕುವುದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ಅವಳನ್ನು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾ 'ಪಾಪವ್ವಾ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಊಟ ದೊರಕಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂದಿತ್ತು.

ಇನ್ನೂರು ಮಂದಿಯನ್ನು ನಾವು ಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಕೇವಲ ಸಂರಯದಿಂದ. ಅವರನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಅವರ ಊಟದ ಖರ್ಚು ತಪ್ಪಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಿಚಾರಣೆ ಮುಗಿಯದ ವಿನಾ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ದರೋಡೆಯ ಶೋಧವಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈ ಸಂಶಯಿತ ಜನರನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿ ದರೋಡೆಗಾರರ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಊಟದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂದು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಶೋಧನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸರಕಾರ ನಮಗೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದು. ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಮಗೆ ಹಣ ಕೂಟ್ಟು, ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರಾದರೂ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು

ನಿಜವಾದ ಅವರಾಧಿಗಳಾಗಿರುವ ಸಂಭವವೂ ಇತ್ತು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನಾವು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಹಣವೆಂತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಂಧಿತರ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಜರೂರಾಗಿ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೊಂದು ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಗಾದರೂ ಹಣ ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಸರಿ. ದರೋಡೆಯಾದ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಇಷ್ಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೇಳಿದ್ದ ವರ್ತಕನನ್ನೂ ಆ ಊರಿನ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಪ್ರಮುಖರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲರೂ ಧನಿಕರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು.

“ದರೋಡೆ ನಡೆಯಲು ನೀವೇ ಕಾರಣರಾಗಿರಬೇಕು. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಇರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೀವೇ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕು ಆ ಜನರಿಗೆ ಅವರೂ ನೀವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಈಗ ನಾವು ಈ ಬಂಧಿತರ ಊಟಕ್ಕೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಒರ್ಚು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೇಲಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಭಾರತ ಸಂರಕ್ಷಣ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೇರೆಗೆ,” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಬೆದರಿಸಲಾಯಿತು.

ಅದು ಯುದ್ಧಕಾಲ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ವ್ಯವಹಾರ ಬಲು ಬರುವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೂ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಅವರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂರಾಗಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂಥವರು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದುಂಟೇ? ನಮ್ಮ ಬತ್ತಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಂತಿದ್ದ ಸಂರಕ್ಷಣ ಕಾಯಿದೆಯ ದೆವರಿನೊಂದು, ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಹಾಗೆ, ನಾವು ಖರ್ಚಿನ ತಗಾದೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದೆವು.

ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ನಿಂಗಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಒರ್ಚುಗಳನ್ನೂ ನೀ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟಿದ್ದ. ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ‘ಕ್ಯಾಂಪಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ’ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸಂಜೋಪಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರೇ ರೂಢಿಯಾಯಿತು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುಂಡಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂಧಿಸಿದ್ದೆ ವಾದರೂ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆಗೂ ಅವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಹಾಗೇ ಸಾಗಿತ್ತು. ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದ ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಆದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಗೌಡ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಯರ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರು ದರೋಡೆನಾಡಿದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಪ್ತುಮಾಡಿ ಆವಾದಿತರನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿದಾರರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ವಿವರೀತ ಕೆಲಸ ಬೆಳಗಿನ ಮೂರು ಗಂಟೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಅವರು ಸಿರಾಸುವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲವೂ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಗೆ ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ನಾನೇ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಅವರ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಾನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತುಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಲಭಿಸತೊಡಗಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೃತೂಹಲ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಬಿಡುವಾದಾಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವರು. ಆದರೆ, ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಮಾತನಾಡಲು ಕೂಡಾ ಬಿಡುವು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲವೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಾಗಲೂ ಕೆಲಸ, ಊಟ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕೆಲಸ. ಕೊಂಚವೂ ಗೊಣಗದೆ ಆದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ನಿಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಾನು ಬೆರಗಾಗೊಂಡುದು ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ.

ನಾನೂ ಸಹ ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನೆಂಟು ಇಸ್ವತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಪರಾಧಗಳ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡುತ್ತ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಏಳಿಂಟು ತಾಸುಗಳವರೆಗೆ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು

ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಗುತ್ತಿರಲು ಸಾಕು. ಘೌಜದಾರ ರೋಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಆವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು :

“ ದೈತ್ಯನ ಹಾಗೆ ದುಡೀತಾನೆ ನೋಡಿರಿ ಶಿವಣ್ಣ !”

ಆದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿ ಯಿದೆ. ಸರಕಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೂಡಾ ಸಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಧದರಲ್ಲೂ ನಾವು ದುಡಿಯಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿವಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಅರೆನಿದ್ರೆ. ನೂರಾರು ಜನರ ನಡುವೆ, ಆ ಹಾಳು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ತಿಗಳಣೆ, ಹೇನು, ಕೂರಿಗಳಿಂದ ಕಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೂ ಪುನಃ ಬರವಣಿಯ ಕೆಲಸ, ಟೈಪಿಂಗ್.

ಇನ್ನುಳಿದ ನಾಲ್ವರು ಪತ್ತೇದಾರರು ಮಾತ್ರ ಸುಖವಾಗಿ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಾಧಿಗಳನ್ನೋ ನಿರವರಾಧಿಗಳನ್ನೋ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು, ಅವರಿಂದ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು, ಉಳಿದವರನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದು - ಇದೇ ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಾಲ್ವರೂ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತ್ರ ಚಹ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಕಾಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಟು ಕೊಳೆಯಾಗಿ ಗುಣೆಗನ ಬಟ್ಟೆಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಕ್ಯಾಶಿಯರ್ ಸಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತಾದರೂ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರರು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಅವನಿಂದಲೇ ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ.

ಆ ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತಲೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಅಸ್ವಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಘೌಜದಾರರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಗಡ ಕೊಡುವಂತೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡೆ.

“ ಅದೇನು, ಸಾಲ ಯಾಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀರಿ ?” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು, ಅಶ್ಚರ್ಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ.

“ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಂತೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.”

“ ಸಂಗಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಹರಾಮದ ಹಣಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆ? ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ, ನಿಮಗೇನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೇನು?”

“ ನಾನೇನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.”

“ ಅಯ್ಯು. ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅವರಾಗೇ ಕೊಡುವರೆಂದು ತಿಳಿದೀರೇನು ನೀವು? ಅವರಿಗೇನು, ಅಷ್ಟೇ ಉಳಿಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರನಾಯಿತು.”

ಘಾಜದಾರರು ಸಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಯ್ಯು, ನನಗೂ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಿಸಿದರು ನಾನು ತೊಂಡೇಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಾಯಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು, ದೇಸಾಯಿ ಮಾಸ್ತರರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಾಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು : ಮಿರಾ

ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಟಪಾಲು ನೋಟಾರು ಲೂಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೆ ಹೇಳಿಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಗಾರಂಭವಾಗುವುದಿತ್ತು. ಆ ಲೂಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನೊಬ್ಬ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸರಕಾರೀ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂಧಿಸಿ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಗಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಆಪಾದಿತನ ವಕೀಲರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ 'ಸಮನ್ಸ್' ಜಾರಿಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು. ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಘಾಜದಾರ ರಾದ ಹಳಗೇರಿಯವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಹೊರಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ನಾನು ಹೊರಟುನಿಂತಾಗ ನಿಂಗಪ್ಪ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದ. ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಓರಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾತ್ರಿಯ ರೈಲು ಹತ್ತಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕಂಡು 'ಸಮನ್ಸ್' ಜಾರಿ ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಮರುದಿನ ಬರುವುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು, ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನೂ ನೂರು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಇದ್ದು ದರಿಂದ

ನನಗೇನೂ ಅವಸರವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅದೇ ನೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ. ಸರಕಾರದ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷವೂ ಇತ್ತು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆ ಗುಜರಾತೀ ಬಂಗಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತಂದೆಯ ಸರಾಫಿ ಅಂಗಡಿಯ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ನಾನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆತ ಹೇಳಿದ ಸಲ್ಲವೆ. ನನಗೂ ಆ ಯುವತಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಯಕೆ. ಅವರವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಸೇತಜಿಯ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಒಂದು ಬ್ಯಾಗು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶರ್ಟು, ಒಂದು ದೋತರ, ಒಂದು ಟಾವೆಲ್, ಒಂದು ಹೊದ್ದಿಕೆ, ಅಷ್ಟೆ.

ಎರಡು ತಾಸುಗಳವರೆಗೆ ಅಲೆದ ತರುವಾಯ ಸೇತಜಿಯ ಅಂಗಡಿಯು ಪತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡಕವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿಂಬಿಗೊರಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮುದುಕ ಸೇತಜಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಗಿರಾಕಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ.

“ನನು ಬೇಕು? ಬೆಳ್ಳಿಯೆ? ಬಂಗಾರವೆ?”

“ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಬಂಗಾರವೂ ಅಲ್ಲ, ಬಂಗಾರಿ ಬೇಕು,” ಎಂದು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿ ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ.

“ಆ ದಿನಸ ನೀವು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ....”

ಅವನಿಗೆ ಆ ದಿನದ ನೆನಪು ಬಂದಿರಬೇಕು.

“ಹೋ! ಹೋ! ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿ. ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಮರೆವು,” ಎಂದ ಮುದುಕ.

ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಗುರುತಿಸದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮಗಳ ನೆನಪಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ನಾನೂ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದುದು?

“ನೀವೆಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ?”

“ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಇದೇ ನೊದಲ ಸಲ. ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯ

ಬೇಕೆಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹೋಟೆಲು ಯಾವದಿದೆ ಇಲ್ಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. "ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ಬರುತ್ತೀನಿ," ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಮುದುಕ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕೂಗಿ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ, ನನ್ನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿ ದೇಶಾವಾರದ ನಗು ಬೀರುತ್ತ ಕೇಳಿದ :

"ಏನು, ಬೆಡ್ಡಿಂಗ್ ಗಿಡ್ಡಿಂಗ್ ತಂದಿಲ್ಲವೇನು?"

"ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆ. ತರಲಾಗಲಿಲ್ಲ."

"ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೀನಿ," ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೇರಜಿ, ನನಗೊಂದು ಹಾಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಡಲು ಸೇವಕನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿದ.

ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೊಠಡಿ ಸೇರಿದ್ವಾಯಿತು. ಆ ಸೇವಕನಿಗೆ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡಿಸಿ, ಮೇಲೊಂದು ಸಿಗರೇಟು ಕೊಟ್ಟು, ದೋಸ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸೇರಜಿಯ ಮನೆಯವರ ಮಾತು ತೆಗೆದೆ.

"ಅವರೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವರೋ?"

"ಇದ್ದಾರೆ."

"ಸೇರಜಿಯವರ ಮಗಳು?"

"ಯಾರು? ಮಾರಾಬೇನಳೇ?"

ಮಾರಾ! ಆ ಸುಂದರಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ.

"ಹೌದು. ಮಾರಾಬೇನ್ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆಯೋ?"

"ಇದ್ದಾರೆ ಸಾರ್."

"ನಿನಗೆ ಸೇರಜಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?"

"ಆರು ರೂಪಾಯಿ."

"ಹಾ?" ಎಂದೆ ನಾನು. ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನಿಗೆ ಆರು ರೂಪಾಯಿ!

"ದಿನಸಕ್ಕೆ ಆರೋ, ತಿಂಗಳಿಗೋ?"

"ದಿನಸಕ್ಕೆ ಆರು ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರು ಸಾರ್? ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರು ಕೊಡಬೇಕಾದರೇ ಅಲ್ಲಾರೆ."

ನಾನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿ,

“ ಏನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು ಸ್ವಾ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅವನಿಗೆ ವರಮಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಬಡವರಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯೆಂದರೆನೇ ದೊಡ್ಡ ನಿಧಿಯಂತೆ.

“ ಮಿಾರಾಗೆ ನನ್ನ ನೆನಪು ಕೊಡು ಸ್ವಾ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿವರ ತಿಳಿಸಿದೆ

• “ ಆಗಲಿ ಸಾರ್. ಅದಕ್ಕೇನು? ನೀವಿಲ್ಲಿ ಇರುವದನ್ನೂ ಹೇಳಲೇ ?”

“ ಅದಕ್ಕೇನು, ಹೇಳು.”

ಅವನು ಸೇರಜಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ. ನಾನು ನನ್ನ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ.

“ ಏನಯ್ಯಾ, ಏನಂತಾಳೆ? ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದಳೇ?”

“ ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯೋದು ಕಷ್ಟ ಸಾರ್. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಅಂತಾಳೆ ಆಕೆ! ನೀವೇ ಅಂತ ಏಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಡವೆ?”

ನಾನು ತಲೆ ತುರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಸಕ್ಕಾ ಗುಜರಾತಿ ಹೆಣ್ಣು ಅವಳು! ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಏಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಂಥದೇನಿತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ? ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಕೂಡಿತ್ತು. ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಆಗುವುದುಂಟು. ನಾನು ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ತೊಡೆ ಚಿವುಟೆದ್ದೆ. ಬೇರೆ ಯುವಕರಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಂಥದೇ ಅನುಭವ ಬಂದಿರಲು ಸಾಕು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನನಗೆ ಅವಳ ಕರವಸ್ತ್ರದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಓರೆಕೋರೆ ನಿಲ್ಲಾಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಬೇಳೊಡುವಾಗ ನನಗೆ ತನ್ನ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲವೇ ಮಿಾರಾ? ಅರ್ಧಾತ್, ಆಗ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ವಸ್ತ್ರ. ಅದರೂ, ಅವಳು ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕಾಗುವುದೋ ಏನೋ.

ಸೇವಕನಿಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ಆತುರತೆಯಿಂದ ಅವನ ಹಾದಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದೆ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ.

“ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಯ್ತು ಬಿಡಿ ಸಾರ್. ನಿಮ್ಮ ಗುರುತು ಇದೆಯಂತೆ ಅನಳಗೆ!”

“ ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಿದಳು ?”

“ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಂತೆ. ‘ಪ್ರಭಾತ ಟಾಕೀಸ್’ಗೆ ಬರಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ನೀವು ಬಂದು ನೋಡಬೇಕಂತೆ.”

ಸಿಕ್ಕಿತು ಹಕ್ಕಿ! ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಕೈ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಸಿನಿಮಾದ ಸಮಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆ ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಅವನಿಗೆ ಕಾಸಿ ಕೊಡಿಸಿದೆ.

“ ಬಸ್ ಹತ್ತಿಹೋಗಿ ಸಾರ್. ಮೆಜೆಸ್ಟಿಕ್ ಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಸ್ವತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದರೆ ‘ಪ್ರಭಾತ್’ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಅಂಗಡಿಗೆ ತೆರಳಿದ.

ನಾನು ಥಿಯೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿರಿಸಿದಾಗ ಇನ್ನೂ ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕ್ಷಾರಂಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗಡೆ ವಿದ್ಯುದ್ವಿಳಕುಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಿರಾಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೇನೂ ವಿಲಂಬ ವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿದಳು. ನಾನು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಸಕ್ಕದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಲವು ಕಣ್ಣುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಹೊರಳಿದುವು. ಮಿರಾಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳ ಪುಟ್ಟ ತಂಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ,

“ ಯಾರವರು ಬಂದವರು?” ಎಂದಳು. ಅವಳು ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ. ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಷಾರಂಭವಾಯಿತು. ದೀಪಗಳು ಆರಿ ಥಿಯೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ನಾನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಿರಾಳ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ. ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗಾರಂಭವಾಯಿತು

“ ಅಂತೂ ನೆನಪಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲ!” ಎಂದಳಾಕೆ.

“ ನೀವು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಂದಿನಿಂದ ದಿನಾಲೂ ನಿಮ್ಮದೇ ಧ್ಯಾನ!” ಎಂದು ನಾನೊಂದು ಬುರುಡೆ ಹಾರಿಸಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಅವಳ ನೆನಪೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನಂಥ ಎಷ್ಟು ಯುವಕರನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಿದ್ದಳೋ! ನನ್ನ ಬುರುಡೆ ಯನ್ನು ನಂಬುವಂಥ ಮುಗುಡೆಯೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ,

“ಅದೇನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.” ಎಂದಿಷ್ಟೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಜಾರಿಕೊಂಡ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಸ್ನಾನ ಉಟ ಮುಗಿಸಿ ವಿರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಬಂದ - ಮಿರಾಳ ಸಂದೇಶವಾಯಿತು.

“ಇವತ್ತು ‘ಕಾಗರ್’ಗೆ ಬರುತ್ತಾಳಂತೆ. ಆರು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಧಿಯೆ ಬಿರಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರಬೇಕಂತೆ.”

ಮತ್ತೆ ಸಿನಿಮಾ ಧಿಯೆ (ಮು. ಕಿಲ್ಲಿಂದ ಹೋಟೆಲು. ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಅವಳು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ಐದಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನನಗೇ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಕೊಂಡು ಸಂಸಾರವಿದೆ. ತಮ್ಮ-ಗಿರಿ-ರ-ರೆ. ಅಕರ ವಿವಾಹವೂ ಮುಗಿಯ ಬೇಕು. ನಾನು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಗಾಂಧೀನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೇಮಿಯ ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು - ಅವಳನ್ನು ಕಾಣುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯ ಮೇಲ್ ಗಾಡಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರನೊಡನೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆ.

ನಾನು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವುದನ್ನೇ ಕಾದು ಕಾದು ನಿರಾಸೆ ಗೊಂಡಿರಬಹುದು ಮಿರಾ.

ಈಗಲೂ ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಪು ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ.

ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅವಳನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಗುಜರಾತಿ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಮಿರಾಳ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳೊಡನೆ ಕಳೆದ ಆ ಎಂಟು ದಿನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಲಮಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಂಗಾರದ ಬೇಟೆ

ಮತ್ತೆ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡೆ ಮತ್ತೆ ಟೈಪ್ ರೈಟರಿನ ಸಹವಾಸ. ಮತ್ತೆ ಪಾರಕ್ಕನ ಖಾನಾವಳಿಯ ಊಟ

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ದರೋಡೆಯ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಸುಳಿವೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಆ ದರೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಅವರು ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಿಗೆ ಈ ಕೃತ್ಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಬಂಧಿಸಿ, ಹಣವನ್ನೂ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾವು ವೋಲೀಸರು ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದು ರಿಂದ ಅವರು ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನುಳಿದ ಹಣವೂ ಒಡವೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿ ವರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾವು ಜಪ್ತುಮಾಡಿ ತಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಆಭರಣವೊಂದು ಉಳಿಯಿತು. ಐದು ಎಳೆಗಳ ಚಿನ್ನದ ಹಾರ. ಅಂಥ ಹಾರವೊಂದನ್ನು ತಾವು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ದಾಗಿಯೂ ಅದು ಏಳು ಎಳೆಗಳವಾಗಿದ್ದು ದಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿ

ದರು. ಹಾರವೇನೋ ಅದೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಎರಡು ಎಳೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೋ ಹಾಕಿಸಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನಮ್ಮದು.

ಆ ಆಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಐದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಆಗಲೇ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಐದನೆಯವನು ಒಬ್ಬ ಆಯುರ್ವೇದ ಡಾಕ್ಟರು ಆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಅವನಲ್ಲಿದಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು. ಆ ವಿಷಯ ತನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಅವನು ಸಾಧಿನ ತೊಡಗಿದ.

“ನಾನು ಡಾಕ್ಟರ್. ಊರಲ್ಲಿ ನ್ರಮುಖ. ನಾನು ಇಂಥಾ ಹೇಸಿ ಕೆಲಸ ಯಾಕೆ ಮಾಡೇನು? ಒಂದು ದಿನದ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಒಬ್ಬನ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತ ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಅರಸನ್ನು ಮುಗಿಲ್ಲ ಕೂಡ.”

“ನಿಮ್ಮ ಅರಸರು ಯಾರು ಆ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಎಂದನೇ ಹವಾಲ್ದಾರ್ ಸಂಗಪ್ಪ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎರಡು ಗಂಟು ಬಿಟ್ಟು.”

ಆಗ ಹೊರಬಿತ್ತು ಸತ್ಯಸಂಗತಿ ಒಡವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕನಾಲಿಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾರದ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಉಂಗುರ ಹಾಕಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಿಟ್ಟು.

ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿಸಿ ನನ್ನ ಅಂತಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದೆನು. ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರದಲ್ಲೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಾವೆರವರೂ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ದನದ ಹೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವ ಮೂಲಕವೂ ಎಸೆಯಬಿಟ್ಟೆವು. ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಎರವರು, “ಎನ್ನೆಯ ಉಂಗುರ? ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು?” ಎನ್ನಕ್ಕೆ ದುಗವು ಬಂಗಾರವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಸೆಯಲ್ಲವೆ?

ಅಪರೂ, ನಾವು ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಂತೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಬದಲಿಸುತ್ತಲೂ ಇನ್ನೂ ಹರೆಯಬವಳಾಗಿತ್ತು ಆಕೆ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟಳು.

“ಅಬ್ಬ! ಬುದ್ಧಿಯೇ! ನಿಮಗಿಂತ ನನ್ನ ಮನುಷ್ಯರು ಹುಡುಗರಾಳೆ ನೋಡಿರಿ ಚಾಪ್ಪರವೇ!” ಎಂದು ನಂಗಪ್ಪ ಹಾಸ್ಯವಿಡಿದ.

ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಮಾಡಿ, ಡಾಕ್ಟರರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ, ತಿಬಿರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದೆವು.

ಆದರೆ, ಮುಖ್ಯ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಶೋಧಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ದರೋಡೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಶೋಧಿಸುವುದಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಸುದ್ದಿಗಾರರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೋಲೀಸರ ಸುದ್ದಿಗಾರರದೂ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಇರುತ್ತದೆ ಹಿಂದೆ ಅವರೂ ಕಳವು ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಅವರಿಗೆ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಗುರುತಿನ ಕಳ್ಳರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಚಹಾ, ಸೇಂದಿ, ಸೆರೆ, ಬೀಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಚರಿಸಿ, ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸುದ್ದಿಗಾರರು ನಿಪುಣರು. ಅವರು ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ಹಳ್ಳಿ ಪಳ್ಳಿ ಸುತ್ತಿದ ತರುವಾಯ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮುಕ್ತಾಯ ಭಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂತಾಯಿತು. ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆಯ ಶೋಧ ವಂತೂ ಎಂದೋ ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ವಚನವಿತ್ತ ಮೇರೆಗೆ ನನಗೆ ಬಡ್ಡಿ ದೊರೆಯುವುದನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

'ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕ್ಯಾಶಿಯರ್' ನಿಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಹುಯ ಬಗೆಗೆ ಅನುಮಾನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಹಣ ಗಂಟುಹಾಕಿದ್ದ. ಘಾಜಿದಾರರಿಗೂ ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರವರೆಗೂ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ, ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಓರೆಕೋರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಆಫೀಸಿನ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚ ತೆತ್ತು ತನ್ನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಅದಬಳಿಕ ನಿಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ನನು ಚಿಂತೆ?

ಕ್ಲಬ್‌ಗೌಡ ಮತ್ತು ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಹವಾಲದಾರರು ದರೋಡೆಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕ್ರಮವಹಿಸಿ ದುಡಿದವರು. ನಿಂಗಪ್ಪ ಒಬ್ಬಾಚೆಯಾಗಿದ್ದನೇ ವಿನಾ

ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಧವನಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಕಲ್ಲನಗೊಡನಿಗೂ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನಿಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

“ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ನೀನೊಬ್ಬ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡಿ. ನನಗೆ ವರವಿ ಕೊಟ್ಟು!” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

“ ನಾನು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನೀನೇನು! ನೀನೂ ಕೊಡು ಹೋಗು ಬೇಕಾದರೆ!” ಎಂದ ನಿಂಗಪ್ಪ.

“ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ರೂಪಾಯಿ ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಡಿ ನೀನೇ ನುಂಗಿ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಓಗೇ ಮಾಡಾಡುತೀಯಾ!” ಎಂದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

“ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಯಾಗಿ ನ ಬಂಗಾರದ ಬಳಿ ಮಾರಿ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ.” ಎಂದ ನಿಂಗಪ್ಪ.

“ ಯಾರ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಮಾರದ್ದೀ ಹೇಳು.” ಎಂದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಿಂಗಪ್ಪನಿಂದ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಓರೆಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಿಂಗಪ್ಪನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಸರಾಫಿ ಅಂಗಡಿಯವನೊಬ್ಬನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ, ನಿಂಗಪ್ಪ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದು ತೊಲ ಬಂಗಾರ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದುದೂ, ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನಗದು ಹಣವನ್ನು ಲೇವು ಇಟ್ಟಿದ್ದುದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಪುಟ್ಟಪ್ಪನಿಗೂ ನಿಂಗಪ್ಪನಿಗೂ ಭಾರಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮತ್ತು ಚಹದ ಖರ್ಚು ಕಳೆದರೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸಿತ್ತು ನನಗೆ.

ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಕಲ್ಲನಗೊಡ, ರಸೂಲ್ ಸಾಹೇಬ್ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಅವರಿವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆದರಿಸಿ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಮಗೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳುಮರಿಗಳಿಗೂ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಹೋಗಿದ್ದುವು ಒಂದು ಕೋಟು ಹೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಕಾಸಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ. ನನ್ನ ಆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚರಿ ಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಎನ್ನಿ, ಹೀಗಿದ್ದೀರಿ? ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಲೂಟಿ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆ

ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸರೂ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅಂತ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ನೀವ್ಯಾಕೆ ಹೀಗಿದ್ದೀರಿ” ಎನ್ನನು ಜನ

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ಹತ್ತು ರೂವಾಯಿ ಕೂಡಾ ಇರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ.

ನಾವು ಹೊರನಡೆಕಾದ ದಿನವೂ ಬಂದಿತು ಘೋಷಗಾರನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ನನಗೆ ರೂವಾಯಿಗಳೆಂದು ನೋಟನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು,

“ ನೀವು ಆರು ತಿಂಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಇರದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಿರಿ,” ಎಂದು ಉಪಚಾರದ ಪತ್ರವನ್ನಾಡಿದರು.

ಓರೆನೋರೆಗೆ ಬಂದು, ತುಯಿಗೂ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಸೀರೆಗಳನ್ನೂ ಜಯಣ್ಣನಿಗೆ ಕೋಟಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದೆ. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ರಜೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹಳಗೇರಿ ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ತೊಂಡೇಬಾವಿಯಿಂದ ಬೇರಡೆಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಸಬರೊಬ್ಬರು ಬಂದಿದ್ದರು.

ಕಲಿದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಪರಿವಾರದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೊಂಡೇಬಾವಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹುಂಬೂರಿಗೆ ಹೊರಟೆ.

ಹುಂ ಬ ರೂ ರಿ ನ ಳ್ಲಿ

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ - ಘೋಷವಾರರ ತಿಕ್ಕಾಟ

ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ಬರುವ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಚ್ಛೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತೊಂಡೇ ಬಾವಿಯಂತೆ ಅದು ಚಿಕ್ಕ ಊರಲ್ಲ. ಓಸರೂರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಂಬರೂರು ಒಂದು. ಆಸರೂರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೂ ಬಹಳ ಹುಂಬರು. ಸುಂದೀಕರು, ವಸ್ತು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಅಲ್ಲಿ ವೀರಳ. ಅಸ ಸ್ವತಃ ಸುಖ್ಯೋ ವಿನೋದ ಅಲ್ಲವು ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಕಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರ. ಅಂಧನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ, ಮೂಕನಿಗೆ ಹೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳದಿಂದ ಜೀವಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳ ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು ವರ್ಗವಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಡವೋದ್ದಾರ ಕಷ್ಟ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೂರಿತು ಯೋಚಿಸುವುದುಂಟೇ ?

ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ಬಂದು ನಗರ, ಪೊಲೀಸ್ ವರಾರದಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿನದಾಯಕರು ಪೊಲೀಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಾಳಗಳ ದಸ್ತರಿಸ ಗುನಾಗ್ನಿಯೆಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲಸಪಷ್ಟೇ ಗುಮಾಸ್ತಿಯೆಂದು ದರ್ಜೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಂದೇ. ಎರಡು ಸೂನಾಯಿ ಭತ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿರಷ್ಟೆ ಅಂಥ ಮುದ್ದುಗರಲ್ಲ ಆ ಎರಡು ಸೂನಾಯಿ ರೂನಾವ ಖರ್ಚಿಗಾಗಬೇಕು ?

ಅಲ್ಲಿಯ ಘೋಷವಾರರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದರೊಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿಯಾಗುತ್ತ. ಅವರೂ ಲಿಂಗನಂತ ಮಾತದವರು ಲಿಪ್ಪಣ್ಣವರ್ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು.

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾದ ದಿನವೇ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವರದಿಯಾಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಅನರು ನನ್ನನ್ನು ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

“ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದೀನಿ ನಿನ್ನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಕೂನ ಲಂಚ ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸದ ಕಡೆಗೇ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೆ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡು. ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತೀನಿ ರಾವ್‌ಸಾಹೇಬರೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ.

ಅನಂತರ ಒಂದು ವಾರ ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಚೇರಿ, ಮನೆ ಎರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಉಚಾರ್‌ಗಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಂಬಳ ಒರುವ ದಿನವೂ ಇನ್ನೂ ದೂರವಿತ್ತು. ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆ ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬ ಯಾರ ಸರಿಚಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲ ಕೇಳುವುದಾದರೂ ಯಾರನ್ನು? ಅಂತೂ ಪೀಳಲಾಟದ ಸ್ವಸಂಗವೇ ಬಂದೊದಗಿತ್ತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಉಪನಾಸವಾದರೂ ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ತನ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಎರಡು ದಿನ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೈನು, ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಉಂಗುರ ಮಾರಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಫೀಜು ಮಾಫಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದರೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ನಗರಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಹೊಲಸು ರಾಜಕೀಯ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾಫಿಯಾಗುವ ಆಸೆಯೂ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಫೀಜು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ. ಆಗ ನನಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳ ಮೂವತ್ತಾರು ರೂಪಾಯಿ. ಫೀಜು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಗಿ ಐದು ರೂಪಾಯಿ, ಹಾಲು

ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಆರು ರೂಪಾಯಿ, ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹದಿನಾರು ರೂಪಾಯಿ, ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಲೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹದಿನಾರು ರೂಪಾಯಿ, ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟು, ಸಕ್ಕರೆ, ಒಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಳೆ ಬಂದಾಗ ಲೆಸ್ಟೆ. ಅಂತೂ ಎಲ್ಲೆಗೆ ಬಂದ ಬಂದು ತಿಂಗಳಿನೊಳಗಾಗಿ ನನಗೆ ಆ ನಗರದ ಒಬ್ಬ ಭೋಜನಗೃಹದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಮುಂದೆ 'ರೇಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ ನೀನೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದಪ್ಪಾ. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದಿದ್ದರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಲಿಮಾಡಿ ತಿಂದರಾತು,” ಎಂದು ತಾಯಿ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದ ಸಂಗಪ್ಪನೂ ಆಗ ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ. ಅವನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ. ಸಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಅವನು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು ಆಗಾಗ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಾಳು ಮುಗಿದು ಹೋದಾಗ ಸಾಲ ಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಗಪ್ಪ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂತೂ ಅವನದೊಂದು ಆಧಾರವೇ ಆದಂತಾಯಿತು ನನಗೆ.

ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇವಲ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು, ಗಿರಣಿಯೊಡೆಯರು, ಮೋಟಾರು ಕಂಪನಿಗಳ ಒಡೆಯರೇ ಮೊದಲಾದ ತ್ರಿಮಂತರದು ಒಂದು ವರ್ಗ, ಈ ತ್ರಿಮಂತರನ್ನು ತ್ರಿಮಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಗಲಿರುಳೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೂಲಿಕಾರರದು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗವೇ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ನಮ್ಮಂಥ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರೂ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರೇ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ವಾದಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅವರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸ

ಬಹುದು. ನಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೇ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುತ್ತ, ಕೂಲಿಕಾರರುಗೂ ನಮಗೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ?

ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಾದರೋ ಹಗಲಿರುಳೂ ದುಡ್ಡಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೂಡಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸ. ಬಡವರಿಗಾದರೋ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ಹವ್ಯಾಸ. ಅಂತೆಯೇ, ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವರಾರೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಹಳ ವಿರಳ. ನಾನು ಕಾರಕೂನನಾಗಿದ್ದುದು ಅಪಾರಾಧಗಳ ದಪ್ಪರಿನಲ್ಲಿ. ಗೊಬ್ಬೂರಿನಂಥ ನಗರ ದಲ್ಲಾದರೆ ಅಪರಾಧಗಳ ದಪ್ಪರಿನ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಜೀವ ಕೊರತೆಯಾಗ ಲಾರದು. ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಗಳೇ ಕಡವೆಯಿರುವಾಗ ನನಗೆ ದುಡ್ಡು ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕಳ್ಳತನದ ಪ್ರಕರಣ ಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿ ದಟ್ಟದರಿದ್ರರು. ಅಂಥವರಿಂದ ನನಗೆ ಹಣ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಗಸ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಸ್ಸುಗಳ ಒಡೆಯರಿಂದ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಎರಡು ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಘಾಜ ದಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಉಳಿದವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟನ್ನಿಗಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಮೇಂದಿಕ್ಕಾರಿಗಳ ಸರಬರಾಜು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗಪ್ಪ. ತಿಂಗಳೊಂದು ಮೂಸ ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಅವನ ರೇಶಿಮೆಂಟು ರಬ್ಬರ್, ಉಲ್ಲನ್ ಕೋಟುಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಟು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ದಪ್ಪರಿಗೂ ಬಂದಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೆಲವು 'ಮಾಮೂಲು' ಇದ್ದುವಂತೆ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಆ ದಪ್ಪರು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಕೂನ ಮಾವಾಗಲೂ ಈ 'ಮಾಮೂಲು' ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆನುತ್ತಿದ್ದು ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಡೆಗಡೆಸಿದ್ದುದ ರಿಂದ ಘಾಜದಾರರು ಅವನನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ 'ಮಾಮೂಲು'ಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಆ ಕಾರಕೂನ. ಬರಬರುತ್ತಾ ಸಂಗಪ್ಪ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸತೊಡಗಿತ.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜುಜುಟಿದ ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಹಗ

ಲಿರುಳೂ ಇಸ್ವೀಟಿನಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಓ ಸಿ. ಆಲೆವ (ಓಪಸಿಂಗ್ - ಕ್ಲೋಸಿಂಗ್) ಕೆಲವರು ಏಜೆಂಟರು ಇದ್ದರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ಅವರಾಧಗಳ ವಪ್ಪರಿನ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳೂ ಗೌರು ರೂವಾಯಿ, 'ಮಾಮೂಲು' ಸಲ್ಲುವ ರೂಢಿಯಿದ್ದಿತಂತೆ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ನೂರು, ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಎರಡುನೂರು. 'ಬೀಟ್ ಆಮಲ್ದಾರರು' ಮತ್ತು ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು, ಕಚೇರಿಯ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು. ಬಾರನಿಗೆ ಹತ್ತು - ಈ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾಮೂಲು' ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಜೂಜಾಯವಾಡುವುದು, ಓ ಸಿ. ಆಡುವುದು ಕಾಯವಯ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಾಧಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಿವೆಂದು ಶ್ರಮಿಸಿ ರಾಜಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವುದು ಸಹಸ್ರಾರು ಜನಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸುವಯುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಾಹೇಬರುಗಳೆದ್ದರೂ ಈ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಕೃತಿಗಳು ಅರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆಯಲ್ಲವೆ? ಪೋಲೀಸರು ಸುಮ್ಮನು ರಾವುದೇಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾರ್ವಜನಿಕರು ಆಗಾಗ ಕೇಳುವರು. ಪೋಲೀಸರು ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈ 'ಮಾಮೂಲು' ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಸಂಬಳ ನಮಗೆ ಸಾಲದು. ನಮಗೂ ಬಂಗಾರದ ಆಸೆ, ಹೊಲ ರುನಿಗಳ ಆಸೆ ಲೋಕದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬಂಗಾರದ ಹಿಂದೆ ಹುರಬಿರುವಾಗ ನಾವು ಕೈ ಬಿಡುವರು ಮಾತ್ರ ನಾಥು ಸತ್ಪುರುಷರಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಮೋಹದಿಂದ ಗೂಢಾಕಾರವಾದುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಅವರಾದಗಳ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ 'ಮಾಮೂಲು' ದೊರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿದ್ದಿತಾದರೂ ನನಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಾದುದು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳ ತರುವಾಯ ನನಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆ ಹಣವನ್ನೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮೊದಲಿನ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ನಾನೇನೂ ಅವನ ಜತೆ ಜಗಳ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ - ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ.

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣ್ಣವರ ಘಾಜಿದಾರರು ಬಲು ಪಿಲಕ್ಷಣ ಆಸಾಮಿ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರು ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಗುಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಚಹ ಕುಡಿದು, ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ, ಊಟಮಾಡಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕಾದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಕ್ಲಬ್ಬು. ಶ್ರೀಮಂತರ

ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಗಲಿಸುವ ಹಣದ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದಿಗಾಗಲಿಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇಸ್ವೀಟು ಲಡಲು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಘಾಜಿದಾರರು ಆ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆಡಲು ಕುಳಿತರೆಂದರೆ ಜೇಬಿನಲ್ಲನ ಹಣವೆಲ್ಲ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಕಚೇರಿಯ ನೆನಪೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೆ. ಅವರು ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ವದೆಯುವುದಂತೂ ಆ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೆಯೇ ಅಪರೂಪದ ಮಾತು.

ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸದ ವೇಳೆಯದೂ ಒಂದು ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೇ. ನಾವು ಕಾರಕೂನರು ಬೆಳಗಿನ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು ೧೨ಕ್ಕೆ 'ಡ್ಯೂಟಿ'ಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವರದಿ, ಜಿಲ್ಲೆ ಅಪರಾಧಗಳ ನಿವರಣೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಘಾಜಿದಾರರ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ನಾವು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಘಾಜಿದಾರರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಬಹಳ ಅಪರೂಪವಾಗಿ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಾಗ ಸಹಾಯಕ ಘಾಜಿದಾರರು (ಸೆಕೆಂಡ್ ಸಬ್ - ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್) ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟಲ್ಲವೆಂದೂ ಸಾಧೇಬರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಯಾರೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೋಲೀಸರಾರೂ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಕಾಲಬಹುದೆಂದು ಅವರ ಕಟ್ಟುಣೆ!

ನಾವು ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು, ಐದೂಪರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಪುನಃ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು ಆಗ ನಮ್ಮ ಘಾಜಿದಾರರು 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ'ಕ್ಕೆಂದು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಪುನಃ ಕ್ಲಬ್ಬು ಸೇರಿಕೊಂಡರೆಂದರೆ ರಾತ್ರಿ ಕನ್ನಡಿಯ ಗಂಟೆಯ ಹೂತ್ತಿಗೆ ಅಟಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೂ ಕಚೇರಿಗೆ ವಾಪಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ನಾವು ದಿನದ 'ಹಾಜರಿ' ಮುಗಿಸಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಘಾಜಿದಾರರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಲು ಒಂದು ಗಂಟೆಯೇ ಎರಡು ಗಂಟೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಅಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿಸುವುದೇ ಅಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದು ಈ

ವಿಲಕ್ಷಣ ದಿನಚರಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲೆಬೇಸರು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ಅಪ್ಪಣ್ಣವರ್ ಘೋಷದಾರರದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ಎಂದೂ ಅಹಿತ ಬಯಸಿದವರಲ್ಲ, ಕೆಡಕು ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಅಡವವರಲ್ಲ. ಅಂಥ ನಾಥು ಸ್ವಭಾವ ಅವರದು. ಜಿಪ್ಪಿಟಿನ ದುರಭ್ಯಾಸವೇನು ಅವರಿಗಂಟಿಕೊಂಡಿರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆದರ್ಶ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ದುರ್ದಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಸಂಬಳದ ಹಣ, 'ಮಾಮೂಲಿ'ನ ಹಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಸಂಗಪ್ಪನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಅದನ್ನೂ ಸೋತು. ಮನೆಯ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತರಿಂದ ಹಣ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗೂ ಅನೇಕಬಾರಿ ಬಂದಿದ್ದವು ಘೋಷದಾರರಿಗೆ. ಅವರ ಈ ದುಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಗಪ್ಪ 'ಮಾಮೂಲಿ'ನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಡದೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆರಡು ಬಾರಿ ಬರುವ 'ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಶನ್'ಗಳಿಗಾಗಿ ಎರಡು ನಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೆಗೆದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸಂಗಪ್ಪ ಯಾವೆ ಜಾಗರೂಕತೆ ಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವನ್ನಿಲ್ಲವರ್ ನಾಡೇಬರು ತಮ್ಮ ಶೋಲ ಮನೆ ಮುರಿಯಿತೆನು "ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಶನ್"ಗಳ ಖರ್ಚು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನೌಕರಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಘೋಷದಾರರ ದುರಭ್ಯಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ನಾಹಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಪ್ರಸಕ್ತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಕೆಳಗಿನ ವೋಲೀಸರ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ನರ್ವನ್ನು ಅವರದು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋವೆಯಿ ರೋಧದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆದ್ದ ಕಲ್ಲನಗೊಡರು ಜಮಾದಾರರಾಗಿ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಿ ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು ಸಂಗಪ್ಪ, ನಾನು, ಕಲ್ಲನಗೊಡ ಮೂವರದು ಒಂದು ಗುಂಪಾದಂತಾಯಿತು. ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ಸಾಹವೇರಿತು.

ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಅವಶ್ಯಾಧಗಳು ಜರಗಿದ್ದವು ಆನಗೊಡರು ರೋಧಿಸಿ ಅವಶ್ಯಾಧಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗಳೆಯುವ ಸಲುವಕ್ಕೆ ಯಾವೆ ಒಂದು ತುಂಬಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಜಿಸ್ತರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಯುಗೇ ಕೂಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕಲ್ಲನಗೊಡರು

ಬಂವರೇ ಮೊದಲು ಆ ಅಪರಾಧಗಳ ಶೋಧಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಹಿಂದೆ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದ ಜನರ ಯಾದಿಯಾಗ. ಲಗದ ನೋಡಿ, ಅವರ ನಡತೆ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ, ಅವರಾಧಿ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯ ಸಾಲ್ವಾರು ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಸುದ್ದಿ ಗುಂಪನ್ನು ನೀಡಿಸಿ, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುಬಿಡಿ, ಸಿರ್ಜೀನಿಯಾ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವರ್ಗಿಯಲ್ಲ ಹೊಸ ಜೀವ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು ರ. ಶ್ರ. 'ಗು' ತಿರುಗುವ ಪ್ರೋಲೀಸ್‌ರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಯುದ್ಧ ಸೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬಿದ್ದು ನಿಡ್ಡೆ ಹೋಗದ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಪ್ಪುಂಟಾದ, ಅನವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜರಗುವ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯೆದು ದಿನಗಲೊಳಗಾಗಿ ಶೋಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಇವರಿಗೆ ವರಿಮಾಡಿ ಅರರನ್ನು ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಬೆರಿಸಿದರು ಲೋಡುಟವ ಕರಂಜಲೂ ಓ. ಸಿ. ಆಟಿ ದವರಿಂದಲೂ ಕಳಿಸಂತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದೂ ಕುಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿವಾಯಿಗಳನ್ನು ಗದಕಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಪ್ರೋಲೀಸ್‌ರಲ್ಲೂ ಚದುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾಲ್ವಾರು ಮಂದಿ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದುದಾಯಿತು ಕಲ್ಲುಗೊಡರು ಅಕ್ಕಿ ತೆತ್ತರಾಗದೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ಕೆಲಸ ಸಾಗಿಸಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತ್ತು ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ಕಳವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದ ಅವರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಕೂಡಿದರು. ಅರ್ಧಾತ್ - ಅವರಾಧಿಗಳ ಕಾರಕೂನ ನಾಗಿದ್ದ ನನಗೂ ಕೆಲಸ ಕಟ್ಟಿತು.

ಪಂಚನಾಮಾ, ಸಾಸಾನುಗಳ ಜಪ್ತಿ, ಸಾಕ್ಷಿದಾರರ ಹೇಳಿಕೆ ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬೆರಳುಗಳ ಗುರುತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, 'ಬಾರ್ಜಿಶೀಟ್' ತಯಾರಿಸುವುದು, ದಿನಚರಿ ಬರೆಯುವುದು - ಒಂದೇ ಎರಡೇ - ಅಸಂಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಚೇರಿಯ ಹಿರಿಯ ಘಜದಾರರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವುಂಟು. ಆ ನಿಯಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಮಾತ್ರ ವಿರಳ. ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರನಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ

ಕಡೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕಾರಕೂನರೇ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಫೌಜದಾರರು ಸಹಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ!

ಕಲ್ಲನಗೌಡರಿಂದಾಗಿ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ನಮ್ಮ ಫೌಜದಾರರು ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿತಮಾಡಿ, ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಓದುವ ಗೊಡವೆಗೂ ಹೋಗದೆ, ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಅವರು ಹೊರಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು, ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಯಗೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿತ್ತು.

ಈ ಅವರಾಘಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಗರದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದುದರಿಂದ ನನಗೂ ಅನೇಕ ಜನರ ಪರಿಚಯ ಲಭಿಸಿತು. ಜೂಜುಕೋರರ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯಿತು. ಅವರಿಂದ ಪೋಲೀಸಿನವರೆಲ್ಲರೂ ದುಡ್ಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾನೂ ತಿನ್ನಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜೂಜಾಟದವರಿಂದ ಲಂಚ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಬಲು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದ ಆ ಹಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಕೆಡುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಹೊಯ್ದಾಡತೊಡಗಿತು.

ಜೂಜಾಟದವರಿಂದ ನಾವು ಹಣ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಕಲ್ಲನಗೌಡರು ನನ್ನ ವಾಲಿನ ಹಣವನ್ನೂ ತಾವೇ ವಸೂಲುಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸಂಗಪ್ಪನೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನನಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾನು ಜೂಜಾಟದವರ ಹಣ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹಾಗೇ ಆಯಿತಲ್ಲವೆ?

ಹಾಗೆ, ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲ ಲಂಚ ತಿನ್ನುವವರೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಜೂಜಾಟ ನಿಲ್ಲುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಕಲ್ಲನಗೌಡರು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಲಂಚ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ, ಒಂದೆರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜೂಜುಕೋರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು.

ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಓ. ಸಿ. ಆಟ ಆಡುವವರು ಅವರು. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಓ. ಸಿ. ಚೀಟಿಗಳನ್ನೂ ಹಣವನ್ನೂ ಜಪ್ತಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚ ಸಿಕ್ಕಿತು!

ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೂಜಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು 'ವಾರಂಟ್' ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಒಂದೆರಡು ಮನೆಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಲು ನಾವು 'ವಾರಂಟ್' ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವು. ಘಾಜದಾರರು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಿಗೆ.

ಒಂದು ದಿನ, ಸಹಾಯಕ ಘಾಜದಾರರೂ ನಾನೂ ಜತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಜೂಜಾಟದ ಮನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದೆವು. ಅಪ್ಪಣ್ಣವರ್ ಘಾಜದಾರರೂ ಆ ದಿನ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಕ್ರರ್ ಕೊಟ್ಟು, ಕಲ್ಲನಗೌಡರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದರು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮೂವತ್ತು ಮಂದಿ ಬಂಧಿತರಾದರು. ಸಾವಿರದವರೆಗೂ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಪಂಚನಾಮಾ, ಹೇಳಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದು ಅವರನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚ ಬಂತು. ಆ ಹಣವನ್ನು ನಾನು ಕಲ್ಲನಗೌಡರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದೆ. ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ಅದು ನಿಮಗೇ ಇರಲಿ. ನಮಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ನನಗೂ ಆಗ ಹಣದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ, ಬಟ್ಟೆಯಂಗಡಿ, ಚಹದಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ಹಣ ಸಾಲದೆ ಹೋಯಿತು.

ಆ ಮೂವತ್ತು ಜನರನ್ನು ನಾವು ಬಂಧಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಜೂಜುಕೋರರೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಆಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಂದ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ತಪ್ಪದೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ 'ಮಾಮೂಲಾ' ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು. ತಮ್ಮ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ

ಕಲ್ಲು ಬಿದ್ದಿತಲ್ಲಾ - ಎಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಸಂತಾಪವಾಗ ದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ರೇಡ್ ಮಾಡಿದಿರಿ?” ಎಂದು ಅವರು ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಗದರಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ರೇಡ್ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ನನಗೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲನಗಾಡ, ಸಂಗಪ್ಪ, ಶಿವಣ್ಣರ ಮನಸ್ಸು ಮುರಿಯಲಾರದೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು,” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ಅವರಿಗೇನು! ನಮ್ಮ ಹಣ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮದೂ ಐದುನೂರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಹೋದರೆ ಹೋಯಿತು,” ಎಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ಸರಿ. ನೀವೂ ಜೂಜಾಟದವರೇ. ಮನೆ ಮಾರು ಎಲ್ಲಾ ಹೋದರೂ ನಿಮಗೇನು ದುಃಖವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ನನ್ನ ಆಟದ ವಿಷಯ ನೀವು ಮಾತಾಡಬೇಡಿರಿ,” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರು ಸಾಗಿಯೇ ಉತ್ತರವಿತ್ತರು ಘೌಜದಾರರು.

“ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಇಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಂಥವರು ಶಂಖ ಹೊಡೆಯಬೇಕು,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು,” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

“ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಕೂಡ ವಾದಿಸಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ,” ಎಂದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಆವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ದ್ವೇಷದ ಹೊಗೆಯಾಡತೊಡಗಿತು. ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಘೌಜದಾರರ ಫಜೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಹೊಂಚು ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಘೌಜದಾರರ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಉಪದ್ವ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡು ಘೌಜದಾರರೂ ಕೆರಳಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅಪರಾಧಗಳ ದಸ್ತರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ

ನಾನು ಘೌಜದಾರರ ವ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಕೋಪ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ಹರಿಯಿತು.

“ ನೀನು ಘೌಜದಾರರ ಹಸ್ತಕ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಕಾರಸ್ಥಾನ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ,” ಎಂದು ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಗದರಿಸಿದರು.

ನನಗೆ ಭಯಂಕರ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಿತಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿಯೆ ಉತ್ತರವಿತ್ತೆ :

“ ಕಾರಸ್ಥಾನವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ. ನನ್ನ ಡ್ಯೂಟಿ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀನಿ.”

“ ಘೌಜದಾರರು ಲಿಂಗಾಯತರು, ನೀನೂ ಲಿಂಗಾಯತ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು !”

ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಬಾಂಬು ಸ್ಫೋಟವಾದಂತಾಯಿತು, ಅವರ ಆ ಮಾತಿನಿಂದ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಜಗಳವಿದ್ದುದೇನೂ ನಿಜವೆ. ಸರಕಾರದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅದರ ವಡಿನೆಳಲು ಮೂಡುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದುವರೆಗೂ ಜಾತೀಯ ಭಾವನೆಯ ಪಿಡುಗು ಹರಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಆ ಮಾತು ನನ್ನ ಆ ಬಲುದಿನಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿತು. ಜಾತಿಯಿಂದ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂಬ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತಾದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಎಂದೂ ಅವರನ್ನು ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು, ನಮ್ಮ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೊಂದೇ ನಮಗಿದ್ದುದು. ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿರಲು ಅವರು ಲಿಂಗವಂತರಾಗಿದ್ದ ಅಂಶವೇನೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದುದೇ ಆ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ನೌಕರಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಲಿಂಗವಂತ ಮತೀಯ ಘೌಜದಾರರ ಕೈಕೆಳಗೆ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಬಗೆಗೂ ನಾನು ಅಭಿಮಾನ ತಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಲಿಂಗವಂತರೆಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಸೆಹಿಸಿ

ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಲಿಂಗವಂತ ಮತೀಯ ಘೋಷದಾರರೊಡನೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಈ ಇನ್ಸಾನ್‌ವೆಕ್ಟರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವೇನೂ ತಿಳಿಯದು.

“ ಅವರು ಲಿಂಗಾಯತರೆಂಬ ಭಾವನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರೆ. ಅವರು ಘೋಷದಾರರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ”

“ ಈ ಮಾತು ಎಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಲಭಂಗರು. ಆ ಕಲ್ಲನ ಗೌಡ, ಆ ಸಂಗ, ಮತ್ತು ನೀನು, ಘೋಷದಾರರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಆಟ ನಡೆಯದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ,” ಎಂದು ಒದರಿಕೊಂಡು ಅವರು ಕಚೇರಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ‘ ಲಭಂಗ ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ. ನನ್ನ ನೌಕರಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಆ ಮೊದಲಾಗಲಿ ನಾನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ಅಪರಾಧ ನಡೆದಾಗ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಲೂ ಇನ್ಸಾನ್‌ವೆಕ್ಟರರು ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯುವುದೆಂದರೇನು! ನಾನು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಕೆಲಸಗಾರ. ಅವರು ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿ ಅದೇನೋ ನಿಜವೆ. ಆದರೆ ಕೈಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯುವುದೂ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು.

ಇನ್ಸಾನ್‌ವೆಕ್ಟರು ತಕ್ಷಣ ಹೊರಟುಹೋದರೆಂದು ಅಂದು ನನ್ನ ಕೋಪದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರೇನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಬೂಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಅನಂತರ ಘೋಷದಾರರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಹುಡುಕಿದ ಬಳಿಕ ಅವರ ದರ್ಶನ ಲಭಿಸಿತು. ನಾನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಅವರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಕತ್ತು ಕೊಡವಿ ಹೇಳಿದರು ;

“ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಶಿವಣ್ಣಾ. ಅವರು ಅಂದದ್ದು ನೀನು ಮನಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಅಂಧವರ ಜತೆಗೆ ತಂಟೆ ಮಾಡುವವರೇ ಹುಚ್ಚರು.”

ನಾವು ಸುಮ್ಮನಾದರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಮಾತ್ರ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಕೂನ, ಬಾರನಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತದವರಾಗಿದ್ದು ದೊಂದು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರದ ಅಭಿಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡರು. ಸರಿ. ಜನಿವಾರ-ಶಿವದಾರಗಳ ಬಡೆದಾಟ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಸಾಹೇಬರು ಆಂಗ್ಲರು. ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಸಿದರೆ ತಾನೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ?

ಕಾರಕೂನ - ಬಾರನಿಸಿಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಕಚೇರಿಯ ಚಿಲ್ಲರೆ ದೋಷಗಳು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದುವು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಚೌಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಡ್ಯಾಟಿಯ' ಮೇಲಿದ್ದ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು, ಅವರ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೋ, ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೋ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿ ವರದಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು. ಈ ಪೋಲೀಸರ ಮೇಲೆ ಘೌಜದಾರರ ಸಮರ್ಪಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಆ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ, ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾರಕೂನ - ಬಾರನಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಬೇಕೆಂತಲೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೂ ವಿಲಂಬನೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ದೋಷವನ್ನೂ ಘೌಜದಾರರ ಕೊರಳಿಗೇ ಕಟ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವ ಹೊಂಚು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರದು.

ಇನ್ನು ಘೌಜದಾರರು ಉಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲೂ, ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದು ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಾರಕೂನ - ಬಾರನಿಸಿಗಳು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ವಿಲಂಬನೀತಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಷ ಕಾರತೊಡಗಿದರು. “ ಈ ಶಿ. ಣ್ಣನೊಬ್ಬನಿರದಿದ್ದರೆ ಈ ಘೌಜ

ದಾರನನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ," ಎಂದೂ ಅವರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಕು.

ಒಂದು ದಿನ, ಘಾಜದಾರರು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಹರಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾಗದವತ್ರಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ರಜಿಸ್ಪರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಫೈಲುಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ.

ತಪ್ಪು ಹುಡುಕಲೆಂದೇ ಬಂದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದುಂಟೇ? ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಕೂನರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಧರಿಸುವುದೇ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಷಯವೂ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ.

" ನೀನು ಖಾಸಗೀ ಡ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಸರಕಾರೀ ಡ್ರೆಸ್ ಯಾಕೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ?"

" ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಖಾಸಗೀ ಡ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇರುವ ರೂಢಿಯಿದೆ "

" ಯಾವ ಮೂರ್ಖ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೆ? ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನೀನು ಸರಕಾರೀ ಡ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲೇ ಬರಬೇಕು ಇದು ನನ್ನ ಹುಕುಂ," ಎಂದು ಹೇಳಿದುದಲ್ಲದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬರೆಹದ ಮೂಲಕ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ವಿಧಿಸಿದರು.

ಸಂಗಪ್ಪ ಕಲ್ಲನಗೌಡ ಇಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನೋದಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು. ಆ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಖಾಕೀ ಬಟ್ಟೆ ಸಿಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾದ ಕಾಲ ಇದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಖಾಕೀ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವು ಬೇಗ ಹರಿದು ಹೋಗಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವೃಥಾ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಾವು ಕಚೇರಿಯ ಜನರು ನಮ್ಮ ಖಾಸಗೀ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಿತವ್ಯಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವೆವು, ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಸಾಹೇಬರು ನಮ್ಮ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು - ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಂಗ್ಲರಾಗಿದ್ದ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಸಮರ್ಪಕ

ವೆನ್ನಿಸಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ನಾವು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಖಾಸಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತರು.

ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮುಖಭಂಗವಾದ ಮೇಲೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಡತೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಆಗಾಗ ಘರ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಒಂದೇ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಾವು ತಾವೇ ಬಡೆದಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಅನಾಯಕತ್ವವುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಗಂಡ ಮೆಂಡಿರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಸು ನುಗ್ಗಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಪೋಲೀಸರು ವಿಧವಿಧದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬೇಕೆಂತಲೇ ತಪ್ಪು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟರೆ ಪೋಲೀಸ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೇನು ಕೊರತೆ? ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿ ಸೆಟೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು. ಅವನ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ, ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು. ಅವನು ಗಡ್ಡ ತೆಗೆಯಿಸಿಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು. ಐದು ನಿಮಿಷ ತಡವಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದ; ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು. ಐದು ನಿಮಿಷ ಮೊದಲೇ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ; ಅದೊಂದು ತಪ್ಪು. ಪೋಲೀಸ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೂ 'ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್' ಮಾಡಲಾಗುವುದುಂಟು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ರೋಷಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹುಂಬರೂರಿನ ಪೋಲೀಸರ ನೌಕರು ನರಳತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು, ಘೌಜದಾರರಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು; ಅದುವರೆಗೂ ತಾಪತ್ರಯ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಹಸ್ತಕರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಜೂಜಾಟ ಮತ್ತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಈ ಬಾರಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗಾಗಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕಾರಕೂನ - ಬಾರನಿಸಿಗಳಿಗಾಗಲಿ 'ಮಾಮೂಲು' ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜೂಜುಕೋರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಖಡ್ಗೆ ಹಾಕಿ, ಘೌಜದಾರರು 'ಮಾಮೂಲು' ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುವುದೇ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓ. ಸಿ. ಆಡುತ್ತಿದ್ದವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅವರು ಬಂಧಿಸಿ, ಅವನ ಕೈಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿ, ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲೆಂದು ಅವನನ್ನು ನಗರದ ತುಂಬಾ ಮೆರೆಯಿಸಿದರು. ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಮಾನಿತನಾದ ಆ ಆಸಾಮಿ, ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಫಜೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಹೋದೊಡನೆಯೇ, ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಖಟ್ಟಿ ಹೂಡಿ, ತಾನು ಓ. ಸಿ. ಆಟಗಾರನೇ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರೇ ಓ. ಸಿ. ಆಡುವಂತೆ ತನಗೆ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತರೆಂದೂ, ತಾನು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವರು ರೇಗಿ, ತನ್ನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಓ. ಸಿ. ಆಟದ ಚೀಟಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕರಾದ ಪಂಚರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಾ ಮಾಡಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿ, ಬೇಡಿಹಾಕಿ, ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಸಿ ಅವಮಾನಮಾಡಿದರೆಂದೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ದೂರಿಕೊಂಡ. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸತ್ತವನ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷ!

ಓ. ಸಿ. ಅಪರಾಧ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರೇ ಅಪರಾಧ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೂ ಆ ಆಪಾದಿತ ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿದ. ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಆಪಾದಿತ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಆಪಾದಿತರು. ಅಂತೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಬಿತ್ತಿದ ವಿಷಬೀಜ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಗರದ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಣ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಎಂಬ ಗುಂಪುಗಳಾದುವು. ಪೋಲೀಸರಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ಭಾವನೆ ಬರಕೂಡದೆಂದು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಚಿತಾವಣೆಯ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ವಾದಕ್ಕೆ ಗೆಲುವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೋಲೀಸರಿಗೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಣವಿತ್ತರು. ಅಂದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ. ಆ ಪೋಲೀಸರ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಎಂದರೆ ದೇವರು. ಅವನು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ

ದೇವರೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ಪೂಜೆ ನಡೆದರೆ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಲನಗಾಡರೂ ಘೌಜದಾರರೂ ಐದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಓಲೇಕಾರನೊಬ್ಬನ ಮುಖಾಂತರ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಘೌಜದಾರರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕಳಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಇನ್ನಷ್ಟು ರೇಗಿದರು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕಳಿಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವೂ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ಎನ್ನೀ ಗಾಡರೇ, ನೀವು ಕಾಯಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಸಾದವೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲೀ!” ಎಂದು ನಾವು ಚೀಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದೆವು.

“ಪ್ರಸಾದದ ಆಸೆಗಾಗಿ ನಾವು ಕಾಯಿಕಪ್ಪುರ ಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೆವು,” ಎಂದರು ಕಲ್ಲನಗಾಡರು.

ಆದು ಯಾವುದೋ ಅನಿಷ್ಟದ ಮುನ್ನೂಚನೆಯೆಂದು ನನಗೆನಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ‘ಪರೇಡ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ನ್’ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಪರೇಡು. ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರು, ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಘೌಜದಾರರು ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕವಾಯತಿಗಾರಂಭವಾದ ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ತರುವಾಯ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಇಬ್ಬರು ಘೌಜದಾರರೂ ನಿಯಮಗಳನ್ವಯ ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಕವಾಯತಿಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕವಾಯತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಲ್ಲನಗಾಡರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು. ನನಗೂ ಸಂಗಪ್ಪನಿಗೂ ಅದೇ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎದುರಾಯಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪಿದರೆ ವರದಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದುರುದ್ದೇಶವಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸುದೈವದಿಂದ ನಾವು ಯಾರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ದಿನ ಘೌಜದಾರರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಆ ಮಗುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತೆ. ಕವಾಯತು ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಸಮಯವಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರೂರ ನಗು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಕವಾಯತು ಕೊನೆಗಂಡ ತರುವಾಯ ನಾವೂ ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ

ಹೋಗಿ ಮಗುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದೆವು. ಮುಂದೆ ನಾಲವಾರು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮಗುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಮಗುವಿನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಘೌಜದಾರರು, ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿ ಬರೆಯುವಾಗ, ಆ ದಿನದ ಕವಾಯತು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಾವು ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಾವೂ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಘೌಜದಾರರ ದಿನಚರಿಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವುಂಟು ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸುವ ಬಾರನ್ನಿಸಿ, ಆ ದಿನದ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಅವರು ಗೆಲವಿನ ನಗು ತುಳುಕಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಬಗೆಗೆ ವರದಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಘೌಜದಾರರು ಸುಳ್ಳು ದಿನಚರಿ ಬರೆದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬ ಹವಾಲದಾರರು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಬಡ್ಡಿ ದೊರೆಯಿತು.

....ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸನೊಬ್ಬ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡ. ಅವನದು ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬ. ಒಟ್ಟು ಆರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಿಯ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷ. ಕಿರಿಯ ಹುಡುಗಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ. ಆ ಪೋಲೀಸನಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಹೊಲ ಮನೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸಂಬಳವೇ ಅವರೆಲ್ಲರ ಆಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಸರಕಾರೀ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಔಷಧಿಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಲಭಿಸದೆ ಅವನು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ. ಸಾಯುವಾಗ, ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಕಾಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತುಹೋದವನ ಶವಸಂಸ್ಕಾರವಾಗ ಬೇಕಷ್ಟೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನೆರೆದೆವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೋಲೀಸರಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದವನು ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲವೆ!

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಜಾತೀಯದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಯಾವ ಪೋಲೀಸ ತೀರಿಕೊಂಡರೂ ಎಲ್ಲ ಜಾತೀಯವರೂ ಸೇರಿ ಅಂತಿಮಸಂಸ್ಕಾರ ನೆರವೇರಿಸುವ ರೂಢಿಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಂದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾರೂ ಅತ್ತ ಸುಳಿಯು

ಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು 'ಡ್ಯೂಟಿ'ಯ ಮೇಲಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲನಗೌಡರು, ಸಂಗಪ್ಪ, ನಾನು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಸೇರಿ ಶವಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಮನೆಯವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು.

“ಮನೆಯಾಗ ಒಂದು ದಮಡಿ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ,” ಎಂದು ಮನೆಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತಳುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. ಆ ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ವೋಲೀಸನ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಅವಳ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆ ಬೇರೆ. ಗಂಡನಂತೂ ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಶ್ರಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದ, ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನು ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ.

ವೋಲೀಸರು ಹೀಗೆ ತೀರ ನಿಕೃಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಲಾ ನಾಲ್ಕುಂಟು ಆಣೆಗಳಂತೆ ಹಾಕಿ ಅಂತಿಮಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಹಣ ಹೊಂದಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಆಗಲೂ ಹಾಗೆ ಹಣ ಕೂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೋಲೀಸರು ಹಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಣ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಆಯಿತು. ಅಷ್ಟರಿಂದೇನಾಗಬೇಕು ? ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಸಾಯುವುದಿದ್ದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಯುವುದೊಳ್ಳಿಯದೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು ಅಲ್ಲಿ ಜನ ಕೂಡುವರು, ಗೋರಿ ಕಡಿಯುವವರು, ಎಲ್ಲಿಂದಲಾದರೂ ಬಿದಿರುಗಳು ತಂದು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕಟ್ಟುವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ದು ಊರಿನ ಅಯ್ಯನಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಐದು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವರು. ನಗರಗಳಲ್ಲಾದರೋ, ಗೋರಿಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆಂದು ಶೃಶಾನ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯರಿಗೇ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ, ಗೋರಿ ಅಗೆಯುವವರಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅಯ್ಯನವರ ದಕ್ಷಿಣೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿ.

ನಾವು ಮೂವರು ಐದೈದು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿದೆವು ಘಾಜದಾರರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಂತೂ ಶೃಶಾನಯಾತ್ರೆಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಯಾಯಿತು ಹೆಣವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಗೆಗೆ ತರುವಾಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿ.

ಅನಾಥಿಯಾದ ಆ ಹೆಂಗಸೂ, ಅವಳ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳೂ ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಳು ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಧುಗಳೂ ಪ್ರಿಯಜನರೂ ಸತ್ತುಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಳು ಬರುವುದೇನೋ ಸಹಜವೇ. ಆದರೆ, ಅವರು ಸತ್ತ ಮರುದಿನವೇ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪಕ್ಕಾನ್ನ ತಯಾರಿಸಿ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ತಿನ್ನಿಸಿ, ತಾವೂ ತಿಂದು ತೇಗುವ ಸಿರಿವಂತರ ಅಳು ಬೇರೆ, 'ನಾಳೆ ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ತೆಯಲ್ಲ!' ಎಂದು ಗೋಳಿಡುವ ಈ ಬಡವರ ಅಳು ಬೇರೆ.

ಶವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಏಳು ಜೀವಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಶವವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕು ಸಾಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂದು ಶವವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ರೋದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಆವಾರ ದುಃಖದ ಅರಿವು ಆ ಶವಕ್ಕೂ ಆಗಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ ಎನ್ನಿಸುವಂತೆ ಅದರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂಕಸಂಕಟ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಕೊನೆಯುಸಿರು ಹಾಕುವಾಗ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆಯೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೇ ಹಾರಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಅವನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ.

ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಅವನ ಪರೀಕ್ಷೆ. ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಕುಟುಂಬರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರ ಅವನ ಮೇಲೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವನು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಸಿದರೊಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿಚಾರ.

ಘೌಜದಾರರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವನು ಪಾರ ಹೇಳುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಆ ಬಡ ಪಾಯಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನ. ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಸಲೆಂದು ಅವನು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿದ. ಆದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅವರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಪೋಲೀಸನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ, ಪೋಲೀಸ್ ವರ್ತಾರದಲ್ಲಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಷ್ಟೆ. ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಗರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ತೆರ

ಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದೇ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿರುವಾಗ ಅಷ್ಟು ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಕೊಡಬೇಕು?

ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಘೌಜದಾರರೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಆ ಹುಡುಗನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಯುವತನಕ ಅವರು ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆವು.

ಅವನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಪೋಲೀಸನಿಗೂ ಒಂದು ಮನೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತಲ್ಲವೆ? ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೊಂದು ಮನೆ ಕೊಡಿಸಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ಮಾಡಿದ ಏರ್ಪಾಡು, ಆರ್ಥಾತ್ - ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೊಪ್ಪಿಗೆ ಯಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತುಹೋದ ಪೋಲೀಸ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲವೆ? ಘೌಜದಾರರು ಜಾತಿಯ ಅಭಿಮಾನ ಹಿಡಿದು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದೇ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಭಾವಿಸಿದರು

ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಕನಾಯತಿಗೆ ಬಂದವರು ಪೋಲೀಸ್ ವರಾಠ ನೋಡಲು ಹೊರಟರು, ಸತ್ತುಹೋದ ಪೋಲೀಸನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಹಲಗೆ ಆ ಮನೆಯೆದುರಿಗೆ ಆಗಲೂ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ಏ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಆತನ ಕುಟುಂಬದವರಿದ್ದಾರೆ.”

“ಇದೆಲ್ಲಾ ರೂಲ್ಸ್‌ಗೆ ವಿರುದ್ಧ. ನಾನು ಇಂಥದನ್ನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಗೊಡುವ ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಇವರು ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.”

ನಾವು ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಆ ನೊಂದ ಜೀವಗಳನ್ನು ಲೋಕದ ಸಂಕಟಗಳಲ್ಲಿ ನೂಕಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇರಿಸಿ ಕೊಂಡುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದಯೆ, ಕಾರುಣ್ಯ ಯಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅವರ ಅಜ್ಜಿಯ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು.

“ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಲು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಅವರೇನು ಮಾಡಿ ಯಾರು? ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಇಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಅಂತ ನಾವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪರಿಚಯದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಷ್ಟ ದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಭವವಿದ್ದಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪೋಲೀಸನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಘಡಿನ ಹಣ ಬರಬಹುದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ದಾಟಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಡಿ ನೌಕರಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪೋಲೀಸ್ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಕೊಡಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಅವರಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರಲಿ," ಎಂದು ಅವರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

“ನಿಮಗೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿರುವ ಪೋಲೀಸರಿಗಾಗೇ ಇರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿರುವುದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವುದು,” ಎಂದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

“ಆಗಲಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಕೈ ಕೆಳಗಿನ ಪೋಲೀಸರೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಆ ಪೋಲೀಸನೂ ನನ್ನ ಮಗ. ಅವನ ವಿಧವೆ ನನ್ನ ಸೊಸೆ. ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಘೌಜದಾರರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ರೌದ್ರ ಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ನಮಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೊಡೆದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಘೌಜದಾರರು. ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಅದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ವಾದವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

“ಅವನು ಏನು ಮಾಡುವನೋ ನೋಡೋಣ. ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಯಾಕೆ, ಸರ್ಕಾರವೇ ಕೇಳಿದರೂ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಬಲ್ಲೆ. ಅವರನ್ನು ಮನೆ ಬಿಡಿಸಬೇಡಿರಿ,” ಎಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ಘೌಜದಾರರು ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೊರಟರು.

ಆ ಪೋಲೀಸನ ಮಗನಿಗೆ ಘೌಜದಾರರು ಮುಂಗಡವಾಗಿಯೇ ಇಷ್ಟತ್ಯಯ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಅಷ್ಟು ಹಣವುಳಿದಿದ್ದ ವಿಚಾರವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ, ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ

ಹೆಚ್ಚು ಹಣವುಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ ಅವರ ಕ್ಲಬ್ಬು?

ಆದರೆ, ಫೌಜದಾರರ ವತ್ತಿ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮಗಳು ಅವರ ತಂದೆ ರಾವ್ ಬಹಾದ್ದೂರರಾಗಿದ್ದವರು ಅವರಿಂದ ಆಗಾಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಸತಿ. ಅವರ ತಂದೆಯವರದೂ ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವ ಆಕೆಯ ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಲ್ಲರು. ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಚಟವೋದೇ ಆಗಲಿ ಬೇರೆ ದುರ್ಚಟೆ ಆವರಿಗಿಲ್ಲ. ರಾವ್ ಬಹಾದ್ದೂರರೂ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವಿತ್ತು. ಆ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯರ ಗೆಳೆತನದಿಂದಲೇ ಅವರು ರಾವ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್ ಬಿರುದು ಗಳಿಸಿ, ತಮ್ಮ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆೇರಿ, ನಿವೃತ್ತಿ ಸಡದಿದ್ದರ, ಗೌರವ ಘನತೆಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಹಣವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದ್ದರು ಅವರಿಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರೇ. ಒಬ್ಬ ಗಂಡುಮಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಮಗ ಬಿ. ಎ. ಓಸು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಲ ಮನೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದಾರು ಸೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬರುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ರಾವ್ ಬಹಾದ್ದೂರರ ನಿವೃತ್ತಿವೇತನ ಬೇರೆಯೆ ನಾಲ್ಕು ಸೂರು ರೂಪಾಯಿ ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರೇನು ಮಾಡಿರಾರು? ಮಗಳ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಒಂದು ಸೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗಳಿಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಟ್ಟಿ ಬರೆ, ವಸ್ತು ಒಡವೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರು ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಾಗ ಅವಳ ಮೈ ಮೇಲೆ ಐವತ್ತು ತೊಲಗಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ಅಭರಣ ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಅಂತೆಯೆ, ಫೌಜದಾರರ ಪತ್ತಿಗೆ ಹಣದ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟ ದಲ್ಲಿರುವ ವೋಲೀಸರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೂ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ತುಹೋದ ವೋಲೀಸನ ಮಗನಿಗೆ ಇಸ್ಪತ್ತ್ಯೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟವರೂ ಅವರೇ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗ ಇವರ ಮನೆಯವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿ

ಹೋಗಿದ್ದ. ಆತ ಘೋಷದಾರರನ್ನು 'ಆಪ್ತ' ಎಂದೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು 'ಅವ್ವ' ಎಂದೂ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

.. ಘೋಷದಾರರು ಸುಳ್ಳು ದಿನಚರಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದರಷ್ಟೆ, ಆ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆಗಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಕನಾಯತಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯಿಸಿ ಆ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಅಂದು ಘೋಷದಾರರು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಎಂಬ ಪ್ರೋಲೀಸನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನಾಯತಿಗೆ ಘೋಷದಾರರು ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬುದೊಂದೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಎಲ್ಲ ಪ್ರೋಲೀಸರೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರವಿತ್ತರು. ಘೋಷದಾರರು ಆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವ ಲಹರಿ ಬಂತು. ತಾವು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಹೋದದ್ದು ನಿಜವೆಂದೇ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಅಂಶವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ? ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೂ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯದಿದ್ದು ಅವರ ಅಪರಾಧವೆಂದೇ ನಾಹೇಬರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಆರು ತಿಂಗಳ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಕಡಿತಮಾಡಿ ನಗರದ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ವರ್ಗಮಾಡಿದರು.

ಮತ್ತೆ ತಿಕ್ಕಾಟ!

ಆಸ್ಪತ್ಕಾಢವರ್ ಘೌಜದಾರರ ಗ್ರೆಳ್ಳೆ ಪರಾಣ್ ಎಂಬುನರು ಬಂದರು ಅವರು ಮುಹುರೂಪ್ಯದವರು ಮುರೂರಿ ಮತ್ತು ಉರ್ತು ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದೇರಾಸ ಭಾಷೆಯೂ ಆರೂಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಈ ಅಭಿಕಾರಿಯನ್ನು ಈ ಕನ್ನಡನಗರದ ಘೌಜದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಉಪ್ಪೇರಸೇವಿತ್ತೀರೋ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು!

ಪರಾಣಿ ಸಾಯೇಬರು ಒಂದುಡನೆಯ ಇನ್ನಾವೆಕ್ಕರರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಗೆಲಿತನ ಬೆಲೆಯಿತು ಆಫೀಸಿನ 'ಚಾಣಾ'ಗೆ ತೆಗೆದುಕೂಂಡ ದಿನನೇ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು, ಕಲ್ಲನಗೂರ ನಂಗಪ್ಪರನ್ನು ಬೆವಗಿಸಲು, ರೂತ್ತಿಸಿದರು. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ನೋವಿದ್ದವರಾದ ನಾವು ಬೆದರಿಕೊಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಕ್ಕು ಮಗ್ಗುಸಿರ್ದುಬಿಟ್ಟೆವು.

ಈ ಘೌಜದಾರರು ಇನ್ನಾವೆಕ್ಕರರೂ ಕೂಡಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂದು ಜೂಜುಕೋರರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಟವನ್ನು ಪುನಃ ಆರಂಭಿಸಲು ಸೂಚನೆಯಿತ್ತರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಗಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ 'ಮಾಮೂಲು' ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಅದನ್ನು ಇನ್ನಾರೂ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪರಾಣ್ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಮದ್ಯದ ವ್ಯಸನ ವಿವೇಕ. ಸಿತ್ಯವೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎರಡು ಬಾಟುಗಳನ್ನಾದರೂ ಮದ್ಯ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಇನ್ನಾವೆಕ್ಕರರೇನೂ ಅಂಥ ಕುಡುಕರಲ್ಲ ಪರಾಣಿರ ಸಹಮಸದಲ್ಲಿ ಆನರೂ ಮೊದಲ ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಕುಡುಕರಾದರು ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ

ಚೂರಿ ಬಿದ್ದ ದಿನ-ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೈತ್ರಿ ಗಾಢವಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು ಕಾರಣ ವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬಯ್ಯು, ದೂಷಿಸಿ, ಅವಮಾನಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದರು - ಘೌಜದಾರರು.

ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೆ, ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೂ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಬರಬರುತ್ತಾ ನಾನು ತುಂಬಾ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಯದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸ ವನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟೆ ಸಹಾಯಕ ಘೌಜದಾರರ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸದ ಭಾರ ಬೀಳತೊಡಗಿತು.

ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಡ್ಡಿಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿದು ನಾನು ಮತ್ತೆ 'ಸಿಪಾಯಿ' ಯಾದೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣವರ್ ಘೌಜದಾರರು ಆಗ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಗಗೆ ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿ ನನ್ನ ಬಡ್ಡಿ ಕಾಯಂ ಆಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಮದೂತನಂತೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪರಾಣ ಘೌಜದಾರರು ಹಾಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವ ಮಾತನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ

ನನಗೆ ಬಡ್ಡಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕಲ್ಲನಗೊಡರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ದೊರೆತು ಅವರು ಘೌಜದಾರರಾಗಿ ನೇಮಕಹೊಂದಿದರು ಅವರು ವರ್ಗಹೊಂದಿ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಸಂಭ್ರಮದ ಸತ್ಕಾರಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆವು ಅವರು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಲೂ ನಮ್ಮ ಆಧಾರ ಸಡಿಲಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವ್ವನಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಘೌಜದಾರರು ಮತ್ತು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಕಿರುಕುಳಗಳನ್ನೆದುರಿಸಲು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡೆ.

ಮಾನವನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಣ ಸಿಕ್ಕುವಾಗ ಲಂತೂ ಅವನ ಆಸೆಗೆ ಮಿತಿಯೆಂಬುದು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಪರಾಣ ಘೌಜದಾರರು ನಾಲ್ಕು ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತು ಅವರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಲು ವಿಲಂಬವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಹಣದಲ್ಲಿ ತಮಗೂ ಅರ್ಥಪಾಲು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾದು ನೋಡಿದರು. ಘೌಜದಾರರು ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನೂ ತಾವೇ ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರು ಸುಮ್ಮನಿರುವರೇ?

“ನನಗೆ ಅರ್ಥ ಹಣ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಎಲ್ಲಿಯದು ಹಣ? ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು ಘೌಜದಾರರು.

ಆ ಗಾಢ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ತಾಪಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಪರಾಣ ಘೌಜದಾರರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೆಂದೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದಾಗ ಅವರೊಡನಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳೆಂದರೆ ಎರಡು ಕುರ್ಚಿ, ಒಂದು ಮೇಜು, ಎರಡು ಹಾಸಿಗೆ. ಆಗ ಅವರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಸೂಟುಗಳೂ ಎರಡೇ. ಅಂಥವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಸಾವಿರದ ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗುವಂತಾದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಕೊಡಲು ಮನಸ್ಸಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದಲ್ಲದೆ, ಆ ನಗರದ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿದ್ದುದು ಅವರ ಮೇಲೆಯೇ. ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯುವರಾಗಲಿ ಇನ್ನಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರೆ ಹಸರು ಕೆಡುವುದು ಘೌಜದಾರರದು. ಆ ನಗರದೊಡನೆ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರಿಗೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರದು ನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಈ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರರಿಗೇಕೆ ಪಾಲು ಕೊಡಬೇಕು? ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಐದುನೂರೇ ಬಹಳವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಡಮೆಮಾಡಿ ಎರಡು ನೂರು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದನ್ನು ತಾವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆ ಘೌಜದಾರರದು ಆದರೆ, ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರು ತನ್ನ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿ, ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೊಡಲು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಾಢ ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಣಾಪಣಿಗಾರಂಭವಾಯಿತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಕೆಂಡ ಕಾರತೊಡಗಿದರು ಘೌಜದಾರರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೋಲೀಸರಿಗೆ

ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ 'ಮಾಮೂಲ' ನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಮುಸಲಾನ ವೋಲೀಸ ರನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವಕ್ಷಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ಕಾದುಕ ಕ್ಯಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಗರದಲ್ಲಿಯೆ 'ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ' ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರ ನೆರವಿಗೆ ನಿಂತರು.

ಆ ಹೊಲಸನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಡು ನನಗೆ ಹಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೂಗಬೇಕೆಂದು ಮುಸ್ಲಿಮ್‌ಗಳಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ವರ್ಗ ವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ತೆಪ್ಪಿರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಸರ್ಜಿತ ತಲೆನೋವು ಸಾಯಂಕಾಲ ಅರಂಭವಾದ ಮೂತ್ರ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೆರಡು ಎಪ್ಪಯಿರುತ್ತರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಕಬೇರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಸಾಯಂ ಕಾಲದವರೆಗೆ ರಾಡಿಯುಷನು ಕೊತ್ತ ರಂತ್ರಿ ತಲೆನೋವು ಆಗಾಗ ಜ್ವರವೂ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಗರಸಭೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥರ ಔಷಧಿಯಿಂದ ಏನೂ ಉಪಯೋಗ ವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜೂಜಾಟದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿದ್ದರು ಇನ್ನಪ್ಪೆಕ್ಕರರು. ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಗೂತ್ತಾಗುವಂತೆ ಆದರೆ ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಿ ಏಕಾವಕಿಯಾಗಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹೂವಿ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ ಹೊಂಚು ಅವರದಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅನುರು, ಬೇರೊಂದು ಊರಿನಿಂದ ವೋಲೀಸ ರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರವೊಂದರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಿ, ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೂವತ್ತು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಜಪ್ತು ಮಾಡಿದರು.

ನಾನು ನನ್ನ ಕಲಸ ಮುಗಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ರಾತ್ರಿಯ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಘೌಜದಾರರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿದರು. ನಾನು ತಲೆನೋವಿನಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಹಣೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರು. ಆಗು ಕಾಯ್ದು ಕಬ್ಬಿಣದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಘೌಜದಾರರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಭೀತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ದಿಂದ ಹ್ಯಾಗೆ ಪಾರಾಗುವುದು ತಿವಣ್ಣಾ ?”

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಕನಿಕಸ ಬರದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಅನರವಿಂದಾದ ಕಿರುಕುಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸುವ ವಾರಿ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದೆ.

“ ಏನಾದರೂ ಉವಾಯ ಮಾಡಪ್ಪಾ !” ಅವರು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡರು.

ಭಟುಭಟನೆ ನಿರೀಯು ತ್ರಿಸ್ತ ತಲೆಯನ್ನೂ ಉಳಿಯಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದರ ಮುನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗದ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರ ‘ವಾರಂಟ್’ ದೊರಕಿಸಿ ಬೇಕೆಂಬ ನಿರೀಯು ಹುಂಬರೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗದ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರು ಮೂರು ಒಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರು ಲಿಂಗವಂತರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುಸಲ್ಮಾನರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರಿಂದಲೇ ಇನ್ಸ್‌ವೆಕ್ಟರು ‘ವಾರಂಟ್’ ಮೂಕಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತರ್ಕಿಸಿದ ಘೋಷದಾರರನ್ನು ಆ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲೆಂದು, ಆ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೂ ‘ವಾರಂಟ್’ ದೊರಕಿಸಿದ್ದರಿನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಹಿಂದಿನ ದಿನವೊಂದರ ಶಾಲೀಕು ಹಾಕಿ ರಕ್ಷಣವೆ ‘ವಾರಂಟ್’ ಕೊಡುವಂಥ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರೊಬ್ಬರನ್ನು ನಾನು ಮೊರಹೂಗಿಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರಾಗಲಿ, ಲಿಂಗವಂತ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ‘ವಾರಂಟ್’ ಕೊಡುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ರು ಜಾತಿಯ ಅಭಿಮಾನ ಹಿಡಿದು, ಘೋಷದಾರರನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆನೆ ನನಗಿತ್ತು.

ಹಾಗೆ ‘ವಾರಂಟ್’ ದೊರಕಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಾವು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮನೆಗೆ ‘ಚಕಬಂದಿ’ (ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳ ನಿರ್ದೇಶ) ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಿಗಸ್ಥ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ‘ಚಕಬಂದಿ’ ತರಲು ಕಳಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ, ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಇನ್ಸ್

ವೆಕ್ಕರರು ಆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಲವಾದ ಕಾವಲು ಇರಿಸಿದ್ದರು ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಾಣತನದಿಂದ ಆದರ 'ಚಕುಂಡಿ' ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ.

ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ. ನಾನು ಘೋಷದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಟೈಪ್‌ರೈಟರಿನ ಮೇಲೆ 'ವಾರಂಟ್' ಕಾಗದ ತಯಾರಿಸಿದೆ ಅವರು ಆದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರು

ಅಂಥ ನಟ್ಟಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದೆಚ್ಚಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಘೋಷದಾರರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಇನ್ನೇನು ಮಾನುಷರು 'ವಾರಂಟ್' ನ ಮೇಲೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಸಹಿಯನ್ನು ದೂರಕಿರುವಂತೂ ಆ ತಾನುಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಬಿಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬೆದರಿಸಿಯಾದರೂ ಅವರ ಸಹಿ ಕಡೆಯಿಬೇಕು ಧಟ್ಟನೆ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನನಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾದುವೆ ನಡೆದಾಗ ಅವರಿಗೆ 'ಕ್ರಿ ಸಾಲದೆ ಹೋಗಿತ್ತು ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಸಂಗವ್ವನೂ ನಾನೂ ಪ್ರಯತ್ನವಿಟ್ಟು ಬರಲೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಒಂದು ಚೀಲ ಸಣ್ಣ ಕೈಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವುದಿರುವುದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ರಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸರವಾಗಿಬಿಟ್ಟು "ಅವರು ಹೇಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ನೋಡುವಾ," ಎನ್ನುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಎದ್ದು ಹೊರಟೆ

ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಅವರಿಗೆ ಆ ಸಣ್ಣ ಕೈಯ ಸಂಗತಿ ನೆನಪಾಗಿರಲು ಸಾಕು. ಮತ್ತೆಂದು ಮಾತನಾಡದೆ 'ವಾರಂಟ್'ನ ಮೇಲೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು. ತಾರೀಖನ್ನು ನಾನೇ ಹಾಕುವುದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಅವರು ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕೂರ್ಟಿನ 'ಸೀಲ್' ಬೇಕೆಂದೇಕೆಲ್ಲವೆ? ಅವರ ಕೋರ್ಟು ಇವ್ವದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಬ್‌ಜೈಲು, ಮತ್ತು ಟ್ರಿಬ್ಯೂರಿ. ಅವುಗಳ ಕಾವಲಿಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ವಡೆ ರಾತ್ರೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಆ ಪೊಲೀಸರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು.

“ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ,” ಎಂದು ಕೈಕೊಡವಿದರು ಮ್ಯಾಜಿ ಸ್ಟ್ರೀಟರು

ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ಅವರ ಸಿವಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದವು ಅವನು ಹೆಂಡಗುಡುಕ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮದ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದವು ಮದ್ಯದ ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ಅವನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಿ ಇಳಿದು, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಕಚೇರಿ ಕೋರಡಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಂದವು ಗಾಜು ಒಡದಿದ್ದ ಕಿಟಕಿಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಕಿಟಕಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಜಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಸಿವಾಯಿಯನ್ನು ಕೋರಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ನೇರಿಸುವುದೂ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು ಅವನು ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಒಳಮೂಕ್ಕು, ವೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ‘ಸೀಲ್’ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಆದರೆ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಬರುವುದು ಮದ್ಯದ ಅವಲಿಗಲ್ಲ ಜೋಲೆ ಕಪ್ಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒದ್ದು ಒಟ್ಟಿ ನದ್ದಾಗುತ್ತಲೂ ಸರ್ಜೆಂಟ್‌ನ ವಹರೆಯ ಸಿವಾಯಿ “ ಹುಕುಮ್‌ಸಿದರ್ !” (Who comes there) ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಸಿವಾಯಿಯನ್ನು ಗೋಡೆಯಿಂದ ದಾಟಿಸಿ ನಾವೂ ವಾರಾಗಿದ್ದವು

‘ವಾರಂಟ್’ನ ಮೇಲೆ ‘ಸೀಲ್’ ಒತ್ತಿ, ಸಿವಾಯಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಬಕ್ಷೀಸು ಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಘಾಜದಾರರ ಮನೆ ನೇರವಾದಾಯಿತು ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾರೀಖು ಹಾಕಿ ಕೂಸೆಗೂಮೈ, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ‘ವಾರಂಟ್’ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದುದಾಯಿತು.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳು ಬರುತ್ತವೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನೌಕರಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿ ನೆರೆಮನೆ ಸೇರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅಂಥ ಗಂಡಾಂತರಕಾರಿ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ತೊಡಗಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ಈಗ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತೀಯ ವಿದ್ವೇಷ ಮಟ್ಟಿಸಿ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಇನ್ಸ್

ವೆಕ್ಕರರ ಮುಖಭಂಗವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು ಲಂಠ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು ಆ ಬಯಕೆಯೇ.

‘ವಾರಂಟ್’ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೊಂದೇ ತಡ, ಡಿ ಎಸ್ ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ವರದಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು “ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಅಂದು ಮುತ್ತಿದ ಆ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ನಾವೂ ‘ವಾರಂಟ್’ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ನಗರದ ಸಂತೆಯ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಸೇರಿದಾಗ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವರೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ನಾವು ಸಂತೆಯ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ತಾವೇ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮುನ್ನೋಡಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ನಡೆಸುವ ಮುನ್ನ ಇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ನಾವು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಂತೆಯ ದಿನ, ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಮಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸದೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಹೀಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಅವರ ವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಹಣದಾಸಗಾಗಿ ನಾವೇ ಆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಯಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೇಡಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಘೋಷದಾರರೊಡನೆಯೂ ಇವರು ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದುಡ್ಡಿನಾಸೆಗಾಗಿ ಇವರೇ ಜೂಜಾಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಂಭಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ ನಾವು ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮನಸ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಫಜೀತಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಈ ಕೇಂದ್ರವಾರಂಭವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ,” ಎಂದು ಆ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಘೋಷದಾರರು ಬೆಳಗಿನ ರೈಲಿಗೆ ಓರಿಕೋರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಂಡು ವರದಿಯನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ತಾವು ಬಂಧಿಸಿದ ಆವಾದಿತರನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ವರದಿಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾವು ಅದನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿ

ಯನ್ನು ಓರೆಕೋರೆಗೆ ಕಳಿಸಿದರು ಘೌಜದಾರರು ಹೊರಟಿದ್ದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆನನೂ ಹೊರಟೆ

ಘೌಜದಾರರು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಬಂಗಲೆಗೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, ವಸದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ತಮಗೂ ತಮ್ಮ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರುಕುಳಗಳ ಒಗೆಗೆ ದೂರಿಕೊಂಡರು ಅಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಪರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಾಹೇಬರು ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಲೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಕಳಿಸಿದ್ದ ನರದಿ ಸಾಹೇಬರ ಕೈ ಸೇರಿಕು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಒಗೆಗೆ ಸುಸಿಗುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾಹೇಬರು ಆ ನರದಿ ಯಲ್ಲನ ಬಂದು ಗೂತನ್ನೂ ನಂಬಿಲ್ಲ. ಘೌಜದಾರರ ಒಗೆಗೆ ವ್ಯವಹಾರವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಬೇಕಂತರೇ ದೂರಿ ನಡಸಿ ಕೆಲಸ ಕೆಡಿಸಿದರೆಂದೇ ಸಾಹೇಬರು ಭಾವಿಸಿದರು

ಆ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಮಾಡಿವ ಸಹಸಾರಿಗಳ ವಿಚಾರ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು! "ಅಪ್ಪಣ್ಣವರನ್ನು ಹಿಂಬಡಕಿ ಮಾಯವಿದೆ, ವರಾಣನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ," ಎಂದು ಅವರು ಇಂಬ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಐದನೆಯ ದಿನ ಆ ಎನ್. ಪಿ. ಯವರ ಕಾಗದ ಬಂತು. "ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದ ಅರಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಅವರೇ ಅ ಕೇಂದ್ರವ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಒಗೆ ಕೂಡಲೇ ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬು ಕಳಿಸಿ," ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದರು ಸಾಹೇಬರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಭೂಮಿಗಳಿದುಹೋದರು. ನಾವು ಹೂಡಿದ ತಂತ್ರ ವೇನೆಂಬುದೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಪ್ರಕರಣವಲ್ಲಿ ಮುಖಭಂಗಿತರಾದ ಮೇಲೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಘಜೀನಿಮಾಡಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಹಿಂಬಡತಿಯಾಯಿತು

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವೋಲೀಸನೊಬ್ಬ ಬಂದು ಒಂದು ಅವರಾಧದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ. ಮುನ್ನಾ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ, ಆ ನಗರದ ಗಣ್ಯ ವರ್ತಕನೊಬ್ಬರ ಮಗನೊಬ್ಬ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ, ೧೦ - ೧೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆ ದೊಯ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಬ್ಬರ ವೇಲೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪಾಲಕರು ಆ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ನೇರಿಸಿದ್ದರು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ನರ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಆ ವೋಲೀಸನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

“ಅವರು ನಮಗ್ಯಾಕೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೋ!”

“ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿಯರ ತಂದೆಗೆ ಸಾವಿರ ರೂವಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನಂತೆ,” ಎಂದ ವೋಲೀಸ.

ಘೌಜದಾರರು ಆ ಹುಡುಗಿಯರ ತಂದೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದರು ಮರುದಿನ ಕೊಡುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ.

ಈ ವಿಷಯ ಕಚೇರಿಯ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೇಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಆತ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿದ.

“ ಆರೋಪಿಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ತಿಂದು ಫಿಯಾದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆಪಾದಿತ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಫಿಯಾದುದಾರರು ಫಿಯಾದು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದು ದಾಖಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಷ್ಟೆ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು, ಅಪರಾಧಗಳ ರಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ತರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಾಲಂಗಳ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸಹಿಹಾಕಿ ಹೋದರು. ಎರಡು ಕಾಲಂ ಎಂದರೆ ಅರ್ಧ ಪುಟದಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಹಾಳಾಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಾವು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ರಾತ್ರಿ ನಡೆದಿದ್ದುದೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕಂಠದ ವರೆಗೂ ಕುಡಿದು ಬಂದಿದ್ದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಹಾಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಜೋಲಿ ತಪ್ಪಿ ಕೆಳಗುರುಳಿದ್ದರು ಅವರನ್ನೆ ಬ್ಬಿನಲು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ ರಾಣಾ ಅಮಲ್ದಾರರನ್ನು ಅನಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಐತ್ತದಿಂದ ಹೊಡೆದಿದ್ದರು. ಡಿ. ಎನ್. ಪಿ ಯವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ರಿಸೀವರನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಿಡಿದು ಎನೇನನ್ನೋ ಬಡಬಡಿಸಿದ್ದರು. ಅರ್ಥಾತ್ - ಡಿ ಎನ್ ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಆ ಕರೆ ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ “ ಘೌಜದಾರ ನನ್ನು ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು

ನಾವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯರ ತಂದೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ಕಳಿಸಿದೆವು. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹೇಳಿಕೆ ಬರೆದುಕೊಂಡು, ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಿನ್ನೆಯೇ ದಾಖಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ಒಂದು ದಿನ ತಡೆಯಲಾಯಿತೆಂದು ನಾವು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟೆವು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಘೌಜದಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು

ಬೆದರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಫಿಯಾರದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆಂಬುದಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗಿಯರ ತಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೆ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಕರಣವ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ತಾವೇ ನಡಸಿದರು, ಘೋಷದಾರರು ತಮ್ಮ ತರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿರುವರೆಂದೂ, ಅವರು ಫಿಯಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಆವಾಹಿತನಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಲಂಚದಾಸೆಯೇ ಕಾರಣನೆಂದೂ ವೋಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು.

ಅವರು ಇಂಥ ಕೃತಂತ್ರ ಹೂಡಬಹುದೆಂದು ಮೊದಲೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದ ನಾವೂ ಅದನ್ನು ಮುರಿಯದೆಯೇ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸನ್ನಿಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿವೆವು ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರರು ರಾತ್ರಿ ಸೆರೆ ಕೂಡಿದ ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು, ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದುರುಳಿಬಿದ್ದದ್ದು, ವೋನ್ ತಿರುವಿ ಹಿಡಿದದ್ದು, ರಾಣಾ ಅಮಲ್ದಾರರಿಗೆ ಅನಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಡಿ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಹೊಡೆದದ್ದು, ರಜಸ್ವರಿನಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಬದವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎಹಿ ರೂಕಿಟ್ಟು, ಅವರ ಎಲ್ಲ ನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸದೆ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಯನ್ನು ತೊಸುಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ. ರಾಣಾ ಅಮಲ್ದಾರರ ವರದಿ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಪಹರೆಯ ಪ್ರೋಲೀಸನ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೀಪ ಡಿ ಎಸ್ ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದೆವು.

ಕೆಲವಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕಷ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರ್ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಹಿಂಬದತಿಯಾಗಿ ದೂರದೂರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ತನಿ ತೊಲಗಿತೆಂದುಕೊಂಡು ನಾವು ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡೆವು.

ಅದರ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸ್ವಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರರಿಗೂ ಮೂಣ ಘೋಷದಾರರಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ತಿಕ್ಕಾಟಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೂಸದಾಗಿ ಬಂದ ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರು ಲಿಂಗವಂಶ ಮತೀಯರು. ಅನರಿಗೂ ಘೋಷದಾರರಿಗೂ ನಡೆದ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಂಶನಾದ ನಾನು ಅವರ ಸುಕ್ಷಮನ್ನೇ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರು ಆಜ್ಞೆಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಸುಕ್ಷಮನ್ನೂ ವಹಿಸದೆ ಸನ್ನೆ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಪರಾಣ ಸೌಜದಾರರ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ದೂರುಗಳು ಹೋಗಿ, ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು ಅವರನ್ನೂ ಹುಂಬರೂರಿನಿಂದ ವರ್ಗ ಮಾಡಲಾಯಿತು

ಅವರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಪರಿಚಯದವರಾದ ಗುಗ್ಗಲೆಯವರು ಬಂದರು. ಅವರೂ ಲಿಂಗವಂತ ಮತೀಯರೇ ಆದರೆ, ಇತರ ಪುತ್ರಗಳವರನ್ನು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಕಾಣುವವರಲ್ಲ. ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವೀಯದೆ ಕರ್ತೃತ್ವರಕ್ತೆ, ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಅವರು. ಅದು ಎಲೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಜಾತಿಗಳ ಜಗಳವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು.

“ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಡವಾಗುವದಕ್ಕೂ ಈ ಜಾತೀಯತೆಯೇ ಕಾರಣ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲೂ ಈ ವಿಷ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು ಮುಂದೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ,” ಎಂದರು ಗುಗ್ಗಲೆಯವರು

ಅವರು ಬಂದಾಗ ಲೂಗನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಒಡತಿಯ ಯೋಜನ ಬಂದು ಅವರ ತಿಳಿಸಿದುದಿಗಿಂತ ಎನ್ ಪಿ ಯವರಿಗೊಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ. ಓ ಎನ್. ಪಿ ಯವರು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಂಡವರು, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೆರಪಾಗಿವೆಯೋ ಹೇಗೆ, ಎಂದು ಕುರಕೂನನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಸರ್ಧ ತಿಂಂತೆ ಅವನು ‘ಇಲ್ಲ’ವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸರಿ. ನನ್ನ “ಪಿನಂತಿಯನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವುದಾಗಿ” ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಕುರಕೂನನಿಗೆ ಲುಚ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಕೆಲಸವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಯೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿ ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೂ ಹಾವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಲುಚ ಕೊಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಕೆಲದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಒಂದು ದಿನ ಡಿ ಎಸ್ ಪಿ ಯವರು ಲಕ ಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹುಂಬರೂರಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಮಾರಸೆಯ ದಿನವೇ ಅವರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಸಮಕ್ಷಮ ಕಂಡು ಬಡತನದ ಕೇಳುವ ಆ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಒಗೆದು ನಾನು ಆರಾತ್ರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ. ಬಳಿ ಗಾಗುತ್ತಲೂ ಡಿ. ಎಸ್ ಪಿ. ಯವರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದರು. ನಾನು ಹೋಗಿ ಸಲಾಂ ಹೊಡೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಅವರು ತಕ್ಷಣ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

“ ಏನಪ್ಪಾ, ಹೇಗಿದ್ದೀ? ಎಲ್ಲಾ ಸೌಖ್ಯವೆ?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

“ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಸಾಹೇಬರೆ.”

“ ನಿನ್ನ ಅರ್ಜಿ ಬಂದಿದೆ. ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

ಸಾಹೇಬರು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಚಹಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದೆ.

‘ ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಸಾಹೇಬರೆ ’

“ ನಿನಗೇಕಪ್ಪಾ ತೊಂದರೆ ?”

“ ನಮ್ಮ ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದರ ನಾವು ಚಹಾ ಕೊಡದೆ ಹಾಗೆ ಕಳಿಸುವುದು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾಧ್ಯವು ?”

“ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ನಿನ್ನ ಸಂಬಳ ಸಾಲಬೇಕಲ್ಲಾ ?”

ಸಾಹೇಬರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಗು ಕಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದರು.

“ ಅವರಿಗೂ ಚಹಾ ಕೊಡಬಹುದೇ ?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

“ ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಕೊಡು.” ಎಂದರು ಸಾಹೇಬರು

ನಾನು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿನಯದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಲೂ ಅವರೂ ಬಂದರು ಚಹಾ ಮುಗಿಯಿತು. ಸಾಹೇಬರು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರು ಬಂದರು.

“ ನೀವೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದಿರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಸಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ,” ಎಂದರು ಸಾಹೇಬರು.

ನನ್ನ ಬಡತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತಾದರೂ ಹಾಗೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಮಾತು ತೆಗೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಖಾತೆಯ ಸ್ವಭಾವ, ಮಿಡ್ಲೆ ವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಬರದಾಗಿತ್ತು. ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ಮುಖವ ಮೇಲಿನ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ,

“ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವದಿತ್ತೇನು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಹಾದು ಸಾಹೇಬರೆ ನಾನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೇ ನನಗೆ ಬಡತಿ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ತಮ್ಮಿಂದ ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ”

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಫೌಜದಾರರು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷತೆಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಾರಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಾಹೇಬರು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಡುವೆಯೇ ತಡೆದು ಹೇಳಿದರು :

“ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ವರ್ಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೋಡೋಣ.”

ಸಾಹೇಬರು ಬಿಡಾರದ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಅನುಲ್ದಾರರ ಸ್ಥಳಗಳು ತೆರವಾಗಿವೆಯೋ ಹೇಗೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಕೂನನನ್ನು ಪುನಃ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅವನೂ ಪುನಃ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಿದ. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ಯಾದಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅನುಲ್ದಾರರ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳು ತೆರವಾಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರಕೂನನನ್ನು ಬಯ್ಯು ನನಗೆ ಬಡತಿ ಕೊಡಮಾಡಿದರು.

ಉಗ್ರಪುರದಿಂದ ಮನೆಗೆ!

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಹೊಲಸು!

ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ನಾನು 'ನಾಯಕ,' ಅಂದರೆ ಅಮಲ್ದಾರನಾದಂತಾಯಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ನನಗೂ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಘೌಜದಾರಿಕೆಯ ತರಬೇತಿಗಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಆರಿಸಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ನನಗೆ ಹುಂಬರೂರಿನಿಂದ ಉಗ್ರಪುರಕ್ಕೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು.

ಉಗ್ರಪುರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಜಗಳವಿರದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಲಿಂಗವಂತ, ಮುಸಲ್ಮಾನ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮುಸಲ್ಮಾನ - ಲಿಂಗವಂತ - ಹೀಗೇ ಹಲವಾರು ವಿರೋಧಿ ಗುಂಪುಗಳು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಘೌಜದಾರರಿಗಾಗದು. ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗಾಗದು.

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯಿತು. ಆಂಗ್ಲ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯರೊಬ್ಬರು ಬಂದರು. ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜಾತೀಯ ದ್ವೇಷ ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಗ್ರಪುರ ವಿಭಾಗದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರೂ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಜಾತ್ಯಂಧರಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಉರಿದುಬೀಳುವುದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಅನೇಕ ಜನ ಲಿಂಗವಂತ ಘೌಜದಾರರು ತಾವಾಗಿಯೇ ವರ್ಗಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರ

ರಾಗಿದ್ದ ರಾಜವ್ಯವಹಾರವಿಗೂ ಬಲು ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ತಿಕ್ಕಾಟ ತಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಪಕ್ಷದ ಪೋಲೀಸರೇ ಬೇರೆ. ಘೌಜದಾರರ ಪಕ್ಷದ ಪೋಲೀಸರೇ ಬೇರೆ. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನನಾಗಿ ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಾನು ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ನೇರಿಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದು ದೊಡ್ಡ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳ. ದಿನವೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಅಪರಾಧವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ರೇಶನ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಎಷ್ಟು ತಾಸು ದುಡಿದರೂ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಏಕಾಏಕಿಯಾಗಿ ಬಂದು ತಪ್ಪು ತೆಗೆಯಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಹೆಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ನಾನು ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಮನಗೋಳಿಯೂ ಆಗ ಉಗ್ರವುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಘೌಜದಾರರು ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವನು ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮತ್ತರ. ನಾನು ಕೇಸಲ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸು ಮಾಡಿದವನು. ಅವನು ಇಂಟರ್ ದಾಟಿದ್ದ. ನನಗಿಂತಲೂ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೊದಲೇ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನಿನ್ನೂ ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದ. ನಾನಾಗಲೇ ಅನುಲ್ಕಾರನಾಗಿದ್ದೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಸೂಯೆಯುಂಟಾಗುವುದೂ ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಘೌಜದಾರರ ಜೊತೆಗೆ ತಿರುಗುವ ಪೋಲೀಸನಿಗೆ “ ದಪ್ತರ್ ಆರ್ಡರ್ಲಿ ” ಎನ್ನುವ ರೂಢಿಯುಂಟು. ದಪ್ತರ್ ಆರ್ಡರ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಮನಗೋಳಿ, ಘೌಜದಾರರು ಹೊರಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ನಾನು ರಜಿಷ್ಟರುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅವನು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೆಡತೊಡಗಿತು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರು ರೇಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ಮನಗೋಳಿಗೂ ನನಗೂ ಮಾತು ನಿಂತುಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು.

“ ನಾನೂ ನೀವೂ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವದು. ನೀವು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬರೆಯುವದಾದರೂ ಹ್ಯಾಗೆ?” ಎಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಅವನ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ

ತಪ್ಪು ಹೊರಡಬೇಕು, ನನಗೆ ಹಿಂಬಡತಿಯಾಗಬೇಕು, ಘೌಜದಾರರ ಸಹಾಯ ದಿಂದ ತಾನು ಅಮಲ್ದಾರನಾಗಬೇಕು - ಎಂಬ ಮಹದಾಸೆ ಅವನದು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಘೌಜದಾರರ ಜಗಳ ಉಗ್ರಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತ ನಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ, ಘೌಜದಾರರು ತಿಂದ ಲಂಚದ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯೊದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಿಂಗವಂತರೆಲ್ಲರೂ, ಅರ್ಧಾತ್ - ಘೌಜದಾರರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ನನಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ದ್ವೇಷದ ಕಿಡಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಸಿಡಿದೆಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ವೊಂದು ಬಂತು.

ಒಂದು ದಿನ ಉಗ್ರಪುರದ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಉರುಳು ಬಿಗಿದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನೆಂದು ಅವನ ಮನೆಯವರು ಹೇಳಿದರು. ನಮಗೂ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಕೊಲೆಯ ಪ್ರಕರಣವೆಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ವಾದಿಸಿ, ವಿಚಾರಣೆ ಗಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಶವವನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಉರುಳು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡುದರಿಂದ ಉಸಿರುಗಟ್ಟ ಮರಣವಾಯಿತೆಂದು ಡಾಕ್ಟರು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ಕೊಟ್ಟರು. ನಮ್ಮ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಗಲಾ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಯುವಕ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣ, ಒಬ್ಬಳು ಅಕ್ಕ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಜತೆಗೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಲಾರದೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಚೆಲುವೆ. ಚಂಚಲಸ್ವಭಾವದ ಹೆಣ್ಣು. ಅವಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುವಕರಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಡುವಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಕೋಪ. ಅವನು ಎಷ್ಟೋಸಲ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅವನೇ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟದ್ದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಗುಪ್ತಸಂಬಂಧ ಹಾಗೇ ಸಾಗಿಬಂದಿತ್ತು.

ಅವಳೂ ಬೇರೆಯವರ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರ ಆ ಹೇಯ ಸಂಬಂಧದ ಬಗೆಗೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೊಬ್ಬಾಟವೆದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದ ತಮ್ಮ, ಜೀವನದ ಬಗೆಗೇ ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ, ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಶೂಲೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಉರುಳು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾವು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬರೆದುಕೊಂಡೆವು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಆ ಯುವತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಘೌಜದಾರರು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆಂದು ದೂರು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಘೌಜದಾರರ ಮೇಲೆ ದೂರು ಕೊಡಲು ಅವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸಿ, ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ದೂರು ಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಮ್ಮನನ್ನು, ಅವಳೂ ಅವಳ ಅಣ್ಣನೂ ಕೂಡಿ ಉರುಳುಬಿಗಿದು ಕೊಂದರೆಂದು ವರದಿಮಾಡುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಬರುವುದೆಂಬ ಭೀತಿಯುತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲೂ ಅವಳು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಫಿರ್ಯಾದುಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು ಆ ಫಿರ್ಯಾದನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿ ರಾಚಪ್ಪನವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು.

ಆದರೆ, ರಾಚಪ್ಪನವರೇನೂ ಹಾಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೋತುಹೋಗುವ ಆಸಾಮಿಯಲ್ಲ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಘೌಜದಾರರೂ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಳು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಘೌಜದಾರರು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಆ ಯುವತಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಘೌಜದಾರರು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಲೂ ಅವಳು ಘೌಜದಾರರೆದುರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು, ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಘೌಜದಾರರೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ ಆ ಎರಡೂ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿ ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು.

ಘೋಷದಾರರ ಬಗೆಗಿದ್ದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ನಾನು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡತಿ ದೊರೆಯ ಬಹುದೆಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಆಸೆ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂಥ ದುರಾಸೆಗೆ ಬಲಿ ಬಿದ್ದು ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಬಗೆಯುವಂಥ ಕೀಳು ಸ್ವಭಾವ ನನ್ನ ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೆ, ನಾನು ಆ ಲೋಭಗಳಿಗೊಳಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಯತ್ನಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೂ ಹೋಗದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯತೊಡಗಿದರು. ಮನಗೋಳಿಯ ಬಗೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ರೋಷವಿತ್ತು. ಅವನು ಘೋಷದಾರರ ಅಂಗರಕ್ಷಕನಂತೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೂ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಮ್ಮನ್ನು ಮೂವರನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸದೆ ವಿರಮಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೆ ಮಾತ ನಾಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಕಳಿಸಿದ ಅನೇಕ ವರದಿಗಳ ಪರಿಣಾಮ ವಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಘೋಷದಾರರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗವಾಯಿತು.

ಆಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ದಿಗಿಲಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಉಗ್ರಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ನನಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗ ವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಘೋಷದಾರರು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಈ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾವು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದಂತೂ ಎಂದೋ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಘೋಷದಾರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಮೇದುವಾರ ರನ್ನೂ ರಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ನಾನೂ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದೆ.

...ಹೊಸ ಘೋಷದಾರರು ಬಂದು ಅಧಿಕಾರಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಳುಮನೆ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ಲಿಂಗವಂತಮತೀಯರೇ ಅವರೂ.

ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುತ್ತಲೂ ಬಿಳಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅವರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರಿಯರು ಏರಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಮೊದಲು ಘೋಷದಾರರಾಗಿದ್ದ ವರನೇಕರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಾಗಿಯೂ, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಾಗಿದ್ದವರು ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್.

ಪಿ. ಗಳಾಗಿಯೂ, ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಗಳಾಗಿಯೂ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಘೌಜದಾರರ ಸ್ಥಳಗಳೆಷ್ಟೋ ತೆರವಾದುದರಿಂದ ಜಮಾದಾರರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಿ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಾಳುಮನೆಯವರೂ ಒಬ್ಬರು.

ಅವರು ಬಂದಿಳಿದಾಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜತೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಘೌಜದಾರರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಬಂದರು. ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆ ಭೆಟ್ಟಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ನನ್ನ ಬಗೆಗೂ ಮನಗೋಳಿಯ ಬಗೆಗೂ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿರಬೇಕು. ಈ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಕಳ್ಳೇ ಕಾಯಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹಾಳುಮನೆಯವರು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಸರಿ. ಆ ಹಳೆಯ ಯಜಮಾನನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಅಂದಿನಿಂದ ಹಾಳುಮನೆಯವರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುವುದಕ್ಕಾ ರಂಭಿಸಿದರು.

“ನಿಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಏನೇನೂ ಕೆಲಸ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಚೇರಿಯ ಹೆಸರೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮೈಗಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದರೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ರಿಪೋರ್ಟ್‌ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕಾದೀತು!” ಎಂದು ಅವರು ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮನಗೋಳಿಗೆ ಕಾಹಿಲೆಯಾಗಿ ಅವನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ‘ಡ್ಯೂಟಿ’ಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಹಾಜರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪದೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ನನಗೆ ವಿಪರೀತ ಕೆಲಸ. ಬೆಳಗಿನ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೂ ಹೋಗಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಘೌಜದಾರರು ಬರುತ್ತಲೂ ಕಚೇರಿಯ ‘ಚಾರ್ಜ್’ ಅವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಆ ದಿನ ಇತರ ಅಮಲ್ದಾರರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ

ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲಸವೂ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಾನು ಬರುವವನಿದ್ದೆ.

ಎಂಟೊವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಹಾಜರಿಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮನಗೋಳಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಹಾಜರಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಕಾಹಿಲೆಯವನಾದ ಮನಗೋಳಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಷಯವೇ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೂ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿಯ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ತಂತಿಯೊಂದು ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಳು ಮನೆಯವರು ಅದನ್ನೊಡೆದು ನೋಡಿದ್ದರು. ಘೌಜದಾರಿಕೆಯ ತರಬೇತಿಗೊಂದು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಓರೆಕೋರೆಯ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಸಿ ಆ ತಂತಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಆ ಸಮಾಚಾರದಿಂದಾಗಿ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಿ ತೇನೊ. ಉರಿ ಮೋರೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಹಾಜರಿಗಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಮನಗೋಳಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲದೆ, ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿತ್ತು.

“ಏ, ಯಾಕೆ ಕೂತಿದ್ದೀ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು.

“ನಾನು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲು ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ಹಾಜರಿ ಮುಗಿಯಲು ಅರ್ಧ ತಾಸು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುವರೆಗೆ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಿ?” ಎಂದು ಅವನು ಶಾಂತವಾಗಿಯೆ ಉತ್ತರವಿತ್ತಿದ್ದ.

ಘೌಜದಾರನಾದ ತಾನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಾಗ, ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಉತ್ತರಿಸುವ ಉದ್ದ ಟತನವೇ ಇವನದು! ಎಂದು ರೇಗಿ,

“ಏ ಸೂಳೇಮಗನೇ, ನಾನು ಯಾರು ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲೋ? ಘೌಜದಾರರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಾಗ ಕೂತುಕೊಂಡು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ? ಸೊಕ್ಕೇನೋ ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದ್ದರು.

“ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ, ಬಯ್ಯಬೇಡಿರಿ. ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿರಿ. ನೀವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಾಲ್ಕುಯತ್ತೆ ಕಲಿತಿದ್ದೀರಿ. ಸೆನ್ಸನಿಗೆ ಹೋಗುವ

ಸಮಯಕ್ಕೆ ಘೌಜದಾರರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ನಿಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿತವನಿದ್ದೇನೆ. ನಾನೂ ಘೌಜದಾರನಾಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನಾನೂ ಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ಸೂಳೀನುಗನೇ ಎಂತ ಬಯ್ಯಬಹುದೇ ?”

“ ಚುಪ್, ಕತ್ತೀಮಗನೇ,” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಘೌಜದಾರರು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಹೋದರು. ಮನಗೋಳಿ ಹುಲಿಯಂತೆ ಹಾರಿ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಕಾಲಲ್ಲಿಯ ಬೂಟಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಏಟು ಹಾಕಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿ ನಡುವೆ ಬಂದು ಮನಗೋಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದೊಯ್ಯದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಘೌಜದಾರರ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಘೌಜದಾರರು ಅಂಜಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಮನಗೋಳಿಯನ್ನು ಸಂತ್ರೈಸಿ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು.

ನನಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತಂತಿ ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿತ್ತು. ನನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಹಿರಿಯಾಸೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನನ್ನ ದೇಹಾರೋಗ್ಯವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ದುಡಿದಿದ್ದೆ. ಕೊನೆಗೂ ನನ್ನ ಆಸೆ ಕೈಗೆಟಕುವ ಸಮಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಘೌಜದಾರಿಕೆಯ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಡಿ. ಐ. ಜಿ ಮತ್ತು ಐ. ಜಿ. ಯವರು ಆರಿಸುವುದುಳಿದಿತ್ತು. ಅವರೂ ಆರಿಸುವರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿತ್ತು. ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದೆ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆ ದೊರಕಿಸಿದ್ದೆ, ಬಾರನಿಸಿ, ಕ್ರೈಂ ಕಾರಕೂನ, ಕಾರಕೂನ, ಬೀಟ್ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಅನುಭವ ಪಡೆದಿದ್ದೆ. ಐ. ಜಿ. ಯವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಆರಿಸುವರೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗಿತ್ತು. ಆ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಅಂದು ನಾನು ಎರಡು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ನುಂಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಪತ್ನಿ, ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಜಯಣ್ಣ ಮೂವರಿಗೂ ಪರಮಸಂತೋಷವಾಗಿ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸುಮಾಡಿ ನೌಕರಿ ಹುಡುಕಲೆಂದು ಓರೆಕೋರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ವೀರಭದ್ರನಿಗೂ ಅಂದೇ ಆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅವನೂ ನನಗೊಂದು ತಂತಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವನ ತಂತಿಯೂ ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿತು.

ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಪೋಲೀಸ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕರೆದು, ಹಾಜರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದ. ನನ್ನ ಆನಂದವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಅಂಜಿಕೆ ಅದರ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಕರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಮನಗೋಳಿ ಬೂಟಿನಿಂದ ಬಾರಿಸಿದುದು ಅಶುಭ ಸೂಚನೆ ಯಾಗಿಯೇ ತೋರಿತು.

“ ನೀವು ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗ ಭೆಟ್ಟಿ ಯಾಗಬೇಕಂತೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಿಪಾಯಿ.

ನಾನು ಕೋಟು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟೆ.

ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಅವರು ತಮಗೂ ಮನಗೋಳಿಗೂ ನಡೆದ ಜಗಳದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

“ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ ಆದರೆ, ಇಂಥ ವ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಂಡದ್ದು ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪೇ ಅಂತ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ”

ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಭಯಂಕರವಾಗಿ ರೇಗಿ ನುಡಿದರು :

“ ನೀನೂ ಅವನೂ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.”

“ ಛಿ. ಛಿ. ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರಾ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ದ್ವೇಷಿಸಲು ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನಿದೆ? ನೀವು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಬಂದವರು. ನಿಮಗೂ ನಮಗೂ ಏನೂ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ .. ” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವರು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ,

“ ಹೂಂ. ಇರಲಿ ಆದೇಲ್ಲಾ. ಆದದ್ದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಪೋಲೀಸ ರೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಅಪಮಾನ ಅಂತೂ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಅವನ ಮೇಲೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಬೇಕು,” ಎಂದರು “ ಏನೆಂದು ?”

“ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದ, ಎಂದು.”

“ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರೆ, ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗ ನಾನು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನೋಡದೇ ಇದ್ದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲಿ ?”

“ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ತಯಾರಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರೂ ತಯಾರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.”

ನನಗೆ ಉಭಯಸಂಕಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ದಾರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಘೌಜದಾರಿಕೆ ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದಿತು.

“ಬೇರೆ ಪೋಲೀಸರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲಾರೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದೆ. ಆ ದಿನದ ಘಟನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕಚೇರಿಯ ದಿನಚರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವಂಚನೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು.

ನಾನೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದೆ !

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೂ, ರಾತ್ರಿಯ ಹಾಜರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಪೋಲೀಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಬರೆದುಕೊಂಡರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು.

ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಮನಗೋಳಿ ಬೂಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆದನೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಜರಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಮನಗೋಳಿಗೂ ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದೂ, ತಾವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ತಮಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಘೌಜದಾರರು ಕೈ ಹಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತೆಪ್ಪಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಪೋಲೀಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರೂ ಘೌಜದಾರರೂ ಕೂಡಿ, ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಮನಗೋಳಿಯನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನಂತೂ ಅವರೆಂದೋ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸರಿ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಲು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕರಾಗಿದ್ದ ಪೋಲೀಸರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಮನಗೋಳಿಯು ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಹೊಡೆದ ತರುವಾಯ ನಾನು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಘೌಜದಾರರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿದ್ದೆನೆಂದೂ, ರಾತ್ರಿ ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಮನಗೋಳಿಯ ವಿರುದ್ಧವರದಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ.

ಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದೆನೆಂದೂ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಘಜೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ್ದೆನೆಂದೂ ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಶಯರು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು !

“ ಪೋಲೀಸರಿಗೆಲ್ಲ ಶಿವಣ್ಣ ಪುಥಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಯಾರೂ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತು ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೇನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಲು ಹೋದರೆ ನಾನೇ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಮನಗೋಳಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಿಬರಲು ಶಿವಣ್ಣನ ಬೆಂಬಲವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವರು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿ ಗಂಭೀರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಗೋಳಿಯನ್ನೂ ಶಿವಣ್ಣನನ್ನೂ ತಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗ ಮಾಡಬೇಕು,” ಎಂದು ಘೌಜದಾರರು ವರದಿ ಮಾಡಿದರು.

ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸದಿದ್ದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾದುದು. ಮುಷ್ಕರದ ಮಾತನ್ನಂತೂ ಯಾರೂ ಎತ್ತುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ. ಮುನ್ನಾದಿನ ಆನಂದದಿಂದ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿತು.

ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪು ಗಂಟೆಗೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಮನಗೋಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಅದುವರೆಗೂ ನಾನು ಯಾರ ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಯಾಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಮಾತ್ರ ಘೌಜದಾರ್ ಹಾಳು ಮನೆಯವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ.

“ ನನಗೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನ್ನೇಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ನನ್ನ ಕರಿಯರ್ ಹಾಳು ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಜೀವ ತೇಯ್ದು ಈಗ

ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಘೌಜದಾರಿಕೆಯ ಕೋರ್ಸಿಗೂ ನನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಡಿರಿ.”

ಹಾಳುಮನೆ ಘೌಜದಾರರು ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಅವರು ಆಡಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಆರನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಜಯಣ್ಣನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಉಗ್ರಪುರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವರ್ಗವಾದ ಊರಿಗೆ ತೆರಳಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡಸಲು ಒಬ್ಬರು ಡಿ. ವೈ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ನಾನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದೆನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾಜರು ಪಡಿಸಬೇಕಾದುದು ಘೌಜದಾರರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತಷ್ಟೆ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಯಾಗುವಾಗ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅವರು ತರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ?

ಅರ್ಜಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದರೋ ಹೇಗೆ ?

ಅಂಥ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಚಾರವೂ ಕೂಡ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ನಲವತ್ತು ಜನ ಪೋಲೀಸರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಚಿತಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೊದಲು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಶಯರೂ ಕೂಡ ವಿಚಾರಣಾಧಿಕಾರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೀಯುತ್ತಾ ಆ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಷಯ ತಮಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದೇ ಹೇಳಿದರು.

“ ಸಂಪು ಹೂಡುವ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದಿದ್ದ ನೇನು ಶಿವಣ್ಣ ?”

“ ಇಲ್ಲ.”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಆಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರೆದುರಿಗೆ ಹಾಗೇಕೆ ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟಿರಿ ?”

“ ತಿಳಿಯದೆ ಕೊಟ್ಟಿವು ಸಾಹೇಬರೆ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು,” ಎಂದರು ಅವರಿಬ್ಬರೂ.

ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಅವವಾದ ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ

ವಾದುದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಘೌಜದಾರರ ಪರವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿದ ಖಾಸಗೀ ಗೃಹಸ್ಥರೊಬ್ಬರ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸ್ವರೂಪದ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಚಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನವುಂಟಾಯಿತು.

ಘೌಜದಾರರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದವರು ಆ ಗೃಹಸ್ಥರು. ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೆ ಬ್ಬಿಸಿ ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆನೆಂದೂ ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಯಿತೆಂದೂ ಅವರು ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯುವವರಿದ್ದರು. ಆ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನಂಥ ನಿರವರಾಧಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬಾರದೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕನಿಕರ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಚಾರಣಾಧಿಕಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನನ್ನೂ ಅವರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಇವರು ರಾತ್ರಿ ಬಂದದ್ದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಘೌಜದಾರರೂ ಇವರೂ ಅವರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿದ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು.”

“ಏನು ಮಾತಾಡಿದರು?”

“ಏನೋ ಮಾತಾಡಿದರು. ನಾನು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಅವರು ಮುಗಿಸಿದರು.

ಯಾವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳೂ ನನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ನಾನು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದುವು.

ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಿಚಾರಣೆ ಮೂವತ್ತು ದಿನ ನಡೆಯಿತು. ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಆ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದರ ಸಾರಾಂಶ ಹೀಗೆ:

“ಅಮಲ್ದಾರ್ ಶಿವಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಘೌಜದಾರರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರೂ ಹೊರಿಸಿದ ಅಪವಾದ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿವಣ್ಣನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯೂ ನಿಜವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶಿವಣ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

“ಆದರೆ, ಶಿವಣ್ಣನು ಅಂಥ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ದುರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಣ್ಣನ ಹಿಂದಿನ ಸೇವೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವನಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಘೌಜದಾರರಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಕ್ಕಾಟವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸಹಜ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.”

ಈ ಎರಡನೆಯ ಪ್ಯಾರಾ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಯೆಂದು ಬರೆದು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವರು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಘೌಜದಾರರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು.

ಹಾಳುಮನೆ ಘೌಜದಾರರು ಬೇರೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಸಾಹೇಬರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಯದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು ಈ ಹಾಳುಮನೆಯವರು. ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಸಾಹೇಬರು ಆಕೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಗಂಡನನ್ನು ಅವರು ಅಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸುವುದುಂಟೇ? ಅಂತೆಯೇ, ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಳಿಸಲೆಂದು ಅವರು ನನ್ನಂಥ ಬಡವನ ಕೊರಳು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಡಿ ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಯಿತು, ಅವರ ವರದಿ

ಅವರ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದ ರಾದರೂ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಅದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅನುಲ್ಲಾರನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಸಿವಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದೊಡನೆ

ಬಿಳಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಕರಿಯರು ಅವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನಾ ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ಈ ಕರಿಯರಿಗೆ ನನ್ನಂಥ ಬಡವರ ಬಗೆಗೆ ಕನಿಕರ ಬರುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರ ನಿರ್ಣಯ, ಪ್ರಾಂತದ ಉಚ್ಚ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಗಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಕೇವಲ ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದ್ದಿತಾದರೆ ಈ ಉಚ್ಚಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಆ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಲದೆಂದು ತೋರಿತು. ಆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನೌಕರಿಯಿಂದ ದೂರಗೊಳಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರು.

‘ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ’ ಎಂಬ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಸರಕಾರದ ಧೈಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಜನತಾ ಸರಕಾರದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗಾದರೂ ಮೊರೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಉಚ್ಚ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದು ಸಚಿವರ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನಮ್ಮಂಥ ಬಡ ಜನರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಿತು.

“ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ? ನಾನ್ಯತಂ?” ಅಥವಾ, “ಅಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ?”

ನನ್ನಂಥ ಬಡವರ ಮಟ್ಟಗಂತೂ ‘ಅಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ’ ಎಂಬುದೇ ನಿಜ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನನ್ನ ಯಾವನದ ನೆತ್ತರನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೌಕರಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವುದು ಯಾವ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ? ಎಂದು ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಗತಿಯೇನು? ಎಂದು ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಆ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ನನ್ನ ಜೇಬು ಬರಿಯದಾಗಿತ್ತು. ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಸೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ನನ ಬಂದಿದ್ದುವು, ಬಂಗಾರ ಬಂದಿತ್ತು, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಬಂದುದೇನೂ ದಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಂಗುರವೂ ಎಂದೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿತ್ತು.

ನೌಕರಿ ಹುಡುಕಲೆಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಾನು ಓರೆಹೊರಟು ನಿಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಳ ತಾಳಿಯೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿತ್ತು ನನ್ನ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ. ನಾನು ಉಳಿಸಿದ್ದ ಬಂಗಾರವೆ ಅಷ್ಟೇ! ಎಂಥ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ನಾನು ಅದನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊವಾಗ ಆ ತಾಳಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ರೈಲು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ಬೇಡವೆ?

ಚಿಕ್ಕ ಜಯಣ್ಣನಿಗೆ ವಾರದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸಹಪಾಠಿಯೊಬ್ಬನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಸತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ. ಪುರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರೈಲು ಏರಿದೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬನಾದೆ.

“ಕೆಂಪು ಮೋರೆಯವರು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನಾಡು ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಯಿರಲಿ ನೀನು ಪೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದೆ!” ಎನ್ನ ತಾಯಿ.

—ಸ್ವತಂತ್ರನಾದುದೇನೋ ನಿಜ; ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಉಪವಾಸವಿರಲು ಸ್ವತಂತ್ರ, ಉಪವಾಸ ಸಹಿಸಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವತಂತ್ರ!

ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಮೂಢನಂತೆ ನಗತೊಡಗಿದೆ.

“ಏನು, ಬಹಳ ನಗುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ನೌಕರಿ ಹೋಯಿತಂತೆ ಸಂವಾಗ್ಯತೇನು?” ಎಂದಳು ತಾಯಿ.

ನಾನು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗತೊಡಗಿದೆ.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಟನಾಲಯದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

	ಬೆಲೆ
೧. ಕಾರವಾನ್ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೧ ೪ ೦
೨. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೨ ೪ ೦
೩. ಜೀವನ - ಕತೆ *	೧ ೦ ೦
೪. ಮುಗುಳುನಗೆ *	೧ ೪ ೦
೫. ಸ್ವಪ್ನಸುಂದರಿ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೧ ೪ ೦
೬. ಅಲದ ಯೂ	೧ ೧೨ ೦
೭. ಹುಡುಗಾಟ	೧ ೪ ೦
೮. ಶವದ ಮನೆ	೧ ೪ ೦
೯. ಎದಿರೇಟು	೧ ೮ ೦
೧೦. ಸರ್ವಮಂಗಳಾ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೩ ೮ ೦
೧೧. ಕೇಡಿಗನ ಕಿಡಿಗಳು	೧ ೦ ೦
೧೨. ದೇವತೆಗಳು ನಕ್ಕಾಗ	೧ ೪ ೦
೧೩. ಜ್ಞಾನಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ	೪ ೦ ೦
೧೪. ನನ್ನ ರಸಿಕ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಗೆಜ್ಜೆ	೧ ೮ ೦
೧೫. ಹಾಳು - ಮೂಳು	೧ ೦ ೦
೧೬. ನಾಡಿಗೇರರ ನಗೆಬರಹಗಳು ೧	೧ ೪ ೦
೧೭. ಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ	೫ ೧೨ ೦
೧೮. ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಸರಸ	೧ ೪ ೦
೧೯. ಅನುರಾಗ	೧ ೪ ೦
೨೦. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೇಡಿ	೩ ೪ ೦
೨೧. ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯ ನಡುವೆ	೧ ೪ ೦
೨೨. ಜರತಾರಿ ಜಗದ್ಗುರು	೩ ೧೨ ೦
೨೩. ಕಾನ್ಸ್ಟೆಂಟ್ ಗರ್ಲ್	೧ ೦ ೦
೨೪. ಖಾನಾವಳಿಯ ನೀಲಾ	೧ ೦ ೦
೨೫. ರಂಗನಾಯಕಿ	೨ ೦ ೦

* ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ.

೨೬.	ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು		೧	೦
೨೭.	ಕಲ್ಯಾಣ	೨	೮
೨೮.	ನೀ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಿಬೇಡ	..	೧	೮
೨೯.	ನನ್ನ ದೇವರು (' ಕುವೆಂಪು ' ರವರ ಕಥಾಸಂಕಲನ)		೧	೪
೩೦.	ಕಾಮಿನಿ - ಕಾಂಚನ	.	೧	೮
೩೧.	ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಶಿವದಾರ	.	೧	೮
೩೨.	ಮಲ್ಲಿ	.	೧	೮
೩೩.	ಆನಂದ ಲಹರಿ	..	೦	೧೨
೩೪.	ಸೀತಾ - ರತ್ನ		೦	೧೨
೩೫.	ನಾಡಿಗೇರರ ನಗೆಬರಹಗಳು ೨		೧	೮
೩೬.	ನಾನು ಪೋಲೀಸನಾಗಿದ್ದೆ	..	೧	೮
೩೭.	ರಾಗಿಣಿ		೧	೮
೩೮.	ಮಧುಚಂದ್ರ		೦	೧೨
	ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆಯ ಹಿಂದೆ	.	೧	೮
